

آگاد مے ہا و نہادہا ی ضد فساد

دکتر روح الامین سعیدی

مرکز مطالعات و پژوهش های سلامت اداری و مبارزه با فساد

الله الرحمن الرحيم

جمهوری اسلامی ایران
قوه قضائیه
سازمان بازرسی کل کشور

آکادمی‌ها و نهادهاک ضد فساد

گردآوری و تدوین:
دکتر روح‌الأمین سعیدی
مرکز مطالعات و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد

بهار ۱۳۹۵

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
فصل اول: کلیات.....	۱۱
مقدمه.....	۱۳
اهمیت و ضرورت موضوع.....	۱۵
نگاهی به برخی مفاهیم بنیادین.....	۱۶
منابع فصل اول.....	۱۸
فصل دوم: چارچوب نظری.....	۱۹
پیشگفتار.....	۲۱
۱. تبیین نظریه نهادگرایی.....	۲۱
۱-۱. نهادگرایی لیبرال (Liberal Institutionalism).....	۲۱
۲-۱. نهادگرایی نئولیبرال (Neo-liberal Institutionalism).....	۲۴
۲. رویکردی نهادگرایانه به معضل فساد در عصر کنونی.....	۲۶
منابع فصل دوم.....	۳۱
فصل سوم: معرفی و بررسی عملکرد آکادمی‌های ضدفساد و نهادهای مشابه.....	۳۳
پیشگفتار.....	۳۵
بخش اول.....	۳۷
معرفی آکادمی‌های ضد/مقابله با فساد.....	۳۷
آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد.....	۳۷
آکادمی مبارزه با فساد مالزی.....	۵۵
آکادمی مبارزه با فساد عراق.....	۷۱
آکادمی مبارزه با فساد هند.....	۸۱
آکادمی و کمیسیون مستقل اعمال مفسدانه و دیگر جرایم مرتبط نیجریه (ICPC).....	۸۷

۹۱.....	آکادمی ضدفساد منطقه‌ای برای آمریکای مرکزی و کارائیب در پاناما
۹۳.....	آکادمی عدالت ارمنستان
۹۷.....	بخش دوم: معرفی نهادهای ضدفساد مشابه
۹۷.....	انجمن بین‌المللی مراجع ضدفساد (IAACA)
۱۰۵.....	گروه دولت‌های ضدفساد (GRECO)
۱۱۱.....	مؤسسه آموذزمان بین‌المللی
۱۲۱.....	سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد
۱۲۹.....	شرکای اروپایی علیه فساد/ شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد (EPAC/EACN)
۱۳۵.....	طرح مشارکت علیه فساد
۱۳۹.....	مرکز منابع ضدفساد U4
۱۴۳.....	گردهمایی جهانی مبارزه با فساد
۱۴۵.....	مؤسسه حکمرانی بازل
۱۴۹.....	سازمان شفافیت بین‌المللی
۱۵۵.....	شبکه ضدفساد برای اقتصادهای درحال‌گذار
۱۵۹.....	گروه متخصصان مبارزه با فساد اینترنتی
۱۶۵.....	گروه بین‌المللی هماهنگ‌سازی مبارزه با فساد
۱۶۷.....	طرح مبارزه با فسادِ میثاق ثبات
۱۷۱.....	کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد
۱۷۵.....	گردهمایی جهانی مبارزه با فساد و حراست از سلامت
۱۷۷.....	شبکه تحقیقات مبارزه با فساد
۱۷۹.....	منابع فصل سوم
۱۸۱.....	فصل چهارم: رویکردی تطبیقی به عملکرد نهادهای ضدفساد
۱۸۳.....	پیشگفتار
۱۸۳.....	۱. مؤلفه‌های یک رهیافت جامع ضدفساد
۱۸۴.....	۱-۱. رویکرد کل‌گرایانه به مبارزه با فساد

- ۱۸۴..... ۲-۱. رویکرد فنی و تخصصی به مبارزه با فساد
- ۱۸۵..... ۳-۱. رویکرد همکاری جویانه به مبارزه با فساد
- ۱۸۶..... ۴-۱. رویکرد مخاطب‌محور به مبارزه با فساد
- ۱۸۶..... ۵-۱. رویکرد فرهنگ‌ساز به مبارزه با فساد
- ۱۸۷..... ۶-۱. رویکرد مردم‌محور به مبارزه با فساد
- ۱۸۸..... ۲. شیوه‌های مقابله با فساد
- ۱۸۸..... ۱-۲. آموزش و تعلیم کارشناسان ضدفساد
- ۱۸۹..... ۲-۲. مشاوره و پشتیبانی فنی
- ۱۸۹..... ۳-۲. ارتباطات و تعاملات مستقیم
- ۱۹۰..... ۴-۲. شبکه‌سازی برای به‌اشتراک‌گذاری تجارب
- ۱۹۰..... ۵-۲. فعالیت‌های پژوهشی و تولید محتوا
- ۱۹۱..... ۶-۲. معیارسازی و شاخص‌سازی برای فساد
- ۱۹۱..... ۷-۲. نظارت، رصد، ارزیابی و بازخوردگیری
- ۱۹۲..... ۸-۲. فعالیت‌های رسانه‌ای و تبلیغی ضدفساد

فصل پنجم جمهوری اسلامی ایران و همکاری با آکادمی‌های پیشرفته جهان ۱۹۳

- ۱۹۵..... پیشگفتار
- ۱۹۶..... ۱. نگاهی به تعاملات بین‌المللی سازمان بازرسی
- ۱۹۶..... ۱-۱. منطق رویکرد بین‌المللی سازمان بازرسی
- ۱۹۷..... ۲-۱. فعالیت‌های بین‌المللی، منطقه‌ای و دوجانبه
- ۱۹۹..... ۳-۱. آکادمی ضدفساد آسیایی
- ۱۹۹..... ۲. چشم‌انداز آینده فعالیت‌های سازمان بازرسی
- ۲۰۲..... منابع فصل پنجم

فصل ششم نتیجه‌گیری ۲۰۳

پیشگفتار

پدیده جهانی شدن، واقعیت انکارناپذیر عصر کنونی محسوب می‌شود و جای تردیدی نیست که امروزه این پدیده تأثیرات عمیقی بر روند اداره نظام بین‌الملل گذاشته و انبوهی از کنشگران را در شبکه پیچیده‌ای از همکنش‌ها و وابستگی‌های متقابل به یکدیگر پیوند داده است. تحت تأثیر پیامدهای جهانی شدن، دولت‌ها به‌رغم تداوم برخورداری از حاکمیت مطلق حقوقی، عملاً دیگر نمی‌توانند مانند قرون گذشته هرگونه که بخواهند به مدیریت کشورهای خود بپردازند و هر سیاستی را به اجرا گذارند بلکه ناگزیر از توجه به هنجارها، رویه‌ها و استانداردهای جهانی هستند. در همین چارچوب است که مفهوم حکمرانی خوب مطرح می‌شود. براساس این مفهوم، در محیط جهانی کنونی الگویی از نحوه‌ی حکومت‌داری وجود دارد که دولت‌ها برای نیل به اهداف خود و بهره‌مندی از مزایای جهانی شدن آن را سرلوحه کار قرار می‌دهند.

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های حکمرانی خوب، کاهش فساد در عرصه عمومی جوامع و مبراً بودن مدیران و مسئولان دولتی از رفتارها و اعمال مُفسدانه نظیر اختلاس، ارتشاء، پولشویی و مانند آن است. امروزه مبارزه با فساد و ریشه‌کن کردن مظاهر آن هم مطالبه افکار عمومی و نهادهای غیردولتی درون قلمرو ملی و هم مطالبه نهادهای بین‌المللی از دولت‌ها محسوب می‌شود. دولت‌های مبتلابه فساد فاقد ویژگی‌های لازم برای احراز حکمرانی خوب هستند تا جایی که اکنون فساد به‌عنوان یکی از موانع ساختاری موجود بر سر راه حکمرانی خوب شناخته شده است و شیوع فساد در نظام مدیریتی یک کشور زمینه شکل‌گیری دولت درمانده یا ورشکسته را فراهم می‌سازد. البته تجلی فسادستیزی در حکمرانی خوب تنها به قوای اجرایی کشور محدود نمی‌شود بلکه یک نظام سیاسی علاوه بر مجریان و دولتمردان پاکدست و سالم باید نظام حقوقی و قانونی کارآمد و نیز سیستم قضایی مقتدر برای مقابله مؤثر با فساد داشته باشد.

باید توجه داشت که فرایند جهانی شدن موجب شده است تا موضوعات و مشکلات کشورها نیز دامنه و گستره جهانی پیدا کند. در نتیجه امروز با مسایلی مانند تروریسم، قاچاق مواد مخدر، آلودگی محیط‌زیست، گرم شدن کره زمین، فقر، ایدز و فساد مواجه هستیم که کم و بیش تمامی ساکنان جامعه جهانی را درگیر خود ساخته‌اند و دولت‌ها به تنهایی از پس تدبیر آن‌ها برنمی‌آیند. بنابراین ضرورت دارد کنشگران گوناگون فعال در نظام جهانی اعم از دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، سازمان‌های فراملی، مؤسسات خصوصی، تشکل‌های مردم‌نهاد، گروه‌ها و افراد در قالب سازوکارهای تصمیم‌گیری جمعی، برای حل مشکلات جهانی با یکدیگر تشریک مساعی نمایند. در همین راستا امروزه موجودیت‌های غیردولتی با ورود به صحنه و برعهده گرفتن برخی وظایف و نقش‌های کارکردی که تا چندی پیش دولت‌ها مجری آن بودند، به یاری دولت‌های ناکارآمد برای مدیریت بهتر امور جهان شتافته‌اند.

معضل فساد و جریان مقابله با آن یکی از مصادیق همکاری موجودیت‌های دولتی و غیردولتی برای حل و فصل موضوعی با گستره جهانی است. امروزه از یک سو دولت‌های ملی در راستای حکمرانی خوب باید گام‌های مؤثر و بلندی برای مبارزه با فساد در جوامع سیاسی تحت حاکمیت خود بردارند زیرا در غیر این صورت با اتهام درماندگی و کژکارکردی مواجه خواهند شد؛ اما از سوی دیگر مقابله با فساد به موضوعی فنی و تخصصی مبدل شده و با فراتر رفتن از قلمرو ملی، ماهیتی فراملی پیدا کرده است و لذا دولت‌ها دیگر به تنهایی قادر به پیمودن این مسیر نیستند و به شدت به تشریک مساعی، تبادل تجربیات و هم‌گرایی در چارچوب نهادهای تخصصی بین‌المللی نیازمندند.

امروزه، جریان همکاری در سطح کلان و جهانی، بسیاری از کنشگران غیردولتی را نیز به عرصه مبارزه با فساد کشانده است تا در کنار کنشگران دولتی ایفای نقش کنند زیرا همگان به خوبی دریافته‌اند که تدبیر معضلی مانند فساد از عهده دولت‌ها به تنهایی ساخته نیست و نیازمند همکاری و اقدام مشترک تمامی موجودیت‌های جامعه جهانی اعم از دولتی و غیردولتی است. لذا طی دهه‌های اخیر مجموعه‌ای از قواعد، هنجارها، ترتیبات و نهادها و آکادمی‌های ضدفساد ظهور یافته‌اند که به دولت‌ها در امر خطیر مقابله با اعمال مفسدانه یاری می‌رسانند.

هدف اصلی این کتاب شناسایی نهادها و آکادمی‌های تخصصی و پیشرفته ضدفساد در نقاط مختلف جهان و بررسی تطبیقی نحوه عملکرد و نیز مطالعه الگوهای آموزشی و عملیاتی آنان است تا مشخص گردد که این نهادها چه نقشی در فرایند مقابله با فساد در جوامع متبوع خود و در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی ایفا می‌کنند. نگارنده می‌کوشد در نهایت، الگویی کاربردی را برای انجام اقدامات مشابه در اختیار نهادهای ذی‌ربط در جمهوری اسلامی ایران به‌ویژه سازمان بازرسی کل کشور قرار دهد.

یقیناً جمهوری اسلامی ایران نیز به‌عنوان یک کشور در حال توسعه و عضوی از جامعه جهانی نمی‌تواند نسبت به استانداردهای حکمرانی خوب مانند فسادستیزی و نیز جریان اداره‌گری جهانی و ترتیبات و سازوکارهای اقدامات جمعی برای مقابله با فساد بی‌اعتنا باشد. بلکه نهادهای نظارتی و قضایی جمهوری اسلامی ایران برای مقابله اثربخش با فساد و افزایش سلامت اداری باید از یک سو پشتوانه‌ای غنی از روزآمدترین ابزارها و شیوه‌های ضدفساد در اختیار داشته باشند و متخصصان و کارشناسان مجرب را در این راستا تربیت نمایند و از سوی دیگر احتیاج مبرمی به برقراری تعاملات گسترده و مستمر با نهادهای مشابه در سایر کشورها به‌ویژه آکادمی‌های ضدفساد به منظور تبادل دیدگاه‌ها و تجارب دارند. تنها از رهگذر این تعاملات است که نقاط ضعف برنامه‌های فسادستیزی، دلایل بروز آن‌ها و راه‌حل‌های ممکن بر مسئولان و برنامه‌ریزان مکشوف می‌گردد. امید است محتوای کتاب حاضر بتواند در حد بضاعت خود برای پاسخ‌گویی به این نیازها و ضرورت‌ها مثمر ثمر باشد.

روح‌الآمین سعیدی

بهار ۱۳۹۵

فصل اول:

کلیات

مقدمه

در عصر کنونی مبارزه با فساد و از میان بردن زمینه‌ها و مظاهر آن، یکی از ملاک‌های برجسته‌ی حُسن اداره‌گری در دولت‌های مدرن محسوب می‌شود و دولتی که بتواند میزان فساد را در حوزه‌های عمومی جامعه‌ی خود کاهش دهد و سلامت اقتصادی، اداری و مدیریتی را حکمفرما سازد، از اعتبار و وجهت بالاتری نزد جامعه‌ی جهانی برخوردار خواهد بود. امروزه کشورهای توسعه‌یافته می‌کوشند حتی الامکان زمینه‌ی انجام فعالیت‌های قانونمند، سالم و رقابتی را در جوامع خود فراهم سازند و راه را بر اقدامات و رفتارهای مفسدانه و تبهکارانه همچون رانت‌خواری، قاچاق، ارتشاء، کلاهبرداری، اختلاس، فرار مالیاتی، واسطه‌گری، پولشویی، تقلب انتخاباتی و... سد کنند. زیرا نیک می‌دانند که چنین اقدامات مخربی پایه‌های اقتصادی کشور را به‌سختی متزلزل می‌سازد و تبعات اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بسیار وخیمی به‌همراه دارد. لذا تضمین حرکت پیشرونده‌ی کشور در مسیر توسعه‌ی همه‌جانبه، مستلزم مقابله‌ی سازمان‌یافته با فساد و مظاهر آن است. اهمیت کنترل فساد به حدی است که امروزه برخی نهادهای بین‌المللی همچون صندوق بین‌المللی پول در قالب سیاست «مشروط‌سازی»، اعطای تسهیلات مالی به کشورهای متقاضی را به اتخاذ تمهیدات ضدفساد توسط آن‌ها منوط می‌سازند.

در مقابل، دولت‌های ضعیف یا ورشکسته که به‌خصوص در مناطق کمتر توسعه‌یافته‌ی آسیا و آفریقا حضور دارند، عمیقاً مبتلا به انواع فسادهای اقتصادی و سیاسی هستند و همین معضل، منجر به کژکارکردی و ناتوانی آن‌ها از نیل به سطوح بالای توسعه‌یافتگی شده است. فساد نهادینه شده در این جوامع موجب ناکارآمدی نظام اقتصادی، افزایش شکاف طبقاتی، دوقطبی شدن جامعه، قانون‌گریزی و فقدان عدالت اجتماعی گردیده و به افزایش نارضایتی عمومی و روی آوردن مردم به خشونت، نافرمانی مدنی، رفتارهای بزهکارانه، افراطی‌گری و مهاجرت به فراسوی مرزها دامن می‌زند. لذا برای خلاصی از این نابسامانی‌ها هیچ‌گیزی از مبارزه‌ی فراگیر با فساد نیست.

البته امروزه به‌دلیل فزونی یافتن مسایل و معضلات پیش‌روی کشورها و تخصصی شدن و کارکردی شدن آن‌ها، یک دولت به‌تنهایی توان تدبیر همه این موارد را ندارد و عمیقاً به دریافت کمک چه از سوی سایر دولت‌ها و چه از طرف نهادهای غیردولتی مانند سازمان‌های بین‌المللی یا سمن‌ها نیازمند است. از این‌رو دولت‌ها لاجرم بخشی از اختیارات خود را در برخی حوزه‌های کارکردی به موجودیت‌های غیردولتی نظیر گروه‌ها و شرکت‌ها و انباده‌اند تا به نیابت از آن‌ها در مورد مسایل مطرح در این حوزه‌ها بحث و تصمیم‌گیری کنند. لذا امروزه مسأله‌ی «حکمرانی یا اداره‌گری جهانی» به میان آمده است که در چارچوب آن انبوهی از کنشگران دولتی و غیردولتی

برای مقابله با معضلات مشترکی مانند آلودگی محیط‌زیست، تروریسم، قاچاق مواد مخدر، ایدز، فساد و غیره با یکدیگر تشریک‌مساعی می‌کنند.

در زمینه‌ی مقابله با فساد در حال حاضر ده‌ها نهاد ملی و بین‌المللی تخصصی با کنشگری موجودیت‌های دولتی و غیردولتی تشکیل شده است که به‌صورت ویژه بر شیوه‌ها و راهکارهای مقابله با فساد تمرکز یافته‌اند و با انجام اقدامات مختلف نظری و عملی و تبادل دیدگاه‌ها و تجربیات، به دولت‌ها در راستای تحقق این امر خطیر یاری می‌رسانند. در نتیجه، استفاده‌ی دولت‌ها از این فرصت مناسب و همکاری با تشکل‌های تخصصی ضدفساد، بدون شک می‌تواند ضریب موفقیت برنامه‌های مقابله‌ای را به نحو چشمگیری ارتقا بخشد. همکاری با نهادهای ضدفساد به‌ویژه از این حیث حائز اهمیت است که بستر مناسبی را برای انتقال تجارب، الگوها و روش‌های امتحان شده در سایر نقاط جهان فراهم می‌سازد و دولت‌ها را از آزمون‌وخطا و پیمودن راه مقابله با فساد از نقطه‌ی صفر بی‌نیاز می‌کند. یقیناً شیوه‌های آموزشی و راهبردهای عملیاتی کشورهای که توانسته‌اند با موفقیت میزان فساد در جوامع خود را به نحو چشمگیری کاهش دهند، رهنمودهای ارزشمندی را در اختیار کشورهای قرار خواهد داد که تازه در ابتدا یا میانه‌ی مسیر صعب‌العبور فسادستیزی هستند.

طبعاً جمهوری اسلامی ایران نیز به‌عنوان یک کشور در حال توسعه از این قاعده مستثنا نیست. نهادهای نظارتی و قضایی جمهوری اسلامی ایران برای مقابله‌ی اثربخش با فساد و افزایش سلامت اداری باید پشتوانه‌ای غنی از روزآمدترین ابزارها و شیوه‌های ضدفساد در اختیار داشته باشند و متخصصان و کارشناسان مجرب‌ی را در این راستا تربیت نمایند. آن‌ها همچنین احتیاج مبرمی به برقراری تعاملات گسترده و مستمر با نهادهای مشابه در سایر کشورها به‌ویژه آکادمی‌های ضدفساد به‌منظور تبادل دیدگاه‌ها و تجربیات دارند. تنها از رهگذر این تعاملات است که نقاط ضعف برنامه‌های فسادستیزی، دلایل بروز آن‌ها و راه‌حل‌های ممکن بر مسئولان و برنامه‌ریزان امر مکشوف می‌گردد.

کتاب حاضر بر مبنای همین دغدغه می‌کوشد تا با شناسایی نهادهای و آکادمی‌های تخصصی و پیشرفته‌ی ضدفساد در نقاط مختلف جهان و بررسی تطبیقی نحوه‌ی عملکرد و نیز مطالعه‌ی اکتشافی الگوهای آموزشی و عملیاتی آنان، این خلأ نظری موجود را در حد بضاعت خود برطرف سازد و الگویی کاربردی را برای انجام اقدامات مشابه در اختیار نهادهای ذی‌ربط به‌ویژه سازمان بازرسی کل کشور قرار دهد. می‌توان گفت اهداف مشخصی که این کتاب به دنبال تحقق آن‌ها است عبارت‌اند از: شناسایی مؤسسات، سازمان‌ها و آکادمی‌های کشورهای مختلف جهان که در عرصه‌ی مبارزه با فساد فعالیت دارند، آشنایی با شیوه‌ی فعالیت این نهادها (شامل ساختار

تشکیلاتی، چارت سازمانی، سرفصل برنامه‌های آموزشی، نظام ارزیابی، مخاطبان و ... و الگوها و تجارب کاری آن‌ها در امر مبارزه با فساد با رویکرد تطبیقی و مقایسه‌ای و نهایتاً آرایه پیشنهادهایی برای آکادمی ضد فساد سازمان بازرسی کل کشور و یافتن راه‌های همکاری آن با آکادمی‌های پیشرفته‌ی جهان.

اهمیت و ضرورت موضوع

نظر به نامناسب بودن آمار مفاسد اقتصادی و اداری در جمهوری اسلامی ایران، لزوم مبارزه‌ی عملی، جدی و ریشه‌ای با این مفاسد و پرهیز از اقدامات نمایشی و شعاری در این عرصه اهمیت‌ی انکارناپذیر دارد و تأکیدات مکرر مسئولان نظام از جمله رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز گویای همین معنا است. چنان‌که معظم‌له در مرقومه‌ای برای همایش ملی ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد چنین می‌نویسد: «با توجه به شرایط مناسب و امیدبخشی که از لحاظ همدلی و هماهنگی و همفکری بین مسئولان امر وجود دارد، چرا اقدام قاطع و اساسی انجام نمی‌گیرد که نتیجه را همه به‌طور ملموس مشاهده کنند؟ توقع من از آقایان محترم این است که چه با سمینار و چه بدون آن، تصمیمات قاطع و عملی بدون هرگونه ملاحظه‌ای بگیرند و اجرا کنند (سخنان رهبری، ۱۳۹۳). رهبر انقلاب همچنین در مناسبت دیگری اظهار می‌دارد: «حرف زدن راجع به فساد که فایده‌ای ندارد؛ با «دزد دزد» گفتن، دزد از دزدی دست بر نمی‌دارد؛ باید رفت، وارد شد. مسئولان کشور، روزنامه که نیستند که راجع به فساد حرف می‌زنند. بله، روزنامه راجع به فساد ممکن است حرف بزند، من و شما که مسئول هستیم باید اقدام کنیم؛ حرف دیگر چیست؟ وارد بشوید؛ اگر بلدیم، اقدام کنیم، جلوی فساد را به معنای واقعی کلمه بگیریم» (سخنان رهبری، ۱۳۹۴).

با این حساب طبعاً تقویت نهادهای قضایی و نظارتی کشور در عرصه‌ی مقابله با فساد در دو بعد نظری و عملی از طریق آرایه آموزش‌های پیشرفته و تجهیز آن‌ها به روزآمدترین شیوه‌های مبارزه با فساد در سراسر جهان اهمیت بسیاری دارد و ضامن موفقیت و اثربخشی برنامه‌های ضدفساد در کشور است. چه‌بسا یکی از دلایل مهم ناکارآمدی اقدامات صورت‌گرفته تاکنون برای جلوگیری از فساد اداری و انسداد مجاری بروز این معضل، همانا بی‌بهره بودن مجریان امر از آموزش‌ها، مهارت‌ها و تجربیات لازم باشد که نتیجه آن را در افزایش تصاعدی آمار پرونده‌های فساد، اطاله‌ی دادرسی‌ها و عدم بازدارندگی مجازات‌ها و اقدامات تنبیهی مشاهده می‌کنیم. بدون تردید مسئولیت طراحی و اجرای این برنامه‌های تحقیقاتی و آموزشی و ارتباط‌گیری با نهادهای مختلف ضدفساد در نقاط مختلف جهان برای استفاده از تجربیات آن‌ها برعهده سازمان بازرسی کل کشور است و فراهم شدن مقدمات تشکیل آکادمی ضدفساد در چارچوب این سازمان را نیز می‌توان اقدامی در راستای انجام همین مسئولیت خطیر تلقی کرد. با این حساب انجام پژوهشی جامع

به‌منظور شناسایی آکادمی‌های ضد فساد در نقاط مختلف جهان و آشنایی با تجربیات و شیوهی کار آن‌ها به‌عنوان پشتوانه علمی فعالیت آکادمی سازمان بازرسی ضرورت بسیار زیادی دارد.

نگاهی به برخی مفاهیم بنیادین

۱. حُسن اداره‌گری یا حکمرانی خوب^۱

اگر اداره‌گری یا حکمرانی را به‌طور کلی شیوهی حکومت کردن و اعمال کنترل یا اقتدار بر اتباع از طریق وضع مقررات (گریفیتس، ۱۳۸۸: ۴۴۵) تعریف کنیم، می‌توان گفت حسن اداره‌گری یا حکمرانی خوب عبارت است از حکومت بر مردم و اداره و تنظیم امور جامعه سیاسی به شیوهی مطلوب با مظاهری مانند دولت کارآمد، جامعه مدنی بسیج شده، بخش خصوصی فعال و بانشاط، انسجام و ثبات اجتماعی، پاسخ‌گویی و شفافیت دولت، مبارزه با فساد، حکومت مشارکتی و چارچوب حقوقی و قضایی توانمند (رسولی ثانی‌آبادی، ۱۳۹۳: ۴۳ - ۴۲) که در میان آن‌ها مبارزه با فساد برجستگی خاصی دارد تا جایی که مبارزه با فساد، شاخص اصلی پایبندی به حسن اداره‌گری در یک جامعه‌ی سیاسی محسوب می‌شود (گریفیتس، ۱۳۸۸: ۴۴۶).

۲. اداره‌گری یا حکمرانی جهانی^۲

اداره‌گری جهانی را می‌توان مجموعه تکنیک‌ها، نهادها، قواعد، هنجارها و ترتیبات حقوقی تعریف کرد که برای مدیریت روابط میان دولت‌ها و تسهیل همکاری در حوزه‌های موضوعی گوناگون از جمله مبارزه با فساد مورد استفاده قرار می‌گیرند. در فرایند اداره‌گری جهانی، کنشگران غیردولتی نیز در کنار کنشگران دولتی ایفای نقش می‌کنند. پایان جنگ سرد که موجب افزایش انتظارات از نهادهای بین‌المللی مانند سازمان ملل متحد برای حضور پررنگ‌تر در صحنه‌ی مدیریت نظام جهانی شد، جهانی شدن و افزایش آگاهی عمومی نسبت به این‌که حل معضلات گریبان‌گیر سیاره مسکونی، نیازمند یک ره‌یافت مشترک و هماهنگ جهانی است را از جمله دلایل مطرح‌شدن موضوع اداره‌گری جهانی دانسته‌اند (Griffiths et al., 2008: 127). برای مثال امروزه معضلی مانند فساد یکی از مواردی محسوب می‌شود که تدبیر آن از عهده دولت‌ها به‌تنهایی ساخته نیست و نیازمند همکاری و اقدام مشترک تمامی موجودیت‌های جامعه جهانی اعم از دولتی و غیردولتی است. زیرا در سایه‌ی همکاری و مشارکت، بهتر می‌توان چنین معضلاتی را مرتفع ساخت. در نتیجه امروزه فساد از جمله موضوعات مطرح در عرصه‌ی اداره‌گری جهانی به‌شمار می‌آید (گریفیتس، ۱۳۸۸: ۴۴۶).

1. good governance
2. global governance

۳. فساد^۱

واژه‌ی فساد در لغت به معنای رفتار غیرصادقانه و غیرقانونی علی‌الخصوص از سوی افراد صاحب قدرت مانند دولتمردان یا افسران پلیس استعمال می‌شود (merriam-webster, 2015) و اصطلاحاً عبارت است از سوء استفاده از قدرت یا مناصب (به‌ویژه مناصب عمومی) و یا اختصاص دادن نابجای دارایی‌ها، مناصب و اعتماد عمومی به‌منظور کسب سود شخصی. این تعریف بیشتر انواع فساد را در هر دو بخش خصوصی و عمومی دربر می‌گیرد. فساد نمایانگر زیر پا گذاشتن قوانین ناظر بر تخصیص منابع و درهم ریختن مرز میان مسئولیت‌های عمومی و نفع خصوصی است و لذا اغلب مظاهر اقدامات مفسدانه شامل فعالیت‌های مقامات عمومی و دولتی است. البته مفهوم فساد در گذر تاریخ معانی گوناگونی داشته لکن معنای آن در سده‌ی اخیر محدودتر شده است و با فاصله گرفتن از مفاهیم قدیمی‌تری همچون «از دست دادن فضایل»، بیشتر به زیر پا نهادن قواعد حاکم بر نقش منافع خصوصی در مشاغل عمومی اطلاق می‌شود (گریفیتس، ۱۳۸۸: ۴۴۶ و ۷۲۸ - ۷۲۰).

۴. ضد فساد^۲

مجموعه اقدامات و تمهیداتی که به‌منظور مقابله با مظاهر فساد و رفتارهای غیرقانونی و سوءاستفاده‌گرانه به‌ویژه در عرصه‌ی سیاسی صورت می‌پذیرد (oxford dictionaries, 2015).

۵. آکادمی‌های ضد فساد^۳

نهادهای و مؤسساتی با ماهیت‌های مختلف (به‌صورت سازمان‌های مردم‌نهاد، دولتی یا بین‌المللی) هستند که با وجهه‌ی غالب تحقیقاتی و آموزشی، در راستای گسترش و تقویت شیوه‌های مبارزه با فساد در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی فعالیت می‌کنند و خدمات گوناگونی را مانند آموزش و تعلیم متخصصان فعال در امر مبارزه با فساد، اجرای پروژه‌های تحقیقاتی، برگزاری سمینارها و کارگاه‌های آموزشی، ایجاد اتاق‌های فکر، شبکه‌سازی و ایجاد فرصت گفتگو و تبادل آرا و تجربیات، رصد و... به کشورهای عضو ارائه می‌نمایند.

1. corruption
2. anti-corruption
3. anti-corruption academies

منابع فصل اول

- جهان‌بین، اسماعیل، *درآمدی بر روش تحقیق در علوم سیاسی*، به نقل از پایگاه اینترنتی دانشگاه علوم اقتصادی، قابل دسترسی در: <http://www.ues.ac.ir/find.php?item=5.2936.4232.fa> (دسترسی در ۱۳۹۴/۳/۵)
- خامنه‌ای، سیدعلی، مرقومه رهبر انقلاب برای همایش ملی ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد، ۱۳۹۳/۹/۱۷، قابل دسترسی در: <http://farsi.khamenei.ir/message-content?id=28427> (دسترسی در ۱۳۹۴/۲/۱۹).
- خامنه‌ای، سیدعلی، بیانات در دیدار جمعی از کارگران سراسر کشور، ۱۳۹۴/۲/۹، قابل دسترسی در: <http://farsi.khamenei.ir/speech-content?id=29566> (دسترسی در ۱۳۹۴/۲/۱۹).
- رسولی ثانی‌آبادی، الهام. ۱۳۹۳. *درآمدی بر مهم‌ترین مفاهیم و اصطلاحات روابط بین‌الملل*، تهران: نشر تیسرا.
- سنجابی، علیرضا. ۱۳۹۰. *روش‌شناسی در علم سیاست و روابط بین‌الملل*، تهران: نشر قومس.
- گریفیتس، مارتین. ۱۳۸۸. *دانشنامه روابط بین‌الملل و سیاست جهان*، ترجمه علیرضا طیب، تهران: نشر نی
- Griffiths, Martin, Terry O' Callaghan and Steven C. Roach. 2008. *International Relations: The Key Concepts*, London and New York: Routledge.
- <http://www.merriam-webster.com/dictionary/corruption>
- <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/anti-corruption>

فصل دوم:

چارچوب نظری

پیشگفتار

این کتاب از لحاظ نظری در چارچوب نظریه نهادگرایی لیبرال و نئولیبرال - از نظریات برجسته‌ی علم روابط بین‌الملل که به بهترین نحو می‌تواند تبیین‌کننده کنشگری سازمان‌های بین‌المللی دولتی و غیردولتی در بستر نوین اداره‌گری جهانی باشد - انجام می‌پذیرد. دلیل انتخاب نظریه مذکور این است که نگارنده برای تبیین نقش آکادمی‌های ضدفساد در عرصه‌ی اداره‌گری جهانی و نحوه‌ی کمک‌رسانی آن‌ها به دولت‌ها، نیازمند یک چارچوب نظری است تا نشان دهد چگونه امروز موجودیت‌های غیردولتی با ورود به صحنه و برعهده گرفتن برخی وظایف و نقش‌های کارکردی که تا چندی پیش دولت‌ها مجری آن بودند، به یاری دولت‌های ناکارآمد برای مدیریت بهتر امور جهان شتافته‌اند. براساس نظریه‌ی نهادگرایی، در عصر کنونی مسایل و موضوعات جدیدی پدید آمده است که دولت‌ها به تنهایی از پس تدبیر آن‌ها برنمی‌آیند و لذا می‌توان پرداختن به این‌گونه مسایل مانند فساد و حل و فصل آن‌ها را به نهادهای بین‌المللی واگذار نمود یا از ظرفیت این نهادهای تخصصی برای رفع مؤثرتر مشکلات استفاده کرد که آکادمی‌های ضدفساد در این زُمره هستند. بنابراین در فصل پیش‌رو، نگارنده پس از معرفی و تشریح اجمالی نظریه نهادگرایی، با استفاده از ظرفیت تبیینی آن به بررسی نهادهای بین‌المللی و نقش آن‌ها در عرصه‌ی اداره‌گری جهانی خواهد پرداخت و سپس موضوع فساد را به‌عنوان معضلی جهانی و نقش نهادهای بین‌المللی را در مقابله با آن مورد توجه قرار خواهد داد.

۱. تبیین نظریه نهادگرایی

۱-۱. نهادگرایی لیبرال (Liberal Institutionalism)

ریشه این نظریه به تحقیقات همگرایی کارکردگرا در دهه‌های ۱۹۴۰ و ۱۹۵۰ و مطالعات هم‌گرایی منطقه‌ای در دهه‌ی ۱۹۶۰ برمی‌گردد. در دهه ۱۹۴۰ برخی از صاحب‌نظران لیبرال ضمن تأکید بر امکان‌پذیری همکاری با محوریت نهادهای بین‌المللی معتقد بودند در عصر کنونی مسایل و موضوعات جدیدی رُخ نموده است که دولت‌ها به تنهایی از پس تدبیر آن‌ها برنمی‌آیند و لذا می‌توان این‌گونه مسایل را به نهادهای بین‌المللی واگذار کرد. لیبرال‌ها در مطالعات خود نشان می‌دادند که راه رسیدن به صلح و پیشرفت، روی هم انباشتن منابع دولت‌های مستقل و وانهادن بخشی از

حاکمیت ملی به منظور ایجاد یکپارچگی و هم‌گرایی^۱ است. هم‌گرایی را می‌توان به‌عنوان فرایندی تعریف کرد که طی آن واحدهای سیاسی در چارچوب‌های ملی جداگانه متقاعد می‌شوند که به‌صورت داوطلبانه از اِعمال اقتدار تام خویش برای رسیدن به هدف‌های مشترک صرف‌نظر کرده، وفاداری‌ها و انتظارات خود را معطوف به یک قدرت فوق‌ملی نمایند که نهادهایش دارای صلاحیت بر دولت‌های ملی موجود هستند (قوام، 1999: 92; 1246: 1383).

این تفکرات، روند نضج نظریه هم‌گرایی در اروپا و نظریه کثرت‌گرایی در ایالات متحده را سرعت بخشید و چالش عمده‌ای برای نظریه‌ی واقع‌گرایی ایجاد کرد. دیوید میترا نی^۲ از برجستگان ایده‌ی هم‌گرایی و یکپارچگی به شمار می‌آید. وی همکاری‌های فراملی را برای حل مسایل مشترک ضروری می‌داند و معتقد است وقتی دولت‌ها در فرایند یکپارچگی درگیر شوند، هزینه دور ماندن از این فرایند برای آن‌هایی که از همکاری امتناع می‌ورزند، رو به فزونی خواهد گذاشت. همچنین منافع و امکاناتی که دولت‌ها از رهگذر ورود به گردونه‌ی هم‌گرایی کسب می‌کنند، در حکم عامل انگیزه‌بخش به آنان برای تداوم همکاری‌ها خواهد بود. آثار نویسندگانی همچون میترا نی و ارنست هاس^۳ که بر منافع مثبت ناشی از همکاری و نقش نهادهای بین‌المللی و منطقه‌ای تأکید می‌ورزیدند، نیروی محرک مهمی را برای تعامل تنگاتنگ میان کشورهای اروپایی به‌ویژه با ایجاد جامعه‌ی اروپایی ذغال‌سنگ و فولاد در سال ۱۹۵۲ به‌وجود آورد. طبق فرضیه میترا نی، همکاری در بخش انرژی، دولت‌ها را دلگرم ساخت تا طرح‌های آینده‌نگرانه بیشتری را برای جامعه اقتصادی اروپا پی بگیرند که در معاهده‌ی ۱۹۵۶ رُم متجلی گشت. از نظر محققانی مانند ارنست هاس نهادهای بین‌المللی و منطقه‌ای، همتای ضروری دولت‌های مستقلی هستند که ظرفیتشان برای ادامه هدف‌های رفاهی رو به کاهش گذاشته است (قوام، 1980: 202-215; 1349: 1383).

در چارچوب این مباحث، موضوع کارکردگرایی^۴ نیز به میان می‌آید. کارکردگرایی مانند میترا نی معتقد بودند انجام بسیاری از نیازهای فنی و مسایل تخصصی - تکنیکی غیرسیاسی که در جوامع مدرن امروز مطرح شده است، از عهده‌ی دولت‌ها در سطح محدود ملی بر نمی‌آید و تحقق آن‌ها را باید در ورای مرزهای ملی از طریق همکاری گسترده دولت‌ها در قالب نهادهای بین‌المللی جستجو کرد. طبق نظر کارکردگرایان، متخصصان فنی به جای دیپلمات‌های حرفه‌ای بهترین عوامل ایجاد پیوندهای تشریک مساعی در آن سوی مرزهای ملی محسوب می‌شوند. یعنی «متخصصین می‌توانند برای حل مشکلات مشترک در عرصه‌های مختلف کارکردی نظیر حمل و نقل، ارتباطات، مباحث مالی و... تدابیری اتخاذ کنند» (جکسون و سورنسون، ۱۳۸۵: ۱۵۰).

1. integration
2. David Mitrany
3. Ernest Hass
4. Functionalism

دوئرتی و فالتزگراف در این زمینه به نقل از میترانی می‌نویسند: «پیچیدگی فزاینده نظام‌های حکومتی، وظایف اساساً فنی و غیرسیاسی حکومت‌ها را بسیار افزایش داده است. این وظایف نه تنها باعث ایجاد نیاز به متخصصینی کاملاً کارآموده در سطح ملی شده‌اند، بلکه در سطح بین‌المللی هم مسایلی اساساً فنی را به وجود آورده‌اند که حل آن‌ها مستلزم همکاری فن‌شناسان و نه‌نخبگان سیاسی است. گفته می‌شود که افزایش اهمیت مسایل فنی در قرن بیستم ایجاد چارچوب‌هایی برای همکاری را ضروری ساخته است. می‌توان پیش‌بینی نمود که با افزایش وسعت و اهمیت مسایل فنی بشر، شمار و قلمرو این سازمان‌های کارکردی هم افزایش یابد» (دوئرتی و فالتزگراف، ۱۳۹۰: ۶۶۶).

لذا کارکردگرایان، هم‌گرایی را فرایندی می‌پنداشتند که طی آن گروهی از دولت‌ها با یکدیگر در سطح بین‌المللی اشتراک مساعی می‌کنند تا بتوانند براساس یک سلسله کارکردهای تکنیکی، منافع فردی و دسته‌جمعی خود را برآورده سازند. به‌زعم آن‌ها مرجع وفاداری مردم جوامع می‌تواند از دولت‌های ملی به نهادهای کارکردی منتقل شود زیرا مردم می‌بینند که تأمین منافعشان به بهترین وجه به ترتیبات نوین همکاری فراملی بستگی دارد. میترانی در این راستا معتقد به فرضیه‌ی تسری^۱ بود. یعنی چنین می‌اندیشید که همکاری موفق و سودمند دولت‌ها در موضوعات کارکردی و فنی و مشاهده دستاوردهای آن احتمالاً دامنه‌ی همکاری‌ها را به‌سوی حوزه‌های دیگر از جمله مسایل سیاسی و امنیتی گسترش خواهد داد (قوام، ۱۳۸۳: ۲۵۰ - ۲۴۸، ۳۴۹: قوام، ۱۳۸۴: ۴۸ - ۴۶).

میترانی با تقسیم سیاست به سیاست بالا یا حاد^۲ (موضوعات نظامی و امنیتی) و سیاست پایین یا ملایم^۳ (موضوعات اقتصادی، اجتماعی و رفاهی)، عقیده داشت که فرایند هم‌گرایی از حوزه سیاست ملایم آغاز می‌گردد و امکان همکاری دولت‌ها در این حوزه بر سر مسایل کارکردی وجود دارد. بر این اساس، سیاست ملایم موجب شکل‌گیری نهادهایی کارکردی می‌شود که مدیریت آن را «نخبگان فنی» برعهده دارند. در نتیجه از دیدگاه میترانی و همفکران او، ریشه‌ی همکاری‌های بین‌المللی را باید در قلمرو «وابستگی متقابل کارکردی» جستجو کرد (مشیرزاده، ۱۳۸۶: ۶۲ - ۶۰).

نهادگرایان لیبرال که اغلب از آنان با عنوان تکثرگرایان^۴ یاد می‌شود، دیگر جهان سیاست را همانند سیصد سال پیش، حوزه‌ی انحصاری دولت‌ها نمی‌دانند. یکی از آثار اصلی در این زمینه

1. Spill over
2. High Politics
3. Low Politics
4. Pluralists

متعلق به رابرت کوهین^۱ و جوزف نای^۲ است. آن‌ها معتقدند که اهمیت سایر بازیگران مانند گروه‌های ذی‌نفع، شرکت‌های فراملی و سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی نیز باید مورد توجه قرار گیرد. از منظر آنان تصویر غالب روابط بین‌الملل، شبکه‌ی درهم‌تنیده‌ی بازیگران متعددی است که از طریق مجراهای مختلف تعاملاتی در چارچوب نهادهای بین‌المللی به یکدیگر متصل شده‌اند. (Dunne, 2001: 169-170؛ قوام، ۱۳۸۳: ۳۴۹). آن‌ها نهادهای بین‌المللی را مجموعه‌ای از قوانین و رویه‌های ناظر بر اقدامات دولت‌ها در عرصه‌های بخصوصی نظیر کشتیرانی یا دریانوردی می‌دانند که موجب توسعه و تسهیل فرایند همکاری‌های بین‌دولتی می‌گردد و بی‌اعتمادی، ترس و سوءظن و عدم شفافیت موجود در روابط فی‌مابین را کاهش می‌دهد (جکسون و سورنسون، ۱۳۸۵: ۱۵۷ - ۱۵۴).

۱-۲. نهادگرایی نئولیبرال (Neo-liberal Institutionalism)

در دهه‌ی ۱۹۸۰ پلورالیسم به نهادگرایی نئولیبرال تغییر ماهیت داد. بارزترین تفاوت این نحله جدید با نمونه‌ی سلف خود، یک گام به پس نهادن یعنی رجعت به سوی رویکرد دولت‌محور بود. می‌توان اصول بنیادین نهادگرایی نئولیبرال را در چهار مورد خلاصه کرد:

- ✓ **بازیگر:** دولت، بازیگر اصلی عرصه‌ی جهانی است که دیگر بازیگران غیرکشوری را تابع خود می‌سازد.
- ✓ **ساختار:** شرایط ساختاری هرج و مرج گونه بر محیط بین‌الملل سیطره دارد اما اساساً همان گونه که وجود و گسترش رژیم‌های بین‌المللی نشان می‌دهد، هرج و مرج به معنای غیرممکن بودن همکاری دولت‌ها نیست بلکه رژیم‌ها و نهادهای بین‌المللی با کاهش هزینه‌های کنترل و نظارت، تقویت اقدامات متقابل و مجازات سریع تخلف از هنجارها می‌توانند هرج و مرج را کاهش دهند.
- ✓ **فرایند:** هم‌گرایی در سطح منطقه‌ای و جهانی در حال افزایش است. در این‌جا سمت و سوی آینده اروپا محک بسیار مهمی برای نهادگرایی نئولیبرال به حساب می‌آید.
- ✓ **انگیزه:** دولت‌ها در روابط همکاری‌جویانه وارد می‌شوند حتی اگر دولت دیگری از این تعامل نفع بیشتری را کسب کند. به عبارت دیگر منافع مطلق برای نهادگرایان از منافع نسبی که نواقع‌گرایان آن را مورد تأکید قرار داده‌اند مهم‌تر است (Dunne, 2001: 176؛ قوام، ۱۳۸۴: ۵۶ - ۵۷).

1. Robert Keohane
2. Joseph Nye

نهادگرایان نئولیبرال در این فرضیه که دولت‌ها مهم‌ترین بازیگران سیاست جهانی هستند و این که محیط بین‌الملل هرج و مرج‌آمیز است، با نوواقع‌گرایان اشتراک نظر دارند؛ با این حال معتقدند نوواقع‌گرایان بیش از حد بر مخاصمه و رقابت تمرکز می‌کنند و احتمال همکاری را حتی در یک نظام هرج و مرج‌آمیز به حداقل می‌رسانند. به اعتقاد نهادگرایان نئولیبرال، «نهادها» ابزاری برای دستیابی به همکاری بین بازیگران این نظام هستند. آن‌ها می‌گویند همکاری فارغ از مشکلات نیست اما دولت‌ها وفاداری و منابع را به نهادها منتقل خواهند ساخت. البته در صورتی که نهادها به‌طور متقابل سودمند باشند و برای دولت‌ها فرصت‌هایی روزافزون جهت مصون‌سازی منافع بین‌المللی آن‌ها فراهم آورند (بیلیس و اسمیت، 1383-427-428-66-64; Burchill, 2005). به عبارت دیگر از منظر نهادگرایان نئولیبرال اگر همکاری برای دولت‌ها سودمند باشد، آن‌ها فارغ از این که دیگران چه امتیازاتی به دست می‌آورند، به همکاری مبادرت می‌ورزند. یعنی دولت‌ها براساس عقلانیت و برای دستیابی به منافع ملی و پیشینه‌کردن سودشان همکاری و اقدام مشترک در چارچوب نهادها و رژیم‌های بین‌المللی را می‌پذیرند (مشیرزاده، ۱۳۸۶: ۶۸ - ۶۷).

می‌توان گفت هدف رویکرد نهادگرایی نئولیبرال نشان دادن سود همکاری و هزینه‌ی تکروی در نظام جهانی است. در این نظام، وابستگی متقابل پیچیده به شکل گسترده‌تری خود را نشان می‌دهد که منظور از آن تعاملات گسترده میان سطوح ملی و بین‌المللی و میان بازیگران داخلی و خارجی است. در چنین شرایطی دولت‌ها تدریجاً می‌آموزند که بستر مشروعیت، قدرت و کارایی آنان از تعامل و وابستگی متقابل جهانی به دست می‌آید. نهادگرایی نئولیبرال تلاش دارد تا نقش هدایت‌فراادولتی نهادهای بین‌المللی را تثبیت و ارتقا بخشد اما همچنین می‌خواهد در ساختار نهادهای بین‌المللی تحول ایجاد نماید تا آن‌ها را با مقتضیات جهانی سازگار گرداند. لذا ماجرا دیگر از صرف ترغیب دولت‌ها به همکاری (اندیشه‌های کوهین و نای) فراتر رفته است چراکه دولت‌ها اصولاً نمی‌توانند تکروی کنند بلکه رویکرد نهادگرایی نئولیبرال می‌کوشد تا نحوه‌ی تعامل بازیگران با یکدیگر را با توجه به تحولی که در عرصه‌ها، ابزارها و قلمرو بازی آنان رخ داده، جهانی و همکاری‌جویانه سازد که این مستلزم گذار از برخی منافع ملی دولت‌ها و نیز تغییر در ساختار نهادهای بین‌المللی است.

نظریات نهادگرایی جدید که گاهی «اقتصاد جدید سازمان^۱» نیز نامیده می‌شود، با قراردادن «نهادها» در مرکز تحلیل خود می‌خواهد توضیح دهد که نهادها چگونه ظهور می‌کنند، چه کارکردهایی را انجام می‌دهند و چگونه محدودیت‌ها و فرصت‌هایی را بر رفتارهای فردی درون آن‌ها تحمیل می‌کنند. براساس این نظریه، افراد به‌طور هدفمند نهادهایی را برای خدمت به

منافعشان ایجاد نموده و از لحاظ استراتژیک در داخل محدودیت‌های ساختارهای نهادی قبلاً موجود رفتار می‌کنند تا به اهداف مطلوبشان دست یابند. همچنین افراد به صورت عقلانی رفتار می‌کنند و قطعاً دیدگاه منفعت‌طلبانه دارند. ادبیاتی که بر نهادها به عنوان متغیرهای مستقل تمرکز می‌کند، می‌خواهد توضیح دهد چگونه رفتارهای فردی از لحاظ استراتژیک تحت تأثیر ساختارهای نهادی قرار می‌گیرند (Spruyt, 2000: 130-133).

رویکرد نهادگرایی فرضیه‌های انتخاب عقلانی را درباره‌ی دولت‌ها و تعامل آن‌ها با یکدیگر به کار می‌برد. مثلاً این که نهادها چرا و به چه منظوری وجود دارند؟ فرضیه اصلی این است که دولت‌ها نهادهایی بین‌المللی را به وجود می‌آورند و قدرت را به آن‌ها تفویض می‌کنند تا سودمندی را با توجه به محدودیت‌های بازارهای جهانی و دنیای سیاست افزایش دهند. غالباً این امر از این ضرورت ناشی می‌شود که مسایل باید با اقدام جمعی حل و فصل گردند. به عنوان مثال دولت‌ها درمی‌یابند که نمی‌توانند در حوزه‌هایی مانند تجارت و محیط‌زیست به اهداف خود دست یابند مگر آن که سایر دولت‌ها نیز اقدامات دیگری را برعهده بگیرند. لذا نهادها بدین منظور به وجود می‌آیند که هیچ ضعف و سواری مجانی ایجاد نشود و اهداف جمعی حاصل گردند (بیلیس و اسمیت، ۱۳۸۳: ۶۴۸).

در مجموع می‌توان گفت نظریه‌ی نهادگرایی نئولیبرال بازیگران را در شبکه‌ی پیچیده و فراگیر نظام جهانی به مثابه موجودیت‌هایی عقلایی و منفعت‌طلب می‌انگارد که منفعت و سود بیشتر خویش را در سایه عمل جمعی و هم‌گرایی با یکدیگر حول محور نهادهای بین‌المللی یافته‌اند. لذا با طیب خاطر بخشی از قدرت و حاکمیتشان را به نهادهای بین‌المللی وامی‌گذارند تا بدین صورت بتوانند ضریب موفقیت خود و سایرین را در یک محیط پیچیده و چندوجهی ارتقا بخشند. نهادها نیز از طریق محدودیت‌های ساختاری که بر رفتار و عملکرد بازیگران تحمیل می‌کنند، خط سیر تصمیمات و سیاست‌گذاری‌های آنان را به جانب نقطه‌ای واحد سوق داده و نهایتاً امکان نیل به اهداف و منافع مشترک را فراهم می‌سازند.

۲. رویکردی نهادگرایانه به معضل فساد در عصر کنونی

امروزه فرایند جهانی‌شدن تأثیرات عمیقی بر دولت‌های ملی و نحوه‌ی اداره جوامع سیاسی توسط آن‌ها گذاشته است. تحت تأثیر این فرایند، دولت‌ها به رغم تداوم برخورداری از حاکمیت مطلق حقوقی، عملاً دیگر نمی‌توانند مانند قرون گذشته هرگونه که بخواهند به مدیریت کشورهای خود بپردازند و هر سیاستی را به اجرا گذارند بلکه ناگزیر از توجه به هنجارها، رویه‌ها و استانداردهای جهانی هستند. در همین چارچوب است که مفهوم حسن اداره‌گری یا حکمرانی خوب - با تعریفی که در فصل گذشته از آن ارایه گردید مطرح می‌شود.

براساس این مفهوم، در محیط جهانی کنونی الگویی مطلوب و پذیرفته شده از نحوه‌ی حکومت‌داری وجود دارد که دولت‌ها برای نیل به اهداف خود و بهره‌مندی از مزایای جهانی شدن باید آن را سرلوحه کار قرار دهند. جهانی شدن و پیامدهای مختلف آن از جمله محدود شدن دامنه‌ی آزادی و خودمختاری دولت‌ها، کنشگری فزاینده نهادهای بین‌المللی، فراملی و غیردولتی، همگانی شدن بسیاری از مسایل و معضلات پیش‌روی بشر و نیز ظهور جنبش‌های هواخواه مردم‌سالاری در بخش‌های مختلف جهان موجب شده است که تقاضا و مطالبه عمومی برای حسن اداره‌گری دولت‌ها و پاسخ‌گو بودن آن‌ها چه از سوی افکار عمومی و نهادهای غیردولتی داخلی و چه از سوی مجامع و نهادهای بین‌المللی افزایش یابد. در نتیجه امروزه ضرورت حسن اداره‌گری، بسته بودن و تصلب دولت‌ها را برنمی‌تابد بلکه یک حکمران خوب لازم است خود را با اقتضانات نظام جهانی وفق دهد و محیط اجتماعی و اقتصادی ایمن و پایداری را در داخل قلمروش ایجاد کند. می‌توان گفت حسن اداره‌گری هم به معنای مدیریت صحیح امور داخلی یک کشور است و هم مدیریت صحیح مناسبات با سایر کشورها زیرا تنها در سایه همکاری با دیگر اعضای نظام جهانی است که رفع بسیاری از مسایل و معضلات گریبانگیر جوامع کنونی امکان‌پذیر می‌گردد (گریفیتس، ۱۳۸۸: ۴۴۵).

یکی از مهم‌ترین این مسایل، وجود فساد در عرصه‌ی عمومی جوامع و ابتلای مدیران و مسئولان دولتی به رفتارها و اعمال مُفسدانه نظیر اختلاس، ارتشاء، پولشویی و امثالهم است. امروزه مبارزه با فساد و ریشه‌کن کردن مظاهر آن در عرصه‌ی عمومی در زمره مصادیق بارز حسن اداره‌گری محسوب می‌شود که هم مطالبه افکار عمومی و نهادهای غیردولتی درون قلمرو ملی و هم مطالبه نهادهای بین‌المللی از دولت‌ها است. البته تجلی فسادستیزی در حسن اداره‌گری تنها به قوای اجرایی کشور محدود نمی‌شود بلکه یک نظام سیاسی علاوه بر مجریان و دولتمردان پاکدست و سالم باید نظام حقوقی و قانونی کارآمد و نیز سیستم قضایی مقتدر برای مقابله مؤثر با فساد داشته باشد. بر این اساس می‌توان گفت «حسن اداره‌گری دربرگیرنده چارچوب حقوقی و قضایی لازم برای توسعه اقتصادی هم هست که منظور از آن نظامی حقوقی و قضایی است که در آن قوانین به روشنی و بدون تبعیض‌گذاری توسط قوه‌ی قضاییه‌ای واقع‌بین و مستقل به اجرا درآید» (گریفیتس، ۱۳۸۸: ۴۴۶).

دولت‌های مبتلابه فساد فاقد ویژگی‌های لازم برای احراز حسن اداره‌گری یا حکمرانی خوب هستند تا جایی که اکنون «فساد به‌عنوان یکی از موانع ساختاری موجود در سر راه حسن اداره‌گری شناخته شده است» (گریفیتس، ۱۳۸۸: ۷۲۲). به عبارت دیگر شیوع فساد در نظام مدیریتی یک کشور را می‌توان به منزله‌ی عدم حکمرانی خوب تلقی کرد که زمینه‌ی شکل‌گیری

دولت درمانده یا ورشکسته^۱ را فراهم می‌سازد. اصطلاح دولت درمانده در ادبیات علوم سیاسی به دولتی اطلاق می‌شود که قادر به استقرار قانون، نظم، امنیت، عدالت و آزادی در سطح جامعه‌ی تحت حاکمیت خود نیست، از ضعف اقتدار سیاسی و مشروعیت مردمی رنج می‌برد و نمی‌تواند تأمین‌کننده نیازهای شهروندان باشد. از دیگر ویژگی‌های دولت درمانده که به شدت گرفتار ضعف اداره‌گری است، می‌توان به اقتصاد ناکارآمد و جامعه فقیر، ضعف و فقدان صلاحیت نهادهای دولتی، سوء استفاده نخبگان از موقعیت دولتی به سود خود، تمرکز قدرت تصمیم‌گیری در اختیار فرد یا حزب واحد و اتخاذ تصمیمات در محافل محدود و به صورت غیرشفاف اشاره کرد (رسولی ثانی‌آبادی، ۱۳۹۳: ۴۲ - ۴۱؛ گریفیتس، ۱۳۸۸: ۴۴۶ و ۴۹۳ - ۴۹۲).

در کنار تمامی ویژگی‌های منفی مذکور، معضل فسادزدگی گسترده یکی از مهم‌ترین موانعی است که دولت‌های درمانده با آن روبرو هستند و غالباً توان مدیریت و حل و فصل آن را نیز ندارند. مدیران، سیاستمداران و کارگزاران و کارمندان دولت‌های درمانده را افراد فاسدی تشکیل می‌دهند که با سوءاستفاده از مناصب و اختیارات خود، منابع و ثروت‌های ملی را صرف منافع شخصی و گروهی می‌کنند. این معضل بزرگ موجب غیرعادلانه ساختن خدمات‌رسانی حکومت‌ها می‌شود و به عمیق‌تر شدن شکاف‌های طبقاتی و شکل‌گیری دوقطبی فقیر و غنی در جوامع دامن می‌زند و گسترش نارضایتی‌های عمومی را به‌همراه دارد.

دولت‌های درمانده یا به‌دلیل شریک بودن رهبران و مسئولین ارشد در حلقه‌های فساد، انگیزه‌ای برای مقابله با مظاهر اقدامات مفسدانه و خلاف قانون ندارند و یا در صورت داشتن انگیزه و تمایل، به‌دلیل مشکل ضعف اقتدار، قادر به کنترل جریان لجام‌گسیخته فساد در کشورهای خود نیستند. یعنی به مرور زمان، مراکز قدرت و ثروتی در بخش‌های مختلف دولتی و غیردولتی جامعه شکل می‌گیرند که به‌رغم اشتغال به فعالیت‌های گوناگون مفسدانه نظیر اختلاس، ارتشاء، پولشویی، رانت‌خواری و قاچاق کالا و مواد مخدر، حاضر به تبعیت از دستورات دولت مرکزی نیستند و قوه‌ی قهریه دولت نمی‌تواند مانع آن‌ها گردد. با این حساب می‌توان گفت چشم‌انداز درماندگی دولت، مشکل فساد را تشدید خواهد کرد. در میان کشورهای خاورمیانه لبنان یکی از مصادیق دولت‌های درمانده مبتلابه فساد محسوب می‌شود.

امروزه به دو دلیل توجه افکار عمومی و نهادهای بین‌المللی بسیار بیشتر از گذشته به معضل فساد و لزوم مقابله جدی با آن جلب شده است: اولاً در نتیجه‌ی جریان‌های سرمایه‌گذاری که با روند جهانی شدن به راه افتاده است، شاهد تسهیل و در عین حال تقویت احتمال افشای فعالیت‌های فسادآمیز هستیم. تا جایی که بسیاری از نهادها مانند سازمان ملل و صندوق

بین‌المللی پول از طریق مشروط کردن پرداخت وام به مبارزه کشور تقاضاکننده وام با مظاهر فساد در کشور خود، به مقابله با این پدیده شوم برخاسته‌اند. همچنین برخی سازمان‌های غیردولتی مانند سازمان شفافیت بین‌المللی به افزایش آگاهی جهانیان از فساد یاری رسانده و برای تضمین اجرای موافقتنامه‌ها و اعلامیه‌های بین‌المللی تلاش می‌کنند. ثانیاً چالش‌هایی که جرایم و فسادهای فرامرزی مانند تروریسم یا قاچاق مواد مخدر برای دولت‌های حاکم ایجاد می‌کند افزایش یافته است (گریفیتس، ۱۳۸۸: ۷۲۲ - ۷۲۱ و ۷۲۷).

بدین ترتیب شرایط کنونی محیط جهانی اقتضای آن دارد که از منظری نهادگرایانه و کارکردگرایانه به معضل فساد - که امروزه تبدیل به معضلی فرامرزی و فراسرزمینی شده است - بنگریم. از یک سو دولت‌های ملی در راستای حسن اداره‌گری باید گام‌های مؤثر و بلندی برای مبارزه با فساد در جوامع سیاسی تحت حاکمیت خود بردارند زیرا در غیر این صورت با اتهام درماندگی و کژکارکردی چه از سوی افکار عمومی داخلی و چه از جانب سازمان‌های بین‌المللی مواجه خواهند شد؛ اما از سوی دیگر امروزه مقابله با فساد به موضوعی فنی و تخصصی مبدل شده و با فراتر رفتن از قلمرو ملی، ماهیتی فراملی پیدا کرده است و لذا دولت‌ها دیگر به تنهایی قادر به پیمودن منفردانه این مسیر نیستند و شدیداً به تشریک مساعی، تبادل تجربیات و هم‌گرایی در چارچوب نهادهای تخصصی بین‌المللی نیازمندند.

در نتیجه شاهد هستیم که جریان اداره‌گری جهانی، بسیاری از کنشگران غیردولتی را نیز به عرصه‌ی مبارزه با فساد کشانده است تا در کنار کنشگران دولتی ایفای نقش کنند زیرا همگان به‌خوبی دریافته‌اند که تدبیر معضلی مانند فساد از عهده‌ی دولت‌ها به تنهایی ساخته نیست و نیازمند همکاری و اقدام مشترک تمامی موجودیت‌های جامعه جهانی اعم از دولتی و غیردولتی است. لذا طی دهه‌های اخیر مجموعه‌ای از نهادها، قواعد، هنجارها و ترتیبات ضدفساد مانند کنوانسیون ملل متحد علیه فساد، انجمن بین‌المللی نهادهای ضدفساد، سازمان شفافیت بین‌المللی، سازمان دیده‌بان جهانی و نمونه‌های دیگر ظهور یافته‌اند که به دولت‌ها در امر خطیر مقابله با اعمال مفسدانه یاری می‌رسانند.

در این میان آکادمی‌های ضدفساد برجستگی خاصی دارند. این نهادهای کارکردی و تخصصی هم در سطوح ملی (مانند آکادمی مالزی) و هم در سطح جهانی (مانند آکادمی بین‌المللی ضدفساد) فعالیت می‌کنند و وظیفه‌ارایه آموزش‌های نظری و عملی به مأموران و کارکنان نهادهای دولتی ضدفساد در کشورهای مختلف را انجام می‌دهند. به عبارت دیگر آکادمی‌های ضدفساد با تدارک کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی، جلسات سخنرانی، دوره‌های توجیهی و تعلیماتی کوتاه‌مدت و نیز فراهم کردن بستری برای تعامل و تبادل تجربیات مشترک

می‌کوشند سطح اطلاعات و توانمندی و تخصص نیروهای میدانی مبارزه با فساد را ارتقا بخشند و از این رهگذر، ضریب موفقیت دولت‌ها را در مدیریت و مهار جریان فساد افزایش دهند. از همین رو امروزه بسیاری از کشورهای جهان به عضویت آکادمی بین‌المللی ضدفساد مستقر در کشور اتریش درآمده‌اند و از خدمات گسترده‌ای که این نهاد تخصصی با حضور کارشناسان و اساتید برتر این حوزه عرضه می‌کند، بهره می‌جویند.

با این حساب از منظر تئوری نهادگرایی لیبرال و نئولیبرال به سهولت می‌توان این مسأله را توضیح داد که چرا دولت‌های ملی با طیب‌خاطر از پذیرش رژیم‌ها، قواعد و ترتیبات بین‌المللی ضدفساد استقبال می‌کنند و یا به عضویت نهادهای بین‌المللی ضدفساد مانند آکادمی اتریش درمی‌آیند. درحقیقت عقلانیت دولت‌ها از یک سو و سودمندی همکاری و اقدام مشترک در چارچوب سازمان‌ها از سوی دیگر آن‌ها را وامی‌دارد تا به‌جای تکروی از اقدامات دسته‌جمعی حمایت کنند.

منابع فصل دوم

- بیلیس، جان و استیو اسمیت. ۱۳۸۳. *جهانی شدن سیاست: روابط بین الملل در عصر نوین*، ترجمه ابوالقاسم راه‌چمنی و دیگران، تهران: انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران.
- جکسون، رابرت و گئورگ سورنسون. ۱۳۸۵. *درآمدی بر روابط بین الملل*، ترجمه مهدی ذاکریان و دیگران، تهران: نشر میزان.
- دوئرتی، جیمز و رابرت فالتزگراف. ۱۳۹۰. *نظریه‌های متعارض در روابط بین الملل*، ترجمه وحید بزرگی و علیرضا طیب، تهران: انتشارات قومس
- رسولی ثانی‌آبادی، الهام. ۱۳۹۳. *درآمدی بر مهم‌ترین مفاهیم و اصطلاحات روابط بین الملل*، تهران: نشر تیسرا.
- قوام، سیدعبدالعلی. ۱۳۸۳. *اصول سیاست خارجی و سیاست بین الملل*، تهران: انتشارات سمت.
- قوام، سیدعبدالعلی. ۱۳۸۴. *روابط بین الملل: نظریه‌ها و رویکردها*، تهران: انتشارات سمت.
- گریفیتس، مارتین. ۱۳۸۸. *دانشنامه روابط بین الملل و سیاست جهان*، ترجمه علیرضا طیب، تهران: نشر نی.
- مشیرزاده، حمیرا. ۱۳۸۶. *تحول در نظریه‌های روابط بین الملل*، تهران: انتشارات سمت.
- Dunne, Tim. 2001. "Liberalism", in John Baylis and Steve Smith (Eds.), *The Globalization of World Politics: An Introduction to International Relations*, Oxford University Press.
- Burchill, Scott and others. 2005. *Theories of International Relations*, New York: Palgrave Macmillan
- Griffiths, Martin, Steven C. Roach and M. Scott Solomon. 2009. *Fifty Key Thinkers in International Relations*, London and New York: Routledge.
- Spruyt, Hendrik. 2000. "New Institutionalism and International Relations" in Ronen Palan (Ed.), *Global Political Economy: Contemporary Theories*, London and New York: Routledge.
- Thompson, Kenneth W. 1980. *Masters of International Thought*, Louisiana State University Press.

فصل سوم:

معرفی و بررسی عملکرد آکادمی ہاگ
ضد فساد و نهادہاگ مشابہ

پیشگفتار

همان‌گونه که در تعریف مفاهیم بنیادین پژوهش ذکر شد، آکادمی‌های ضدفساد نهادهاک و مؤسساتی با ماهیت‌های مختلف (به‌صورت سازمان‌های مردم‌نهاد، دولتی یا بین‌المللی) هستند که با وجهه غالب تحقیقاتی و آموزشی، در راستای گسترش و تقویت شیوه‌های مبارزه با فساد در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی فعالیت می‌کنند و خدمات گوناگونی را مانند آموزش و تعلیم متخصصان فعال در امر مبارزه با فساد، اجرای پروژه‌های تحقیقاتی، برگزاری سمینارها و کارگاه‌های آموزشی، ایجاد اتاق‌های فکر، شبکه‌سازی و ایجاد فرصت گفتگو و تبادل آرا و تجربیات، رصد و... به کشورهای عضو ارائه می‌نمایند.

آکادمی‌های ضدفساد را می‌توان نهادهای بدیع و نوظهوری در محیط جهانی دانست که زمان چندانی از عمر آن‌ها نمی‌گذرد تا جایی که برای مثال آکادمی بین‌المللی ضدفساد - به‌عنوان مهم‌ترین نمونه چنین نهادهایی که در کشور اتریش قرار دارد - در سال ۲۰۱۰ میلادی تأسیس شده است. در نتیجه برخلاف تصور ابتدایی پژوهشگر، تنها تعداد اندکی از این آکادمی‌ها در سراسر جهان مشغول فعالیت هستند. از همین رو نمی‌توان گستره‌ی بررسی‌ها در این پژوهش را تنها به چند آکادمی ضدفساد محدود ساخت بلکه نگارنده کوشیده است علاوه بر این، به شناسایی و بررسی نهادهای ضدفسادی بپردازد که هرچند نام «آکادمی» ندارند، اما با نام‌های دیگری مانند «سازمان»، «گروه»، «کمیسیون»، «ائتلاف»، «مؤسسه» و «انجمن» به انجام فعالیت‌های مشابهی با آکادمی‌ها در زمینه‌ی مقابله با فساد مانند آموزش و برگزاری کارگاه‌ها، برپایی سمینار، ایجاد شبکه‌هایی برای تعامل و انتقال تجربیات و نیز طراحی و اجرای پروژه‌های تحقیقاتی مبادرت می‌ورزند.

بر این اساس، فصل حاضر در دو بخش تدوین و نگاشته شده است. بخش اول به آشنایی با آکادمی‌های ضدفساد در نقاط مختلف جهان براساس تاریخچه، اهداف، ساختار تشکیلاتی، چارت سازمانی، سرفصل برنامه‌های آموزشی و نظام ارزشیابی و مخاطبان اختصاص می‌یابد و در بخش دوم نگارنده می‌کوشد همین اقدامات را برای سایر نهادهای مشابه آکادمی‌ها در نقاط مختلف جهان انجام دهد. بی‌شک نتایج این بررسی می‌تواند اطلاعات ارزشمندی را در اختیار نهادهای ضدفساد جمهوری اسلامی ایران به‌ویژه سازمان بازرسی کل کشور بگذارد.

آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد^۱

۱. آکادمی در یک نگاه

آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد^۲ (IACA) مؤسسه‌ای نوین‌پدید است که مقر آن در لاکزنبرگ^۳ (وین) اتریش است. این مؤسسه که در حال بدل شدن به سازمانی بین‌المللی و مؤسسه آموزش عالی و تحت حقوق بین‌الملل است، شخصیت منحصر به فرد دوگانه‌ای دارد. آکادمی در پی فائق آمدن بر کاستی‌های معرفتی و رویه‌ای در حوزه مبارزه با فساد و قدرت بخشیدن به افرادی است که در این حوزه آموزش حرفه‌ای دیده‌اند تا بتوان با چالش‌های آینده در این زمینه مبارزه کرد. هیأت مؤسس این آکادمی را ۶۸ کشور عضو سازمان ملل و ۳ سازمان بین‌المللی تشکیل می‌دهند.

دفتر ملل متحد در امور مواد مخدر و جرایم^۴ (UNODC)، دفتر اروپایی مبارزه با تقلب^۵ (OLAF) و جمهوری اتریش مبتکر تأسیس این آکادمی بودند. آکادمی بر بنیان پیمانی چندجانبه به نام *موافقت‌نامه تأسیس آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد به عنوان سازمانی بین‌المللی* برپا شد و در طی کنفرانس «از رویا تا واقعیت»^۶ افتتاح گردید که در هافبورگ وین در سپتامبر ۲۰۱۰ برگزار شد. بیش از ۱۰۰۰ هیأت که نمایندگی بیش از ۱۲۰ عضو سازمان ملل و نیز سازمان‌های بین‌المللی و بخش خصوصی و عمومی را برعهده داشتند، در این کنفرانس حاضر بودند. همچنین دبیرکل ملل متحد، بان کی مون مهمان افتخاری این نشست بود. در طول این کنفرانس ۳۵ عضو سازمان ملل و همچنین یک سازمان بین‌المللی موافقت‌نامه آکادمی را امضا کردند. تا انتهای سال ۲۰۱۰ آکادمی دارای ۵۵ عضو شد و در ۸ مارس ۲۰۱۱ به سازمانی بین‌المللی بدل گردید. این آکادمی در مجموع

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی آکادمی بین‌المللی ضدفساد نگاشته شده است: <https://www.iaca.int>

2. International Anti-Corruption Academy
3. Laxenburg
4. the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC)
5. the European Anti-Fraud Office (OLAF)
6. From vision to reality

۷۱ عضو دارد و دارای مقام ناظر در مجمع عمومی سازمان ملل، شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد^۱ (ECOSOC) و گروه دولت‌های شورای اروپا علیه فساد^۲ (GRECO) است و تأسیس آن صراحتاً در مجموعه‌ای از قطعنامه‌های بین‌المللی مورد استقبال قرار گرفته است.

تصویر شماره ۱- نمایی از ساختمان آکادمی بین‌المللی ضد فساد در اتریش

این آکادمی رهیافتی کلی و نوین به آموزش و پژوهش در زمینه مبارزه با فساد ارایه می‌کند؛ آموزش مبارزه با فساد را برای شاغلین در تمام بخش‌های جامعه تسهیل می‌نماید؛ و مساعدت و پشتیبانی فنی برای طیف گسترده‌ای از سهامداران را فراهم می‌سازد؛ همچنین آموزش‌های سفارشی و استاندارد، برنامه‌های مرحله‌ای آکادمیک، فرصت‌های گفتگو، شبکه‌سازی و اتاق‌های فکر مبارزه با فساد را تدارک می‌بیند.

آکادمی انواع متفاوتی از همایش‌ها و دوره‌های آموزشی و همچنین دوره کارشناسی ارشد در رشته مطالعات مبارزه با فساد، برنامه‌های مناسب و سفارشی براساس درخواست‌ها و نیز دوره‌های آموزشی مشترکاً سازماندهی شده با دیگر سازمان‌ها مثل برنامه توسعه ملل متحد^۳ (UNDP) و سازمان خواروبار^۴ (FAO) را برگزار می‌کند. آکادمی همچنین فرصت‌های پژوهشی و چارچوبی برای مبادله تجارب، شبکه‌سازی و بسط بهترین روش‌ها را در اختیار اعضا قرار می‌دهد. این آکادمی در تلاش برای مبارزه با فساد با در نظر داشتن تنوع فرهنگی و جغرافیایی همکاری نزدیکی با موجودیت‌های حکومتی و غیرحکومتی و همچنین بخش خصوصی دارد. ترتیبات

1. United Nations Economic and Social Council
 2. the Council of Europe's Group of States Against Corruption (GRECO)
 3. the United Nations Development Programme (UNDP)
 4. Food and Agriculture Organization

همکاری با بسیاری از سازمان‌ها شامل سازمان همکاری و امنیت اروپا^۱ (OSCE)، بانک جهانی^۲ (WB) و سازمان کشورهای امریکایی^۳ (OAS) از دیگر فعالیت‌های آکادمی است. این سازمان را هیأت حکام^۴ مدیریت و رهبری می‌کند. چهار رکن دیگر آن شامل مجمع اعضا،^۵ ریاست،^۶ هیأت مشاوره عالی بین‌المللی^۷ و هیأت مشاوره دانشگاهی بین‌المللی^۸ است.

۲. رهیافت و مأموریت اصلی آکادمی

آموزش مبارزه با فساد طی دهه‌های پیشین در بهترین حالت، مرتبط با موضوعات خاص و اغلب فاقد چارچوب جامع و تخصصی بوده است. این نوع آموزش از معضل خاص‌گرایی آموزشی و در بعضی موارد حتی از تفکیک آموزشی رنج می‌برده و بنابراین نتایج محدودکننده‌ای را در بلندمدت ایجاد کرده است. در واکنش به این کمبودها، رهیافت کل‌گرایانه آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد طراحی شد. رهیافتی که در پاسخ‌دهی به نیازهای نقاط مختلف جهان و لحاظ کردن تنوعات منطقه‌ای، بین‌المللی است؛ در ایجاد این اطمینان که هر جنبه موضوعی فساد - چه نظری و چه عملی - مورد لحاظ قرار می‌گیرد، بین رشته‌ای است؛ در پیونددهی شاغلین با پژوهشگران، بخش عمومی با بخش خصوصی و دانشگاهیان با جامعه مدنی، بین بخشی است؛ در تدارک معرفت و ابزارهای قابل اجرا در نقاط مختلف جهان یکپارچه عمل می‌کند؛ و در ارایه راه‌حل‌های همیشگی، توانا است.

بر این اساس، مأموریت اصلی آکادمی ارایه و تسهیل آموزش مبارزه با فساد و تعلیم افراد حرفه‌ای در این امر و شاغلین در تمام بخش‌ها است. آکادمی پژوهش و چارچوب‌هایی را برای گفتگو و شبکه‌سازی فراهم می‌کند. برنامه کل‌گرایانه آموزشی آکادمی به طیف گسترده‌ای از رشته‌ها می‌پردازد و تقاضای مناطق مختلفی از جهان را پاسخ می‌دهد. آکادمی می‌کوشد مسئولیت اجتماعی تمامی بخش‌های درگیر مبارزه با فساد و تغییر رویکردها در این زمینه را تشویق کند. آکادمی قویاً متعهد به همکاری بین‌المللی، گفتگوی مستقیم و همکاری‌های گسترده به عنوان ابزار تبادل تخصص و وحدت و یگانگی بیشتر در نبرد علیه فساد است. شبکه فارغ‌التحصیلان آکادمی مهبیای به‌اشتراک‌گذاری مستمر تجارب و کمک‌های فنی متقابل و مجهز به بهترین روش‌ها و آخرین یافته‌ها هستند. این فارغ‌التحصیلان به‌عنوان سفرا و بخشی از اتحاد جهانی رو به رشد مبارزه با فساد در نظر گرفته می‌شوند.

1. Organization for Security and Co-operation in Europe
2. World Bank
3. Organization of American States (OAS)
4. Board of Governors
5. Assembly of Parties
6. Dean
7. International Senior Advisory Board
8. International Academic Advisory Board

۳. چشم‌انداز و ارزش‌های آکادمی

چشم‌اندازی که آکادمی برای خود ترسیم کرده، تلاش برای همکاری قابل ملاحظه‌ای در نبرد جهانی علیه فساد و بدل شدن به مؤسسه آموزشی اصلی در اشاعه این نبرد است. آکادمی خود را مؤسسه‌ای بین‌المللی، مبدع و از نظر جهانی شناخته‌شده می‌داند که به حرفه‌ای‌ها قدرت مبارزه با فساد را می‌دهد. آکادمی می‌کوشد اهداف کنوانسیون سازمان ملل علیه فساد را پیش برد، حکومت قانون را ارتقا بخشد و پشتیبانی و کمک فنی را برای دولت‌ها، سازمان‌ها، شرکت‌ها و سایر سهام‌داران فراهم آورد. مسئولان آکادمی معتقدند از آنجایی که فساد، مرزی نمی‌شناسد، تمام کشورها و بخش‌های جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد و نمی‌توان تنها با روش‌های سنتی آموزشی به درمان آن پرداخت. لذا چشم‌انداز آکادمی مقابله با این پدیده جهانی از طریق رهیافتی کل‌گرایانه و نوین است.

آکادمی ارزش‌هایی از قبیل یکپارچگی، اعتبار، پاسخ‌گویی، شفافیت، اصول اخلاقی، نظام‌های شایسته‌محور، بی‌طرفی و تداوم موضع غیرمتعصبانه را در بالاترین درجه و جزو ارزش‌های مرکزی در نظر می‌گیرد. همچنین روابطی که آکادمی با دانشجویان، کارمندان و سهامداران ایجاد کرده است و نیز تضمین تنوع جغرافیایی، اهمیت بسیاری برای مسئولان آکادمی دارد. آنان معتقدند ارزش‌های آکادمی با ابزارهای بین‌المللی اصلی مبارزه با فساد و اعلامیه جهانی حقوق بشر مطابق است و لذا می‌کوشند به این ارزش‌ها به‌طور سازمانی و فردی وفادار بمانند و مسئولیت وفاداری به آن‌ها را متعهدانه برعهده بگیرند.

۴. تاریخچه آکادمی

ایده تأسیس آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد را گروه بین‌المللی کارشناسان فساد (گروه متعلق به اینترپل^۱) ارائه داد. این گروه در آن زمان شامل مارتین کروتتر^۲ (رییس فعلی آکادمی)، مایکل هرشمن^۳ (رییس گروه فیرفاکس^۴ و عضو هیأت مشاوره عالی بین‌المللی) و فرانس هرمن بروئتر^۵ (مدیرکل دفتر مبارزه با تقلب اروپایی) بود. همچنین تصویب کنوانسیون سازمان ملل علیه فساد (UNCAC) در سال ۲۰۰۵ و اجرایی‌شدن بعدی آن در بسیاری از کشورها نقش مؤثری در تأسیس آکادمی داشت.

دفتر سازمان ملل در مورد مواد مخدر و جرایم (UNODC)، سرپرست کنوانسیون سازمان ملل علیه فساد، دفتر اروپایی مبارزه با تقلب (OLAF)، جمهوری اتریش و اینترپل نیروهای

1. Interpol's International Group of Experts on Corruption

2. Martin Kreutner

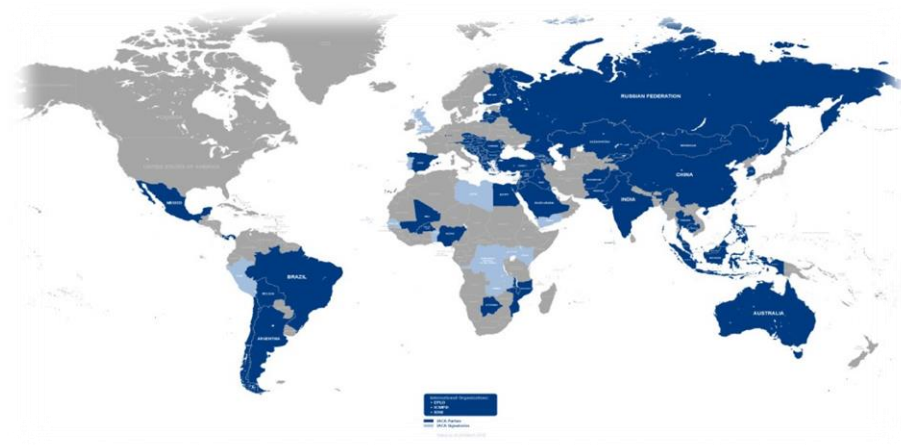
3. Michael Hershman

4. Fairfax Group

5. Franz-Herman Brüner

انگیزش بخش تأسیس نهادی بودند که بعدها تبدیل به آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد شد. معرفی رسمی آکادمی در سال ۲۰۱۰ رخ داد. در دوم و سوم سپتامبر این سال کنفرانس افتتاحیه موسوم به «از رویا تا واقعیت» در وین اتریش درحالی آغاز به کار کرد که بیش از ۱۰۰۰ هیأت نمایندگی از دولت‌های عضو سازمان ملل، سازمان‌های بین‌المللی، سازمان‌های مردم‌نهاد، بخش خصوصی و جامعه مدنی در آن حضور به هم رساندند و دبیرکل سازمان ملل، بانکی مون میهمان افتخاری این نشست بود. اوج این کنفرانس امضای «موافقت‌نامه تأسیس آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد به‌عنوان سازمانی بین‌المللی»^۱ از سوی ۳۵ کشور عضو سازمان ملل و یک سازمان بین‌المللی بود.

تا ۳۱ دسامبر، یعنی آخرین روزی که این موافقت‌نامه برای امضا گشوده بود، ۵۰ دولت عضو سازمان ملل و سه سازمان بین‌المللی آن را امضا کرده بودند. با بیش از ۵۰ عضو در این مدت کوتاه، آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد یکی از موفق‌ترین ابداعات بین‌المللی در تاریخ لقب گرفت. در ۸ مارس سال ۲۰۱۱ این آکادمی وضعیت سازمان بین‌المللی را کسب کرد و از آن زمان شاهد رشد بیشتر تعداد اعضا و شرکا بوده است. نقشه زیر نحوه‌ی آرایش اعضا و امضاکنندگان موافقت‌نامه آکادمی را نشان می‌دهد. اعضا با رنگ آبی تیره و امضاکنندگان با رنگ آبی روشن مشخص شده‌اند. همان‌طور که نقشه نشان می‌دهد، جمهوری اسلامی ایران عضو آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد نیست.

تصویر شماره ۲- نقشه کشورهای عضو آکادمی بین‌المللی ضد فساد

1. Agreement for the Establishment of the International Anti-Corruption Academy as an International Organization

۵. عضویت در آکادمی

عضویت در آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد برای اعضای سازمان ملل و سازمان‌های بین‌دولتی گشوده است. تا امروز، اعضای آکادمی شامل ۷۴ دولت عضو سازمان ملل و سه سازمان بین‌دولتی است. شصت و چهار عضو با تصویب یا الحاق به پیمان تأسیس آکادمی یعنی «موافقت‌نامه تأسیس آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد به‌عنوان سازمانی بین‌المللی» به عضویت این سازمان درآمده‌اند. تا ۳۱ دسامبر ۲۰۱۰ این پیمان برای امضا گشوده بود. دولت‌های عضو سازمان ملل و سازمان‌های بین‌المللی که تا این تاریخ این پیمان را امضا نکرده‌اند، از طریق الحاق می‌توانند به آکادمی وارد شوند.

آکادمی به‌عنوان بخشی از تعهد راسخس در راستای ارتقای همکاری بین‌المللی در نبرد علیه فساد، مشارکت گسترده‌ای را با سازمان‌های بین‌المللی و نهادهای بخش خصوصی و عمومی در سرتاسر جهان ایجاد کرده است. به این منظور، آکادمی از طریق همکاری با نهادهای شریک در ایجاد ابتکارات ضدفساد، ارایه مساعدت فنی و تبادل اطلاعات وارد بسیاری از ترتیبات مشترک شده است. آکادمی همچنین روابط خوبی با همکاران اولیه خود یعنی دفتر ملل متحد در امور مواد مخدر و جرایم (UNODC)، دفتر اروپایی مبارزه با تقلب (OLAF) و جمهوری اتریش دارد. آکادمی دو همکار تجاری نیز دارد: شرکت‌های زیمنس^۱ و موتورولا^۲ که از نظر مالی آکادمی را در امر مبارزه با فساد یاری می‌کنند.

۶. ساختار مدیریتی و تشکیلاتی آکادمی

آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد را هیأت حکام مدیریت و راهبری می‌کند. چهار رکن دیگر این آکادمی مجمع اعضا، ریاست، مجمع احزاب، هیأت مشاوره عالی بین‌المللی و هیأت مشاوره دانشگاهی بین‌المللی هستند. نقش اعضا و اختیارات آن‌ها را «موافقت‌نامه تأسیس آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد به‌عنوان سازمانی بین‌المللی» تعیین کرده است. هیأت حکام و ریاست در پی برگزاری اولین جلسه مجمع اعضا در اواخر نوامبر ۲۰۱۲ انتخاب شدند. کل اعضای دو هیأت مشاوره را هیأت حکام در ژوئن سال ۲۰۱۳ به اجماع انتخاب کرد. در حین مقدمات برگزاری اولین نشست مجمع اعضا (۳۰-۲۹ سپتامبر)، آکادمی را کمیسیون موقت^۳ اداره می‌کرد. کمیسیون موقت که در اکتبر سال ۲۰۱۱ از سوی مجمع موقت آکادمی^۴ تأسیس شده بود، پنج نشست برگزار کرد و مجموعه‌ای از رایزنی‌های غیررسمی پیش از انحلال از سوی نشست مجمع

1. Siemens
2. Motorola
3. Provisional Commission
4. IACA's Provisional Assembly

اعضا داشت. نقش، عضویت و اختیارات کمیسیون موقت در قطعنامه مجمع موقت آکادمی^۱ که این کمیسیون را بنیان نهاد تعریف شد.

در مراحل اولیه دوره‌ی انتقال، وظیفه آکادمی را کمیته بین‌المللی راهبری^۲ تعیین می‌کرد. این کمیته راهبری در اکتبر سال ۲۰۰۸ دایر و در ۸ مارس ۲۰۱۱ با ارتقای آکادمی به سازمانی بین‌المللی منحل شد. وظایف روزانه‌ی آکادمی را تیم انتقالی بین‌المللی^۳ پیش می‌برد. این تیم از گروهی حدوداً ۲۰ نفره از افراد حرفه‌ای بین‌المللی شامل پرسنل تأیید شده از سوی اعضا و سهام‌داران تشکیل می‌شد.

مجمع اعضا

مجمع اعضا به‌عنوان محل تبادل نظر^۴ اعضای موافقت‌نامه آکادمی برای مشورت در مورد خط‌مشی کلی آکادمی و دیگر حوزه‌های منافع انجام وظیفه می‌کند. این مجمع جلسات منظمی را به‌طور سالانه، معمولاً در سه ماهه‌ی انتهایی سال برگزار می‌کند. اولین جلسه مجمع نوامبر ۲۰۱۲ در وین اتریش، دومین جلسه دسامبر ۲۰۱۳ در بانکوک تایلند و سومین جلسه نوامبر ۲۰۱۴ در باکوی آذربایجان برگزار شد.

هیأت حکام

هیأت حکام رکن اصلی آکادمی است و در ۲۹ نوامبر ۲۰۱۲ تأسیس شد. نه عضو هیأت حکام درحالی در اولین جلسه مجمع اعضا انتخاب شدند که دو عضو دیگر این هیأت را اتریش و دفتر ملل متحد در امور مواد مخدر و جرایم (UNODC) به‌عنوان اعضای مؤسس آکادمی انتصاب کردند. به استثناء گروه آفریقا که عضوی در موافقت‌نامه‌ی آکادمی در اولین جلسه مجمع نداشت، تمام گروه‌های منطقه‌ای در این هیأت دارای نماینده‌اند.

هیأت مشاوره عالی بین‌المللی

هیأت مشاوره عالی بین‌المللی (ISAB) با توصیه در مورد چگونگی کسب و حفظ بالاترین استانداردها، به‌عنوان رکن مشاوره‌ای در آکادمی مشغول است. این هیأت هم‌اکنون از یازده شخصیت شهیر با قابلیت‌های برجسته در طیف گسترده‌ای از زمینه‌ها متشکل است. تمام اعضای این هیأت را هیأت حکام در ژوئن ۲۰۱۳ به اجماع انتخاب کرد. هفت عضو را کمیته راهبری در بهار ۲۰۱۰ طی مرحله انتقالی برگزیده بود و تمام این هفت عضو را هیأت حکام نهایتاً دوباره انتخاب کرد.

1. Resolution of the IACA Provisional Assembly
 2. International Steering Committee
 3. International Transition Team
 4. Forum

هیأت مشاوره دانشگاهی بین‌المللی

هیأت مشاوره دانشگاهی بین‌المللی (IAAB) با فراهم کردن پیشنهادهایی در مورد موضوعات مرتبط با آموزش، تعلیم و پژوهش، به‌عنوان رکن مشاوره‌ای در آکادمی مشغول است. این هیأت هم‌کنون شامل ده متخصص و شخصیت دانشگاهی شهیر در حوزه‌ی مبارزه با فساد است.

ارکان انتقالی

الف) کمیسیون موقت

کمیسیون موقت، رکن انتقالی آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد در ۱۳ اکتبر ۲۰۱۱ با «قطعنامه مجمع موقت آکادمی در تأسیس کمیسیون موقت»^۱ موجودیت یافت و در ۲۹ نوامبر ۲۰۱۲ با افتتاح مجمع اعضا منحل شد. این کمیسیون نمایندگان تمام اعضا و امضاکنندگان آکادمی را گرد هم آورده بود. طی دوران موجودیت، این کمیسیون پنج جلسه و مجموعه‌ای از رایزنی‌های غیررسمی داشت. اعتبار کمیسیون موقت به فعالیت‌های آن در آماده‌سازی برخی از بنیادی‌ترین اسناد پشتیبان از اولین جلسه مجمع اعضا بازمی‌گردد.

ب) کمیته بین‌المللی راهبری

کمیته بین‌المللی راهبری رکن انتقالی آکادمی بود که در اکتبر ۲۰۰۸ تأسیس و در ۸ مارس ۲۰۱۱ با تبدیل آکادمی به سازمانی بین‌المللی منحل شد. این کمیته در پیشبرد فعالیت‌های آکادمی بازنگری کرد و به تیم انتقالی بین‌المللی در پیشبرد کار تدارکاتی و مقدماتی برای تبدیل آکادمی به یک سازمان بین‌المللی، سمت و سوی راهبردی داد. این کمیته نمایندگان ارشد اعضای اولیه آکادمی یعنی دفتر ملل متحد در امور مواد مخدر و جرایم (UNODC)، دفتر اروپایی مبارزه با تقلب (OLAF) و جمهوری اتریش و دیگر سهامداران را گرد هم آورد.

ج) تیم انتقالی بین‌المللی

تیم انتقالی بین‌المللی عملیات روزانه آکادمی را پیش می‌برد. این تیم شامل تقریباً ۲۰ فرد حرفه‌ای و پرسنل بود که اعضا و سهامداران آکادمی آن‌ها را پشتیبانی می‌کردند. اعضای تیم انتقالی بین‌المللی با زمینه‌ها و مهارت‌های متفاوتشان، بر سر انبوهی از مسایل از قبیل طراحی و اجرای برنامه‌ها و رویدادها، امور حقوقی و ترتیبات همکاری، روابط بیرونی، اداره آکادمی، امور مالی و مدیریت قابلیت‌ها به توافق رسیدند. به‌علاوه، این تیم هم به‌عنوان کمیته موقت و هم به‌عنوان مجمع موقت انجام وظیفه کرد. طی مرحله انتقالی، این تیم مسئولیت مطالعه چگونگی تبدیل آکادمی به سازمانی بین‌المللی را نیز برعهده داشت.

1. Resolution of the IACA Provisional Assembly Establishing the Provisional Commission

۷. چگونگی همکاری با آکادمی

آکادمی و اعضای اهمیت و نیاز به همکاری در ایجاد ضمانت نبرد منسجم‌تر علیه فساد را به‌خوبی مورد شناسایی قرار دادند. به‌این منظور، آکادمی در پی ایجاد روابط همکاری‌جویانه با دولت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی، موجودیت‌های خصوصی و عمومی، انجمن‌ها و تعاونی‌های کاری، جامعه مدنی و شبکه‌های حرفه‌ای است که می‌توانند در تحقق اهداف آکادمی سهمی داشته باشند. این روابط همکاری‌جویانه را می‌توان از طریق یادداشت تفاهم^۱، سند رئوس مطالب موافقت‌نامه^۲، موافقت‌نامه فعالیت^۳ یا دیگر ترتیبات ایجاد کرد.

همچنین علاوه بر مشارکت داوطلبانه اعضا، آکادمی در پی جلب مشارکت بخش خصوصی و نیز دیگر اعانه‌دهندگان است. جلب این مشارکت‌ها به‌منظور ابتکارات، برنامه‌ها و ضمانت‌توانایی آینده آکادمی است و در صورتی مورد پذیرش قرار می‌گیرند که زیانی به وحدت، استقلال، بی‌طرفی و شفافیت سازمان نرسانند. همچنین می‌توان مشارکت‌ها را به تضمین همکاری جهانی اختصاص داد و به صورت هدایا، بورس‌های تحصیلی یا دیگر اشکال دریافت کرد. تمام مشارکت‌های اعطایی به آکادمی به میزان مشخصی از معافیت مالیاتی دولت میزبان یعنی اتریش برخوردار است.

تصویر شماره ۳- نمایی از یکی از دوره‌های برگزار شده توسط آکادمی

۸. برنامه‌های متنوع تحصیلات تکمیلی و آموزشی آکادمی

برنامه تحصیلات تکمیلی^۴ آکادمی برای دانشجویان فارغ‌التحصیل و افراد جوان شاغل که تمایل به گسترش یا پایه‌گذاری مهارت‌های شغلی و کسب تجربه‌ی کاری در محیطی بین‌المللی دارند طراحی شده است. تحصیلات تکمیلی دوره‌ی سه تا شش ماهه‌ای را در حوزه‌های روابط بیرونی، سازماندهی رویدادها، ارتباطات، حقوق، ایجاد و سازماندهی برنامه، مدیریت و فناوری اطلاعات ارایه می‌دهد.

1. Memoranda of Understanding
2. Letters of Intent
3. Activity Agreements
4. Internship

برنامه دوره کارشناسی ارشد

آکادمی مبتکر ارایه اولین برنامه تحصیلات جهانی تکمیلی در مبارزه با فساد، یعنی دوره کارشناسی ارشد مطالعات مبارزه با فساد است. ساختار این برنامه به منظور تطبیق با کار افرادی حرفه‌ای که تمایل دارند شغل خود را ادامه دهند درحالی که دانش خود را ارتقا داده و مدرک تحصیلی دریافت نمایند، فشرده است. به این دلیل دوره کارشناسی ارشد مبارزه با فساد دوره‌ای دو ساله و ترکیبی از آموزش از راه دور و هفت واحد حضوری است.

دوره کارشناسی ارشد مبارزه با فساد به افراد تحت آموزش اجازه می‌دهد که توانایی‌ها و ظرفیت‌های خود را تحقق بخشند و با روش‌هایی آشنا شوند که از طریق آن فساد با پنهان شدن زیر پیچیدگی‌های اجتماعی عمل می‌کند. افراد تحت آموزش به ابزار و مهارت‌های مورد نیاز برای فهم بهتر و مشارکت در نبرد علیه فساد تجهیز می‌شوند و اقدامات پیشگیرانه را در محیط کار خود اتخاذ می‌کنند. در محیط مشارکتی برنامه کارشناسی ارشد، دانشجویان فرصت ایجاد و گسترش شبکه‌ای قوی از افراد حرفه‌ای را دارند که آن‌ها را طی دوره و بعد از آن یاری خواهد داد.

کنسرسیون علمی دوره کارشناسی ارشد مبارزه با فساد متشکل از پروفیسور سوزان رز آکرمن^۱ (دانشگاه بیل آمریکا)، پروفیسور نیکوس پاساس^۲ (دانشگاه نورث ایسترن آمریکا) و پروفیسور مارک پیث^۳ (دانشگاه بازل سوئیس) است. برای هر کلاس حضوری خاص، اساتید و پژوهشگرانی که در حوزه‌ی خود میرز هستند، دعوت به همکاری می‌شوند. اولین دوره کارشناسی ارشد مبارزه با فساد در دسامبر ۲۰۱۴ به پایان رسید و دومین دوره در اکتبر ۲۰۱۴ آغاز شد. آکادمی هم‌اکنون درحال تصویب امور کاربردی برنامه ۲۰۱۷-۲۰۱۵ دوره کارشناسی ارشد است.

دوره کارشناسی ارشد در مطالعات مبارزه با فساد

دوره کارشناسی ارشد در مطالعات مبارزه با فساد برنامه‌ای دوساله و پاره‌وقت است که برای افراد شاغلی طراحی شده است که مایلند در کنار شغل تمام‌وقت خود این مدرک را نیز به دست آورند. درحالی که این دوره بر مطالعات پیشرفته مبارزه با فساد متمرکز است، فاقد زمینه بین رشته‌ای با رهیافت‌های نظری و عملی است و درعوض بر بهترین رهیافت‌های بخش خصوصی و جهان تجاری تمرکز یافته است.

1. Susan-Rose Ackerman
2. Nikos Passas
3. Mark Pieth

آموزش سفارشی

آموزش‌های سفارشی پاسخ خاص آکادمی به چالش‌های منحصر به فردی است که مؤسسه، شرکت یا سازمانی خاص در مبارزه و جلوگیری از فساد با آن مواجه است. این نوع از آموزش‌ها به منظور پاسخ به نیازهای هر مشتری با ابزارها و روش‌های مداومی طراحی و ارائه می‌شوند که برای هر مورد بخصوصی گسترش می‌یابد. این نوع از آموزش برای ارتقا و بهبود مهارت‌های عملی و ایجاد شالوده معرفتی متعارف و فراگیر برای مواجهه با چالش‌های آتی یا بالابردن کیفیت عملکرد بخشی طراحی می‌شود. تمرکز این آموزش‌ها بنابر اولویت‌های مشتری ممکن است فنی، نظری، عملی یا راهبردی باشد.

آموزش‌های سفارشی را می‌توان از نظر طول مدت کم یا زیاد کرد و ممکن است شامل امکاناتی برای ترجمه هم‌زمان به زبانی غیر از انگلیسی باشد. محل برگزاری این کلاس‌ها می‌تواند آکادمی یا سازمان سفارش‌دهنده یا هر جای دیگری باشد. تاکنون این نوع از آموزش‌های آکادمی به سفارش نمایندگان بخش خصوصی آسیای مرکزی و اروپای شرقی، مؤسسه بین‌المللی بازرسی ویژه^۱ (IOI) و کمیسیون حقوق مدنی و مبارزه با فساد^۲ گره طراحی و ارائه شده است.

آکادمی آموزش‌های سفارشی را پیشنهاد می‌کند که به‌طور خاص با نیازهای مؤسسه، شرکت یا سازمانی خاص انطباق یافته است. گستره موضوعی این نیازها بسیار است و از آموزش‌های خاص در مورد آشنا کردن کارمندان با چارچوب‌های اصلی قانونی منطقه‌ای و بین‌المللی در حوزه مبارزه با فساد تا آموزش‌های خاص در مورد حوزه‌های موضوعی بسیار مرتبط با آن مؤسسه تغییر می‌کند. سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات علاقه‌مند به آموزش سفارشی، به ارتباط با آکادمی همراه با اعلام نیازهای خاص و ایده‌هایشان ترغیب می‌شوند. سپس آکادمی پروپوزال برنامه آموزشی خود را در حالی آماده خواهد کرد که نیازها و حوزه مشتری در آن لحاظ شده است. برنامه آموزشی با مشاوره حضوری با مشتری تهیه خواهد شد و کارشناسان تخصصی و اساتید خبره و نامدار به‌عنوان سخنران به کار گرفته خواهند شد. بسته به علایق مشتری، آموزش سفارشی در پردیس آکادمی، سازمان متبوع مشتری یا هر جای دیگری برگزار خواهد شد. آکادمی همچنین می‌تواند آموزش‌های بعدی و تکمیلی را ارائه نماید.

1. International Ombudsman Institute

2. Anti-Corruption and Civil Rights Commission of Korea (ACRC)

سوابق آموزشی آکادمی

آموزش‌های سفارشی که تاکنون آکادمی طراحی و ارائه کرده است عبارت‌اند از:
آموزش مبارزه با فساد برای کمیسیون حقوق مدنی و مبارزه با فساد گُره در سال ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ در پردیس آکادمی

در نوامبر ۲۰۱۳ و سپتامبر ۲۰۱۴ آکادمی آموزش‌های سفارشی را برای کمیسیون حقوق مدنی و مبارزه با فساد گُره ارائه کرد. این برنامه‌ی فشرده بر موضوعات فساد سیاسی، پیشگیری، اتخاذ بهترین رویه‌های ملی و بین‌المللی و نیز انسجام در بخش عمومی متمرکز بود و همچنین شامل بازدیدهای مطالعاتی از سازمان‌های بین‌المللی و مجموعه‌های دولتی در وین می‌شد.

➤ **کارگاه حکمرانی و مبارزه با فساد برای کمیسیون ملی مبارزه با فساد تایلند در سال ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ در پردیس آکادمی**

در مارس ۲۰۱۳ و سپتامبر ۲۰۱۴ آکادمی آموزشی سفارشی را برای ۵۰ کارشناس کمیسیون ملی مبارزه با فساد تایلند^۱ درمورد حکمرانی و مبارزه با فساد برگزار کرد. این کارگاه موضوعات همکاری بین‌المللی در امور مبارزه با فساد، ابعاد کنوانسیون سازمان ملل علیه فساد (UNCAC)، مطالعات موردیِ روشنگر رویه‌های کلاسیک فساد، قوانین رفتار در بخش عمومی و تعقیب کیفری را تحت پوشش قرار داد.

➤ **کارگاه مبارزه با فساد برای گارد مرزی در سال ۲۰۱۳ در پردیس آکادمی**

در اکتبر ۲۰۱۳ آکادمی آموزشی سفارشی را برای گروهی از کمیته دولتی مرزی جمهوری بلاروس^۲ و سرویس گارد دولتی مرزی اوکراین^۳ برگزار کرد. در این کارگاه موضوعاتی درمورد اقدامات ضدفساد، اتخاذ بهترین روال و سوءتفاهمات در حوزه‌ی اعمال قانون آموزش داده شد. این کارگاه به سفارش سازمان بین‌المللی مهاجرت^۴ (IOM) برگزار شد.

➤ **آموزش حکمرانی و مبارزه با فساد به آمبود زمان در سال ۲۰۱۳ در**

پردیس آکادمی

در سپتامبر سال ۲۰۱۳ آکادمی آموزشی سفارشی را برای ۳۰ مشارکت‌کننده بین‌المللی که به‌عنوان بازرس ویژه مشغول به کار بودند برگزار کرد. این دوره درحالی بر کار مؤسسات بازرسی با حوزه جهانی متمرکز شد که در پی ایجاد قابلیت ارزیابی و تشخیص نقاط ضعف خط‌مشی‌ها و رویه‌های درونی و بیرونی بود. موضوعات مطرح شده مدیریت تبعیت از قواعد رفتار و حفاظت از

1. National Anti-Corruption Commission of Thailand (NACC)
 2. State Border Committee of the Republic of Belarus
 3. State Border Guard Service of Ukraine
 4. International Organization for Migration

مخبران فساد^۱ را شامل می‌شد. این دوره آموزشی به درخواست مؤسسه بین‌المللی بازرسی ویژه (IOI) طراحی شده بود.

➤ آموزش به بخش خصوصی در اروپای شرقی و آسیای میانه در سال ۲۰۱۲ در پردیس آکادمی

در مارس سال ۲۰۱۲ آکادمی آموزشی سفارشی را برای ۲۵ نماینده از اتاق‌های بازرگانی و اتحادیه‌های تجاری و آسیای میانه و اروپای شرقی برگزار کرد. این دوره بر اتخاذ بهترین اقدامات عملی ضدفساد بخش خصوصی متمرکز بود. عناوین مطرح شده از قانونگذاری ضدفساد ملی با تأثیرات جهانی در بخش خصوصی برای کسب سود از ایجاد محیط کاری اخلاقی تا حکمرانی مطلوب حقوقی را شامل می‌شد. این دوره آموزشی با حمایت فدراسیون روسیه برگزار شد.

آموزش‌های آزاد

آموزش‌های آزاد آکادمی به بیان فهم عمیق‌تر از پیچیدگی‌های فساد می‌پردازد. این آموزش‌ها درحالی‌که برای مناطق و بخش‌های مختلف جامعه قابل کاربرد است، به‌منظور تجهیز مشارکت‌جویان به معرفت و مهارت‌های در دسترس برای پیشگیری و مقابله با فساد طراحی شده است. آموزش‌های آزاد با برنامه آموزشی دارای ماهیت بین‌رشته‌ای، بر درون‌مایه‌های خاصی متمرکز است. علاوه‌بر بصیرتی که دانشگاهیان شهیر و اساتید مجرب اشاعه می‌دهند، تعلیم‌گیرندگان از تبادل تجارب با تعلیم‌گیرندگان دیگر از زمینه‌های تحصیلاتی و شغلی متفاوت بهره‌مند می‌شوند. این نوع آموزش‌ها در دوره‌های زمانی منظمی ارایه می‌گردد. شرکت و ثبت‌نام در این دوره‌ها درحالی‌که برای عموم آزاد است که هر دوره نیاز گروه خاصی را برآورده می‌کند.

مبارزه با فساد در بخش‌های زیربنایی

آموزش مبارزه با فساد در بخش‌های زیربنایی^۲ که بر ضعف‌های بخش‌های خاص دربرابر فساد متمرکز می‌شود و هدفش تقویت مهارت‌ها و ظرفیت‌ها برای کاهش خطرات فساد است، سه روز به‌طول می‌انجامد. این دوره فهمی عمیق از انواع مختلف سازوکارهای فساد در بخش‌های زیربنایی و هزینه‌های تحمیلی‌اش و همچنین راهبردها و ابزار پیشگیری از آن ارایه می‌کند.

سرفصل محتوای دوره

- انواع سازوکارهای فساد در بخش‌های زیربنایی
- مؤلفه‌ها در سطوح مختلف تصمیم (حکومت، پروژه، شرکت و سطح فردی)
- برآورد هزینه‌های فساد از چشم‌انداز انسانی، محیط‌زیستی و اقتصادی

1. Whistleblower protection

2. The Anti-Corruption in the Infrastructure Sector Training

- مؤلفه‌های کلیدی برنامه‌های مبارزه با فساد برای سازمان‌های عمومی و خصوصی
- برنامه‌ریزی تدابیر مبارزه با فساد برای مالکان پروژه‌های بخش خصوصی و عمومی
- انگیزه‌ها، گسترش ظرفیت و تبعیت و اطاعت در اعمال مبارزه با فساد
- راهبردها برای ایجاد و تحقق نظام‌های منسجم در بخش‌های زیربنایی

مبارزه با فساد در حکومت محلی

آموزش مبارزه با فساد در حکومت محلی^۱ که بر فساد در حکومت محلی و مدیریت شهری متمرکز می‌شود، دوره‌ای پنج روزه است. این دوره تعلیم‌گیرندگان را به فهم عمیقی از انواع مختلف و سازوکارهای فساد در حکومت محلی تجهیز می‌کند و ظرفیت آن‌ها را در ایجاد تدابیری در تقویت نظام‌های منسجم محلی بهبود می‌بخشد.

سرفصل محتوای دوره

- انواع، خطرات و آثار فساد در سطح محلی
- شفافیت، مسئولیت‌پذیری و مشارکت عمومی در سطح محلی
- راهبردها برای ایجاد و تحقق نظام‌های منسجم محلی
- مهار فساد در خرید عمومی و صدور مجوز
- مسئولیت‌پذیری رهبری در توجه به فساد
- انگیزه‌های انسجام در مدیریت عمومی

همایش‌های «بهترین»

«بهترین» نام مجموعه همایش‌هایی است که توسط آکادمی برگزار می‌شود. هر همایش دو یا سه روز به طول می‌انجامد و در آن اساتید شهیر مبارزه با فساد بهترین کار خود را در زمینه‌ی مبارزه با فساد با شرکت‌کنندگان در میان می‌گذارند.

آکادمی تابستانی

آکادمی بین‌المللی تابستانی مبارزه با فساد برنامه‌ای فشرده و ده روزه است که برای افراد حرفه‌ای طراحی شده است که در پی تقویت تجارب و گسترده کردن صلاحیتشان برای مواجهه بهتر با فساد هستند. این آکادمی ده روزه برنامه‌ای بین‌رشته‌ای است که روندها و اعمالی را در دستور کار جهانی مبارزه با فساد دنبال می‌کند که فرهنگ و اکشن افراد تحت تعلیم را تقویت می‌نماید. آکادمی تابستانی با تجمیع تئوری و عمل، به افراد تحت تعلیم خود اجازه می‌دهد تا درحالی که به نحو بهتری چالش‌ها و روال‌های مطلوب را ارزیابی کرده و مورد شناسایی قرار می‌دهند، چارچوبی

1. The Anti-Corruption in Local Governance Training

برای ابداع راهبردهای ماندگار پیشنهاد نمایند. هر سال جمع کثیری از اساتید شهیر در این برنامه تابستانی به تدریس مشغول می‌شوند. آکادمی تابستانی در دوره‌ای ده روزه از جولای آغاز می‌شود. این دوره شامل تقریباً ۵۵ ساعت سخنرانی، دو میزگرد عصرگاهی، کارگاه، رویدادهای اجتماعی و فعالیت‌های تیمی سازنده است.

عناوین دوره

- اقتصاد
- اعمال/پیشگیری^۱
- اصول اخلاقی
- سلامت اداری و تبعیت از قانون^۲
- حقوق
- علوم سیاسی
- روان‌شناسی
- جامعه‌شناسی

انگیزه‌های قانونی برای صداقت شرکت

آموزش انگیزه‌های قانونی برای صداقت شرکت برنامه‌ای سه روزه است که برای تقویت صداقت شرکت‌ها و همکاری از طریق ضمانت‌های اجرایی و انگیزه‌های قانونی طراحی شده است. در کنار رویه‌های اعمال سنتی، این دوره بر ایجاد نظام انگیزه‌های قانونی برای حمایت از تلاش‌های صادقانه کنشگران بخش خصوصی و به‌طور خاص خوداظهاری تمرکز می‌کند.

عناوین دوره

- مقررات UNCAC مرتبط به بخش خصوصی
- دیگر مقررات مرتبط با بخش خصوصی
- تعهد و التزام بخش خصوصی
- صداقت شرکت
- مسئولیت رهبری
- درونی‌سازی صداقت از طریق برنامه‌های مبارزه با فساد
- شفافیت و مشارکت عمومی
- ضمانت‌های اجرایی

1. Enforcement / Prevention
2. Integrity and Compliance

- انگیزه‌ها
- اقدامات تکمیلی

میزگرد «قدرت قلم»

«قدرت قلم» میزگردی سه روزه و تعاملی است که با مشارکت وزارت امور خارجه آمریکا برگزار می‌شود. این میزگرد فرصتی را برای بیان و فائق آمدن بر موانع پیش‌روی گزارشات اخلاقی، چالش‌ها در برابر روزنامه‌نگاری منصفانه و کاملاً تحقیقی در حوزه فساد و ایجاد بهترین رویه‌ها مبتنی بر مطالعات موردی از سوی شناخته‌شده‌ترین روزنامه‌نگاران از اقصی نقاط جهان فراهم می‌کند. هر میزگرد به نیاز گروه کوچکی از رسانه‌ها که نماینده منطقه‌ای از جهان هستند می‌پردازد. اولین میزگرد «قدرت قلم» در مورد منطقه خاورمیانه و دومین میزگرد در مورد آفریقای سیاه بود. «قدرت قلم» عبارتی است که قدرت بیشتر قلم در برابر شمشیر را یادآوری می‌کند. در طول این میزگرد سه روزه، شرکت‌کنندگان نقش‌ها و مسئولیت‌های روزنامه‌نگاری اخلاقی را بیان می‌کنند، به تبادل تجارب می‌پردازند و در بحث‌های تعاملی با اساتید و روزنامه‌نگاران شناخته‌شده از اقصی نقاط جهان حضور می‌یابند. عناوین این میزگرد را تأثیر فساد بر گزارش‌نویسی منصفانه و مستقل، اصول اخلاقی، گزارش‌نویسی تحقیقی، چارچوب قانونی و اتخاذ بهترین رویه‌ها شامل می‌شود. هر میزگرد به نیاز گروه کوچکی از رسانه‌ها که نماینده منطقه‌ای از جهان هستند می‌پردازد.

آموزش مبارزه با فساد در خرید

آموزش مبارزه با فساد در خرید^۱ برنامه‌ای یک ماهه است که آموزش یک هفته‌ای در پردیس آکادمی را با آموزش از راه دور سه هفته‌ای در کشور فرد تحت تعلیم ترکیب می‌کند. هدف این آموزش کاهش فساد در خریدهای عمومی از طریق آموزش افراد حرفه‌ای از اقصی نقاط جهان با راهبردهای دقیق مبارزه با فساد است. این آموزش با سخنرانی مهمانان برجسته تکمیل می‌شود.

۹. فعالیت‌های جانبی آکادمی

جدا از برنامه‌های رسمی دارای مدرک دانشگاهی و آموزش‌های استاندارد یا سفارشی، آکادمی به شدت در پی ارتقای گفتگو، شبکه‌سازی و معیارسازی است. همکاری بین‌المللی، کمک‌های فنی، به اشتراک‌گذاری تجارب و پشتیبانی متقابل از ابعاد بنیادین تعهد آکادمی است.

آکادمی از همکاری گسترده با مؤسسات بخش خصوصی و عمومی و سازمان‌های غیردولتی و بین‌المللی بهره می‌برد و ترتیبات چندگانه همکاری را برای رسیدن به این امر استنتاج کرده است. آکادمی با نهادهای مشابه در سازماندهی مشترک آموزش مبارزه با فساد همکاری می‌کند.

سه مورد از این همکاری‌های عدیده عبارت‌اند از: برگزاری کارگاه مشترک با اینترپل، آموزش خلاصه سازوکارهای UNCAC به جامعه مدنی با همکاری UNODC یا نشست متخصصان با کنشگران غیردولتی در مورد استرداد دارایی در همکاری با مؤسسه حکمرانی بازل.^۱

رویدادهای بین‌المللی از جمله نشست‌هایی هستند که در آن آکادمی به‌عنوان برگزارکننده‌ی مشترک یا ارایه‌کننده بحث‌های تخصصی مشارکت دارد. سمپوزیوم دانشگاه کمبریج در مورد جرم اقتصادی،^۲ نشست جهانی ضدفساد^۳ و کارگاه در مورد تقویت اقدامات ضدفساد فرامرزی^۴ در زیرمنطقه مکنونگ^۵ از آسیای جنوب شرقی تنها چند کنفرانس چندجانبه‌ای هستند که آکادمی حامی آن بوده است. همچنین ریاست و نمایندگان عالی آکادمی به‌طور منظم در هم‌اندیشی‌های^۶ ضدفساد بین‌المللی و گروه‌های کاری، هیأت‌های مشاوره، کنفرانس‌ها و نشست‌ها شرکت می‌کنند.

آکادمی همچنین از انجمن جهانی- بین‌المللی مقامات ضدفساد^۷ (IAACA) و نیز بزرگ‌ترین شبکه‌ی مستقل نهادهای ضدفساد در اروپا (شرکای اروپایی علیه فساد^۸) (EPAC) و شبکه اروپایی تماس علیه فساد^۹ (EACN)) درحالی پشتیبانی می‌کند که نقش دبیرخانه این شبکه مستقل اروپایی را برعهده دارد.

گفتگو و شبکه‌سازی

گفتگو و شبکه‌سازی از آن‌جایی که موانع متعصبانه را درهم می‌شکنند و در نتیجه نبرد هماهنگ‌تر علیه فساد را تضمین می‌کنند، مؤلفه‌هایی کلیدی در ارتقای همکاری بین‌المللی هستند. ایجاد همکاری، تبادل تجارب، ارایه کمک در رویدادهای بین‌المللی و کار با مؤسسات دیگر در زمینه‌ی تربیت افراد حرفه‌ای و مدرس در سرلوحه تکالیف آکادمی است. آکادمی از رهگذر تقویت همکاری‌های سازمانی با تعدادی از نهادهای بخش خصوصی و عمومی، سازمان‌های غیردولتی و بین‌المللی و طراحی آموزش‌های مشترکاً سازماندهی و حمایت شده، همایش‌ها و کارگاه‌های تخصصی می‌کوشد این نهادها را در انجام فعالیت‌های مختلف ضدفساد یاری دهد.

-
1. Basel Institute on Governance
 2. Cambridge Symposium on Economic Crime
 3. World Anticorruption Forum
 4. Workshop on Strengthening Cross-Border Anti-Corruption Efforts
 5. Mekong Subregion
 6. consulatory
 7. global International Association of Anti-Corruption Authorities
 8. European Partners against corruption
 9. European contact-point network against corruption

آکادمی مبارزه با فساد مالزی^۱

۱. آکادمی در یک نگاه

تأسیس آکادمی مبارزه با فساد مالزی^۲ (MACA) را نخست‌وزیر این کشور، عبدالله بدای^۳ در چهارمین نشست کمیته رهبری ابتکار مبارزه با فساد بانک توسعه آسیایی و سازمان توسعه و همکاری اقتصادی در آسیا و اقیانوسیه^۴ که در کوالالامپور برگزار شد، اعلام کرد. به‌طور کلی آکادمی مبارزه با فساد مالزی، یک قطب منطقه‌ای به‌منظور ظرفیت‌سازی برای مبارزه با فساد از طریق ترویج بهترین رویه‌ها در تحقیق، نظارت و اجرا و ورود به حوزه‌های جدیدی مثل حسابداری قانونی^۵ و مهندسی قانونی^۶ است.

بسیاری از سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی از همکاری با مالزی در گسترش برنامه‌های مبارزه با فساد که پاسخ‌گوی نیاز منطقه آسیا و اقیانوسیه باشد - شامل برگزاری دوره‌های آموزشی، همایش‌ها و کارگاه‌های سالانه - استقبال کرده‌اند. این امر از طریق شبکه‌های دو و چندجانبه با دیگر کارگزاران اجرایی در منطقه مثل کمیسیون مستقل مبارزه با فساد^۷ هنگ‌کنگ (ICAC)، دفتر پیشگیری از فساد^۸ برونی دارالسلام (BMR)، کمیسیون مستقل مبارزه با فساد کره جنوبی^۹ (KICAC)، دفتر بازرسی رویه‌های فساد^{۱۰} سنگاپور (CPIB)، کمیسیون ملی ضدفساد^{۱۱} تایلند (NCCC) و نهادهای دیگر ممکن شده است. به‌وسیله این برنامه‌ها، این امید وجود دارد که آکادمی مبارزه با فساد مالزی به مرکز آموزشی مهمی برای مبارزه با فساد در منطقه آسیا و اقیانوسیه بدل شود.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی آکادمی ضدفساد مالزی نگاشته شده است:
http://maca.sprm.gov.my/portal/index.php?page=MAIN_PAGE

2. Malaysia Anti-Corruption Academy
 3. Dato' Seri Abdullah Ahmad Badawi
 4. ADB-OECD Anti-Corruption Initiative for Asia and the Pacific
 5. forensic accounting
 6. forensic engineering
 7. Independent Commission Against Corruption
 8. BIRO MENCEGAH RASUAH (Corruption Prevention Bureau)
 9. Korea Independent Commission Against Corruption
 10. Corrupt Practices Investigation Bureau
 11. National Counter Corruption Commission

تأسیس آکادمی مبارزه با فساد مالزی صلاحیت و مهارت‌های حرفه‌ای مأمورین آژانس مبارزه با فساد^۱ (ACA) را ارتقا می‌بخشد. این آکادمی مسئول آماده‌سازی دوره‌ها در زمینه‌های گوناگونی از جمله بازرسی، پیگرد قانونی، اطلاعات^۲، پیشگیری، مدیریت مالی، امنیت، رهبری، فناوری اطلاعات و آموزش مریبان است. آکادمی با منویات حکومت مالزی در جهت بهبود ظرفیت و قابلیت آژانس مبارزه با فساد در نبرد علیه فساد و بهبود نظام تفویض خدمات عمومی هم‌راستا است. از طریق خدمات آموزشی آکادمی مبارزه با فساد مالزی، مأمورین آژانس مبارزه با فساد در انجام وظایفشان در مبارزه سریع‌تر و کارا تر با فساد مهارت بیشتری می‌یابند. این آکادمی به‌عنوان اولین نهاد در نوع خود در منطقه آسیا و اقیانوسیه، همچنین به‌عنوان مرکز اصلی آموزش مبارزه با فساد عمل می‌کند. تأسیس این آکادمی بازتاب جدیت و تعهد حکومت مالزی به مبارزه با فساد و همچنین بازتاب بخشی از مشارکت آن در جامعه بین‌المللی در نبرد علیه فساد است.

۲. اهداف، مأموریت و چشم‌انداز آکادمی

الف) اهداف

- تقویت استقلال، شفافیت و مهارت حرفه‌ای مأمورین کمیسیون مبارزه با فساد مالزی^۳ (MACC) در انجام وظایفشان؛
- بهبود پاسخ‌گویی و انسجام مأمورین کمیسیون مبارزه با فساد مالزی از طریق برنامه‌های آموزشی مداوم و کارآمد؛
- تربیت سرمایه انسانی در بخش‌های عمومی به‌منظور بهینه‌سازی ظرفیت و قابلیت مبارزه با فساد؛
- افزایش برنامه‌های آموزشی مبارزه با فساد از طریق همکاری فعال^۴ با بخش‌های خصوصی؛
- گسترش همکاری با آژانس‌های اجرایی، نهادهای آموزشی و نهادهای بین‌المللی؛ و
- سازماندهی برنامه‌های تحول ظرفیت و قابلیت برای جامعه بین‌المللی.

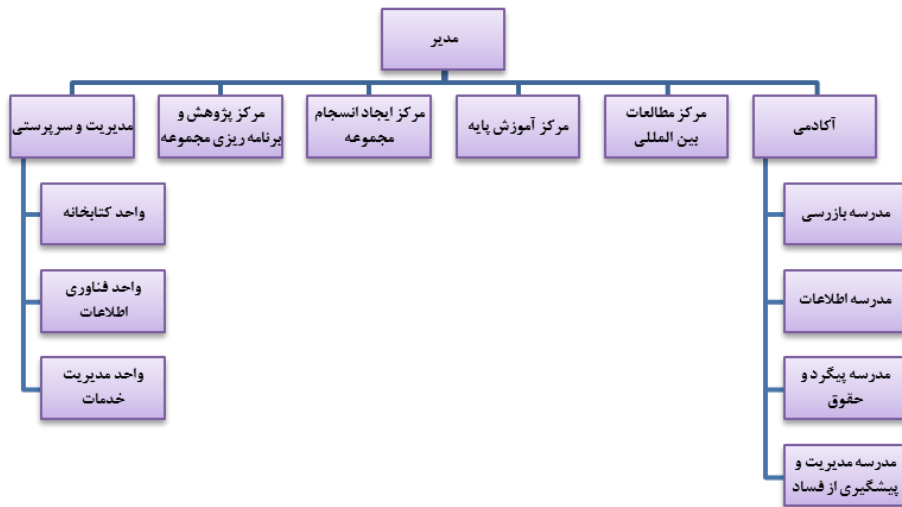
ب) چشم‌انداز: تبدیل شدن به قطب علمی سطح جهانی در امر مبارزه با فساد.

ج) مأموریت

- هدایت سیر تکاملی مداوم، پیشرو و پویای سرمایه انسانی کمیسیون مبارزه با فساد مالزی؛
- افزایش قابلیت و ظرفیت بخش‌های خصوصی و عمومی در پیشگیری از فساد از طریق همکاری فعال؛
- تقویت شبکه همکاری راهبردی در سطح بین‌المللی از طریق برنامه‌های آموزشی مبارزه با فساد.

1. Anti-Corruption Agency
 2. Intelligence
 3. Malaysian Anti-Corruption Commission
 4. smart partnership

۳. ساختار مدیریتی و تشکیلاتی آکادمی

مرکز رهبری عالی آکادمی مبارزه با فساد مالزی

مرکز رهبری عالی آکادمی مبارزه با فساد مالزی^۱ (MLEC) مسئول امور زیر است:

- طراحی، بسط و اجرای دوره‌ها، همایش‌ها و کارگاه‌ها در مورد برنامه رهبری مبتنی بر مدل رهبری شایسته برای تمام مأموران کمیسیون مبارزه با فساد مالزی (MACC)؛
- طراحی، بسط و ارزیابی برنامه توسعه‌ی رهبری کمیسیون مبارزه با فساد مالزی (MACC).

مرکز مطالعات بین‌المللی

مرکز مطالعات بین‌المللی^۲ مسئول امور زیر است:

- طراحی و آماده‌سازی دوره‌ها، همایش‌ها و کارگاه‌های مرتبط با برنامه‌های پیشگیری از فساد با مشارکت نهادهای کارگزاری‌های اجرایی مبارزه با فساد خارجی؛
- اداره همایش‌ها و کارگاه‌های مبارزه با فساد در منطقه آسیا - اقیانوسیه با همکاری سازمان‌ها و کارگزاری‌های خارجی.

1. Malaysia Anti-Corruption Commission Leadership Excellence Centre
2. International Studies Centre

مرکز آموزش پایه

مرکز آموزش پایه^۱ مسئولیت‌های زیر را دارا است:

- هماهنگی و اجرای برنامه‌های آموزشی برای کارکنان تحول شغلی و کادر پشتیبانی^۲
- اجرای دوره پایه برای مأموران جدید کمیسیون مبارزه با فساد مالزی.

مرکز ایجاد انسجام مجموعه^۳

این مرکز مجری فعالیت‌های زیر است:

- ارائه مشورت و کمک به کمیسیون مبارزه با فساد مالزی در طراحی، تدوین، اداره و هدایت برنامه‌های آموزشی برای مأموران هم‌راستا با برنامه‌ی سلامت ملی (NIP)؛
- توسعه‌ی واحدهای دوره مرکز توسعه سلامت^۴ با همکاری کارگزاری‌های دولتی و شرکت‌های وابسته به دولت^۵ (GLCs). هدف این دوره فراهم کردن آموزش دارای گواهی به مأموران بخش‌های خصوصی و عمومی است؛
- ارائه مشورت و کمک در تدوین راهبرد برنامه‌ریزی برای بخش‌های خصوصی.

تصویر شماره ۴- یکی از جلسات آکادمی مالزی

مرکز برنامه‌ریزی و پژوهش مجموعه

این مرکز مسئول امور زیر است:

- اجرای پژوهش در زمینه کارایی آموزش؛
- اجرای تحلیل نیازهای آموزشی^۶ (TNA) به منظور شناسایی امکان بهبود برنامه آموزشی؛

1. Basic Training Centre
 2. career development officers and support staff
 3. CORPORATE INTEGRITY DEVELOPMENT CENTRE
 4. Certified Integrity Officers
 5. Government-Linked Companies
 6. Training Needs Analysis

- اجرای تحلیل شکاف آموزشی^۱ (TGA) به منظور شناسایی سطح کارایی مأموران کمیسیون مبارزه با فساد مالزی؛
- هماهنگی و تهیه گزارش‌ها؛
- هماهنگ کردن طرح سالانه آموزش؛
- هماهنگ کردن زمان آموزگاران؛
- هماهنگ کردن دوره‌های نظام اطلاعات^۲ با کمیسیون مبارزه با فساد مالزی؛
- هماهنگی اجرای برنامه عملیاتی آموزش^۳ کمیسیون مبارزه با فساد مالزی (TOP)؛
- هماهنگی و نظارت بر ثبت حضور و غیاب زمان‌های دوره‌ها از سوی کادر و مأموران کمیسیون مبارزه با فساد مالزی؛
- هماهنگ کردن برنامه راهبردی انتقال^۴ کمیسیون مبارزه با فساد مالزی (TSP)؛
- سازماندهی همایش "Bicara Ilmu" به صورت دوره‌ای؛
- انتشار بولتن آکادمی^۵ به صورت دوره‌ای؛
- هماهنگی فعالیت‌های رسانه‌ای و تبلیغاتی آکادمی مبارزه با فساد مالزی.^۶

مدرسه بازرسی

- مدرسه بازرسی^۷ مسئولیت‌های زیر را دارا است:
- طراحی و تهیه برنامه‌های آموزشی مرتبط با بازرسی و تحقیق؛
 - هماهنگی و اجرای برنامه‌های آموزشی مرتبط با بازرسی و تحقیق؛
 - هماهنگی دوره بازرسی با همکاری نهادهای آموزشی حقوقی در داخل و خارج از مالزی.

مدرسه اطلاعات

- مدرسه اطلاعات^۸ مسئولیت‌های زیر را دارا است:
- طراحی و آماده‌سازی برنامه‌های آموزشی مرتبط با کمک‌های فنی و اطلاعاتی؛
 - هماهنگی و اجرای دوره‌ها و سمینارها در حوزه اطلاعات با همکاری کارگزاری‌های دولتی، نهادهای قانونی، شرکت‌های خصوصی و کارگزاری‌های خارجی.

1. Training Gap Analysis
2. information system
3. Training Operations Plan
4. Transformation Strategic Plan
5. Bulletin Academy
6. MACA's Corporate Affairs Unit
7. School of Investigation
8. School of Intelligence

مدرسه پیگرد و حقوق

مدرسه پیگرد و حقوق^۱ مسئولیت‌های زیر را دارا است:

- طراحی و تهیه برنامه‌های آموزشی مرتبط با پیگرد و تعقیب و قانون؛
- برگزاری دوره‌های پیگرد قانونی و حقوق برای مأموران و معاونت دادستان عمومی^۲
- کمیسیون مبارزه با فساد مالزی و همچنین کارگزاری‌های محلی با همکاری دادستانی کل^۳ و نهاد محلی آموزش عالی؛
- ارتقای دانش قانونی و حقوقی؛
- تغییر قوانین جاری.

مدرسه مدیریت و پیشگیری از فساد

مسئولیت مدرسه مدیریت و پیشگیری از فساد^۴ به شرح زیر است:

- طراحی، هماهنگی و اجرای دوره‌های مرتبط با مدیریت و پیشگیری از فساد؛
- هماهنگی و اجرای دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد با همکاری نهادهای آموزش عالی عمومی و بخش خصوصی.

مدیریت و سرپرستی

این بخش دارای سه واحد با مسئولیت‌های زیر است:

– واحد مدیریت خدمات^۵

- مدیریت امور مالی و اداری برای تمام اعضا؛
- پرداخت حق‌الزحمه اساتید مدعو؛
- ضمانت تمام خدمات موجود مثل کمک‌های فنی و تدارکات برای تمام دوره‌های درحال اجرا؛
- طراحی و اجرای طرح‌های بلندمدت به منظور توسعه آکادمی؛
- آماده‌سازی بودجه سالانه آکادمی؛
- آماده‌سازی گزارش ماهانه و سالانه بودجه آکادمی؛
- مدیریت بودجه اختصاصی و هزینه‌های آکادمی؛
- تضمین نظام امنیت کارآمد آکادمی.

1. SCHOOL OF LAW & PROSECUTION

2. Deputy Public Prosecutor

3. Attorney General's Chambers

4. SCHOOL CORRUPTION PREVENTION AND MANAGEMENT

5. Service Management Unit

واحد کتابخانه

- مدیریت کتابخانه؛
 - جمع‌آوری مداوم کتب و منابع؛
 - مدیریت مسایل مربوط به کتاب‌های مرجع و امانت‌داده شده؛
 - آماده‌سازی طرح‌ها برای توسعه کتابخانه.
- کتابخانه آکادمی مبارزه با فساد مالزی دارای ۱۵۰۰ منبع از جمله منابعی درمورد بازرسی و تحقیق، پیگرد قضایی، امور قضایی، پیشگیری و اطلاعات است. مجموعه مرجع کتابخانه به زبان انگلیسی و باهاسای مالزی و به شکل کتاب، مجله، عکس، پوستر، کتاب‌های برنامه‌ریزی، مقاله، دایره‌المعارف، اطلس، قوانین مالزی، اصطلاح‌نامه، کتاب راهنما، سالنامه، فیلم، کاست، سی دی و دی وی دی‌های مرتبط است.

تصویر شماره ۵- نمایی از کتابخانه آکادمی مالزی

واحد فناوری اطلاعات^۱

- مدیریت استفاده از کامپیوترها در تمام دوره‌ها؛
- خرید و تأمین نگهداری تمام تجهیزات فناوری اطلاعات؛
- توسعه و به‌روزرسانی پورتال آکادمی؛
- نصب آخرین مدل‌های تجهیزات فناوری اطلاعات.

۴. نحوه‌ی همکاری‌های آکادمی

الف) همکاران داخلی

هدف آکادمی مبارزه با فساد مالزی به‌عنوان نهاد آموزش عمومی که برنامه‌های آموزشی متنوعی را ارائه می‌دهد، مشارکت میان دفاتر عمومی (کارگزاری‌ها و دوایر دولتی) و دخالت مستقیم به واسطه‌ی بخش خصوصی است. لذا برنامه‌های زیر را با مشارکت سایر نهادهای داخلی مالزی به اجرا می‌گذارد:

- دوره‌های کوتاه‌مدت برای وزارت آموزش عالی مالزی،^۱ مرکز بازرسی کامپیوتری خودروی مالزی^۲ (PUSPAKOM)، وزارت منابع انسانی مالزی، شرکت سهامی تجارت خارجی مالزی (MATRADE)، شورای شهر پتالینگ جایا،^۳ گمرک سلطنتی مالزی،^۴ انجمن صنعت چوب مالزی (MTIB)، دایره آتش‌نشانی و نجات مالزی،^۵ شرکت پتروناس،^۶ و گروه سیم داری.^۷
- برنامه آموزشی CIO^۸ برای دایره خدمات عمومی مالزی،^۹ سازمان امنیت اجتماعی (PERKESO)،^{۱۰} دایره کار شبه‌جزیره مالزی،^{۱۱} دایره ورشکستگی مالزی،^{۱۲} یاپییم^{۱۳} (YaPEIM)، تلکام مالزی، TNB، پلیس سلطنتی مالزی،^{۱۴} دایره حسابرسی ملی،^{۱۵} نهاد ملی اداره عمومی،^{۱۶} مؤسسه مالزیایی انسجام،^{۱۷} مرکز بازرسی کامپیوتری خودروی مالزی (PUSPAKOM)،^{۱۸} دایره عمومی کار مالزی،^{۱۹} بخش آتش‌نشانی و نجات مالزی، گمرک سلطنتی مالزی، دایره مهاجرت مالزی و شرکت پتروناس.
- کارشناسی ارشد در علوم اجتماعی (مطالعات فساد) برای پلیس سلطنتی مالزی، گمرک سلطنتی مالزی، آژانس اعمال تصمیمات دریایی مالزی،^{۱۹} نیروی زمینی مالزی،^{۲۰}

1. Ministry of Higher Education Malaysia
 2. Pusat Pemeriksaan Kenderaan Berkomputer
 3. Petaling Jaya
 4. Royal Malaysian Customs
 5. Fire and Rescue Department Malaysia
 6. PETRONAS
 7. Sime Darby Group
 8. Certified Integrity Officer
 9. Public Service Department of Malaysia
 10. Pertubuhan Keselamatan Sosial
 11. Department of Labour Peninsular Malaysia
 12. Malaysia Department of Insolvency
 13. Yayasan Pembangunan Ekonomi Islam
 14. Royal Malaysia Police
 15. National Audit Department
 16. National Institute of Public Administration
 17. Malaysian Institute of Integrity
 18. Public Works Department Malaysia
 19. Malaysian Maritime Enforcement Agency
 20. Malaysian Armed Forces

نیروی دریایی سلطنتی مالزی،^۱ دانشگاه صباح مالزی^۲ (UMS)، سازمان امنیت اجتماعی، شرکت تلکام مالزی و جنگلبانی شبه جزیره مالزی.^۳

تصویر شماره ۶- یکی از دوره‌های آموزشی آکادمی مالزی

ب) همکاران بین‌المللی

آکادمی مبارزه با فساد مالزی به منظور ارایه کمک و مشارکت در آگاهی نوظهور جهانی در مورد آسیب‌های فساد برپا شد. هم‌راستا با چشم‌انداز بدل شدن به مرکز عالی مبارزه با فساد، آکادمی تلاش خواهد کرد تا همکاری بین‌المللی را در جهت تدوین برنامه‌های آموزشی مؤثر به دست آورد. این امر از طریق موافقت‌نامه‌های دو و چندجانبه با نهادهای بین‌المللی و ملی حاصل خواهد شد که اهداف مشترکی را دنبال می‌کنند. این نهادها عبارت‌اند از:

- **کارگزاری‌های مبارزه با فساد در آسه‌آن (موافقت‌نامه‌های چندجانبه):** دفتر پیشگیری از فساد برونئی دارالسلام (BMR)، کمیسیون ریشه‌کنی فساد^۴ جمهوری اندونزی و دفتر بازرسی رویه‌های فساد سنگاپور (CPIB).
- **سازمان‌های بین‌المللی:** سازمان کنفرانس اسلامی، آپک، دبیرخانه کشورهای مشترک المنافع،^۵ بانک توسعه آسیایی (ADB)، سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی (OECD)، بانک جهانی و کنوانسیون سازمان ملل علیه فساد^۶ (UNCAC).

1. Royal Malaysian Navy
 2. University Malaysia Sabah
 3. Forestry Peninsular Malaysia
 4. Eradication of Corruption Commission
 5. The Commonwealth Secretariat
 6. United Nation Convention Against Corruption

- **کارگزاری‌های بین‌المللی مبارزه با فساد:** جهانی شدن و انقلاب در فناوری اطلاعات حوزه عمل فساد را به‌طور قابل توجهی افزایش داده است. مجرمین نه در مرزهای کشوری خاص محدود می‌شوند و نه این امکان وجود دارد که آن‌ها را درون حوزه صلاحیت حکومت‌هایی خاص نگاه داشت. این امر آژانس‌های مبارزه با فساد در جهان را ملزم می‌کند تا به همکاری با یکدیگر برای مقابله با این تهدید بپردازند. در این رابطه، آکادمی مبارزه با فساد مالزی در پی همکاری با آژانس‌هایی مثل کمیسیون ملی ضد فساد تایلند (NCCC)، بازرسان فیلیپینی^۱، دایره همکاری بین‌المللی بازرسی دولتی ویتنام^۲، کمیسیون مستقل مبارزه با فساد هنگ‌کنگ (ICAC) و کمیسیون مستقل مبارزه با فساد کره جنوبی (KICAC) است.

۵. مخاطبان هدف آکادمی

هدف برنامه آموزشی آکادمی در مورد مبارزه با فساد، مخاطبان داخلی و خارجی است. شرکت چهارگروه هدف نقش آکادمی را به‌عنوان نهاد آموزشی تخصصی در زمینه مبارزه با فساد منعکس می‌کند. این چهار گروه عبارت‌اند از:

- **کادر و مأموران کمیسیون مبارزه با فساد مالزی:** آکادمی نهادی تحت‌نظر کمیسیون مبارزه با فساد مالزی است که مسئولیتش فراهم کردن آموزش‌های لازم برای کادر و مأموران به منظور ارتقای توانایی‌هایشان جهت انجام وظایف است. حوزه‌های آموزش پیشنهادی شامل «وظایف اصلی» کمیسیون و دیگر زمینه‌ها مثل مدیریت و امنیت می‌شود.
- **دوایر دولتی و کارگزاری‌های داخلی اعمال تصمیمات:** هم‌راستا با تمایل دولت در ایجاد «خدمات اجتماعی سطح جهانی»^۳، آکادمی برنامه‌های آموزشی را برای کارگزاری‌های حکومتی متخصص در امر مبارزه با فساد ارائه می‌کند. این برنامه‌ها در سطح بالایی از کیفیت ارائه می‌شوند و مخاطبان خود را به مهارت و معرفت در این زمینه تجهیز می‌کنند.
- **سازمان‌های بین‌المللی و کارگزاری‌های بین‌المللی اعمال تصمیمات:** آکادمی به سمت حوزه جهانی آموزش مبارزه با فساد حرکت می‌کند. آکادمی برنامه‌های آموزشی کیفی بخصوصی را برای مخاطبان خارجی شامل کارگزاری‌ها و نهادهای اعمال تصمیمات ارائه می‌کند. تمام این برنامه‌های آموزشی بر الزامات جاری مطابق با قانون و بهترین رویه‌ها مبتنی هستند. این برنامه‌های آموزشی را می‌توان مطابق با نیازهای بین‌المللی طراحی کرد.

1. Ombudsmen Philippines

2. Department for International Cooperation Government Inspectorate of Vietnam

3. World-Class Civil Service

- **بخش خصوصی:** آکادمی چارچوبی مشابه شرکت‌های وابسته به دولت^۱ (GLCs) و دیگر نهادهای سهامی را برای بخش خصوصی به منظور تقویت فهم و مهارت‌ها در حوزه‌های مبارزه با فساد، انسجام و حکمرانی مطلوب فراهم می‌کند.

۶. برنامه‌های آموزشی آکادمی

برنامه CIO برای مخاطبان بین‌المللی

اهداف آموزش: در پایان این دوره مخاطبان موارد زیر را فرامی‌گیرند:

- برنامه‌ریزی مؤثر و تصمیم‌گیری دقیق در مورد هر مسأله مرتبط با موضوع انسجام؛
- به کار بستن مستقیم و مؤثر مفاهیم مرتبط با انسجام برای عملیات روزانه سازمانی؛
- تحلیل روش‌شناسی‌ها در جهت شناسایی، فهم، اداره و واکنش به رفتارها.

اجزاء برنامه

- **مفهوم سلامت:** در این جلسه حاضران مفهوم سلامت^۲ را با تأکید بر موضوعات سلامت و فساد، اصول^۳، حکمرانی مطلوب و مسئولیت اجتماعی مجموعه^۴ می‌آموزند. همچنین حاضران درک بهتری از خدمات سلامت شرکتی مالزی^۵ (CISM)، نظام سلامت ملی^۶ و طرح سلامت ملی^۷ می‌یابند.
- **رویه انسجام (اجرای قانون، بخشنامه‌ها، مقررات و دستورات):** این قسمت قوانین، خط‌مشی‌ها، قواعد و دستورالعملی را پوشش می‌دهد که چارچوب قانونی نظام سلامت و اصول سازمانی را تشکیل می‌دهد. این جزء همچنین شامل حقوق بین‌الملل (قانون بریتانیا در مورد رشوه‌خواری^۸ و قانون رویه‌های فساد خارجی^۹ ایالات متحده)، مقررات بین‌المللی (کنوانسیون سازمان ملل علیه فساد) و قانون کمیسیون مبارزه با فساد مالزی مصوب سال ۲۰۰۹ می‌شود. حاضران قادر خواهند بود هرگونه بی‌قاعدگی در به حداقل رساندن احتمال ابهام در فساد، تقلب، اختلاس و سوءاستفاده از قدرت درون سازمان را کشف و علیه آن عمل کنند.
- **رعایت اصول و نظارت:** حاضران کاملاً با رویه‌های حسابرسی در بخش‌های خصوصی و عمومی آشنا می‌شوند که جنبه‌های محاکم داخلی و بخش‌های خصوصی،

1. government-linked companies
 2. Integrity
 3. Ethics
 4. corporate social responsibility
 5. Corporate Integrity Service Malaysia
 6. National Integrity System
 7. National Integrity Plan
 8. UK Bribery Act
 9. Foreign Corrupt Practices Act (FCPA)

حقوق بشر و بازرسی و نظارت داخلی^۱ را تحت پوشش قرار می‌دهد. به علاوه، حاضران دانش و مهارت لازم را در رابطه با فنون حسابرسی، بازرسی و تحقیقات داخلی^۲ و الزامات بازرسی و نظارت داخلی به خصوص در موضوعات مالی سازمان کسب خواهند کرد.

• **ترتیب دادن طرح سلامت:** این بخش بر آخرین روش معرفی شده از سوی کمیسیون مبارزه با فساد مالزی به نام مدیریت خطر فساد^۳ (CRM) به منظور به حداقل رساندن ابهامات فساد و سوءاستفاده از قدرت در سازمان‌ها متمرکز می‌شود. در پایان این برنامه، از حاضران خواسته می‌شود تا طرح سلامت سازمان‌شان را انجام دهند.

روش آموزش:

۱. مباحثه آسان؛^۴
۲. مباحثه و کار گروهی؛^۵
۳. ارایه گروهی؛^۶
۴. یادگیری تجربی؛^۷
۵. مطالعه موردی؛^۸
۶. تأمل و بازاندیشی فردی.^۹

تصویر شماره ۷- یکی از کارگاه‌های آموزشی آکادمی مالزی

1. Internal control
2. internal investigations
3. Corruption Risk Management
4. Facilitated discussions
5. Group work and discussions
6. Group presentation
7. Experiential learning
8. Case studies
9. Individual reflection

– برنامه CIO برای مخاطبان داخلی

برنامه CIO برای داوطلبان داخلی برنامه‌ای شش ماهه و پاره‌وقت است که می‌توان برای توصیف بهتر این برنامه، اهداف، شرایط پذیرش، دروس و روش‌های آن را به ترتیب زیر شرح داد:

اهداف دوره

- تضمین پیروی ساختاری، نظام‌مند، قانونی و نظارتی؛
- ایجاد و پرورش فرهنگ «عدم تساهل» در برابر فساد، سوءاستفاده از قدرت و تقلب؛ و
- ارائه توصیه و مشاورت به مدیران سازمان‌هایی که مأموران آن‌ها تحت این برنامه درحال آموزش هستند.

تصویر شماره ۸- یکی از جلسات آموزشی آکادمی مالزی

شرایط پذیرش

- معرفی از سوی سازمان؛
- دارا بودن شخصیت پایبند به اصول و منسجم؛
- گذراندن پیش‌نیاز سلامت از سوی کمیسیون مبارزه با فساد، امنیت داخلی، دفتر عمومی شکات،^۱ دایره خدمات عمومی^۲ و دایره ورشکستگی؛^۳
- مأمور در پست حرفه‌ای یا مدیریت یا پست‌های مشابه و هم‌تراز؛
- دارا بودن تجربه کاری مرتبط بیش از ۵ سال؛ و
- پشتیبانی از سوی مجموعه‌های مرتبط.

1. Public Complainants Bureau
2. Public Service Department
3. Department of Insolvency

تصویر شماره ۹- کارآموزان و فارغ التحصیلان آکادمی مالزی

واحد‌ها و دروس برنامه

- واحد معرفی انسجام (۵ روز)؛
- واحد اجرای قانون، بخشنامه‌ها، مقررات و دستورات (۵ روز)؛
- واحد نظارت و شکایت (۵ روز)؛ و
- واحد توسعه طرح سلامت^۱ (۷ روز).

مراحل تدریس تا آرایه گواهینامه

- حضور در کلاس / ارزیابی؛
- حضور در همایش / کارگاه انسجام؛
- گردش مطالعاتی / مطالعات موردی؛
- آرایه مقاله.

دوره کارشناسی ارشد در علوم اجتماعی (مطالعات فساد) با همکاری دانشگاه ملی مالزی^۱ و کمیسیون مبارزه با فساد مالزی

اهداف دوره

- ارایه دانش اضافی برای مأموران کمیسیون مبارزه با فساد مالزی و کارگزاری‌های اجرایی داخلی؛
- تربیت فارغ‌التحصیلانی که به تحول نگرش و آخرین فناوری‌ها در فعالیت‌ها و فساد در مدیریت بین‌المللی علاقه‌مندند؛
- بهبود قابلیت مأموران کمیسیون مبارزه با فساد مالزی و دیگر کارگزاری‌های مرتبط هم‌زمان با دارا بودن آخرین دانش در حوزه‌های تحول پیشگیری از فساد، حساسیت بالا در جهت توسعه، تعمیق و بازکردن ذهن رهبری آتی کمیسیون مبارزه با فساد مالزی در بالاترین سطح.

دروس دوره: دروه ارشد به شرح زیر دارای ۴۰ واحد است.

- پایان‌نامه دوره ارشد: ۹ واحد
- جامعه‌شناسی فساد: ۳ واحد
- جرم‌شناسی: ۳ واحد
- فساد و حقوق جزا: ۳ واحد
- روش‌های پیشرفته پژوهش: ۳ واحد
- مدیریت و بررسی و بازرسی فساد: ۳ واحد
- سلامت، فساد و حکمرانی: ۳ واحد
- جرم و کنترل اجتماعی فساد: ۳ واحد
- پروژۀ ارزیابی قضاوت: ۴^۲ واحد
- بازرسی و تحقیق قانونی: ۳^۳ واحد
- درس اختیاری: ۳ واحد (موضوع فساد و بهره‌برداری استثمارگونه^۴، رسانه و پیشگیری از فساد، همایش درمورد قانون و اعمال آن، همایش درمورد اقدامات تطبیقی علیه فساد)

مدت دوره: دوره کارشناسی ارشد تمام‌وقت، سه نیم‌سال و ۱۸ ماهه است.

1. UKM
 2. Bench Marking Project
 3. Forensic Investigation
 4. The issue of corruption and Victimization

روش‌های مطالعه و تدریس: آموزش، سخنرانی، همایش، پژوهش، نگارش مقاله، بازدید مطالعاتی، ارزیابی خارج از مالزی.

شرایط ورود به دوره

- فارغ‌التحصیلان رشته‌های مختلف دوره کارشناسی دانشگاه ملی مالزی یا دانشگاه‌های دیگر مورد تأیید هیأت امنای دانشگاه ملی مالزی؛
- فوق‌دیپلم دانشگاه ملی مالزی یا دانشگاه‌های دیگر مورد تأیید هیأت امنای دانشگاه ملی مالزی با حداقل ۵ سال سابقه شغلی مرتبط؛
- دانشجویان خارجی: دارای تافل با نمره بالای ۵۵۰ دستی یا ۲۴۰ کامپیوتری؛ دارای آیلتس بالای ۶؛ و نیز فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی از دانشگاه‌های انگلیسی‌زبان.

آکادمی مبارزه با فساد عراق^۱

۱. آکادمی در یک نگاه

آکادمی مبارزه با فساد عراق^۲ (IACA) به منظور بدل شدن به بنیان آغاز پژوهش علمی راهکارهای مقابله با فساد، تقویت مفهوم حکومت قانون، درستکاری، شفافیت و مسئولیت‌پذیری و نیز فراهم کردن فرصت‌های آموزشی عینی و حرفه‌ای در کنار ایجاد شرایط مطالعه و پژوهش تأسیس شد.

آکادمی در پی دسترسی به اهدافی است که ظرفیت‌های ضد فساد را ایجاد کند، فرهنگ درستکاری را اشاعه دهد، با فساد به مبارزه برخیزد، اصول شفافیت در خدمات بخش عمومی را تثبیت نماید و در فراهم کردن راهبردهای خاص مبارزه با فساد مشارکت جوید. وظایف آکادمی عبارت از طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی برای نهادهای مبارزه با فساد، پشتیبانی از برنامه‌های آموزشی مداوم و اشاعه فرهنگ درستکاری، شفافیت و مسئولیت‌پذیری است. آکادمی بازوی آموزشی کمیسیون درستکاری^۳ عراق است که به منظور مبارزه با فساد مطابق با قانون شماره ۳۰ سال ۲۰۱۱ این کمیسیون تأسیس شد. آکادمی نقش یک مرکز پیشرو را ایفا می‌کند که هدفش ارایه مجموعه گسترده‌ای از دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مداوم در حوزه‌ی مبارزه با فساد و اشاعه فرهنگ درستکاری، شفافیت و مسئولیت‌پذیری و نیز فراهم کردن شرایط مطالعه و پژوهش است. آکادمی در نتیجه تعهدات امضای کنوانسیون سازمان ملل در مبارزه با فساد^۴ (UNCAC) از سوی عراق در سال ۲۰۰۷ تأسیس شده است.

دوره‌های آموزشی آکادمی شامل دوره‌های رفتاری، حسابداری، مالی، مدیریت، بازرسی و حقوق و امور قانونی است. آکادمی همچنین برنامه‌های مداومی در حوزه مبارزه با فساد و برنامه زبان انگلیسی تعاملی^۵ برگزار می‌کند. هدف برنامه زبان آکادمی ایجاد تحول در مهارت‌های زبان انگلیسی کارمندان است. کارویژه‌ی اصلی آکادمی را می‌توان آموزش، تضمین تداوم برنامه‌های

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی آکادمی ضدفساد عراق نگاشته شده است:

http://www.nazaha.iq/en_news2.asp?page_namper=e25

2. Iraqi Anti-Corruption Academy

3. Commission of Integrity

4. United Nations Convention against Corruption

5. Interactive

آموزشی پرسنل شاغل در نهادهای نظارتی، اشاعه فرهنگ درستکاری، شفافیت و مسئولیت‌پذیری و نیز فراهم کردن شرایط مطالعه و پژوهش دانست. از نظر قاضی علاء جواد حمید (مسئول کمیسیون) درستکاری بخشی از اخلاقیات افراد است که در پی آینده‌ای بهتر از طریق نظارت بر بیت‌المال و نحوه‌ی توزیع و هزینه‌کرد آن از سوی دولت برای ارایه خدمات بهتر با سرعت بالاتر و هزینه کمتر است.

۲. چشم‌انداز، مأموریت، ارزش‌ها و اهداف آکادمی

الف) چشم‌انداز

• فراهم کردن آموزش و برنامه آموزشی مبتنی بر نیازهای کارگزاری‌های نظارتی که به کاهش فساد از طریق ارتقای ظرفیت‌های نهادهای یاری می‌رساند و نیز بهبود فرهنگ درستکاری، شفافیت و مسئولیت‌پذیری.

ب) مأموریت

• فراهم کردن آموزش ضمن خدمت مداوم برای کارگزاری‌های نظارتی و ارتقای فرهنگ درستکاری و شفافیت در عین تضمین کیفیت بالای برنامه‌های آموزشی.

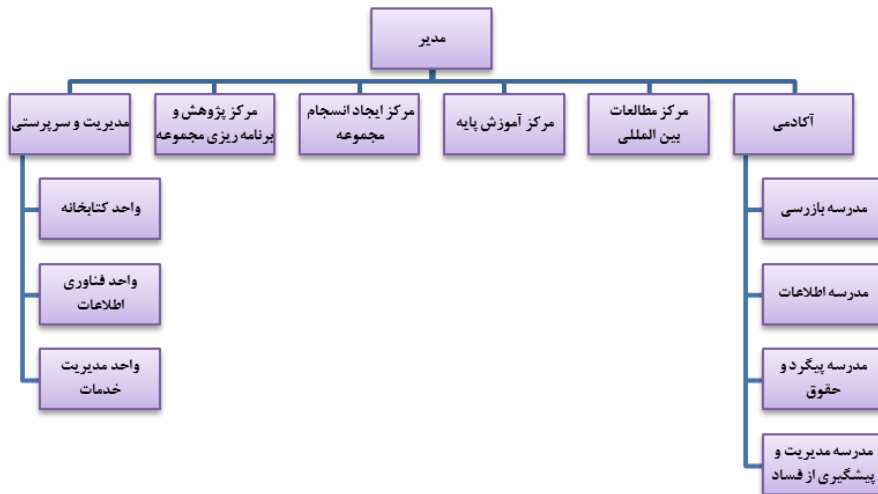
ج) ارزش‌های اساسی

- نوآوری و خلاقیت در گسترش برنامه‌های آموزشی؛
- کار گروهی؛
- در نظر داشتن استانداردهای بین‌المللی برای آموزش؛
- همکاری و تعاون؛
- همراهی با تغییرات بین‌المللی.

د) اهداف

- فراهم کردن آموزش ضمن خدمت مداوم برای کارگزاری‌های نظارتی؛
 - اشاعه‌ی فرهنگ درستکاری، شفافیت، عدالت و مسئولیت‌پذیری؛
 - اجرای برنامه‌های مطالعاتی و پژوهشی در حوزه مبارزه با فساد؛
 - گسترش همکاری با سطوح نوظهور داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی؛
 - بهبود تخصص، مهارت‌ها و قابلیت‌های افراد مشغول در دوره‌های آکادمی.
- آکادمی تلاش می‌کند از طریق فراهم کردن و اجرای روش‌های آموزشی زیر به اهداف خود برسد:
- دوره‌های آموزشی که مخاطب آن مستخدمین شاغل در نهادهای مبارزه با فساد است؛
 - برنامه‌های آموزشی مداوم؛
 - فراهم کردن شرایط مطالعه و پژوهش.

۳. ساختار سازمانی آکادمی

ساختار سازمانی آکادمی شامل سه سطح مدیریت کلان، مدیریت میانی و مدیریت اجرایی است.

مدیریت آکادمی

مدیریت آکادمی را رییس کل به عنوان بالاترین مقام اداری برعهده دارد که با هیأت مدیره کمیسیون درستکاری در ارتباط است. او مسئول تهیه برنامه سالانه و راهبردی و همچنین گزارش‌های سالانه و جهت‌دهی به کادر آکادمی است. دو معاونت او را در این مسئولیت یاری می‌کنند: معاونت علمی که نظارت و رسیدگی به دوایر آموزش، سنجش و هماهنگی را برعهده دارد و معاونت اجرایی که عهده‌دار نظارت و رسیدگی به دوایر فناوری اطلاعات و مدیریت است.

دوایر آکادمی

آکادمی دارای دوایر زیر است:

- **دایره آموزشی** وظیفه پایه‌ریزی، طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی را به صورت دوره‌ای برعهده دارد. هدف این برنامه‌ها افزایش کیفیت مستخدمین به خصوص در امر مبارزه با فساد افزون بر برنامه‌های آموزشی مداوم است؛
- **دایره سنجش** مسئولیت ارزیابی برنامه‌های آموزشی، تهیه مطالعات تحلیلی و فراهم کردن شرایط مطالعه و پژوهش را به طور عام و در حوزه مبارزه با فساد به طور خاص برعهده دارد؛

- **دایره هماهنگی** دارای کارویژه ایجاد هماهنگی و تأیید موافقت‌نامه‌های منعقد شده با همتایان مبارزه با فساد ملی و بین‌المللی است. این دایره وظیفه پشتیبانی از فعالیت‌های آکادمی را نیز دارد؛
- **دایره مدیریت** وظیفه فراهم کردن امکانات حمایت تدارکاتی از تمام بخش‌های آکادمی و نیز مدیریت منابع انسانی را انجام می‌دهد؛
- **دایره فناوری اطلاعات** مسئولیت مساعدت فنی آکادمی از برنامه‌نویسی، شبکه، ورود اطلاعات تا مدیریت محتوای وبسایت آکادمی را برعهده دارد.

۴. امکانات فیزیکی آکادمی

- آکادمی شامل طیفی از امکانات بصری به‌روز شامل موارد زیر است:
- سالن برگزاری نشست با گنجایش ۵۰ نفر؛
 - سالن برگزاری همایش با گنجایش ۹۷ نفر؛
 - دو کلاس با گنجایش ۳۶ دانش‌پژوه؛
 - دو کلاس با گنجایش ۳۲ دانش‌پژوه؛
 - دو سایت رایانه‌ای با ظرفیت ۱۲ نفر؛
 - یک سایت با گنجایش ۱۴ نفر مجهز به نرم‌افزار تحقیقاتی Go-Case؛
 - کتابخانه با منابع دوره‌ای و فرهنگ‌ها از دیگر حوزه‌ها و کتاب‌های عربی و انگلیسی. این کتابخانه دارای ۷۲۹۵ جلد کتاب است و اخیراً با عضویت در «کتابخانه مجازی علوم عراق»^۱ به بسیاری از کتاب‌ها، مجلات دوره‌ای و گزارش‌ها در حوزه‌های مختلف دسترسی پیدا کرده است؛
 - کافه‌تیریا با ظرفیت ۹۶ نفر.

۵. دستاوردهای آکادمی

- در ۹ دسامبر سال ۲۰۱۰ دبیرکل شورای وزیران و تعدادی از مقامات بلندپایه در گشایش رسمی آکادمی مبارزه با فساد عراق حضور یافتند. به‌علاوه این مراسم شاهد حضور پررنگ رسانه‌ها بود؛
- از زمان تأسیس آکادمی ۲۸۲ دوره آموزشی در آن برگزار شده است. در این دوره‌ها ۴۳۸۷ نفر از کمیسیون درستی‌کاری، دفاتر بازرسی کل^۲ و دیگر وزارتخانه‌ها حضور داشته‌اند؛
- برگزاری هفت همایش در حوزه‌های مختلف مرتبط با مبارزه با فساد؛

- برگزاری نوزده نشست^۱ و ۱۰۲ کارگاه درمورد موضوعات مختلف مرتبط با مبارزه با فساد و قواعد رفتاری^۲ با هدف رسیدن به فهم پدیده فساد و تعریف «راهبرد ملی مبارزه با فساد»^۳؛
- برنامه آموزش زبان انگلیسی، تحت‌عنوان «برنامه تعاملی زبان انگلیسی»^۴ در سال ۲۰۱۱ آغاز شد. این برنامه هدف آموزش زبان انگلیسی به مستخدمین کارگزاری‌های نظارتی را به‌منظور تجهیز آنان به سطح بالاتری از کارایی دنبال می‌کند. کسانی که این دوره را به پایان ببرند، به دوره آموزشی سه‌ماهه در آمریکا با همکاری برنامه توسعه سازمان ملل (UNDP) اعزام می‌شوند؛
- هماهنگی با وزارت آموزش و پرورش^۵ و وزارت آموزش عالی و تحقیقات علمی^۶ (MOHESR). در هشتم جولای سال ۲۰۱۳ یادداشت تفاهمی^۷ بین وزارت آموزش عالی و تحقیقات علمی و کمیسیون درستکاری به منظور ارتقای همکاری‌های دوجانبه در حوزه‌های آکادمیک و مطالعه و پژوهش و پشتیبانی از آکادمی مبارزه با فساد عراق امضا شد.

۶. فعالیت‌های عام آکادمی

فعالیت‌های متعارف و معمول آکادمی پنج مورد زیر را شامل می‌شود:

- **آموزش:** مهم‌ترین فعالیت آکادمی آموزش است. این آموزش شامل دوره‌ها و برنامه‌های آموزشی می‌شود که در تمام سال برگزار می‌گردند. مخاطب اصلی آموزش، کارکنان نهادهای نظارتی هستند. برنامه‌های آموزشی شامل دوره‌های مدیریت، قواعد رفتاری، حسابداری، امور مالی، بازرسی و تحقیق و حقوق و قانون می‌شود.
- **برنامه‌های آموزشی مداوم:** هدف این برنامه‌های آموزشی فراهم کردن دانش و اطلاعات برای کارکنان حوزه‌های مختلف است. برنامه زبان انگلیسی تعاملی یکی از این برنامه‌ها است.
- **کارگاه‌ها، همایش‌ها و نشست‌های علمی:** آکادمی تاکنون چندین کارگاه، همایش و نشست علمی با هدف مبارزه با فساد و اشاعه فرهنگ درستکاری با اتخاذ تکنیک‌های علمی برگزار کرده است. این تکنیک‌ها عبارت‌اند از: پژوهش، مطالعه و

1. Symposium
2. Code of Conduct
3. National Anti-Corruption Strategy
4. Interaction English Language Program
5. Ministry of Education
6. Ministry of Higher Education and Scientific Research
7. Memorandum of Understanding

ارایه گزاره‌برگ‌هایی که حاوی توصیه‌هایی درخصوص نحوه مبارزه با چالش‌های پیش‌روی نهادهای نظارتی هستند.

- **امور مطالعاتی و پژوهشی:** این امور شامل مهمترین تکنیک‌های علمی برای مطالعه روش‌های مبارزه با فساد، اشاعه فرهنگ درستکاری و مسئولیت‌پذیری هستند.
- **سازماندهی مراسم، مجامع و نشست‌ها:** آکادمی مبارزه با فساد عراق مهم‌ترین نشست‌ها را در کمیسیون درستکاری سازماندهی می‌کند.

۷. عناوین آموزشی آکادمی

آکادمی مبارزه با فساد عراق طیف گسترده‌ای از برنامه‌های آموزشی سفارشی مرتبط با حوزه‌های مختلف دانش را ارائه می‌کند. هر مطلب آموزشی نیاز گروه خاصی را پاسخ می‌گوید که در بخشی از نهادهای مبارزه با فساد برای بهبود مهارت‌ها و تقویت معرفت‌شان درحال تلاش هستند. مهم‌ترین سرفصل‌های آموزشی آکادمی به شرح زیر است:

- ✓ **قانون و امور حقوقی:** این سرفصل شامل طیف گسترده‌ای از دوره‌ها مثل تهیه پیش‌نویس قانون، قوانین مدنی، کمیسیون حقوق درستکاری شماره ۳۰ سال ۲۰۱۱، قراردادهای دولتی و کوانسیون‌ها و معاهدات بین‌المللی مبارزه با فساد می‌شود.
- ✓ **بازرسی و تحقیقات:** برنامه آموزشی بازرسی و تحقیقات بر پیشبرد مهارت‌ها و دانش بازرسان و کارآگاهان متمرکز است. این برنامه آموزشی شامل تعدادی از دوره‌های طراحی شده مثل ارتقای تکنیک‌های کارآگاهی، پزشکی قانونی، مهارت‌های کارآگاهان و تحقیقات مالی می‌شود.
- ✓ **حسابداری:** این عنوان جنبه‌های حوزه حسابداری و امور مالی را پوشش می‌دهد و در مورد حسابرسی و کنترل،^۱ ترازنامه^۲ و حساب نهایی^۳ است. حسابداران، حسابرسان و کارمندان فروشگاه‌ها می‌توانند از مخاطبان این دوره‌ها باشند.
- ✓ **مدیریت:** هدف این دوره‌ها گسترش مهارت‌های مدیریتی کارمندان به‌طور کلی است. همچنین این دوره‌ها گسترش کارکنان سطوح میانی و کلان در بخش برنامه‌ریزی راهبردی، مدیریت کیفیت، منابع انسانی، بایگانی اسناد و تهیه گزارش را مدنظر دارند.
- ✓ **رایانه و فناوری اطلاعات:** این حوزه شامل تعدادی از دوره‌های مرتبط با رایانه و فناوری اطلاعات مثل «مهارت‌های ضروری رایانه»^۱ و «بایگانی الکترونیک»^۲ است.

1. Auditing and Control

2. Balance sheet

3. Final Accounts

✓ **امور تربیتی:** هدف این دوره‌ها اشاعه فرهنگ درستکاری، شفافیت و مسئولیت‌پذیری است. این دوره‌ها به‌منظور گسترش مهارت‌های کارمندان شاغل در مؤسسات مبارزه با فساد ایجاد شده است. از این میان می‌توان به دوره‌های رسانه، نقش رسانه در مبارزه با فساد، نقش زنان در اشاعه فرهنگ درستکاری و مبارزه با فساد و نیز دوره‌های آگاهی رفتاری^۳ اشاره کرد.

۸. مراحل آموزش آکادمی

فرایند آموزش در آکادمی مبارزه با فساد عراق تعداد مشخصی از مراحل و سطوح را دنبال می‌کند که پاسخ‌گوی معیار روش‌شناختی آموزش است. این فرایند با شناسایی ملزومات آموزش آغاز و با ارزیابی و سنجش بازخورد نتایج آموزش پایان می‌یابد. فرایند آموزش شامل چهار مرحله زیر است:

مرحله اول: ارزیابی نیازهای آموزشی

ارزیابی نیازهای آموزشی^۴ به نیازهای کارکنان نهادهای نظارتی مطابق با حوزه عمل‌شان توجه دارد. این مرحله همچنین کارکنان را در مواجهه با چالش‌های نهادی و نیز در ارتقای مهارت‌هایشان در حوزه‌ها و رشته‌های مختلف یاری می‌دهد. مرحله مذکور شامل موارد زیر است:

- ارسال فرم «ارزیابی نیازهای آموزشی» به نهادهای نظارتی؛
- دریافت فرم تکمیل شده از نهادهای نظارتی؛
- تحلیل و مطالعه نیازهای آموزشی.

مرحله دوم: آماده‌سازی و طراحی برنامه‌های آموزشی

سازماندهی و طراحی دوره‌های آموزشی ابتدا بستگی به سیاست کمیسیون درستکاری عراق و تحلیل نیازهایی دارد که از مرحله قبل به دست می‌آید. در نتیجه، طراحی در مطابقت با منابع دسترس آکادمی مثل اساتید مبرز و فضای آموزشی مدرن صورت می‌گیرد. این مرحله از طریق گام‌های زیر دنبال می‌شود:

- تقاضای طرح آموزشی؛
- طراحی طرح آموزشی؛
- ارسال برنامه آموزشی به نهادهای نظارتی؛
- پذیرش داوطلبان نهادهای نظارتی.

1. Essential Computer Skills
 2. Electronic Archiving
 3. behavioral awareness courses
 4. Evaluating Training Needs

مرحله سوم: پیاده‌سازی برنامه‌های آموزشی

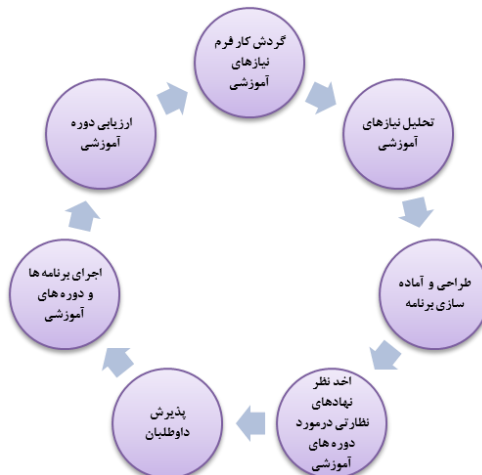
این مرحله به‌عنوان اولین مرحله اجرایی دوره‌های آموزشی، شامل فرایندهای نظام‌مند دارای اهمیت هماهنگی میان اساتید و کارآموزان از یک سو و آماده‌سازی امکانات و تسهیلات مناسب از سوی دیگر است. این مرحله شامل اولین تا آخرین جلسه دوره آموزشی است. گام‌های این مرحله عبارت‌اند از:

- حضور کارآموزان در آکادمی برای ثبت‌نام؛
- حضور در جلسه آموزشی مطابق برنامه درسی؛
- ارزشیابی کارآموزان با آزمون؛
- فارغ‌التحصیلی کارآموزان.

مرحله چهارم: ارزیابی برنامه آموزشی

این مرحله در واقع بازخورد برنامه آموزشی است. ضرورت دارد میزان دستاوردهای برنامه‌های دوره‌های آموزشی با اهداف آکادمی تطبیق داده شود. ارزیابی دوره‌های آموزشی از طریق روش‌های خاصی مثل پرسشنامه، مشاهده و مطالعات تحلیلی به‌دست می‌آید. این مرحله دارای رویه‌های زیر است:

- تحلیل «فرم‌های نیازهای آموزشی» پُر شده توسط کارآموزان به‌منظور فهم ایده‌های آنان در مورد دوره‌های آموزشی؛
- ارزیابی میزان تأثیر دوره آموزشی از طریق ارایه فرم مخصوصی به محل کار کارآموزان

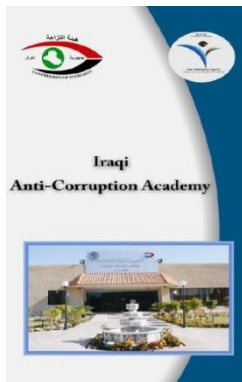

شکل ۱- چرخه مراحل کاری آکادمی مبارزه با فساد عراق

۹. دستورالعمل‌های دوره‌های آموزشی آکادمی

به‌منظور تضمین کارایی برنامه‌های آموزشی، دستورالعمل مشخصی وجود دارد که باید از سوی کارآموزان نهادهاک به دقت اجرا شود. این دستورالعمل مشتمل بر موارد زیر است:

- کارآموزان (به استثنای کارمندان کمیسیون درستکاری) باید به‌طور تمام‌وقت مطابق با جدول زمانی در کلاس‌ها حضور یابند؛
- کارآموزان به یکی از دلایل زیر نمره قبولی نمی‌گیرند:
 - ✓ غیبت غیرموجه؛
 - ✓ غیبت در ۱۵٪ طول دوره؛
 - ✓ عدم حضور در الزامات دوره از جمله آزمون نهایی؛
- حضور مجدد در هر دوره آموزشی ممنوع است، مگر به‌دلیل عدم قبولی؛
- دوره آموزشی باید به نیازهای حرفه‌ای نهادهاک کارآموزان مرتبط باشد؛
- مجوزی برای ترک دوره صادر نخواهد شد زیرا مقرراتی که این مورد را پوشش دهد وجود ندارد. فهرست غایبان به محل کار کارآموزان ارسال خواهد شد تا موجه بودن غیبت‌های تا حد ۱۵٪ از سوی آن نهادهاک مورد تأیید قرار گیرد.
- استعمال دخانیات در محوطه آکادمی ممنوع است.

تصویر شماره ۱۰- نمایی از ساختمان و کادر اداری آکادمی عراق

ANTI CORRUPTION
* ACADEMY *

آکادمی مبارزه با فساد هند^۱

۱. آکادمی در یک نگاه

آکادمی ضدفساد هند با به رسمیت شناختن این که فساد یکی از مهم‌ترین موانع در راه ارتقای حکمرانی، توسعه و پیشرفت هند است، قصد دارد به چراغ راهنمایی تبدیل شود که این کشور و شهروندانش را به سمت فرهنگ و عمل منسجم و پاسخ‌گو هدایت می‌کند. نه تنها هند بلکه آسیا و همه قاره‌ها به چنین نهاد پیش‌روی احتیاج دارند. آکادمی ضدفساد هند، دانش ضدفساد، رویه‌های خوب و همه ابزارهای لازم برای ایجاد و اجرای مؤثر شاخص‌ها به شیوه‌ای نظام‌مند و فراگیر را تولید، مدیریت و منتشر خواهد کرد. این آکادمی با همه طرف‌های درگیر در این زمینه - از قبیل جامعه مدنی، مستخدمین دولت، بخش خصوصی، احزاب سیاسی، دانشگاه‌ها و رسانه‌ها - مرتبط خواهد بود تا در همه سطوح و در همه بخش‌های حکومت و اقتصاد به مبارزه با فساد بپردازد. آکادمی توسط یک هیأت امانا اداره می‌شود. هیأت امانای آکادمی گروهی از بنیان‌گذاران این نهاد هستند. این هیأت شامل افرادی معتبر و صاحب بصیرت در حوزه‌های حقوق، اصناف و خدمات مالی است.

۲. مأموریت، دورنما و ارزش‌ها

الف) مأموریت

آکادمی ضدفساد هند مأموریت‌های زیر را برای خود تعریف کرده است:

- فهم ماهیت و آشکال رویه‌های فساد در هند و نیز تأثیرات آن از سوءمدیریت خرد و سطح پایین تا جرایم بزرگ
- توضیح و شرح علل دخیل در این مشکلات با قرار دادن آن‌ها در زمینه و متن مناسب جغرافیایی، فرهنگی، سیاسی، تاریخی و اقتصادی - اجتماعی
- افزایش دانش درمورد فساد با دخالت دادن همه لایه‌ها و طرف‌های اجتماعی درگیر از طریق تحقیق با کیفیت بالا، داده‌یابی، برپایی کنفرانس‌ها و انتشار متونی که قصد روشن ساختن موضوعات از طریق تبدیل یافته‌ها به توصیه‌های سیاست‌گذارانه را دارند.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی آکادمی ضدفساد هند نگاشته شده است:

- ارتقای فرهنگ انسجام با به اشتراک گذاشتن داده‌های دست اول به صورت آنلاین و روی کاغذ، سازماندهی کنفرانس‌ها، تولید مناظرات عمومی و برنامه‌های تلویزیونی و نیز ارایه طیفی از دوره‌ها و آموزش‌ها برای هنرجویان، مقامات بخش‌های خصوصی و عمومی، اهل فن، مدرسان، گزارشگران و سازمان‌های مردم‌نهاد.
- ایجاد تغییر از طریق ظرفیت‌سازی، برنامه‌ریزی استراتژیک، تهیه گزارش درمورد پیشرفت و تجارب خوب و مشارکت در اصلاحات سیاست‌گذارانه، نهادی و قانونی پایدار با ترویج پاسخ‌گویی.

ب) دورنما

دورنمای آکادمی تبدیل شدن به نهادی پیشرو در مبارزه با فساد در هند و منطقه و همکاری با نهادهای مشابه در آسیا و سراسر جهان به منظور ایجاد تغییر اجتماعی در جوامع با بهره‌مندی از انسجام، حکمرانی خوب و پاسخ‌گویی است. آکادمی قصد دارد مرکزی شناخته‌شده، جهانی و برتر برای قدرتمندسازی رهبران و اهل فن در صنایع و بخش‌ها از طریق مطالعات عالی، آموزش، همکاری بین‌المللی و ابزارهای عملی باشد؛ نهادی که معضل فساد و بی‌عدالتی را به همگان نشان می‌دهد و با آن می‌جنگد.

ج) ارزش‌ها

آکادمی به ارزش‌هایی مانند وحدت، اعتبار، پاسخ‌گویی، عدالت، بی‌طرفی، شفافیت، شایسته‌سالاری، حقوق بشر و اخلاق به صورت نهادی و فردی وفادار است و خود را به آن‌ها ملتزم می‌داند.

۳. رویکرد آکادمی ضدفساد

آکادمی ضدفساد بر آن است که با حرفه‌ای‌سازی پژوهش‌های ضدفساد و حکمرانی خوب، آموزش، سیاست‌سازی و اجرا و نظارت، بدل به مرکزی نمونه شود. هدف آکادمی همراستا کردن احکام قانونی، رهبری اخلاقی و تجارب عملی است. آکادمی این هدف را از طریق ایجاد و انتشار دانش معتبر و مفید برای سیاست‌گذاری، شناسایی چالش‌ها و مشکلات کلیدی، تسهیل وضع استراتژی‌های بلندمدت و مستدل، بهبود انتظارات عملی و معرفی شاخص‌ها و معیارهایی که به خودارزیایی‌ها، تحلیل‌های ریسک و آسیب‌پذیری‌ها، شناسایی و حمایت از رهبران ضدفساد و بهبود پاسخ‌گویی کمک می‌کنند، محقق خواهد ساخت. بهترین شیوه برای دستیابی مستمر و مؤثر به این امر، فراگیر شدن، در دسترس بودن و دربرگیری همه بخش‌های جامعه، اقتصاد و حکومت هند است. آکادمی تلاش دارد اجماعی در زمینه‌ی ماهیت مشکلات، ظرفیت موجود، نیازهای مُرجَح، گزینه‌های سیاست‌گذارانه و اهداف واقع‌گرایانه ایجاد کند.

البته آکادمی معتقد است که این برنامه پیشرو مستلزم تعاملات بخش‌های مختلف با یکدیگر و آشنایی با اطلاعات، تجارب و نیازها در نهادهاک، سازمان‌ها یا حرفه‌های دیگر است. مبارزه با فساد، بازیگران چندی را دربر می‌گیرد که باید به‌صورت آرمانی فعالیت‌هایشان را هماهنگ سازند، تشریک مساعی کنند و شاید کارکردهایشان را در هم ادغام نمایند. به‌عنوان مثال نهادهایی که بر فعالیت‌های ضدفساد و دسترسی‌پذیر ساختن آن تمرکز دارند و همچنین نهادهای ضدپولشویی، بازرسی، تحقیقات، اجرایی، تحصیل اموال، کمک قانونی چندجانبه و... نهادهایی هستند که آکادمی خواهان تعامل با آنان است.

آکادمی خود را متعهد به تضمین استمرار و کارایی این آرمان‌ها در طول دوره مورد نیاز برای نیل به آن‌ها می‌داند؛ لذا با وجود این‌که پروژه‌های کوتاه‌مدت بسیاری را ارایه و اجرا می‌کند که اهداف آنی را محقق خواهند ساخت، اعتبار می‌آفرینند و حرکت‌ساز می‌شوند، در عین حال مسیر حرکت تدریجی به‌سوی دورنمایی را که برای خود ترسیم کرده است، پی می‌گیرد. به این دلایل، رویکرد آکادمی ضدفساد هند:

- میان‌رشته‌ای است؛ تا تضمین کند که همه رویکردها و جهت‌گیری‌های تئوریک در نظر گرفته شده باشند و در همه فعالیت‌ها و برنامه‌های آکادمی بازتاب پیدا کنند.
- میان‌بخشی است و پژوهشگران، مدرسان و کارورزان سازمان‌ها و مشاغل متفاوت را به هم پیوند می‌دهد.
- بین‌المللی است؛ به این معنا که در پی ابداعات صورت‌گرفته در استانداردهای جهانی و منطقه‌ای، درس گرفتن از تجارب و آگاهی از چالش‌ها و رویه‌های خوب است.
- هم‌گرایانه است؛ به این معنی که فرصت‌هایی را برای اشتراک مساعی نهادهای خصوصی و عمومی کشف و توصیه می‌کند، برنامه‌های مشترکی را با دانشگاه‌ها و فعالان جامعه مدنی تدارک می‌بیند و همکاری‌هایی را در هند و با نهادهای دیگر در آسیا و جامعه جهانی ترتیب می‌دهد.
- استراتژیک است؛ یعنی براساس شواهد موثق و ازطریق تحلیل و تفکر مبدعانه، دریافت درون‌دادهای اصیل از طرفین درگیر و پیوند ابزاری پروژه‌های کوتاه‌مدت با ابزار درازمدت، دوره‌هایی را طراحی و برنامه‌ریزی می‌کند.

۴. برنامه‌های آموزشی

۴-۱. برنامه کارشناسی ارشد مبارزه با فساد

این برنامه برنامه‌ای دوساله و پاره‌وقت است که برای مجربان و کارآموزانی طراحی شده است که مشتاق ادامه تحصیل و کسب مدرک دانشگاهی در عین اشتغال کامل هستند. این برنامه

میان‌رشته‌ای با تمرکز بر نظریه‌ها و مفاهیم اقتصاد، علوم اجتماعی، سیاست، تجارت، حقوق، امور اجرایی، برنامه‌ریزی استراتژیک و پیشگیری، به مطالعه پیشرفته مبارزه با فساد می‌پردازد. مشارکت‌کنندگان به مهارت‌های ضروری و ابزارهایی برای فهم و شرکت در مبارزه با فساد و شاخص‌های پیشگیرانه در محیط خودشان مجهز می‌شوند. فراغت از تحصیل در این برنامه همچنین فرصت‌های شغلی پیشرفته‌ای را در حوزه‌هایی نظیر رسیدگی به شکایات، اجرای قانون، سوءمدیریت داخلی، روزنامه‌نگاری تحقیقی، امور مالی، دانشگاه‌ها و امور بین‌المللی عرضه می‌کند.

۲-۴. دوره آموزشی اخلاق و رسیدگی به شکایات

رفتار اخلاقی در محیط کار برای ایجاد محیطی سرشار از اعتماد، روحیه و احترام متقابل ضروری است. آکادمی ضدفساد هند مفتخر است که دوره آموزشی محل کار اخلاقی را در هند ارائه می‌دهد. دوره آموزشی رسیدگی به شکایات و محیط کار اخلاقی به‌عنوان دوره‌ای که نقش مقوم و تولیدی آن در کسب و کار اثبات شده است، می‌تواند در ایجاد محیط کاری پویا و تربیت‌بخشی که منجر به افزایش سود و تولید می‌شود، راهی طولانی را بیماید. در هند یعنی در جایی که خطوط میان رفتار اخلاقی و غیراخلاقی اغلب کمرنگ هستند، آموزش اخلاق کاری می‌تواند عطیه‌ای برای بنگاه‌های خصوصی و عمومی باشد. رسیدگی به شکایات، وحدت و انصاف، تنوع و احترام، امنیت اطلاعات، مدیریت تعارضات منافع، سلامت و امنیت، سوءمصرف الکل و مواد مخدر، آزار جنسی، فعالیت‌های سیاسی، خشونت کاری، رشوه‌خواری و باج‌گیری، فعالیت‌های ضدرقابتی و رفتارهای غیراخلاقی از جمله موضوعاتی هستند که در دوره اخلاق کاری آکادمی به آن‌ها پرداخته می‌شود.

۳-۴. دوره آموزشی رهبری

آکادمی ضدفساد هند معتقد است رهبران ذاتاً رهبر به دنیا نمی‌آیند بلکه آموزش می‌بینند که رهبر شوند. در کشور دموکراتیکی همچون هند که رهبران و مدیران اغلب براساس محبوبیت یا شایستگی انتخاب می‌شوند تا صلاحیت‌های رهبری، بیشتر آنان تا سال‌ها درگیر آزمون و خطاهای پرهزینه هستند. لذا آکادمی برای رهگیری رهبران از طریق منحنی یادگیری، برنامه‌های آموزش رهبری را به‌صورت سفارشی برای بخش‌های حکومتی و غیرحکومتی عرضه می‌کند. آکادمی بر این باور است که آینده کشور متکی به رهبران جوان است و به‌جای انتظار برای این که خود رهبری را بیاموزند، برنامه توسعه رهبری آکادمی به‌نحوی برنامه‌ریزی شده است تا رهبران را به‌گونه‌ای تعلیم دهد که آینده روشن‌تر و بهتر شود. این دوره بر مسایل مهمی مانند توسعه صلاحیت‌ها و کیفیات رهبری، افزایش جایگاه و منزلت دورنمای عملیاتی، فهم پویایی‌های

گروهی، افزایش عملکرد تیمی، مدیریت وضعیت‌های پر استرس، نحوه‌ی برخورد با چالش‌ها و مسایل فرهنگی، تصمیم‌گیری و بهسازی پایدار حرفه‌ای تمرکز خواهد کرد.

۴-۴. دوره‌های سفارشی

آکادمی ضدفساد هند بر آن است که دوره‌هایی را برای برخورد با چالش‌های خاص برگزار کند که یک نهاد، شرکت یا سازمان خاص در پیشگیری و مبارزه با فساد با آن‌ها مواجه می‌شود. این آموزش‌ها برای پاسخ‌گویی به نیازهای هر مشتری خاص و با روش‌ها و ابزارهای خاص برخورد با هر چالش موردی، طراحی و ارائه خواهند شد. آموزش‌های آکادمی می‌تواند با توجه به جمعیت گروه هنرجویان سفارش داده شود. این دوره‌ها برای ایجاد دانشی عمومی و پایه، ارتقای مهارت‌های عملی به‌منظور شناسایی چالش‌های آینده و افزایش سطوح عملکرد طراحی خواهند شد. تمرکز این آموزش‌ها بسته به اولویت‌های مخاطب به‌صورت تئوریک، عملی، فنی یا استراتژیک خواهد بود. طول دوره این کارگاه‌های آموزشی سفارشی می‌تواند متفاوت باشد و در صورت نیاز امکان‌هایی برای ترجمه هم‌زمان به زبان‌های منطقه‌ای نیز وجود دارد.

۵. سایر فعالیت‌ها

۱-۵. کنفرانس‌ها و سمینارها

آکادمی ضدفساد هند سازمانی مرکزی خواهد بود که سمینارها و کنفرانس‌های متفاوتی را برای گسترش گفتگو، شبکه‌سازی و فهم عمیق‌تر میان خبرگان بخش‌های مختلف در سطوح ملی و بین‌المللی ارائه و سازماندهی خواهد کرد. این سمینارها و کنفرانس‌ها نه‌تنها فهمی عمیق‌تر از پیچیدگی‌های فساد و پیشگیری از آن به دست خواهند داد، بلکه با برخی از موضوعات مرتبط از اخلاق و رهبری گرفته تا رسیدگی به شکایات و کنش‌های جمعی نیز سر و کار دارند. سمینارها و کنفرانس‌های آکادمی، مخاطبان را به دانش و مهارت‌هایی واقعی برای پیشگیری از فساد و مبارزه با آن مجهز خواهند کرد و در بخش‌ها و مناطق مختلف جامعه کاربردپذیر هستند. علاوه‌بر سازمان‌های شناخته شده و رسمی، دانشگاه‌ها، کارکنان مجرب و سایر مشارکت‌کنندگان نیز از همکاری با هم‌تایان خود در زمینه‌های آموزشی و حرفه‌ای دیگر منتفع خواهند شد.

۲-۵. پژوهش و توسعه

مبارزه مؤثر با فساد باید متکی بر تشخیص مناسب مشکلات خاص در هر کشور یا منطقه، تحلیل ریسک، ظرفیت، برآورد نیازها و ارزیابی پیشرفت‌ها باشد. همه این‌ها مبتنی بر فرض ظرفیت برای درگیر شدن در پژوهش‌های دست‌اولی است که خاص‌بودگی‌های منطقه‌ای را در نظر می‌گیرند و آن‌ها را با سایر جوامع و زمینه‌های اجتماعی مقایسه می‌کنند. آکادمی ضدفساد

به این دلیل پیشنهاد پژوهش‌های پایه و کاربردی در زمینه فساد، انسجام، پاسخ‌گویی، حکمرانی خوب و رهبری اخلاقی خواهد بود. این آکادمی به صورت مستقل یا با همکاری مراکز مشابه و برجسته در سایر قسمت‌های آسیا و جهان به پژوهش‌های دست اول مبادرت خواهد ورزید. این نهاد همچنین به دنبال افزایش ظرفیت پژوهش در باب این موضوعات در هند و فراتر از آن است.

۳-۵. گفتگوهای تلویزیونی

صحبت از فساد در کارگاه‌ها و گفتگوهای تلویزیونی ملی به شیوه‌ای سازماندهی شده و هماهنگ نه تنها به شکستن مرزهای جزم‌اندیشانه کمک می‌کند، به ایجاد شراکت‌هایی منجر می‌شود و تجارب را منتقل می‌سازد، بلکه همچنین افراد بیشتری را به سمت تلاش برای دستیابی به محیطی منسجم‌تر و پاسخ‌گوتر سوق می‌دهد. آکادمی معتقد است که فساد به رغم ظاهر شکست‌ناپذیرش، همچنان موضوعی است که می‌تواند با همکاری و مشارکت لایه‌های مختلف جامعه حل شود. کارگاه‌ها و گفتگوهای تلویزیونی آکادمی با این هدف، کمک می‌کنند تا هر فردی خود را در قبال نقشی که می‌تواند در مبارزه جامعه و کشورش با فساد ایفا کند، مسئول بداند.

۴-۵. جوایز ضدفساد

«جوایز ضدفساد» رخدادهای ملی سالانه‌ای است که به افراد و نهادهای خصوصی و عمومی که بنا به حوزه‌های کاری خود در مبارزه با فساد کارآمد و مفید بوده‌اند اهدا می‌شود. این جوایز برای معرفی رهبران ضدفساد، عملکرد و شجاعتشان مفید خواهد بود. نیاز است که چنین رهبرانی بدل به الگوهایی زنده برای جامعه شوند. این جوایز غیرانتفاعی معطوف به الهام‌بخشیدن به افراد و نهادهایی خواهد بود که در زمینه شفافیت، شایسته‌سالاری و رویه‌های اخلاقی در سطح بالایی قرار دارند.

تصویر شماره ۱۱- نمایی از جلسات و کادر اداری آکادمی هند

آکادمی و کمیسیون مستقل اعمال مفسدانه و دیگر جرایم مرتبط نیجریه^۱ (ICPC)

Independent Corrupt Practices and Other Related Offences Commission of Nigeria (ICPC)

۱. کمیسیون در یک نگاه

کمیسیون مستقل اعمال مفسدانه که رییس‌جمهور نیجریه آن را در ۲۹ سپتامبر ۲۰۰۰ افتتاح کرد، کانون مبارزه با فساد کشور نیجریه محسوب می‌شود. کارکردهای اصلی این کمیسیون به‌طور کلی عبارت است از: دریافت شکایات، رسیدگی و تعقیب مجرمین، آموزش و روشنگری مردم برضد ارتشاء، فساد و جرایم مرتبط و نیز بازنگری و تغییر فعالیت‌های نهادهای عمومی که ممکن است به فساد کمک کنند.

۲. نقش‌ها و وظایف کمیسیون

نقش محوری کمیسیون همانا ممنوع کردن اعمال مفسدانه و دیگر جرایم مرتبط و تعیین مجازات برای آن‌ها است. اما قانون مصوب ICPC وظایف کمیسیون را به‌صورت دقیق‌تر و مشخص‌تر به شرح زیر تعیین می‌کند:

- دریافت و رسیدگی به شکایات مردم درباره اتهامات درخصوص اعمال مفسدانه و تعقیب مجرمین در موارد مقتضی.
- شناسایی اعمال، نظام‌ها و رویه‌های نهادهای عمومی و مواردی که چنین نظام‌هایی به بروز فساد کمک می‌کنند، به‌منظور هدایت و نظارت بر بازنگری آن‌ها.
- هدایت، توصیه و کمک به هر مأمور، اداره یا سازمان دولتی درمورد راه‌های از بین بردن یا به حداقل رساندن تقلب یا فساد توسط آن.
- توصیه سران نهادهای عمومی به تغییرات عملی نظام‌ها یا رویه‌ها همگام با انجام مؤثر وظایف این نهادها به‌منظور کاهش احتمال بروز ارتشاء، فساد و جرایم مرتبط.
- آموزش مردم در ارتباط و برضد ارتشاء، فساد و جرایم مرتبط.
- شمول و تقویت حمایت مردم در امر مبارزه با فساد.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی آکادمی ضدفساد نیجریه نگاشته شده است:
<http://icpc.gov.ng/icpc>

قانون مصوب ICPC در ارتباط با بازرسی موارد تصریح می‌کند که تحت این قانون هرگونه پیگرد جرایم باید با رضایت وزیر دادگستری انجام شود. به‌علاوه تصریح دارد که دادستان کل یک ایالت یا قلمرو مرکزی فدرال باید یک دادگاه یا قاضی را برای استماع و حکم دادن به تمامی موارد مطرح شده تحت قانون مصوب تعیین کند. در حال حاضر در هر ایالت و قلمرو مرکزی فدرال دو قاضی بدین منظور معین شده‌اند.

۳. ساختار اداری کمیسیون

بخش‌ها و واحدهای کمیسیون عبارت‌اند از:

رسیدگی، بازرسی، برنامه‌ریزی، تحقیق و بازرگری، بخش‌های آموزشی و روشنگری عمومی، واحد ریاست، واحد وظایف خاص، واحد چاپ و گروه پیگرد سریع

رییس کمیسیون از قدرت کنترل، نظارت و هدایت کلی به‌منظور کارکرد کارآمد و مؤثر کمیسیون برخوردار است. او از این حیث، همان‌طور که در قانون مصوب ICPC تصریح شده است، فرمان‌های جاری صادر می‌کند. در قانون مصوب همچنین آمده است که دبیرخانه کمیسیون تحت هدایت کلی ریاست، مسئول حفظ سوابق کمیسیون و اداره کلی روزمره و کنترل کارمندان است. برای تسهیل در اجرای این وظیفه دو بخش حمایت خدمت وجود دارند: بخش اداری و بخش مالی و حسابداری

۴. آکادمی ضدفساد ICPC با هدف آموزش کارکنان دولت در مورد حکمرانی خوب

آکادمی ضدفساد نیجریه^۱ (ACAN) نهاد آموزشی کمیسیون مستقل اعمال مفسدانه (ICPC) است که در جهت آموزش به کارکنان نهادهای مختلف در زمینه حکمرانی خوب، مسئولیت‌پذیری، شفافیت، صداقت و اخلاقیات گام برمی‌دارد و دانش عمده‌ای ایجاد می‌کند که توسعه سیاست‌گذاری‌های ضدفساد دانش‌بنیان را در نیجریه تسهیل نماید.

این موضوع را پروفیسور سولا آکینریناد^۲ (رییس آکادمی) در مقاله‌ای که در هیأت نمایندگی ملی کنترل ایدز^۳ (NACA) در طی بازدید اخیر از مقرهای نمایندگی در ابوجا ارایه داد، اعلام کرد. وی اظهار داشت که تأسیس آکادمی همگام با تبصره بخش ۶ قانون مصوب اعمال مفسدانه و دیگر جرایم مرتبط سال ۲۰۰۰ بود که به کمیسیون صلاحیت اجرای کارکردهای معین پیشگیرانه، تقویتی و روشنگرانه را می‌بخشد. به گفته او مأموریت آکادمی این است که مرکزی عالی برای تقویت رهیافتی چندرشته‌ای در راستای مبارزه با فساد از طریق آموزش، پژوهش، مستندسازی و خدمات مشاوره‌ای باشد.

1. The Anti-Corruption Academy of Nigeria (ACAN)

2. Prof. Sola Akinrinade

3. National Agency for the Control of Aids (NACA)

برای مثال آکادمی برنامه‌های ویژه‌ای برای آموزش و هدایت کارکنان بخش سلامت و بهداشت نیجریه دارد. این برنامه با جمع کردن متخصصین در بخش سلامت به منظور توجه به مسایل حیاتی و شناسایی خلاءهای قانونی مرتبط با فساد و اعمال مفسدانه، به ایجاد شفافیت و صداقت در بخش سلامت کمک می‌کند. از برنامه مورد نظر انتظار می‌رود که هزار مشارکت‌کننده با عضویت اعضای سلامت و کمیته‌های مجمع ملی، وزیر بهداشت فدرال، وزارت سلامت ایالتی و قلمرو مرکزی فدرال و دیگر کارگزاری‌ها داشته باشد و اقدامات مؤثری را برای مداخله حیاتی از جمله ریشه‌کنی مالاریا، فلج اطفال و نابودی کامل کرم رشته‌ای (پیوک) انجام دهد. پروفیسور جان ایدکو^۱ مدیر کل NACA با بیان این‌که مسأله فساد با جهت‌گیری ما مرتبط است، آکادمی را بابت شروع این ایده مورد ستایش قرار داد. او گفت چارچوب کنترل توقف HIV را می‌توان برای مبارزه با فساد اخذ کرد. وی امیدوار است که به منظور کسب موفقیت در مبارزه با فساد، همکاری خوبی با آکادمی داشته باشد.

تصویر شماره ۱۲ - نمایی از کادر اداری و دوره‌های آموزشی آکادمی نیجریه

1. Prof John Idoko

آکادمی ضدفساد منطقه‌ای برای آمریکای مرکزی و کارائیب در پاناما^۱

۱. آکادمی در یک نگاه

آکادمی ضدفساد منطقه‌ای برای آمریکای مرکزی و کارائیب در پاناما (ARAC) از طریق ابتکار مشترک دبیر اجرایی شورای ملی شفافیت پاناما برضد فساد^۲ و دفتر مقابله با مواد مخدر و جرم سازمان ملل متحد^۳ طی اولین نشست بازنگاری در کنوانسیون ضدفساد ملل متحد - که از ۲۸ ژوئن تا ۲ ژوئیه ۲۰۱۰ در وین اتریش برگزار شد شکل گرفت. این آکادمی سپس به‌طور رسمی در ۱ نوامبر ۲۰۱۰ در شهر پاناما افتتاح گردید.

مؤسسان آکادمی معتقدند که جلوگیری و مبارزه با فساد به یک رهیافت جامع و چندرشته‌ای نیاز دارد. لذا آن‌ها با مفروض انگاشتن این واقعیت، کنوانسیون ملل متحد علیه فساد (UNCAC) را به‌عنوان الگو مورد توجه قرار دادند که پنج حوزه‌ی مهم را پوشش می‌دهد: جلوگیری، راهکارهای غیرقانونی کردن و اجرای قانون، همکاری بین‌المللی، بازگشت دارایی و کمک فنی و تبادل اطلاعات. این کنوانسیون به‌عنوان شالوده و ابزار جهانشمول برخوردار از الزام قانونی ضدفساد، ظرفیت زیادی دارد که در حکم چارچوبی برای جلوگیری و مبارزه با فساد عمل کند. به‌علاوه می‌تواند حامی اصلی ابتکارات ملی و بین‌المللی ضدفساد باشد و اجرا و به‌کارگیری موازین مشترک و بهترین رویه‌ها را بهبود بخشد.

آکادمی ضدفساد ARAC به‌منظور تقویت و توسعه ظرفیت بخش‌های عمومی و خصوصی و همچنین جامعه مدنی در آمریکای مرکزی و کارائیب تأسیس شد تا کمک فنی برای دولت‌ها فراهم کند و آموزش را در حوزه‌های جلوگیری و مبارزه با فساد تسهیل نماید. ARAC مطابق با موازین و اصول پیشرفته آکادمی بین‌المللی ضدفساد (IACA) در وین ظهور یافت تا ستون عالی مبارزه با فساد باشد. ARAC به‌دنبال تقویت و ایجاد ظرفیت در بخش عمومی و بخش‌های مادر دیگر در آمریکای مرکزی و کارائیب از طریق تأمین آموزش و کمک فنی برای کاهش، جلوگیری و بازرسی از فساد است.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی آکادمی ضدفساد آمریکای مرکزی و کارائیب نگاشته شده است: <http://www.academiaanticorruption.org/index.php/en>

2. Panama's National Transparency Council against Corruption

3. United Nations Office on Drugs and Crime

۲. اهداف و کارکردهای آکادمی

هدف اصلی ARAC ایجاد یک رهیافت کل‌گرایانه و دنبال کردن مشارکت با شهروندان در امر مبارزه با فساد است. این آکادمی که اساساً با منابع اختصاص داده شده توسط حکومت جمهوری پاناما تأمین مالی می‌شود، ابتدا بر حمایت لازم برای ایجاد یک برنامه آموزشی کامل تمرکز دارد و توجه خود را به آموزش شهروندان جمهوری پاناما معطوف ساخته است. ARAC همچنین به منظور تأمین کمک فنی برای حکومت‌ها در سراسر آمریکای مرکزی و کارائیب و همچنین کمک به تحقق جنبش‌های آگاهی‌بخش ضدفساد که به حمایت از ایجاد یک فضای ضدفساد در منطقه منجر شوند فعالیت می‌کند. مسئولان آکادمی تأکید دارند که در راستای تلاش برای دسترسی گسترده به پیشرفت‌های شایسته در امر مبارزه با فساد، درهای این آکادمی به روی همه کسانی که درگیر مبارزه با فساد و جرایم مرتبط هستند گشوده است، از جمله:

- کارگزاری‌های ملی ضدفساد درگیر جلوگیری، تحقیق و بازرسی فساد
- قانون‌گذاران و سیاستمداران که بر ایجاد طرح‌ها و راهبردهای ملی برای مبارزه با فساد کار می‌کنند.
- نهادهای قضایی
- شبکه‌های سلامت و ضدفساد منطقه‌ای^۱
- جامعه مدنی و سازمان‌های غیردولتی که برای بهبود شفافیت و مسئولیت‌پذیری اجتماعی کار می‌کنند.
- موجودیت‌های بخش خصوصی که مشغول طراحی برنامه‌های ضدفساد و حمایت و عمل به آن‌ها هستند.

The Academy of Justice

آکادمی عدالت ارمنستان^۱

۱. آکادمی در یک نگاه

آکادمی عدالت براساس مصوبه دولت جمهوری ارمنستان و در چارچوب «برنامه راهبردی اصلاحات قانونی ۲۰۱۶ - ۲۰۱۲» در ۱۳ سپتامبر سال ۲۰۱۳ تأسیس شد. جمهوری ارمنستان پایه‌گذار این آکادمی است. وزارت دادگستری کشور به نیابت از دولت موظف است بر این آکادمی نظارت داشته باشد و آکادمی از نظر اداری زیرمجموعه این وزارتخانه است. همچنین قانون جداگانه‌ای به منظور سازماندهی فعالیت‌های آکادمی عدالت تصویب شد که به این سازمان اختیار می‌داد برای کارکنان قضایی و اجرایی دولت، دوره‌های آموزشی ضمن خدمت را برگزار کند. فعالیت‌های اصلی آکادمی از ابتدای ژانویه سال ۲۰۱۴ میلادی آغاز شد. این آکادمی تازه‌تأسیس از خلال گفتگوهای نمایندگان حامی اجرای حقوق بشر بخش حقوق بشر شورای اروپا سربرآورد. این نمایندگان معتقد بودند که باید برای قضات و مجریان دوره‌های اجباری حقوق بشر و ضدفساد برگزار شود. تأکید آکادمی بر این است که نه تنها باید حقوق بشر در کانون و مرکز برنامه‌های آموزشی باشد، بلکه برگزاری دوره‌های آموزشی مجزا برای آشنایی بیشتر با آن الزامی است. آکادمی برای نیل به این هدف، دوره‌های آموزش از راه دور و دوره‌های کمکی برگزار می‌کند تا خدمات لازم را به متقاضیان کارآموزی، قضات و مجریان و سایر مخاطبان ارایه نماید. آکادمی در چارچوب پروژه «تقویت کاربست کنوانسیون اروپایی در باب حقوق بشر و قانون موضوعه دادگاه اروپایی حقوق بشر^۲» کار عملیاتی خود را آغاز کرد. منابع مالی این پروژه از سوی دولت دانمارک و برنامه چتر کمکی اتحادیه اروپا تأمین می‌شود.

۲. هیأت مدیره آکادمی

براساس قانون آکادمی عدالت مصوب جمهوری ارمنستان، هیأتی با ترکیبی خاص، آکادمی را مدیریت می‌کنند. هیأت مدیره شامل معاون وزیر دادگستری کشور، سه قاضی و سه مسئول اجرایی است. براساس ماده ۵ این قانون، مدیرعامل توسط اعضای هیأت مدیره و از طریق

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی آکادمی عدالت ارمنستان نگاشته شده است:

<http://justiceacademy.am/#1>

2. Strengthening the application of the European Convention on Human Rights and the case law of the European Court of Human Rights

رای‌گیری مخفی به مدت یک سال انتخاب می‌شود. مدیرعامل صرفاً یکی از قضات یا مجریان عضو در هیأت مدیره خواهد بود و این منصب به‌صورت گردشگی میان آن‌ها تقسیم می‌شود.

۳. اهداف آکادمی

۱-۳. ارایه آموزش‌های اولیه و تکمیلی که موارد زیر را پوشش می‌دهد:

الف) آموزش اولیه: توسعه دانش و مهارت‌های لازم و توسعه دانش حرفه‌ای برای افرادی که کاندیدای کرسی‌های قضایی، اجرایی و بازرسی آکادمی هستند.

ب) آموزش ضمن خدمت: ارتقای مداوم دانش حرفه‌ای و مهارت‌های کاری قضات، مجریان، بازرسان و کارکنان قضایی و اجرایی. آکادمی برای نیل به این هدف، از ابزارهای زیر استفاده می‌کند:

- انتشار دستورالعمل‌ها و کتاب‌های راهنما و سایر مواد مطالعاتی در زمینه‌ی قضایی و حوزه‌های هم‌پیوند از جمله مقابله با فساد و نیز سازماندهی و اجرای آموزش از راه دور و آموزش آنلاین با اتکا بر مواد مطالعاتی یادشده.
- توسعه خط‌مشی مشترک برای متخصصان قضایی به‌منظور شناسایی عناوین مشکلات در حوزه‌ی قضایی از طریق مباحثه مداوم و منظم. آکادمی برای تضمین کارآمدی این عملکرد قصد دارد چارچوبی حرفه‌ای را در قالب گردهمایی آنلاین ارایه کند تا اهل فن در زمینه‌ی قضایی در قالب آن به تبادل تجارب و بحث‌های ریشه‌ای و بنیادین بپردازند.
- ارایه گزارش‌های ارزیابی به ذی‌نفعان و مدرسان آکادمی از طریق مطالعه قضات و مجریان، نامزدهای قضایی و اجرایی آکادمی و کارکنان نهادهای اجرایی و قضایی. این امر به کیفیت گزارش‌ها خواهد افزود. به‌علاوه، این گزارش‌ها مصاحبه با کارشناسان و نهادهای تصمیم‌ساز را نیز دربر می‌گیرد.

۲-۳. ایجاد و توسعه امور محلی و بین‌المللی

- آکادمی برنامه‌های آموزش مشترک، بازدیدها، سمینارها و فعالیت‌های علمی و مطالعاتی مشترکی همچون همایش‌هایی برای نامزدهای قضایی و اجرایی و نیز قضات، مجریان، بازرسان و کارکنان قضایی و اجرایی سازماندهی خواهد کرد و با همکاری نهادهای مشارکت‌کننده، مقالات و تألیفاتی در باب قانون و عدالت و مقابله با فساد فراهم می‌سازد.
- آکادمی قادر به حمایت از سایر نهادهای دولتی در زمینه‌ی سازماندهی و هدایت سمینارها، کنفرانس‌ها و دوره‌های آموزشی از راه دور و آنلاین است.

- آکادمی آماده رایبه مشاوره و اظهارنظر در باب حقوق داخلی و بین‌المللی و نیز معضلات خاص قانونی است.
- آکادمی آماده است تا از شفافیت و دسترسی عمومی به رویه‌ها و اطلاعات قضایی حمایت کند و حس اطمینان و اعتماد به سیستم قضایی را تحقق بخشد. این سازمان همچنین از طریق رسانه‌های جمعی، آگاهی عموم و نظارت آن‌ها بر فعالیت‌هایش را افزایش خواهد داد.

۳-۳. اجرای تحقیقات و انتشار آن‌ها

- اصلاحات قانونی جاری و به‌ویژه مسایل خاص قضایی، موضوع پژوهشی مورد علاقه آکادمی است. مواد منتشره و گزارش‌های حرفه‌ای آکادمی در مورد این مسایل مبتنی بر داده‌های پژوهشی موثق هستند.
- آکادمی علاقه‌مند به اجرا یا سفارش پیمایش‌هایی به‌منظور سنجش اعتماد به سیستم قضایی، ارزیابی ریسک‌های فساد و نیز طراحی و اجرای پروژه‌هایی در مورد مشکلات یادشده است.
- آکادمی قصد دارد ژورنال‌های علمی دوره‌ای چاپ کند تا گزارش‌ها و پژوهش‌هایش را در آن‌ها منتشر سازد.
- آکادمی بر آن است که مرکز اسناد و اطلاعات خود را ایجاد کند. این مرکز شامل بانکی اطلاعاتی و کتابخانه‌ای خواهد بود که در آن اسناد، تصمیمات قضایی و قانونی و سایر مواد منتشر شده مربوط به بخش‌های قضایی و قانونی نگهداری خواهند شد. این مرکز به روی تمامی نهادهای دولتی و افراد علاقه‌مند باز خواهد بود.

۴. آموزش از راه دور

آموزش از راه دور، شیوه‌ی آموزشی و مطالعاتی نوین و همه‌گیری است که کارآمدی خود را نشان داده است. نظام‌های آموزش از راه دور به‌صورت مداوم در کشورهای توسعه‌یافته ارتقا داده شده‌اند تا بر مشکلات ناشی از چالش‌های زندگی غلبه شود. آموزش از راه دور، روش خاص خود را دارد. سازماندهی موفق این نوع خاص از آموزش بستگی تامی به کیفیت بسته پیشنهادی آن دارد. بسته پیشنهادی آموزش از راه دور، ترکیبی از مواد مطالعاتی ضروری برای سازماندهی روند یادگیری، آموزش یا مطالعه است. بسته پیشنهادی آکادمی، مواد زیر را دربر می‌گیرد:

- **دستورالعمل:** این دستورالعمل همه اطلاعات خاص و میان‌رشته‌ای ضروری، واژگان، منابع کتابخانه‌ای، پرسش‌ها و کلیدهای خودارزیابی مورد نیاز برای مطالعه و تکمیل دوره را در خود جای داده است.

- **فرهنگ لغات:** شامل کلیه مفاهیم و واژگان کلیدی لازم برای فهم متون درسی و آموزشی آکادمی است.
- **مواد رسانه‌ای:** مواد اطلاعاتی متفاوت و متنوعی را شامل می‌شوند که از کتاب‌ها، مقالات، فیلم‌ها و... با هدف حفظ کارآمدی یادگیری استخراج شده‌اند.
- **مواد دیداری - شنیداری:** ویدیوها و فیلم‌های انگیزشی که با هدف آرایه الگوها و نمونه‌هایی برای تشویق هنرآموزان آرایه می‌شوند.
- **کتاب گنجینه سؤالات:** این کتاب شامل پرسش‌های ضروری برای خودارزیابی است. کتاب دربرگیرنده پاسخ‌های درست و نادرست نیز هست که به دانشجویان امکان می‌دهد فهمی عمیق‌تر و جامع‌تر از مواد مطالعاتی کسب کنند.
- **راهنمای مطالعه:** این کتاب دربرگیرنده اطلاعات عمومی درباره‌ی آموزش از راه دور و اطلاعات ضروری برای استفاده کارآمد از بسته پیشنهادی آموزش از راه دور است. کتابچه راهنمای آموزش از راه دور، ابزاری روش‌شناختی است که برای مدرسان تهیه شده است.
- **برنامه درسی:** این سند شامل موضوعات، اهداف، برون‌دادهای مطلوب، استانداردهای ارزیابی و ادبیات مصوب برای دوره‌ی آموزش از راه دور است.
- **برنامه دوره:** این سند، چارچوب زمانی دوره و موارد مربوط به آن مانند تاریخ امتحانات، زمان‌بندی آرایه تست‌های خودارزیابی و تکالیف درسی را شامل می‌شود. همچنین دربردارنده تاریخ‌هایی است که هنرجویان در آن‌ها قادر خواهند بود با مدرسان به صورت رو در رو دیدار داشته باشند.

بخش دوم: معرفی نهادهای ضد فساد مشابه

انجمن بین‌المللی مراجع ضد فساد^۱ (IAACA)

۱. انجمن در یک نگاه:

انجمن بین‌المللی مراجع ضد فساد یک سازمان غیردولتی است که در نتیجه برگزاری نشست ویژه در دفتر ملل متحد در وین در تاریخ ۱۹ و ۲۰ آوریل ۲۰۰۶ پایه‌گذاری شد. هدف اصلی این انجمن ارتقای اجرای مؤثر کنوانسیون ضد فساد ملل متحد و همچنین کمک بین‌المللی به مراجع ضد فساد برای مبارزه با فساد است. پایگاه اینترنتی انجمن، فضایی را برای تبادل اطلاعات، رایه‌گزارش، پخش اخبار ضد فساد، فعالیت‌های همایشی و به اشتراک گذاشتن قوانین و ادبیات ضد فساد در اختیار اعضا قرار می‌دهد.

تأسیس انجمن بین‌المللی مراجع ضد فساد (IAACA) به ابتکار کنفرانس سیاسی عالی با هدف امضای کنوانسیون ضد فساد ملل متحد^۲ (UNCAC) در مریدای مکزیک در دسامبر ۲۰۰۳ انجام شد و از آن زمان از حمایت بسیار زیاد مراجع مختلف ضد فساد در بسیاری از کشورها و همچنین توصیه مهم دفتر مواد مخدر و جرم ملل متحد (UNODC) در وین برخوردار شده است. نمایندگان مراجع ضد فساد از آرژانتین، آذربایجان، فرانسه، آلمان، هند، ژاپن، کره، لتونی، مالزی، نامیبیا، هلند، پاکستان، رومانی، سنگاپور، آفریقای جنوبی، اوگاندا، انگلستان، ایالات متحده آمریکا و همچنین رهبران UNODC طی رایزنی‌های غیررسمی درخصوص تأسیس انجمن بین‌المللی مراجع ضد فساد در دفتر ملل متحد در وین (آوریل ۲۰۰۶) بر سر پیش‌نویس این انجمن به توافق رسیدند.

تأسیس رسمی انجمن در ۲۲ اکتبر ۲۰۰۶ در پکن چین در اولین همایش و نشست عمومی سالیانه‌اش اعلام شد. انجمن با هدف تسهیل اجرای کنوانسیون ضد فساد ملل متحد، مجموعه اقدامات موفقیت‌آمیزی را در تلاش برای پیشبرد همکاری بین‌المللی علیه فساد سازماندهی کرده است که از جمله می‌توان به همایش‌ها و نشست‌های عمومی سالیانه برگزار شده در پکن (از ۲۲ تا ۲۶ اکتبر ۲۰۰۶)، کوانگچو چین (از ۱۷ تا ۲۶ ژوئن ۲۰۰۷)، بالی اندونزی (از ۲۱ تا ۲۴ نوامبر

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی انجمن بین‌المللی مراجع ضد فساد نگاشته

شده است: <http://www.iaaca.org>

2. High-Level Political Conference for the Purpose of Signing the United Nations Convention against Corruption (UNCAC)

(۲۰۰۷)، کیف اوکراین (از ۳ تا ۶ اکتبر ۲۰۰۸) و ماکائو (۲ تا ۵ نوامبر ۲۰۱۰) اشاره کرد. این گردهمایی‌ها طیف گسترده‌ای از موضوعات همکاری بین‌المللی علیه فساد، از جمله همکاری بین‌المللی در مورد اجرای مؤثر UNCAC و راهکارهای پیشگیرانه در مبارزه با فساد و غیره را پوشش دادند. انجمن در حال حاضر بیش از ۳۰۰ عضو سازمانی دارد که تقریباً همه نظام‌های اجرای قانون نهادها و گروه‌های ملی که وظیفه مبارزه با فساد را دارند دربر می‌گیرد و بیش از ۲۰۰۰ عضو انفرادی شامل دادرس‌ها، بازرسان و کارشناسان ضدفساد دارای تجربه پژوهشی یا عملی دارد. پایگاه اینترنتی انجمن از قبل به رسمیت شناخته شده است و با کمک یک شرکت دارای تکنولوژی بالا، در حال حاضر پایگاه داده‌های انجمن را در خود جای داده، که انتظار می‌رود اطلاعات مربوط به قانون‌گذاری و همکاری و همکارانی در زمینه قوانین ملی ضدفساد، سازوکارهای بین‌المللی ضدفساد، کار مراجع ضدفساد و همچنین اطلاعات دیگر مانند فهرستی از کارشناسان ضدفساد که آماده ارایه کمک فنی هستند و یا سوابق پرونده مجرمانه و بازگشت‌داری‌های غیرقانونی را برای اعضا فراهم کند. انجمن همچنین چین را به‌عنوان پایگاه میزبانی سمینارهای ضدفساد سالیانه‌اش قرار داده است که از کارشناسان با تخصص‌های مختلف از عرصه‌های ضدفساد دعوت می‌کند تا ایراد سخنرانی نموده و از دادرس‌ها و بازرس‌ها می‌خواهد تا تجربیات خود را درباره‌ی بازرسی جرایم مربوط به فساد، دادرسی و پیشگیری از فساد به اشتراک بگذارند. انجمن امیدوار است که با همه نظام‌های اجرای قانون، نهادها و گروه‌های ملی که وظیفه مبارزه با فساد را دارند همکاری نزدیکی داشته باشد تا با بتواند گام‌های مؤثری در مسیر مبارزه با فساد و پیشگیری از آن بردارد.

۲. کارکرد

انجمن یک سازمان ضدفساد غیرسیاسی مستقل محسوب می‌شود که از زمان تأسیس ابزاری برای مبارزه با فساد بوده است. هدف این نهاد تقویت و حمایت از اجرای کنوانسیون ضدفساد ملل متحد (UNCAC)، تشویق همبستگی سازنده بین اعضا در جلوگیری از فساد، بازگشت اموال و همکاری بین‌المللی بوده است. اهداف انجمن عبارت‌اند از:

- تقویت اجرای مؤثر کنوانسیون ضدفساد ملل متحد؛
- کمک بین‌المللی به مراجع ضدفساد در امر مبارزه با فساد و به این منظور؛
- تقویت همکاری بین‌المللی در جمع‌آوری و آماده‌سازی شواهد، تعقیب، توقیف و مصادره درآمدهای ناشی از فعالیت‌های مفسدانه و دادرسی مجرمین فراری؛
- تقویت سرعت و کارآمدی همکاری بین‌المللی در این زمینه؛

فصل سوم: معرفی و بررسی عملکرد آکادمی‌هاک ضد فساد و نهادهاک مشابه

- تقویت راهکارهای جلوگیری از فساد هم در بخش عمومی و هم در بخش خصوصی؛
- تقویت روابط و همکاری بین‌المللی میان مراجع ضدفساد؛
- تسهیل مبادله و انتشار تخصص و تجربه میان نهادها؛
- تقویت بررسی حقوق و آیین دادرسی تطبیقی و بهترین روش‌ها و ترفندهای حقوقی و کمک به مراجع ضدفساد درگیر طرح‌های اصلاحی؛
- تقویت بررسی راهکارهای پیشگیرانه تطبیقی؛
- همکاری با سازمان‌های بین‌المللی و قضایی در پیشبرد اهداف ذکر شده؛

۳. ساختار

انجمن دارای یک کمیته اجرایی است که به‌عنوان رکن مدیریتی و اجرایی آن عمل می‌کند. رییس فعلی انجمن درحال حاضر پروفیسور چائو جان‌مینگ^۱ دادستان کل جمهوری خلق چین است. دبیرخانه انجمن درحال حاضر در چین به رسمیت شناخته شده است و با منابع انسانی دادستانی عالی خلق چین مورد حمایت قرار می‌گیرد. دبیرخانه اعضای انجمن را تشویق می‌کند تا کارمندان دبیرخانه را به‌طور متناوب برای دوره مشخصی منصوب کند. دبیرخانه از پیشنهاد آکادمی ضدفساد بین‌المللی برای میزبانی یک دفتر همکاری در مقر خود در اتریش و حمایت اداری و خدماتی از آن دفتر استقبال می‌کند.

۴. اهداف

۴-۱. افزایش آگاهی

افزایش آگاهی در خدمت دو هدف کلیدی است: اول این که به انجمن کمک می‌کند تا به‌طور تدریجی یک هویت جهانی به‌وجود آورد و بنابراین موجب افزایش رسمیت و شهرت آن و جلب توجه مقتضی و نیز گسترده شدن دامنه فعالیتش خواهد شد. دوم این که به‌عنوان ابزاری برای منابع، تخصص‌ها و ایده‌های مشترک خواهد بود که به یاری آن انجمن می‌تواند مجموعه موازینی را جهت استفاده کمپین‌های عمومی ضدفساد برای اعضا فراهم کند. هدف آگاهی‌بخشی از طرق زیر محقق خواهد شد:

الف) تولید و توزیع کتابچه‌های راهنما و دیگر مواد اطلاعاتی

دبیرخانه انجمن تجربیات و مطالب مربوط به افزایش آگاهی عمومی علیه فساد را از کشورهای مختلف و همچنین سازمان‌های بین‌المللی مربوطه جمع‌آوری می‌کند. دبیرخانه این مطالب و اطلاعات را بر روی پایگاه اینترنتی انجمن قرار می‌دهد تا منتشر شوند. دبیرخانه سپس تلاش

1. Cao Jianming

می‌کند تا اطلاعات را به‌طور مرتب به‌روزرسانی کند و تأثیر و مفیدیت این ابزار را مورد تحلیل قرار می‌دهد.

ب) درگاه اطلاعاتی

انجمن یک درگاه الکترونیکی را برای اعضای سازمانی فراهم ساخته است تا اتفاقات مهم و ابتکارهای ضدفساد را منتشر کنند. اعضا باید اطلاعات و گزارش به‌روز مربوط به اتفاقات مهم و ابتکارهای جدید را ارایه دهند تا سازمان‌های عضو و اعضای انفرادی در جریان تازه‌ترین تحولات در این حوزه قرار گیرند.

ج) بازسازی و نگهداری پایگاه اینترنتی

انجمن پایگاه اینترنتی خود را به‌طور کامل اصلاح و بازسازی می‌کند، کارکردهایش را بهبود می‌بخشد و محتوایش را غنی می‌کند تا عمل‌گرا و خدمت‌محور باشد و خدمات بیشتری برای اعضای خود فراهم کند. پایگاه اینترنتی انجمن همچنین یک خط ارتباطی با دسترسی محدود را برای اعضایش در نظر گرفته است که ابزاری برای تبادل نظرات و مشورت‌ها در مورد موضوعات مختلف ضدفساد محسوب می‌شود.

د) تولید ویدئوهای تبلیغاتی و اعلام خدمات عمومی

انجمن با اعضای خود برای تولید و به اشتراک گذاشتن فیلم‌های تبلیغاتی و آموزشی درباره‌ی افزایش آگاهی عمومی ضدفساد در کشورها و مناطق مختلف همکاری می‌کند. اعضای انجمن باید نسخه‌ای از برنامه‌های مستند ضدفساد که در شبکه‌های تلویزیون ملی‌شان پخش شده است یا آدرس اینترنتی آن‌ها را در اختیار دبیرخانه انجمن قرار دهند تا بر روی پایگاه اینترنتی انجمن بارگزاری شود. در پرتو انجام موفقیت‌آمیز رقابت ویدیویی ضدفساد بین‌المللی در دسامبر ۲۰۱۱، پیشنهاد شد که نمایشگاه بزرگ ضدفساد به‌عنوان برنامه دایمی همایش‌ها و نشست‌های عمومی سالیانه انجمن در دستور کار قرار گیرد.

۴-۲. مدیریت دانش

دبیرخانه انجمن در تلاش برای ارتقای مهارت‌های نهادهای ضدفساد کشورهای مختلف و همچنین سازمان‌های بین‌المللی مربوطه، اهمیت زیادی برای جمع‌آوری و تحلیل تجربیات و درس‌های فراگرفته شده از کاربرد قوانین ضدفساد و اقدامات اجرای قانون و همچنین کارایی راهکارهای پیشگیرانه قائل است. مطالب مرتبط در کنسرسیوم مدیریت دانش^۱ و کتابخانه حقوقی که توسط UNODC و با همکاری انجمن ایجاد می‌شود جای می‌گیرند. این اقدام، تلاش و نیاز به منبع برای حفظ و به‌روزرسانی محصولات را کاهش می‌دهد و بنابراین به دو هدف منجر

می‌گردد: یکی ایجاد ارزش برای اعضا و دیگری غنی‌سازی کل مجموعه مطالب و اطلاعات مهم. محصولات مورد توجه انجمن می‌توانند شامل موارد زیر باشند:

(الف) مجموعه شرایط ارجاع و رویه‌های مراجع ضدفساد: این مجموعه به قوانین موجود در کتابخانه حقوقی UNODC افزوده می‌شود و دانش لازم را برای انتخاب ساختار و وظیفه مراجع ضدفساد از سوی کشورها در اختیار اعضا قرار می‌دهد.

(ب) خلاصه پرونده‌ها: با توجه به این که ایجاد خلاصه‌ای قابل جستجو از پرونده‌های ختم و قضاوت شده در کشورهای مختلف یک هدف درازمدت برای امکان‌پذیری منتفع‌شدن مراجع ضدفساد از تجربه‌های موفق یکدیگر است، ذخیره‌ای از پرونده‌های قضاوت‌شده موفق برای مراجع ضدفسادی که به استفاده از تجربیات مراجع ضدفساد درگیر این پرونده‌ها نیاز دارند، منفعت آبی خواهد داشت. همچنین با توجه به این که ممکن است تفاوت‌های قضایی در ملزومات حقوقی یا دیگر محدودیت‌ها میان درخواست و پاسخ مراجع ضدفساد وجود داشته باشد، از تبادل مستقیم بین آن‌ها به منظور رفع تفاوت‌ها حمایت می‌شود.

(ج) کتاب‌راهنمای مراجع ضدفساد: از کتاب راهنمای مراجع ضدفساد به‌عنوان ابزاری برای کاربران انتظار می‌رود که کامل‌ترین و بهترین مجموعه مراجع ضدفساد باشد تا ارتباط مستقیم میان این مراجع در کشورهای مختلف و سازمان‌های بین‌المللی را تسهیل نماید. دبیرخانه انجمن جزئیات مربوط به تماس با مراجع ضدفساد را به‌طور مداوم به‌روزرسانی می‌کند.

(د) چکیده رویه‌های خوب: این چکیده سعی خواهد کرد رویه‌های مراجع ضدفساد را که تحت نظام‌های حقوقی مختلف کار می‌کنند، جمع‌آوری و سازماندهی نماید.

۳-۴. آموزش و ایجاد ابزار

سمینارها به شکل‌های مختلف از جمله سمینارهای جهانی، منطقه‌ای، موضوعی یا جامع برگزار خواهد شد تا مهارت‌های اجرای قانون در مسئولین کشورها و مناطق مختلف ارتقا یابد. پایگاه آموزشی انجمن در کشور چین مستقر است که به روی کارمندان کارگزاری‌های ضدفساد کشورها و مناطق مختلف گشوده خواهد بود. دوره‌های آموزشی به‌طور سالیانه در پایتخت یا دیگر شهرهای بزرگ سرزمین چین برگزار می‌گردد. میزبان‌ها مسئول تأمین محل سکونت و ایاب و ذهاب نمایندگان در زمان ماندن آن‌ها در چین هستند. از کارشناسان و متخصصین مشهور برای سخنرانی در سمینارها دعوت می‌شود. دوره‌های آموزشی و سمینارها به‌عنوان مجامعی برای تبادل تجربیات و درس‌های فراگرفته شده عمل می‌کنند و موضوعات تخصصی حاضر و همچنین چالش‌های همکاری بین‌المللی علیه فساد را پوشش می‌دهند.

انجمن، برنامه‌های آموزشی نهادهای بین‌المللی آموزشی ضدفساد مانند آکادمی بین‌المللی ضدفساد را به‌طور فعال مورد حمایت و مشارکت قرار می‌دهد. انجمن یک کمیته آموزشی به‌منظور بررسی نیازهای اعضا تأسیس کرده و می‌کوشد تا روابط همکاری جویانه‌ای با نهادهای دانشگاهی و پژوهشی سراسر دنیا برقرار کند و امکان سازماندهی یک مجمع دانشگاهی به‌منظور گردهم آوردن دانشگاهیان و متخصصین در کنار کارشناسان ضدفساد را همگام با آکادمی مورد بررسی قرار دهد. همه ابتکارهای مرتبط با آموزش در انجمن در هماهنگی کامل با آکادمی بین‌المللی ضدفساد صورت می‌گیرد تا این ابتکارها در تعامل با هم تقویت شوند و از هم‌پوشانی آن‌ها جلوگیری گردد. کمیته آموزشی انجمن متولی ارایه پیشنهاد، نظارت و ارزیابی همه فعالیت‌های مرتبط با آموزش است. این کمیته همچنین مسئول موارد زیر خواهد بود:

- تحلیل نیازهای آموزشی متخصصین مختلف نهادهای ضدفساد و اولویت‌بندی گروه‌ها و موضوعات تخصصی موردنظر
- تفصیل و/ یا پذیرش مطالب، برنامه‌ها و مربیان دوره‌ها و سمینارهای ویژه.
- انتخاب مطالب آموزشی که باید فصل‌بندی شوند و نویسندگان آن‌ها.
- پیشنهاد امضای تفاهم‌نامه با دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی به کمیته اجرایی.
- برقراری رابطه الکترونیکی بین اعضا تا حد امکان.

انجمن قصد دارد از کارشناسان شناخته‌شده بین‌المللی در عرصه مبارزه با فساد دعوت کند تا به ویرایش و چاپ تعدادی مطالب آموزشی و یا مقالات پژوهشی با کیفیت بالا بپردازند تا کیفیت دوره‌های آموزشی آن افزایش یابد. همچنین دبیرخانه انجمن سعی خواهد کرد تا در پایگاه اینترنتی خود اطلاعاتی را درمورد فرصت‌های آموزشی قابل دسترس مراجع ضدفساد در سراسر جهان قرار دهد. دبیرخانه با همکاری همه اعضا اطلاعاتی درباره‌ی دوره‌ها و سمینارها با موضوع ضدفساد به سازماندهی دیگر نهادها در سراسر جهان جمع‌آوری خواهد کرد که این اطلاعات از طریق خبرنامه انجمن منتشر می‌گردد.

دبیرخانه انجمن با همکاری آکادمی بین‌المللی ضدفساد و دیگر نهادهای بین‌المللی مرتبط سعی می‌کند برنامه‌های آموزشی تخصصی ایجاد نموده و دوره‌های آموزشی تخصصی به فراخور نیازهای مراجع ضدفساد ترتیب دهد تا تجربیات ضدفساد و نظریه‌ها و حمایت عملی برای کشورها و مناطق مختلف فراهم آورد. دبیرخانه تلاش خواهد کرد تا به انتشار مکتوباتی بپردازد که تجربیات مراجع ضدفساد گوناگون را درمورد اجرای وظایف غیرهمسوی آن‌ها جمع‌آوری کند. این مکتوبات به‌عنوان کتابچه‌های راهنمای کلیدی در خدمت دوره‌های آموزشی خواهند بود.

دبیرخانه انجمن برای تقویت تأثیر و ارزش همایش‌ها و نشست‌های عمومی سالیانه باید سعی کند این همایش‌ها و نشست‌های هم‌زمان را اصلاح کند و کیفیت گزارش چکیده همایش‌ها را بهبود بخشد. دبیرخانه بدین منظور، موضوعات تخصصی و سخنرانان اصلی را تعیین و به کمیته اجرایی پیشنهاد می‌دهد تا مورد ملاحظه قرار گیرند. دبیرخانه همچنین باید به صورت سالانه متن سخنرانی‌ها، ایرادات و نظریات همایش را گردآوری نموده تا اعضای سازمانی و انفرادی را تشویق کند که تجربیات و دستاوردهای پژوهشی ارزنده‌شان را به اشتراک بگذارند.

۵. چشم‌انداز آینده

انجمن اکنون به مرحله جدیدی رسیده است و لذا در نظر دارد بهترین راه پیش‌رو را برای سازماندهی خود به طریقی که موجب پیشبرد اهدافش در آینده شود اتخاذ نماید. چشم‌انداز آتی انجمن در موارد زیر متجلی می‌گردد:

الف) موقعیت و جایگاه انجمن

انجمن موقعیت غیردولتی خود را مطابق با اساسنامه‌اش حفظ خواهد کرد و به دنبال راه‌هایی برای افزایش تأثیرات و بهبود اثرگذاری خود خواهد بود.

ب) بسیج منابع

انجمن برای حفظ بقای خود از پیشنهادات اعضای سازمانی و انفرادی درمورد بسیج منابع استقبال می‌کند. دبیرخانه این پیشنهادات را جمع‌آوری و در همایش و نشست عمومی سالیانه بعدی اعضا را مطلع می‌کند تا از طریق کمیته اجرایی درمورد آن‌ها تصمیم‌گیری شود.

ج) هزینه‌های عضویت

انجمن قصد دارد در راستای تأمین نیازهای مالی خود اقدام به جمع‌آوری هزینه‌های عضویت نماید.

د) بازنگری موقعیت و رویه‌ها (در صورت نیاز)

اساسنامه انجمن و قوانین رویه‌ای آن بر طبق نیاز عملی به توسعه، قابل تغییر و اصلاح هستند.

ه) اهداف و فعالیت‌های آتی

انجمن در پرتو نیروی فزاینده فعلی جنبش ضدفساد در سطح جهانی، توان زیادی دارد و به‌عنوان ابزاری برای پیشبرد اهداف ضدفساد باقی خواهد ماند. البته برنامه کار انجمن بدون حمایت فعالانه اعضای سازمانی و انفرادی آن محقق نخواهد شد. از این حیث انجمن از موارد زیر استقبال می‌کند:

- حمایت از فعالیت‌ها و گردهمایی‌های ضدفساد: انجمن از پیشنهادات مراجع ضدفساد برای میزبانی همایش‌ها و نشست‌ها عمومی سالیانه، نشست‌های کمیته

اجرایی، نشست کمیته آموزشی، دوره‌های آموزشی، سمینارها و مجامع دانشگاهی حمایت می‌کند. انجمن همچنین از حمایت مالی اعضا به غیر از هزینه‌های عضویت برای تحقق برنامه‌های کاری خود استقبال می‌نماید.

- **سازوکارهای همکاری منطقه‌ای:** سازوکارهای همکاری منطقه‌ای در تعامل با نهادهای مشابه و همسو به منظور پیشبرد تحقق برنامه کار و اهداف انجمن
- **همکاری با دیگر سازمان‌های بین‌المللی:** انجمن به‌طور فعالانه همکاری مؤثر با سازمان‌های بین‌المللی مرتبط را مورد بررسی قرار خواهد داد.

گروه دولت‌های ضدفساد^۱ (GRECO)

۱. GRECO در یک نگاه

گروه دولت‌های ضدفساد^۲ توسط شورای اروپا در سال ۱۹۹۹ تأسیس شد تا تبعیت دولت‌ها از موازین ضدفساد این شورا را مورد نظارت قرار دهد. هدف GRECO ارتقای ظرفیت اعضا در مبارزه با فساد با نظارت بر تبعیت آن‌ها از موازین ضدفساد شورای اروپا از طریق یک فرایند پویای ارزیابی متقابل و فشار آشکار است. این گروه به تشخیص کاستی‌های موجود در سیاست‌های ضدفساد ملی، ترغیب قانون‌گذاری لازم و اصلاحات نهادینه و عملی کمک می‌کند. GRECO همچنین سکویی را برای به اشتراک گذاشتن بهترین رویه‌ها در شناسایی و جلوگیری از فساد فراهم می‌سازد.

عضویت در GRECO که یک توافق گسترش‌یافته است، تنها به دولت‌های عضو شورای اروپا محدود نمی‌شود. هر دولتی که در مفصل‌بندی توافق مشارکت کند، می‌تواند با اطلاع‌رسانی دیرکل شورای اروپا به عضویت گروه درآید. به‌علاوه، هر دولتی که عضو کنوانسیون‌های قانون جنایی یا مدنی در مورد فساد شود، به‌طور خودکار به GRECO و فرایندهای ارزیابی‌اش نیز می‌پیوندد. در حال حاضر ۴۹ دولت در GRECO عضویت دارند (۴۸ دولت اروپایی و ایالات متحده آمریکا).

کارکرد GRECO با اساسنامه و قواعد اجرایی‌اش تنظیم می‌شود. هر دولت عضو می‌تواند دو نماینده با حق رأی را برای شرکت در نشست همگانی GRECO تعیین کند. هر عضو همچنین فهرستی از کارشناسان قابل دسترس را برای مشارکت در ارزیابی‌های GRECO در اختیار گروه قرار می‌دهد. دیگر ارکان شورای اروپا نیز می‌توانند نمایندگانی منصوب کنند (به‌طور مثال مجمع پارلمانی شورای اروپا^۳). GRECO به سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) و سازمان ملل متحد - به نمایندگی اداره مواد مخدر و جرم ملل متحد (UNODC) - مقام ناظر اعطا کرده است. GRECO رییس، نایب رییس و اعضای دایره‌اش را که نقش مهمی در طرح برنامه کار این نهاد و هدایت فرایندهای ارزیابی دارند انتخاب می‌کند. کمیته اساسنامه GRECO متشکل از نمایندگان کمیته وزرای دولت‌های عضو که به GRECO ملحق گردیده و نمایندگانی که به‌طور

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی گروه دولت‌های ضدفساد نگاشته شده است:
http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/default_en.asp

2. Group of States against Corruption

3. Parliamentary Assembly of the Council of Europe

خاص توسط دیگر اعضای GRECO منصوب شده‌اند است. این کمیته برای اخذ بودجه GRECO صلاحیت دارد و همچنین برای صدور بیانیه عمومی - در زمانی که متوجه اقدام ناکافی عضوی در مورد توصیه‌های وارد بر او می‌شود - از اقتدار لازم برخوردار است. در اساسنامه GRECO یک فرایند اصلی تعریف می‌شود که می‌توان آن را برای اسناد حقوقی مختلف تحت بازبینی اتخاذ کرد. GRECO که در استراسبورگ کرسی دارد، با یک دبیرکل یاری و با یک دبیرخانه اجرایی رهبری می‌شود که توسط دبیرکل شورای اروپا معرفی می‌گردند.

۲. پیشینه

اراده سیاسی قوی در بین دولت‌های عضو شورای اروپا به کار سازمان علیه فساد در طی بیش از یک دهه شکل داده که به اتخاذ مجموعه‌ای جامع از اسناد مربوط به ایجاد موازین و تأسیس یک رکن نظارتی مؤثر منجر شده است. چند واقعه مهم از سال ۱۹۸۱ که کمیته وزرا توصیه کرد راهکارهایی علیه جرایم اقتصادی (از جمله ارتشاء) اتخاذ شوند، فرایند تحول کار سازمان را نشان داده‌اند. وزرای دادگستری دولت‌های عضو شورای اروپا در ۱۹۹۴ (نوزدهمین همایش در والتا) با هم به توافق رسیدند که فساد باید در سطح اروپا مورد توجه قرار گیرد زیرا تهدیدی جدی نسبت به ثبات نهادهای دموکراتیک محسوب می‌شود. از شورای اروپا به‌عنوان نهاد پیشتاز اروپا در دفاع از دموکراسی، حاکمیت قانون و حقوق بشر درخواست شد تا به این تهدید واکنش نشان دهد. وزرا کاملاً مطمئن بودند که مبارزه مؤثر با فساد رهیافتی گسترده می‌طلبد و پیشنهاد کردند که یک گروه چندرشته‌ای در مورد فساد^۱ (GMC) تشکیل شود تا برنامه اقدام جامعی علیه فساد را آماده و امکان پیش‌نویسی اسناد حقوقی در این حوزه را با اشاره علنی به اهمیت مفصل‌بندی یک سازوکار پیگیری برای اجرای وظایف مندرج در آن‌ها به‌طور کامل بررسی کند.

مبارزه با فساد با ایجاد گروه چندرشته‌ای در مورد فساد (GMC) در سپتامبر ۱۹۹۴ به مسئولیت کمیته اروپا در مورد مسایل جرایم^۲ (CDPC) و کمیته اروپا در مورد همکاری حقوقی^۳ (CDCY) به‌طور قطعی به‌عنوان یکی از اولویت‌های شورای اروپا تعیین شد. کمیته وزرا در نوامبر ۱۹۹۶ برنامه اقدام علیه فساد را که توسط GSM آماده شده بود، شروع کرد و مهلت ۳۱ دسامبر ۲۰۰۰ را برای اجرای آن تعیین نمود. کمیته وزرا به‌طور خاص از مفصل‌بندی برنامه‌ریزی شده یک یا چند کنوانسیون بین‌المللی به‌منظور مبارزه با فساد و به قصد پیش‌بینی یک سازوکار پیگیری برای اجرای وظایف گنجانده شده در آن‌ها استقبال کرد.

1. Multidisciplinary Group on Corruption
2. European Committee on Crime Problems
3. European Committee on Legal Co-operation

وزرای دادگستری دولت‌های عضو شورای اروپا در ژوئن ۱۹۹۷ (بیست و یکمین همایش در پراگ) درباره شیوه‌های جدید در ارتکاب جرم مدرن، به‌خصوص ویژگی سازمان‌یافته، پیچیده و فراملی فعالیت‌های جنایی مشخص اظهار نگرانی کردند؛ مبارزه با جرایم سازمان‌یافته ضرورتاً بر واکنش کافی نسبت به فساد دلالت دارد. به‌علاوه وزرا بر این واقعیت که فساد ممکن است ثبات نهادهای دموکراتیک و مبانی اخلاقی جامعه را به خطر اندازد نیز تأکید ورزیدند. وزرا در نهایت توصیه کردند که تلاش‌ها برای تضمین تصویب زودهنگام یک کنوانسیون حقوق جزا که امکان شناسایی هماهنگ جرایم فساد و افزایش همکاری در زمینه بازرسی جرایم را فراهم کند، شدت یابند. آن‌ها همچنین از کمیته وزرا خواستند که یک سازوکار پیگیری مؤثر هم برای دولت‌های عضو و هم دولت‌های غیرعضو شورای اروپا به‌طور برابر فراهم شود.

سران دولت و حکومت دولت‌های عضو شورای اروپا در اکتبر ۱۹۹۷ (دومین نشست سران در استراسبورگ) تصمیم گرفتند که واکنش مشترکی نسبت به چالش‌های ناشی از رشد فساد و جرایم سازمان‌یافته اتخاذ کنند. آن‌ها کمیته وزرا را به اتخاذ اصول راهنما برای استفاده در قانون‌گذاری و رویه داخلی، تکمیل سریع اسناد حقوقی بین‌المللی برطبق برنامه اقدام علیه فساد و استقرار بدون تأخیر یک سازوکار مقتضی و مؤثر نظارت بر اصول راهنما و اجرای اسناد بین‌المللی مرتبط فراخواندند. کمیته وزرا در نوامبر ۱۹۹۷ (صد و یکمین جلسه در استراسبورگ) قطعنامه‌ای را درمورد بیست اصل راهنما برای مبارزه با فساد تصویب کرد و GMC را به ارایه بدون تأخیر متن پیش‌نویسی درمورد ایجاد سازوکار مقتضی و مؤثر نظارت و اجرای اسناد تدوین موازین ضدفساد شورای اروپا فراخواند.

GMC در مارس ۱۹۹۸ پیش‌نویس توافقنامه مؤسس «گروه دولت‌های ضدفساد» (GRECO) را تصویب کرد. کمیته وزرا در می ۱۹۹۸ (صد و دومین جلسه در استراسبورگ) مجوز تأسیس گروه دولت‌های ضدفساد را به‌شکل یک توافق گسترش‌یافته صادر کرد و در اول می ۱۹۹۹ GRECO توسط ۱۷ عضو مؤسس زیر تأسیس شد: بلژیک، بلغارستان، قبرس، استونی، فنلاند، فرانسه، آلمان، یونان، ایسلند، ایرلند، لتونی، لوکزامبورگ، رومانی، اسلواکی، اسلوانی، اسپانیا و سوئد. از زمان تأسیس گروه، عضویت در آن رشد قابل توجهی داشته است.

۳. کارکرد

GRECO بر همه اعضا به‌طور یکسان از طریق فرایندی پویا از ارزیابی متقابل و فشار آشکار نظارت می‌کند. سازوکار GRECO نظارت همه‌جانبه بر اصل برابری حقوق و وظایف در بین اعضایش را تضمین می‌نماید. تمام اعضا در ارزیابی متقابل و فرایندهای انطباق مشارکت دارند و خود را بدون هیچ محدودیتی در معرض آن‌ها قرار می‌دهند. نظارت GRECO شامل موارد زیر است:

- یک فرایند ارزیابی «افقی»^۱ (که همه اعضا در دور ارزیابی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند) که به توصیه‌هایی با هدف پیشرفت اصلاحات ضروری قانونگذاری، نهادینه و عملی منجر می‌شود.
- یک فرایند تبعیت^۲ که برای ارزیابی راهکارهای اتخاذ شده توسط اعضا برای اجرای توصیه‌ها طراحی شده است.

GRECO چرخه‌های کاری دارد که دوره‌های ارزیابی هستند که هر یک موضوعات خاصی را پوشش می‌دهند. موضوع اولین دور ارزیابی GRECO (۲۰۰۱-۲۰۰۰) استقلال، تخصص و ابزارهای ارکان ملی درگیر پیشگیری و مبارزه با فساد و همچنین حد و گستره‌ی مصونیت مقام‌های عمومی نسبت به دستگیری، بازرسی و غیره بود. تمرکز دومین دور ارزیابی (۲۰۰۶-۲۰۰۳) شناسایی، توقیف و مصادره اموال درآمدهای حاصل از فساد، پیشگیری و کشف فساد در ادارات عمومی و پیشگیری از سپر فساد شدن اشخاص حقوقی (شرکت‌ها و غیره) بود. در سومین دور ارزیابی (که در ژانویه ۲۰۰۷ شروع شد) اتهامات مطرح شده در کنوانسیون حقوق جزا در مورد فساد و شفافیت مالی احزاب مورد توجه قرار گرفت.

فرایند ارزیابی از یک روند مشخص پیروی می‌کند که در آن گروهی از کارشناسان برای ارزیابی یک عضو خاص توسط GRECO تعیین می‌شوند. تحلیل موقعیت در هر کشور براساس پاسخ‌های نوشته شده در پرسشنامه و اطلاعات جمع‌آوری شده در نشست‌ها با مقامات عمومی و نمایندگان جامعه مدنی طی بازدید از آن کشور انجام می‌شود. گروه کارشناسان پس از بازدید از آن کشور خاص پیش‌نویس یک گزارش را آماده می‌کنند که قبل از تحویل نهایی به GRECO برای بررسی و تأیید با کشور تحت تفحص به تبادل نظر گذاشته می‌شود. نتایج گزارش‌های ارزیابی نشان می‌دهد که قانونگذاری و رویه‌ها از شروط تحت تفحص تبعیت می‌کنند یا نه. این نتایج ممکن است به توصیه‌هایی منجر شوند که به اقداماتی در عرض ۱۸ ماه یا ملاحظات از سوی اعضا نیاز داشته باشند که البته در روند تبعیت بعدی لازم نیست گزارش شوند.

یکی از نقاط قوت نظارت GRECO بررسی اجرای توصیه‌ها در روند تبعیت است. ارزیابی این که آیا توصیه‌ای به‌طور رضایت‌بخش یا نسبی اعمال شده و یا کلاً مورد بی‌توجهی قرار گرفته است، براساس گزارش موقعیت به‌همراه مدارک حمایتی که اعضای تحت تفحص ظرف ۱۸ ماه پس از دریافت گزارش ارزیابی تحویل می‌دهند. صورت می‌گیرد. GRECO در مواردی که از همه توصیه‌ها تبعیت نشده باشد، آن توصیه‌ها را ظرف ۱۸ ماه دیگر دوباره بررسی می‌کند. گزارش‌های تبعیت و پیوست‌های آن که توسط GRECO اخذ می‌شود، نتیجه کلی در مورد اجرای

1. a "horizontal" evaluation procedure
2. a compliance procedure

همه توصیه‌ها را نیز دربر می‌گیرد که هدف از آن تصمیم‌گیری در این مورد است که آیا روند تبعیت در ارتباط با یک عضو خاص خاتمه یابد یا خیر. در آیین دادرسی GRECO روند خاصی برای برخورد با اعضای که واکنش آن‌ها نسبت به توصیه‌های GRECO از نظر جهانی رضایت‌بخش نبوده پیش‌بینی شده است.

هدف GRECO پیشرفت ظرفیت اعضا در مبارزه با فساد با نظارت بر میزان تبعیتشان از موازین ضدفساد شورای اروپا از طریق فرایندی پویا از ارزیابی متقابل و فشار آشکار است. GRECO به شناسایی کمبودها در سیاست‌های ضدفساد ملی، ترغیب به قانون‌گذاری لازم و انجام اصلاحات نهادینه و عملی کمک می‌کند و همچنین سکویی را برای به اشتراک گذاشتن بهترین رویه‌ها در پیشگیری و کشف فساد فراهم می‌سازد. GRECO بر همه اعضایش به‌طور یکسان از طریق فرایند پویای ارزیابی متقابل و فشار آشکار نظارت دارد. سازوکار GRECO توجه کامل به اصل برابری حقوق و وظایف میان اعضا را تضمین می‌کند به طوری که همه اعضا در ارزیابی متقابل و روندهای تبعیت بدون ایجاد هیچ محدودیتی دخیل هستند.

۴. ساختار

کمیته نظامنامه‌ای GRECO از نمایندگان کمیته وزرای دولت‌های عضو که به این گروه پیوسته‌اند و از نمایندگانی که به‌طور خاص توسط دیگر اعضای GRECO منصوب شده‌اند تشکیل می‌شود. این کمیته از صلاحیت اخذ بودجه GRECO برخوردار است و همچنین مجوز صدور بیانیه عمومی را در صورت اقدام ناکافی اعضا نسبت به توصیه‌های مطرح شده دارد. GRECO که محل استقرارش در استراسبورگ است، از کمک یک دبیرخانه به ریاست دبیر اجرایی (منصوب شده توسط دبیرکل شورای اروپا) برخوردار می‌باشد. رییس فعلی GRECO آقای دراگو کوس^۱ (رییس ارشد کمیسیون پیشگیری از فساد جمهوری اسلونی) است. او نایب‌رییس GRECO از سال ۱۹۹۹ تا سال ۲۰۰۲ بوده است.

۵. دستاوردها

GRECO در مورد موضوعات و شروطی که باید در هر دور ارزیابی مورد ارزیابی قرار بگیرند تصمیم‌گیری می‌کند. از اعضا درخواست می‌شود که توصیه‌های GRECO را ظرف ۱۸ ماه اجرا کنند. به موجب روند تبعیت، اجرای هر توصیه و سطح تبعیت یک عضو به‌طور کلی مورد ارزیابی قرار می‌گیرند. موضوع اولین دور ارزیابی GRECO (۲۰۰۲ - ۲۰۰۰) در ارتباط با شروط خاص اصول راهنمای ۲۰ گانه در مبارزه با فساد (شامل استقلال، تخصص و ابزارهای ارکان ملی درگیر

1. Drago KOS

پیشگیری و مبارزه با فساد و همچنین حد و گستره مصونیت طبقه معینی از مقامات عمومی یا نمایندگان انتخابی نسبت به تحقیق، بازرسی و قضاوت درمورد جرایم فساد) بود. موضوع دومین دور ارزیابی (۲۰۰۶ - ۲۰۰۳) به موضوعاتی براساس شروط خاص اصول راهنمای ۲۰ گانه و شروط آنها در کنوانسیون حقوق جزا درمورد فساد (ETS173) مربوط بود از جمله: شناسایی، توقیف و مصادره اموال حاصل از فساد، سیاست‌ها و سازوکارهای ضدفساد ادارات عمومی، پیشگیری از سپر فساد شدن اشخاص حقوقی، پیوند میان فساد، جرایم فراملی و پولشویی، مالیات و قانونگذاری مالی. هر عضو ملحق شده به GRECO پس از پایان دور اول ارزیابی (به طور مثال از سال ۲۰۰۳) در معرض ارزیابی مشترک موضوعات دور اول و دوم قرار می‌گیرد.

در سومین دور ارزیابی (که در اول ژانویه ۲۰۰۷ شروع شد) دو حوزه مجزا مورد پوشش قرار گرفتند: جای دادن اتهامات مطرح شده در کنوانسیون حقوق جزا در قانون و رویه داخلی، و شفافیت مالی احزاب براساس مفاد توصیه‌نامه سال ۲۰۰۳ درمورد قواعد مشترک ضدفساد در تأمین مالی احزاب سیاسی و رقابت‌های انتخاباتی و در ارجاع به اصل راهنمای پانزدهم درخصوص اخذ قواعد رفتاری و ارتقای قواعد تأمین مالی احزاب سیاسی و رقابت‌های انتخاباتی که موجب بازدارندگی از فساد شود.

International Ombudsman Institute
 Institut International de l'Ombudsman
 Instituto Internacional del Ombudsman

مؤسسه آمبودزمان بین‌المللی^۱

۱. مؤسسه در یک نگاه

در بیشتر کشورهای سراسر جهان نهادهای نظارتی با عنوان آمبودزمان تأسیس شده‌اند تا حاکمیت قانون، مبارزه با فساد و مدیریت خوب امور عمومی را به اجرا درآورند و مورد نظارت قرار دهند. نقش آمبودزمان حمایت از افراد در مقابل نقض حقوق آن‌ها، سوء استفاده از قدرت، تصمیمات غیرعادلانه و سوءمدیریت است. نهادهای آمبودزمان نقش مهم و روزافزونی در بهبود اداره امور عمومی ایفا می‌کنند و کنش‌های حکومت و مدیریت آن را به روی عموم بازتر و پاسخ‌گوتر می‌سازند. با عنایت به این نیاز و همچنین با توجه به لزوم کنش دسته‌جمعی در مقابل فساد و سوءمدیریت و نیز بین‌المللی شدن این‌گونه جرایم در قالب کارتل‌ها و گروه‌های مافیایی و سایر جرایم سازمان‌یافته، از دهه ۱۹۷۰ میلادی گرایش جهانی نسبت به ایجاد همکاری میان آمبودزمان‌ها پدید آمد. این میل ناشی از جهانی شدن، به شکل‌گیری مؤسسه آمبودزمان بین‌المللی انجامید.

مؤسسه در گفتگو با سازمان‌های کلیدی بین‌المللی و سرمایه‌داران به‌عنوان یک عضو کامل در موضوعات و مشکلات مربوط به فساد در سطح بین‌المللی درگیر است. مؤسسه مکلف به بهبود و توسعه مفهوم مقابله با فساد است و این وظیفه را به شیوه‌های متنوعی انجام می‌دهد. این نهاد ایجاد و توسعه آمبودزمان‌ها را در جاهایی که فاقد این نهادها هستند تشویق می‌کند؛ پروژه‌های تحقیقاتی در زمینه مقابله با فساد را تأمین مالی می‌کند؛ آموزش را مهیا می‌سازد و تبادل اطلاعات و یادگیری مشترک را بهبود می‌بخشد. مؤسسه به‌عنوان تنها ارگان بین‌المللی نماینده آمبودزمان‌ها، به حوزه‌های سیاست‌گذاری رسیدگی می‌کند که برای اعضایش اهمیت خاصی دارند و بنابراین در بهبود خدمات عمومی در سراسر جهان مشارکت دارد. مقابله با فساد به‌عنوان ایده‌ی بنیادین مؤسسه، رسیدگی عینی و مستقل به شکایات را طلب می‌کند و از این طریق به اصلاح بی‌عدالتی‌هایی که ریشه در سوء مدیریت فردی دارند یاری می‌رساند. اهمیت عینی دیگر مؤسسه، بهبود وضعیت خدمات عمومی با تضمین این مسأله است که نواقص سیستمی شناسایی و اصلاح می‌شوند.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی مؤسسه آمبودزمان بین‌المللی نگاشته شده

است: <http://www.theioi.org>

۲. اصول

مؤسسه آمبودزمان بین‌المللی خود را ملزم به اصول زیر می‌داند:

۱. نمایندگی جهانی: این سازمان دارای بیش از ۱۵۵ سازمان عضو است و قصد دارد حوزه‌ی صلاحیت سازمانی خود را به صورت عملی از سطح بین‌المللی به سطح جهانی ارتقا دهد. بنابراین در سال‌های فعالیت خود همواره تلاش داشته است سازمان‌های ملی و منطقه‌ای بیشتری را تحت پوشش قرار دهد.
۲. کمک مستقیم و غیراداری از طریق آموزش رایگان سازمان‌های عضو و کارکنان آن‌ها و همچنین از طریق یارانه‌های منطقه‌ای
۳. کمک به ساخت آمبودزمان‌های عمومی پاسخ‌گو و کارآمد
۴. کار کارشناسی ارزشمند در زمینه‌ی حکمرانی خوب و حاکمیت قانون
۵. منافع اعضا: آموزش رایگان، تأمین مالی پروژه‌های فردی در مناطق تحت پوشش و دسترسی رایگان به پژوهش‌های بین‌المللی مقابله با فساد

۳. اهداف

سه سند عمده یعنی اساسنامه مؤسسه، قطعنامه شورای امنیت و اعلامیه پاریس، راهنمای مؤسسه آمبودزمان بین‌المللی در تعریف اهدافش بوده‌اند. مقررات از جمله اصول پاریس و قطعنامه شورای امنیت در مورد نقش مقابله با فساد، هدف بنیادین مؤسسه را تصدیق و مجموعه‌ای از اصول را به دقت تشریح می‌کنند که اصول مرتبط با وضعیت سازمان‌های ملی را جهت بهبود و حمایت از حقوق بشر بازتاب می‌دهند. براساس اساسنامه، این مؤسسه اهداف زیر را دنبال می‌کند:

- ۱- ارتقای مفهوم نهاد آمبودزمان و توسعه آن در سراسر جهان
- ۲- افزایش مشارکت‌های منطقه‌ای در فعالیتهای مؤسسه و توسعه بخش‌های منطقه‌ای آن با هدف مرکززدایی از فعالیت‌ها
- ۳- توسعه و اجرای برنامه‌هایی که تبادل اطلاعات و تجارب میان سازمان‌های آمبودزمان در سراسر جهان را ممکن می‌سازد و پیشرفت حرفه‌ای آن‌ها از طریق همکاری را تشویق می‌کند.
- ۴- حمایت از خودگردانی و استقلال اعضا و تشویق فهم و کمک متقابل میان آن‌ها
- ۵- گسترش و اجرای برنامه‌های آموزشی برای سازمان‌های آمبودزمان، کارکنان این سازمان‌ها و سایر افراد ذی‌نفع
- ۶- تشویق و حمایت از تحقیقات در مؤسسه
- ۷- گردآوری، بایگانی و انتشار اطلاعات و داده‌های تحقیقاتی پیرامون این مؤسسه

- ۸- فراهم آوردن کمک‌هزینه‌های تحصیلی و سایر حمایت‌های مالی از افراد در سراسر جهان برای تشویق گسترش مفهوم آموذمان و مطالعه و تحقیق در این مؤسسه
 - ۹- برنامه‌ریزی، هماهنگ‌سازی و نظارت بر کنفرانس‌های بین‌المللی مؤسسه
 - ۱۰- ایجاد ترتیبات لازم با سایر سازمان‌هایی که در حوزه‌های مشابه یا مرتبط با فعالیت‌های مؤسسه فعال هستند. این ترتیبات نباید ناقض استقلال و اهداف مؤسسه باشند.
 - ۱۱- برعهده گرفتن سایر مواردی که برای نیل به اهداف مؤسسه ضروری هستند.
- براساس ماده اساسنامه، مؤسسه و اعضای آن در تعقیب اهداف خود، ملزم به توجه و رعایت این اصول هستند: احترام به حقوق بشر و آزادی‌های اساسی، التزام به حاکمیت قانون، عدالت مدیریتی و انصاف رویه‌ای در سازمان‌های عمومی، دموکراسی مؤثر، حکومت آزاد و پاسخ‌گو و دسترسی به عدالت برای همه

۴. ساختار

مؤسسه آموذمان بین‌المللی که در سال ۱۹۷۸ میلادی تأسیس شد، تنها سازمان جهانی برای همکاری بیش از ۱۵۵ نهاد آموذمان مستقل از بیش از ۹۰ کشور در سراسر جهان است. این مؤسسه، نهادی است که در قالب شش زیرمجموعه منطقه‌ای آفریقا، آسیا، استرالیا و پاسیفیک، اروپا، آمریکای لاتین و کارائیب و آمریکای شمالی سازماندهی شده است. براساس ماده ۱۱ اساسنامه، رییس، معاون اول، معاون دوم و خزانه‌دار مؤسسه، هیأت مدیره آن را تشکیل می‌دهند که عالی‌ترین رکن مؤسسه است. با پیوستن دبیرکل به این هیأت، کمیته اجرایی شکل می‌گیرد. کمیته اجرایی وظیفه پذیرش اعضای جدید و نظارت بر مناطق شش‌گانه مؤسسه را برعهده دارد. نمودار زیر تصویری کلی از ساختار مؤسسه را نشان می‌دهد.

در رأس دبیرخانه به‌عنوان بازوی اداری و عملیاتی مؤسسه، دبیرکل قرار دارد و به رییس مؤسسه پاسخ‌گو است. براساس ماده ۴ اساسنامه، زبان‌های رسمی مؤسسه، انگلیسی، فرانسوی و اسپانیولی هستند. این مسأله در اکتبر ۱۹۹۶ میلادی به تصویب رسید. از این سه زبان در فعالیت‌ها و اسناد مؤسسه استفاده می‌شود. مقر سازمان ابتدا در آلبرتای کانادا واقع بود که در سال ۲۰۰۹ میلادی به وین انتقال یافت.

کنفرانس‌های مؤسسه هر چهار سال یکبار برگزار می‌شوند. اساسنامه مؤسسه چنین دوره‌ی زمانی را مقرر داشته است. براساس ماده ۱۴ این اساسنامه، باید حداقل هر چهار سال یکبار، گردهمایی منظمی از اعضای رأی‌دهنده (مجمع عمومی) مقارن با هر کنفرانس آموذمان بین‌المللی برگزار شود. در این کنفرانس‌ها درمورد جهت‌گیری‌های آتی، تصمیمات حرفه‌ای سازمان و تغییرات اساسنامه‌ای آن بحث و گفتگو شده و تصمیم گرفته می‌شود. تاکنون ۱۰ دوره

از این کنفرانس‌ها برگزار شده است که محل برگزاری آن‌ها به ترتیب در ادمونتون کانادا (سال ۱۹۷۸)، بیت‌المقدس در سرزمین‌های اشغالی (سال ۱۹۸۰)، استکهلم سوئد (سال ۱۹۸۴)، کانبرای استرالیا (سال ۱۹۸۸)، وین اتریش (سال ۱۹۹۲)، بوینوس آیرس آرژانتین (سال ۱۹۹۶)، دوربان آفریقای جنوبی (سال ۲۰۰۰)، کبک کانادا (سال ۲۰۰۴)، استکهلم سوئد (سال ۲۰۰۹) و ولینگتون نیوزیلند (سال ۲۰۱۲) بوده است. دهمین کنفرانس بین‌المللی مؤسسه، مسیر قدرتمندسازی بیشتر این سازمان را به‌عنوان نهاد پیشرو در جامعه آموذزمان‌ها هموار ساخت. در این کنفرانس پیش‌نویسی از آیین‌نامه‌ای جدید برای رأی‌گیری به مجمع عمومی این نهاد ارایه شد و مجمع عمومی این پیش‌نویس را با اکثریت قاطع ۹۶/۳ درصد آرا از تصویب گذراند. کنفرانس یازدهم قرار است در سال ۲۰۱۶ به میزبانی بانکوک تایلند برگزار گردد.

۵. عضویت

در ماده ۶ اساسنامه، شرایط پذیرش عضو جدید قید شده است. متقاضیان عضویت در مؤسسه باید فرم تقاضانامه این سازمان را برای دبیرخانه ارسال کنند. دبیرخانه پس از دریافت تقاضانامه، پیش از آن که متقاضی را به کمیته اجرایی ارجاع دهد، با دبیر بخش منطقه‌ای که سازمان متقاضی در آن واقع شده است مشورت خواهد کرد. سپس کمیته اجرایی پیش از تصمیم‌گیری درمورد عضویت متقاضی به هیأت مدیره در این زمینه مشورت خواهد داد. لازم به ذکر است که سازمان متقاضی عضویت باید همراه با تقاضانامه خود، اسناد قانونی را که تأسیس آن سازمان را مشروع ساخته و میزان اختیارات و تکالیف آن را مشخص کرده‌اند به دبیرخانه ارسال نماید. اسناد مذکور این امکان را به کمیته عضویت می‌دهد تا دریابد که آیا متقاضی با معیارهای اساسنامه مؤسسه همخوانی دارد یا خیر. این اسناد باید به یکی از سه زبان رسمی و مقبول مؤسسه آماده شده باشند.

هر عضو موظف است حق عضویت سالیانه‌ای را به مؤسسه پرداخت نماید که میزان آن براساس نوع عضویت فرق می‌کند. اگر عضو به‌دلیل مشکلات مالی و اقتصادی لاینحل قادر به پرداخت حق عضویت نباشد، کمیته اجرایی مؤسسه این اختیار را دارد که تخفیفاتی را برای آن لحاظ کند. سازمان‌های خواهان تخفیف در حق عضویت می‌بایست درخواست‌های خود را با قائم‌مقام شاخه منطقه‌ای خود یا دبیرخانه مؤسسه در میان بگذارند. اعضای سازمانی و اعضای وابسته به‌صورت رایگان همه آثاری را که مؤسسه منتشر می‌کند دریافت می‌دارند.

مؤسسه آموذزمان بین‌المللی کاملاً به اهمیت معیارهای درحال گسترش عضویت آگاه است؛ چرا که از بنیان‌گذاری آموذزمان‌های جدیدی که هنوز وجود ندارند حمایت می‌کند. این نهاد به همان اندازه متعهد به تشویق سازمان‌هایی است که هنوز منطبق با معیارهای آن نیستند، اما این

معیارها را نیرویی پیشران برای گذار به انطباق تام با قوانین مؤسسه می‌دانند. مؤسسه همچنین خواهان اطمینان‌یافتن از این مسأله است که همه سازمان‌های منطبق با معیارهای خود و نیز سازمان‌هایی را که به اهداف این سازمان متعهدند ولی هنوز با همه این معیارها منطبق نیستند و البته خواهان چنین انطباقی هستند به عضویت خود درآورده باشد. مؤسسه در اجرای وظایف و نقش خود به دنبال ایجاد تعادل میان دو هدف کلیدی بوده است که غایت و عملکرد آن را شکل می‌دهند. هدف اول فراگیری است. این نهاد، طیف گسترده‌ای از آمبودزمان‌ها را شناسایی می‌کند که بازتاب‌دهنده طیف وسیعی از کشورها و مناطقی هستند که دفاتر منفرد ضدفساد در آن‌ها فعال هستند. مدل‌های متفاوت قانون‌گذاری و پاسخ‌گویی زیربنای دفاتر آمبودزمان هستند که در شرف تأسیس‌اند. این امر می‌تواند بازتاب فرهنگ‌ها و ترتیبات مندرج در قوانین اساسی مختلف باشد. بنابراین مؤسسه خواهان بازتاب این تنوع در میان اعضای خویش است. دومین هدف مؤسسه تسهیل نقش ضدفساد و حفاظت از ارزش‌های بنیادین استقلال، عینیت و انصاف است که زیربنای هر نهاد آمبودزمان هستند و به صورت مهمی عملکرد آن را تعریف می‌کنند. در این مؤسسه ۵ نوع عضویت از هم تفکیک شده‌اند:

۱. **اعضای سازمانی:** اعضای سازمانی مرکب از دفاتر آمبودزمان هستند که ممکن است عناوین متفاوتی داشته باشند. این اعضا دارای حق رأی در پذیرش اعضای جدید هستند.
۲. **اعضای وابسته:** این نوع عضویت شامل افراد و سازمان‌هایی می‌شود که علاقه‌مند یا درگیر در فعالیت‌های ضدفساد هستند ولی صلاحیت اعضای سازمانی را ندارند.
۳. **اعضای افتخاری:** هیأت مدیره مؤسسه این نوع اعضا را منصوب می‌کند. آنان افرادی منتخب هستند که کمک‌های ارزشمندی به توسعه و ترویج مقابله با فساد کرده‌اند.
۴. **اعضای فردی:** این گروه از اعضا شامل افرادی هستند که صلاحیت‌های اعضای سازمانی را ندارند و یا کارکنان سازمان‌های آمبودزمان هستند که علاقه‌مند به فعالیت‌ها، بورسیه‌ها و کتابخانه‌های مؤسسه‌اند.
۵. **اعضای کتابخانه‌ای:** افزون بر این، تعدادی کتابخانه در سراسر جهان هستند که در انتشارات مؤسسه عضویت دارند و متون منتشره برای آن‌ها ارسال می‌شود. این اعضا تحت‌عنوان اعضای کتابخانه‌ای دسته‌بندی شده‌اند.

۶. فعالیت‌های آموزشی و تحقیقاتی مؤسسه

این نهاد در تلاش برای تمرکز بر حکمرانی خوب و ظرفیت‌سازی، به سه شیوه آموزش، تحقیق و بارانه‌های منطقه‌ای برای پروژه‌ها از اعضای خود حمایت می‌کند:

۱-۶. آموزش

موفقیت چشمگیر دوره‌های آموزشی نشان داد که سازمان‌های عضو مؤسسه بسیار خواهان و مشتاق بهره‌مندی از فعالیت‌های آموزشی آن هستند. مؤسسه به شدت از ضرورت برنامه‌های آموزشی برای اعضای خود آگاه است و با تمرکز بر مناطق و موضوعاتی که آمبودزمان‌ها نگرانی خاصی در مورد آن‌ها دارند در حال برنامه‌ریزی برای دوره‌های آموزشی تکمیلی است.

دبیرخانه مؤسسه در وین اتریش از نوامبر سال ۲۰۱۰ میلادی میزبان ابتکارات آموزشی متنوعی بوده است و با پیشنهادهای آموزشی موفق شده است پیوندهای نزدیکی با آمبودزمان‌های شناخته‌شده‌ای مانند آمبودزمان اُنتاریو در کانادا، دانشگاه کوین مارگارت اسکاتلند، آمبودزمان نیوساوت ولز در استرالیا و آکادمی بین‌المللی ضد فساد که در وین مستقر است برقرار کند. این نهاد بر اثر بازخوردهای مثبتی که در این زمینه از اعضای خویش دریافت داشته است، برنامه‌های آموزشی چندی را در مقر خود در وین به راه انداخته است و قصد دارد در آینده‌های نزدیک این خدمات را در بخش‌های منطقه‌ای خود نیز ارایه کند. مؤسسه همچنین با نگاه به تقویت ظرفیت‌های اعضا و رشد تبادل مهارت‌های ضدفساد در میان آن‌ها کوشیده است نیازهای آموزشی خاص هریک را شناسایی و در سمینارهای آموزشی سفارشی، موضوعات بیشتری را به آن‌ها پیشنهاد دهد. هدف مؤسسه از برگزاری کارگاه‌ها و سمینارهای آموزشی، کمک به بهبود وضعیت دفاتر آمبودزمان در کشورهایی است که دموکراسی‌های نوپایی دارند و یا در حال اصلاح روندهای سیاسی داخلی خود هستند. هیأت مدیره مؤسسه براساس این جهت‌گیری از دفاتر آمبودزمان در سراسر جهان حمایت می‌کند و به آن‌ها مشاوره می‌دهد. همچنین این کمک‌ها شامل حال کشورهایی نیز می‌شوند که قصد دارند آمبودزمان‌های مختص خود را ایجاد کنند. به‌عنوان مثال در سال‌های اخیر، کشورهای اروپای مرکزی و شرقی و نیز آن دسته از کشورهای آمریکای لاتین و آفریقا که نگران این مسأله بوده‌اند و یا قصد تأسیس آمبودزمان خود را داشته‌اند، از این کمک‌ها برخوردار شده‌اند. از سوی دیگر تقاضاها از این مؤسسه برای کمک به بهبود و ارتقای دموکراسی در سطح جهان افزایش چشمگیری داشته است. به‌عنوان نمونه سازمان ملل متحد در زمینه ایجاد، بهبود و گسترش آمبودزمان‌های ملی، آمبودزمان‌های حقوق بشر و کمیسیون‌های حقوق بشری که حکم دفاتر آمبودزمان را داشته‌اند بسیار فعال بوده است.

از سال ۲۰۰۹ میلادی تاکنون دویست نفر از مدیران ارشد آمبودزمان‌ها از قریب چهل کشور از آموزش‌های مؤسسه منتفع شده‌اند. بازخوردهای مثبت این برنامه‌ها، مؤسسه را تشویق کرده است که سطح و کیفیت آموزش‌های خود را ارتقا بخشد. از سال ۲۰۱۰ میلادی مؤسسه از ابتکارات آموزشی زیر حمایت کرده و یا آن‌ها را میزبانی کرده است. این دوره‌های آموزشی

به صورت رایگان به همه اعضا ارایه شد و آن‌ها را قادر ساخت تا تحقیق مؤثر و تکنیک‌های مدیریت شکایات را تمرین کنند.

*** دوره‌های آموزشی سال ۲۰۱۰ میلادی:** مؤسسه در نوامبر این سال و در وین دوره‌ای را با عنوان «دندان‌هایتان را تیز کنید» با کمک آمبودزمان اونتاریون کانادا برگزار کرد. این برنامه آموزشی که برای کارکنان آمبودزمان‌ها طراحی شده بود، بر تحقیقات سیستماتیک تمرکز داشت. سی و هشت نفر از کارکنان آمبودزمان‌ها از هفده کشور مختلف در این برنامه آموزشی مشارکت داشتند. مؤسسه موفق شد منابع لازم را برای پنج بورسیه تأمین کند تا این بورسیه‌ها در اختیار اعضای سازمان‌هایی قرار گیرد که منابع مالی محدودی داشتند.

دوره‌های آموزشی سال ۲۰۱۱ میلادی: دوره‌ای که در ژوئن همین سال در وین برگزار شد، عنوانی مشابه دوره سال قبل داشت و آمبودزمان اونتاریون کانادا نیز مسئولیت اجرای آن را برعهده گرفت. در این دوره سه روزه نیز به موضوعات مربوط به تحقیقات ضدفساد همچون روش‌های مصاحبه مؤثر، بازیابی مستندات مرتبط، نگهداری از شواهد، گزارش‌نویسی و استفاده از شبکه‌های اجتماعی پرداخته شد. ۳۷ نفر از ۲۳ کشور مختلف در این دوره حضور داشتند. مؤسسه با کمک شهرداری شهر وین موفق شد ۹ بورسیه جدید را به کارکنان سازمان‌هایی که منابع مالی محدودی داشتند اعطا کند. در ماه اکتبر این نهاد با کمک نهاد همکار کانادایی خود دوره مشابهی را در حاشیه سی و دومین کنفرانس سالانه انجمن دادآوری ایالات متحده آمریکا در جکسونویل فلوریدا برگزار نمود. ۲۳ نفر از آنتیگوآ، برمودا، گرانا، ایالات شمال غربی استرالیا، پاکستان و آمریکا در این دوره شرکت کردند.

دوره‌های آموزشی سال ۲۰۱۲ میلادی: مؤسسه در ماه می این سال برگزاری دوره‌ای را تحت عنوان «شاکیان نامعقول و مدیریت مؤثر شکایات» در هنگ‌کنگ و ماکائو ترتیب داد. آمبودزمان استرالیا همکار نهاد در این زمینه بود. مؤسسه منابع مالی لازم برای کارگاه‌های آموزشی این دوره را که دفتر آمبودزمان هنگ‌کنگ و کمیسیون ضدفساد ماکائو آن را میزبانی می‌کردند تأمین نمود. در این دوره استراتژی‌ها و مهارت‌های زبانی لازم برای مدیریت شاکیان نامعقول و همچنین عناصر اساسی و بهترین روش‌های مدیریت شکایات به مشارکت‌کنندگان آموزش داده شد. این دوره توانست ۴۱ نفر از چین، هنگ‌کنگ، اندونزی، ایران، ژاپن، کره، ماکائو، مالزی، نیوزیلند، پاکستان و تایلند را به خود جلب کند. در ماه سپتامبر، مؤسسه با همکاری دانشگاه کوئین مارگارت، سمیناری را با عنوان «رویه‌های مدیریت شکایات» برگزار نمود. دانشگاه مذکور این دوره آموزشی سه روزه را به صورت سفارشی برای مؤسسه طراحی کرده بود. ارزیابی شکایات، تحقیق مؤثر، عمل براساس یافته‌ها و گزارش‌نویسی و ارتباطات مؤثر از جمله

موضوعاتی بودند که در این دوره به حصار آموزش داده شد. این افراد شامل ۳۶ نفر از ۲۳ کشور مختلف بودند. در این دوره نیز همچون دوره‌های پیشین، مؤسسه با کمک شهرداری وین ۵ بورسیه در اختیار اعضای سازمان‌هایی قرار داد که منابع مالی محدودی داشتند. مؤسسه در ماه نوامبر بار دیگر دوره آموزشی «دندان‌هایتان را تیز کنید» را با همکاری آمبودزمان اوتتاریون و این بار در نیوزیلند برگزار نمود. این دوره که در حاشیه دهمین کنفرانس جهانی مؤسسه در ولینگتون برگزار گردید، ۷۶ هنرآموز داشت. در همین زمان، آمبودزمان استرالیا بار دیگر دوره آموزشی «هدایت شاکیان نامعقول» را برگزار کرد که در آن ۶۵ هنرآموز حضور داشتند.

دوره‌های آموزشی سال ۲۰۱۳ میلادی: دانشگاه کوئین مارگارت در ماه آوریل، سمینار آموزشی «رویه‌های مدیریت شکایات» را این بار در بانکوک تایلند برگزار ساخت. آمبودزمان تایلند به مناسبت سیزدهمین سالگرد تأسیس خود، میزبانی سمینار را برعهده داشت. ۷۰ نفر هنرآموزی که در این دوره حضور داشتند، این شانس را یافتند که به دانش خود در مورد رویه‌های تحقیقاتی، به اشتراک گذاشتن این دانش و شبکه‌سازی با همکارانشان که زمینه‌های قانونی و فرهنگی متفاوتی دارند بیفزایند. در سپتامبر همین سال، مؤسسه برای نخستین بار دوره‌ای آموزشی را با همکاری آکادمی بین‌المللی ضدفساد در شهر وین ترتیب داد. این آکادمی سازمانی بین‌المللی است که در زمینه مبارزه با فساد به تحقیق و آموزش مشغول است. این دوره به‌منظور بهبود و ارتقای مهارت‌های کارکنان آمبودزمان‌ها طراحی شده بود که وظیفه مبارزه با فساد به آن‌ها محول شده است. ۳۰ نفر از ۲۱ کشور برای شرکت در این دوره در اتریش گرد هم آمدند. مدرسان مشهوری این دوره را اداره کردند و مشارکت‌کنندگان ضمن آشنایی و استفاده از تجارب همکاران خود در سایر کشورها، بر دانش خود در زمینه‌ی چگونگی ایجاد شفافیت، پاسخ‌گویی و حکمرانی خوب در مدیریت عمومی در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی افزودند. در ماه نوامبر، مؤسسه برای نخستین بار دوره «دندان‌هایتان را تیز کنید» را برای اعضای شاخه منطقه آفریقای خود برگزار کرد. کمیسیون تحقیقات زامبیا با حمایت مالی مؤسسه و مرکز تحقیقات دادآوری آفریقا میزبان این دوره بودند. در این دوره ۸۰ نفر از ۲۰ کشور آفریقایی حضور داشتند که انگلیسی‌زبان و فرانسوی‌زبان بودند.

دوره‌های آموزشی سال ۲۰۱۴ میلادی: در ماه آوریل این سال، با حمایت بانک جهانی، سازمان شراکت حکومت آزاد و مؤسسه، سمیناری آنلاین با عنوان «دادآوری و حکومت آزاد» به زبان انگلیسی برگزار شد. نمایندگان آمبودزمان‌ها و سازمان‌های مدنی و دانشگاهی در این سمینار آنلاین حضور داشتند. سخنرانان پس از هر ارایه به سؤالاتی که شرکت‌کنندگان ارسال می‌کردند پاسخ می‌دادند. ۸۰ نفر از سراسر جهان به‌صورت فعالانه‌ای در بحث‌ها مشارکت داشتند. در ماه می، سمینار آنلاین دیگری با همین عنوان ولی به زبان اسپانیولی درباره‌ی نقش آمبودزمان‌ها در

زمینه حکومت آزاد برگزار گردید. سخنرانان این سمینار از آمبودزمان‌های پرو و کاستاریکا و انجمن سازمان‌های مدنی برای عدالت آرژانتین بودند.

دوره‌های آموزشی سال ۲۰۱۵ میلادی: مؤسسه در سال کاری ۲۰۱۴/۲۰۱۵ میلادی، سمینارهای آموزشی زیر را برنامه‌ریزی و اجرا کرده است:

- «شاکیان نامعقول»: مؤسسه این سمینار را با همکاری AOA برگزار کرده است که آمبودزمان تایلند میزبانی آن را برعهده داشت.
- سمینار «آموزش ضدفساد»: آمبودزمان آنتیگوا و باربودا با همکاری کنفرانس سالانه CAROA این کنفرانس را در می سال ۲۰۱۵ میلادی میزبانی کردند. آکادمی بین‌المللی ضدفساد مستقر در استرالیا نیز مدرسان این دوره را تأمین نمود.
- سمینار «آموزش NPM/OPCAT»: آمبودزمان جمهوری لاتویا میزبانی این سمینار را در ژوئن سال ۲۰۱۵ میلادی برعهده داشت. این سازمان به‌همراه انجمن جلوگیری از شکنجه، این دوره را در شهر ریگا به اجرا درآوردند.
- سمینار «تکنیک‌های تحقیق و مدیریت شکایات»: این سمینار در سال ۲۰۱۶ میلادی در اسپانیا برگزار خواهد شد و یکی از اعضای شاخه آمریکای لاتین مؤسسه میزبان این سمینار خواهد بود. دانشگاه کویین مارگارت هم وظیفه ارایه آن را تقبل کرده است.

۲-۶. پژوهش

مؤسسه به اجرای پروژه‌های تحقیقاتی کمک می‌کند که بنیانی برای تبادل بیشتر بهترین رویه‌ها میان سازمان‌های عضو خواهند شد و اطلاعات جامعی در باب سایر اعضای این نهاد به اعضای تازه‌وارد ارایه خواهند داد. «بررسی مقایسه‌ای آمبودزمان‌های آسیایی» و «بررسی مقایسه‌ای آمبودزمان‌های استرالاسیا و اقیانوسیه» دو نمونه از عناوین پژوهش‌هایی هستند که این مؤسسه تاکنون انجام داده است.

مؤسسه آمبودزمان بین‌المللی، مؤسسه حقوق بشر لودویگ بولتسمان را مأمور ساخت که مطالعه‌ای مقایسه‌ای در باب آمبودزمان‌های منطقه استرالاسیا و اقیانوسیه صورت دهد. هدف پژوهش یاد شده بررسی جهت‌گیری‌ها و وضعیت قانونی و وضعیت کنونی آمبودزمان‌های منطقه استرالاسیا و پاسیفیک است. این پژوهش نهادهای مذکور را با توجه به خاص بودن جوامع و نظام‌های سیاسی که در آن‌ها واقع شده‌اند مورد مطالعه قرار می‌دهد. به‌علاوه، این پروژه بر مطلوبیت و هماهنگی آمبودزمان‌های مختلف با هنجارهای مدیریت خوب و استانداردهای حقوق بشری منطقه‌ای و بین‌المللی و همچنین سازوکارهای گردآوری اطلاعات تمرکز می‌کند. نسخه‌ای از این پژوهش در سال ۲۰۱۳ میلادی تحت‌عنوان «آمبودزمان‌های استرالاسیا و

اقیانوسیه» منتشر شد. این کتاب حاوی تحلیل مقایسه‌ای سرشار از جزئیاتی در باب آمبودزمان‌های منطقه است. افزون بر این پژوهش‌ها، مؤسسه براساس اساسنامه قصد دارد فعالیت‌های پژوهشی خود را در آینده گسترش دهد. مؤسسه همچنین تحقیقات خرد دیگری را به صورت مستمر طراحی و اجرا کرده است. نهادها و سایر اعضا اجازه دسترسی به این پژوهش‌ها را که در کتابخانه مؤسسه موجود هستند دارند.

۷. یارانه‌های منطقه‌ای

کمیته اجرایی مؤسسه با استفاده از حق عضویت اعضا قادر است به پروژه‌های شفاف‌سازی مالی در سطوح منطقه‌ای کمک‌های مالی کند. به‌عنوان نمونه این ارگان در سال ۲۰۱۱ میلادی از میان طرح‌های پیشنهادی بسیاری که از طرف پنج منطقه سازمان به این کمیته ارایه گردید، شش مورد آن‌ها را انتخاب نمود. بیشتر این پروژه‌ها در ارتباط با ابتکارات آموزشی یا ارتباطات عمومی یا فعالیت‌های تحقیقاتی بودند.

مؤسسه به‌منظور حمایت از بخش‌های منطقه‌ای خود یارانه‌هایی را به آن‌ها اختصاص داده است و با این یارانه‌ها توانسته است جمعاً پانزده پروژه متفاوت و چندین سمینار و کارگاه آموزشی را در سراسر جهان به مرحله اجرا درآورد. تعداد روزافزون تقاضاها برای یارانه‌های منطقه‌ای در هر سال، اهمیت و افزایش نیاز به تأمین مالی مستقیم در مناطق را نشان می‌دهد. علاوه بر این، مؤسسه قادر است به‌صورت مستقیم از پروژه‌هایی که در زمینه مدیریت خوب به اجرا درمی‌آیند حمایت کند.

۸. انتشارات

مؤسسه فعالیت‌های انتشاراتی متنوعی را در دوره‌ی حیات خود تجربه کرده است. این فعالیت‌ها که به سه زبان رسمی مؤسسه انجام شده‌اند، شامل موارد زیر هستند:

- ۱- کتاب سال آمبودزمان: مؤسسه این ژورنال را با کمک انتشارات مارتینوس نیچه‌وف منتشر می‌کند.
- ۲- آثار مناسبی: این آثار مکتوب به مناسبت‌های مختلف و به‌صورت گاهنامه منتشر می‌شوند.
- ۳- خبرنگارنامه مؤسسه: این خبرنگارنامه به‌صورت فصلنامه منتشر می‌شود.
- ۴- کتاب‌ها: این کتاب‌ها عمدتاً حاوی مقالات و نوشته‌هایی هستند که در کنفرانس‌ها ارایه شده‌اند و یا مدیریت دفاتر آمبودزمان‌ها آن‌ها را تولید کرده است.

علاوه بر این، مؤسسه دارای کتابخانه و مرکز اسنادی است که تک‌نگاری‌ها، مقالات و گزارش‌های سالانه و قانونی دبیرخانه در آن نگهداری می‌شوند. این کتابخانه و مرکز اسناد در دانشگاه آلبرتای کانادا واقع شده است.

سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد^۱

۱. سازمان در یک نگاه

سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد^۲، شبکه‌ای بین‌المللی از نمایندگان پارلمانی است که خود را وقف حکمرانی خوب و مبارزه با فساد در جهان کرده‌اند. این سازمان از بدو تأسیس تاکنون اطلاعات و تحلیل‌های لازم در این زمینه را فراهم نموده، شاخص‌هایی بین‌المللی را پایه‌گذاری کرده و با ترکیبی از فشار جهانی و عمل ملی، آگاهی عمومی را در این مورد بهبود بخشیده است.

سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد در اکتبر سال ۲۰۰۲ میلادی و در نتیجه کنفرانسی جهانی در اتاواي کانادا پایه‌گذاری شد. در این کنفرانس ۱۷۰ نماینده پارلمان و ۴۰۰ ناظر شرکت‌کننده به توافق رسیدند که به مبارزه با فساد و بهبود حکمرانی خوب پردازند. در این کنفرانس بود که هیأت مدیره، اساسنامه سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد را تصویب نمود. این سازمان از پاییز سال ۲۰۰۳ میلادی به‌عنوان یک موجودیت قانونی غیرانتفاعی و تابع حقوق داخلی کانادا موجودیت یافت. سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد تنها شبکه بین‌المللی نمایندگان پارلمانی است که به‌صورت انحصاری به مبارزه با فساد می‌پردازد و این مسأله را موضوع کار خود قرار داده است. اعضای سازمان ۵۰ کشور از همه مناطق جهان را نمایندگی می‌کنند.

هیأت مدیره و مدیرکل سازمان با بهره‌گیری از کتاب‌های راهنما، کارگاه‌ها و ظرفیت‌سازی میان نمایندگان پارلمان‌های سراسر دنیا، از نیروهای عملیاتی جهانی ضدفساد حمایت می‌کنند. سازمان از طریق نیروهای عملیاتی جهانی قادر است از ایجاد تغییرات در قوانین و سوء مدیریت‌ها در پارلمان‌های ملی به‌منظور کنترل فساد، بهبود حکمرانی خوب و پاسخ‌گوتر ساختن قوه‌ی مجریه نسبت به مردم پشتیبانی کند.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه

فساد نگاشته شده است: <http://gopacnetwork.org>

2. The Global Organization of Parliamentarians against Corruption (GOPAC)

۲. دورنما، رسالت و ارزش‌های بنیادین

دورنمای سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد، دستیابی به پاسخ‌گویی و شفافیت از طریق سازوکارهای مؤثر ضدفساد، مشارکت همگانی و همکاری میان نمایندگان پارلمانی، حکومت و جامعه مدنی است. مأموریت سازمان برای نیل به این دورنما، کمک و حمایت از نمایندگان پارلمان‌ها در تلاش آنان برای پاسخ‌گو و شفاف ساختن حکومت‌ها است. دورنما و رسالت، براساس تعهد سازمان به ارزش‌های بنیادین و روشن آن است. ارزش‌هایی که هدایت‌گر برنامه‌ها، پروژه‌ها و تلاش هر روزه کشورها برای ارتقای حکمرانی خوب و حکومت قانون در سراسر جهان هستند. این ارزش‌های بنیادین عبارت‌اند از:

- انسجام و وحدت: انسجام در قلب دستورکار مبارزه با فساد است. سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد به همان اندازه که به دنبال صداقت، شفافیت و نظم در حکومت‌ها است، خود را ملتزم به این ارزش‌ها در طی طریق خویش می‌داند.
- پاسخ‌گویی: پاسخ‌گویی و شفافیت، جوهره یک حکومت خوب هستند. سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد خود را متعهد می‌داند که با پاسخ‌گویی به اعضا، شرکا و سرمایه‌گذاران خویش، در این زمینه الگو باشد. سازمان با تضمین این که پاسخ‌گویی عنصری بنیادین در همه فعالیت‌ها است، این امر را از حکومت‌ها نیز طلب می‌کند.
- همکاری: سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد آگاه است که مبارزه با فساد مبارزه‌ای همگانی و برای همگان است و تنها زمانی می‌تواند موفقیت‌آمیز باشد که همه با یکدیگر در این زمینه همکاری و عمل کنند. لذا این سازمان خود را ملزم به همکاری با قانون‌گذاران، جامعه مدنی، سازمان‌های غیردولتی و بخش خصوصی می‌داند و به دنبال ایجاد ائتلافی قوی علیه فساد در تمام بخش‌های جامعه است.
- تنوع: سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد، سازمانی همگانی و مبتنی بر تنوع است. این سازمان متعهد به ایجاد شبکه‌ای آزاد و صلح‌آمیز است و فارغ از سن، نژاد، مذهب، جنسیت و دیدگاه‌های سیاسی، خواهان عضویت تمام کسانی است که به ارزش‌های این سازمان باور دارند.

۳. اعضا و کارکنان

۳-۱. هیأت مدیره

هیأت مدیره‌ای مرکب از اعضای هر بخش منطقه‌ای، سازمان را اداره می‌کنند. بخش‌های منطقه‌ای که به صورت کامل سازماندهی شده‌اند، حق دارند سه نماینده در هیأت مدیره داشته

باشند. بخش‌های منطقه‌ای که هنوز کار تأسیس آن‌ها در جریان است، تنها یک نماینده در این هیأت دارند.

۲-۳. دبیرخانه جهانی

دبیرخانه سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد، قطب حرفه‌ای شبکه جهانی سازمان است. دبیرخانه جهانی، پروژه‌های جهانی سازمان را هدایت می‌کند، روابط با نهادهای بین‌المللی و چندجانبه را حفظ می‌نماید و پشتیبان بخش‌های ملی و منطقه‌ای است. این دبیرخانه همچنین عملکرد نیروهای عملیاتی جهانی را ورای مرزها هماهنگ می‌سازد، سیاست‌های هیأت مدیره را به اجرا می‌گذارد و برای استمرار پاسخ‌گویی به اعضا و شرکا در نظام بین‌المللی با کمیته اجرایی همکاری می‌کند. نکته آخر این که دبیرخانه جهانی وظیفه دارد گزارش‌ها، بایگانی‌ها و اسناد سازمان را نگهداری کند.

۳-۳. نیروهای عملیاتی جهانی^۱

نیروهای عملیاتی جهانی، گروه‌هایی از نمایندگان فعلی و سابق هستند که در وضعیت‌های خاص و بحرانی در جریان مبارزه با فساد وارد عمل می‌شوند. اعضای این نیرو در مناطق متبوعشان به عملیات‌های جهانی حیات می‌بخشند و دستورکارهای این عملیات‌ها را در میان همتایان و نمایندگان پارلمان ملی‌شان ارتقا می‌دهند. سازمان از طریق نیروهای عملیاتی جهانی به اعضای خویش کمک می‌کند تا تغییرات مدیریتی و قانونی لازم را برای کنترل فساد، بهبود حکمرانی خوب و پاسخ‌گو ساختن قوه‌ی مجریه مرسوم سازند. سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد در حال حاضر پنج نیروی عملیاتی جهانی در اختیار دارد:

- گروه‌های ضربت ضد پولشویی^۲
- گروه‌های ضربت کنوانسیون ملل متحد علیه فساد^۳
- گروه‌های ضربت سوءمدیریت پارلمانی^۴
- گروه‌های ضربت رهبری و اخلاق پارلمانی^۵
- گروه‌های ضربت مشارکت اجتماعی^۶

اعضای نیروهای عملیات جهانی با حمایت دبیرخانه جهانی در این فعالیت‌ها مشارکت دارند:

- انتشار و به اشتراک‌گذاردن دانش و اطلاعات لازم برای اعضا

1. GOPAC's Global Task Forces (GTFs)

2. Anti-Money Laundering Task Forces

3. United Nations Convention Against Corruption Task Forces

4. Parliamentary Oversight Task Forces

5. Parliamentary Ethics and Conduct Task Forces

6. Participation of Society Task Forces

- مشارکت در کارگاه‌های ظرفیت‌سازی و رخدادهای منطقه‌ای و بین‌المللی
- انجام پژوهش‌های لازم و انتشار محتوای این پژوهش‌ها در قالب کتابچه‌های راهنمای کاربرپسند، گزارش‌ها، نوشته‌های سیاست‌گذارانه و مطالعات موردی
- ایجاد ارتباط میان هم‌تایان و یادگیری از یکدیگر
- حمایت از اجرای قوانین ضدفساد و ارتقای اصول دموکراتیک در سراسر جهان

۴. برنامه‌ها

۴-۱. برنامه ضدپولشویی

این برنامه فرایندی است که طی آن روشن می‌شود منابع مالی یک یا چند سرمایه‌گذاری از منابع غیرقانونی مانند فساد تأمین شده‌اند. هدف این عملیات که معمولاً در چندین مرحله انجام می‌شود، اثبات این مسأله است که سرمایه‌ها و دارایی‌هایی که به ظاهر از منابع مشروع تأمین و وارد چرخه اقتصادی شده‌اند، در واقع غیرقانونی هستند. این کار معمولاً از طریق خارج کردن سرمایه‌ها و منابع از مرزها و قرار دادن آن‌ها در مؤسسات مالی قانونی و مشروع صورت می‌پذیرد. رابطه میان پولشویی و فساد روشن است. پول ناشی از فساد معمولاً با تلاش برای مشروع‌سازی و اختفای منبع آن تطهیر می‌شود. رژیم‌هایی که فاقد سیستم پاسخ‌گویی و شفافیت هستند، معمولاً سطح بالایی از فساد و پولشویی دارند. افزون بر این براساس گزارش فساد جهانی که سازمان شفافیت بین‌المللی منتشر می‌کند، برخی از فقیرترین کشورهای جهان، فاسدترین آن‌ها نیز هستند. این گزارش نشان می‌دهد کاهش یک واحدی فساد در یک شاخص ده واحدی باعث می‌شود سطح درآمد ناخالص ملی $\frac{1}{3}$ تا $\frac{1}{8}$ درصد افزایش پیدا کند.

گروه *ضریت جهانی ضدپولشویی*؛ این نیرو با متخصصان و سازمان‌های ضدپولشویی مانند نیروی واکنش سریع مالی، بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول، دفتر مبارزه با جرایم و مواد مخدر سازمان ملل، اینترپل، گروه اِگمونت و سازمان شفافیت بین‌المللی همکاری می‌کند. این نیروی عملیاتی، رویکردی مکمل را درمورد مبارزه با پولشویی به‌ویژه تطهیر پول‌های ناشی از فساد ارایه کرده و استفاده از ابزارها و تکنیک‌های عملی برای محدود ساختن یا ممانعت از چنین فعالیت‌هایی را بهبود بخشیده است.

گروه *ضریت جهانی ضدپولشویی* برای کمک به نمایندگان پارلمان‌ها در مبارزه با پولشویی ناشی از فساد، «راهنمای عملی مبارزه با پولشویی برای نمایندگان مجالس» را ارایه کرده است. این منبع، اطلاعات و ابزارهای لازم برای اقدامات فعالانه تقنینی در مبارزه با پولشویی را برای نمایندگان مهیا ساخته است. نمایندگان با کمک گرفتن از این راهنما، دانش ضروری برای قانون‌گذاری ضدپولشویی را به‌دست خواهند آورد و برای تعقیب فعالیت‌های پولشویی در

کشورشان ائتلافی را شکل خواهند داد. گروه ضربت جهانی ضدپولشویی در حال حاضر تلاش‌هایش را معطوف به دو حوزه شفافیت مالکیت منافع و تطهیر پول برای تأمین مالی تروریسم ساخته است. این نیرو براساس اصول زیر عمل می‌کند:

- ظرفیت‌سازی: از طریق کارگاه‌های ضدپولشویی، ایجاد فهم درست در میان نمایندگان در زمینه رویه‌های درگیر در پولشویی، عملکردهای بین‌المللی برای مبارزه با این رویه‌ها و به‌خصوص شیوه‌های مشارکت مؤثر آن‌ها در این مبارزه
- ایجاد شراکت‌ها: ایجاد ارتباطاتی با نهادهای تخصصی بین‌المللی برای کمک به تضمین این‌که آن‌ها فهم روشنی از این مسأله پیدا کنند که چگونه نمایندگان مجالس می‌توانند رهبری و حمایت سیاسی لازم را برای فعالیت‌های ضدپولشویی این نهادها تأمین کنند. این شراکت‌ها همچنین متوجه سازماندهی مواد اطلاعاتی است که سازمان‌های بین‌المللی در این زمینه در اختیار نمایندگان مجالس قرار می‌دهند. از سوی دیگر، این نیرو با ایجاد شراکت قصد دارد نمایندگانی را تربیت کند که به دنبال اصلاح رویه‌های داخلی کشورشان از طریق کار کارشناسی هستند.
- برنامه‌های عملی: برنامه‌های عملی و جهانی در حال گسترش، به دنبال کمک به نمایندگانی است که فعالانه در پی اجرای تجارب بهتر در زمینه مبارزه با پولشویی در کشورها و مناطقتشان هستند.
- درس‌های آموخته: هدف این برنامه، رهگیری تجارب، به اشتراک‌گذاری و درهم آمیختن آموخته‌های نمایندگان درگیر در فعالیت‌های ضدپولشویی برای کمک به بهبود عملکرد آن‌ها در مبارزه با پولشویی است.

۴-۲. فساد بزرگ

برخی از اشکال فساد آن‌چنان بزرگ، خطرناک، فاجعه‌بار و تأثیرگذار بر زندگی انسان، حقوق بشر و رفاه وی هستند که باید وجدان جامعه بین‌المللی را به درد آورده و میل ملت‌ها به کنش علیه آن‌ها را در ورای مرزها بسیج سازند. اعضای سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد به منظور مبارزه با این نوع فسادها به اتفاق آرا این اختیار را به سازمان داده‌اند که فسادهای بزرگ را به عنوان جرم در حقوق بین‌الملل بگنجانند تا دست نهادهای بین‌المللی در تعقیب، بازداشت، قضاوت و صدور حکم برای آن‌ها بازگذاشته شود. در پنجمین کنفرانس جهانی سازمان که در فوریه سال ۲۰۱۳ میلادی در مانیل فیلیپین برگزار گردید، اعلام شد که چنین اختیاری به سازمان واگذار شده است.

سازمان در پی این کنفرانس با همکاری بخش‌های منطقه‌ای و شرکای بین‌المللی خود اقدام به ارائه گزینه‌هایی برای اجرای این اختیار واگذار شده کرد. سازمان در پاییز سال ۲۰۱۳ میلادی، صورتجلسه مباحثات خود را که به صورت اجمالی این گزینه‌ها را ترسیم می‌کرد منتشر ساخت. این گزارش به صورت گسترده‌ای در میان اعضا، نمایندگان مجالس، ناظران و شرکا توزیع شد تا گزینه‌هایی را در مورد مناسب‌ترین راه‌حل‌ها برای تعقیب مرتکبین این گونه از فسادها جستجو و مطرح کنند.

سازمان در ۲۷ نوامبر سال ۲۰۱۳ میلادی برای بحث عمیق در مورد این گزینه‌ها تشکیل جلسه داد. این جلسه با عنوان «گردهمایی نمایندگان پارلمانی» به صورت هم‌زمان و موازی با پنجمین کنفرانس کنوانسیون مبارزه علیه فساد ملل متحد - که طرفین دولتی در آن شرکت داشتند - در پاناما برگزار شد. نتیجه این جلسه، اعلامیه‌ای شجاعانه بود که اعضای سازمان در آن موفق به حل مسایل زیر شدند:

- تشویق دولت‌ها به تصویب و اجرای قوانینی که فسادهای بزرگ را با حفظ مسئولیت‌های نهادهای ملی اجرای قوانین، ضابطان ملی و دادگاه‌های داخلی، تحت صلاحیت قضایی بین‌المللی درمی‌آورند.
- تشویق دادگاه‌های منطقه‌ای به پذیرش و اجرای صلاحیت قضایی یادشده به هنگام صدور حکم برای جرایم فسادهای بزرگ با تعهد به مسئولیتشان در برابر نواحی جغرافیایی متبوع خویش
- تشویق دولت‌ها، سازمان ملل و نهادهای بین‌المللی برای به رسمیت شناختن فسادهای بزرگ به عنوان جنایت علیه بشریت
- تشویق دولت‌ها، سازمان ملل و نهادهای بین‌المللی به توسعه سازوکارهای بین‌المللی مکمل برای تعقیب، بازداشت، قضاوت و صدور حکم علیه کسانی که فسادهای بزرگ را سازماندهی می‌کنند.

کمپین جهانی پیشگیری، تعقیب و بی‌اثرسازی^۱ کمپین جهانی پیشگیری، تعقیب و بی‌اثرسازی می‌کوشد شهروندان، قانون‌گذاران و حکومت‌ها را به وادار کردن سازمان ملل و نهادهای بین‌المللی برای به رسمیت شناختن فسادهای بزرگ به عنوان جرایم علیه بشریت فراخواند و از ایجاد سازوکاری بین‌المللی برای تعقیب مرتکبین این گونه جرایم دفاع کند. این کمپین شامل یک دادخواست^۲، یک طومار و حساب‌هایی در شبکه‌های اجتماعی است. در ۹ دسامبر سال ۲۰۱۴ میلادی و در روز بین‌المللی مبارزه با فساد، پایگاه اینترنتی این کمپین جهانی کار خود را آغاز کرد.

۱. Prevent Prosecute Paralyze Global Campaign: # علامت هشتگ که در عنوان این کمپین وجود دارد، نشان می‌دهد کمپین مذکور کمپینی آنلاین است.

2. petition

۴-۳. مشارکت اجتماعی

مشارکت اجتماعی موجب قدرتمندسازی کسانی می‌شود که تمایل دارند در روند تصمیم‌سازی دخیل باشند. هنگامی که افکار عمومی خواهان انسجام می‌شود، فساد با نسبت مستقیمی کاهش می‌یابد. برخی رویه‌های مقبول از جمله دسترسی به اطلاعات قانون‌گذارانه و مدیریتی و همچنین تجارب کمیته‌های پارلمانی در قالب ملاقات‌های آزاد، برنامه‌های تلویزیونی و دعوت شاهدان وجود دارند که از مشارکت اجتماعی در زمینه مبارزه با فساد و مدیریت مؤثر حکومت پشتیبانی می‌کنند. همچنین برخی فعالیت‌های خلاقانه ضدفساد نظیر تجارب حاصل شده در کنیا و هند در این زمینه وجود دارند. دولت کنیا با برنامه صندوق‌های توسعه حوزه‌های انتخابیه^۱، سرمایه‌گذاری‌هایی را در حوزه‌های انتخابیه صورت داد که شهروندان را قادر می‌سازد به صورت مستقیم درگیر مبارزه با فساد و سوءمدیریت شوند. براساس این برنامه، دولت مرکزی سهم هر حوزه‌ی انتخابیه را از بودجه سالیانه به صورت مستقیم به نمایندگان آن حوزه تحویل می‌دهد و این نمایندگان هستند که تصمیم می‌گیرند این منابع در چه بخش‌ها و مکان‌هایی صرف شوند. طبعاً نمایندگان نیز بنا به مسئولیتی که در برابر شهروندان حامی خود دارند ملاحظات آنان را در زمینه‌ی توزیع منابع در نظر می‌گیرند.

کمپین «اسکناس صفر روپیه»^۲ در هند تجربه موفق دیگری در این زمینه است. در سال ۲۰۰۷ میلادی یک سازمان غیردولتی هندی به نام ستون پنجم^۳ پیشنهاد کرد که شهروندان هندی برای نشان دادن اعتراضشان به ارتشاء و رشوه‌خواری در کشور از ابزار جدید اسکناس صفر روپیه استفاده کنند که شبیه به اسکناس ۵۰ روپیه‌ای طراحی شده است. بر روی این اسکناس تبلیغاتی شعارهایی در اعتراض به رشوه‌خواری درج شده بود. «فساد را در همه سطوح از میان بردارید» و «قول می‌دهم که نه رشوه بدهم و نه رشوه بگیرم» از جمله این شعارها بودند. این اسکناس‌ها به این منظور طراحی شدند که اگر در اداره‌ای از شهروندان طلب رشوه شود، آنان این اسکناس‌ها را به عنوان اعتراض به مسئولین آن اداره یا درخواست‌کنندگان مسترد دارند. سازمان ستون پنجم در نخستین گام ۲۵ هزار قطعه از این اسکناس‌ها را در شهر چنای توزیع نمود. در پی موفقیت‌آمیز بودن طرح، سازمان تا سال ۲۰۱۴ میلادی بیش از ۲ و نیم میلیون قطعه اسکناس دیگر را در سراسر هند توزیع کرد.

براساس این‌گونه پیشرفت‌ها در امر مبارزه با فساد، از نظر سازمان سازوکارهایی همچون انتخابات و احزاب سیاسی، رسانه‌ها و سازمان‌های جامعه مدنی مهم‌ترین سازوکارهایی هستند که

1. Constituency Development Funds (CDFs)
2. zero rupee note
3. 5th Pillar

به نمایندگان کمک می‌کنند تا تقاضای عمومی را برای مبارزه با این پدیده افزایش دهند. فشار و کارایی هر کدام از این سازوکارها در باب کنش‌های قوه‌ی مجریه، افراد جامعه مدنی و سازمان‌هایی که درگیر فساد هستند، ممکن است از منطقه‌ای تا منطقه دیگر بسیار متفاوت باشد. گروه ضربت / اجتماع جهانی^۱: این نیرو اهمیت نمایندگانی را که درگیر حوزه‌های انتخابیه خود هستند و به صورت همکاری جویانه با جامعه مدنی کار می‌کنند تا آگاهی از معضلات فساد و لابی کردن را برای تغییرات مدیریتی و قانونی به منظور مبارزه با فساد افزایش دهند، برجسته می‌سازد. این نیرو بر نقش نمایندگی نمایندگان پارلمان‌ها در تضمین این امر تمرکز می‌کند که حکومت صدای مردم را می‌شنود و این توجه خویش را با قانون‌گذاری ضدفساد نشان می‌دهد. این نیرو همچنین مزایای ادغام تخصص فنی سازمان‌های جامعه مدنی در فرمول‌بندی سیاست‌ها و قوانین را گوشزد می‌کند.

گروه ضربت اجتماع جهانی با به اشتراک گذاشتن تجارب و بهترین رویه‌ها و با بهبود ابزارها و تکنیک‌های عملی درگیرسازی عموم در مسایل ضدفساد، به نمایندگان پارلمان‌ها و بخش‌های ملی و منطقه‌ای سازمان انگیزه می‌بخشد و به آن‌ها کمک می‌کند. این نیرو به سیستم‌های پارلمانی متفاوت یاری می‌دهد تا قوانین مناسبی برای بهبود شفافیت، دسترسی به اطلاعات و حمایت از حقوق مدنی آن‌هایی که علیه فساد ایستاده‌اند آرایه نمایند.

۵. کنفرانس‌ها

۵-۱. کنفرانس جهانی

کنفرانس جهانی سازمان رویدادی دوسالانه است که رهبران، اعضای فعلی و آتی، ذی‌نفعان و سرمایه‌گذاران برای الهام‌بخشی، آموزش و تجهیز بخش‌های سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد و اعضای فردی آن در مبارزه کنونی علیه فساد فراهم می‌آیند. این کنفرانس رخدادی چندروزه است که کارگاه‌ها و جلساتی برای ارزیابی پیشرفت و کشف موضوعات جدید و محل نگرانی مشترک را شامل می‌شود.

۵-۲. کنفرانس بین‌المللی ضدفساد^۲

این کنفرانس، یک گردهمایی در سطح سران است که در آن جامعه مدنی، رؤسای دولت‌ها و بخش خصوصی برای حل چالش‌های پیچیده و روزافزون ناشی از فساد به یکدیگر می‌پیوندند. کنفرانس هر دو سال یک‌بار در منطقه‌ای خاص از جهان برگزار می‌شود و ۱۵۰۰ نفر از بیش از ۱۳۵ کشور در آن شرکت می‌کنند.

1. Society Global Task Force

2. The International Anti-Corruption Conference (IACC)

شرکای اروپایی علیه فساد / شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد^۱

(EPAC/EACN)

۱. سازمان در یک نگاه

شرکای اروپایی علیه فساد^۲ و شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد^۳ گروه‌هایی مستقل هستند که با هدف جلوگیری و مبارزه با فساد شکل گرفته‌اند. این دو نهاد با هم مکانی را برای اهل فن در زمینه‌ی مبارزه با فساد و نظارت بر مدیریت و به‌منظور به اشتراک‌گذاردن تجارب و همکاری و رای مرزهای ملی در توسعه راهبردهای مشترک و استانداردهای بالا و حرفه‌ای ارایه می‌نمایند. آن‌ها از سوی دیگر حامی ابزارهای قانونی بین‌المللی هستند و برای ایجاد سازوکارهای شفاف و مؤثر به سایر سازمان‌ها پیشنهاد کمک می‌کنند. بیش از ۸۰ مقام از شورای اروپا و دول عضو اتحادیه اروپا به‌همراه تعداد روزافزونی از شرکای دیگر در این دو گروه‌هایی عضویت دارند. ذیلاً به بررسی جداگانه هریک از این نهادهای فعال ضدفساد خواهیم پرداخت:

۲. شرکای اروپایی علیه فساد

شرکای اروپایی علیه فساد، شبکه‌ای غیررسمی و مستقل است که بیش از ۶۰ مقام ضدفساد و ارگان نظارتی از کشورهای عضو شورای اروپا را گرد هم می‌آورد. اینان که ریشه‌های متفاوتی دارند، از انواع متفاوتی از ظرفیت‌ها و چارچوب‌های قانونی نیز برخوردارند. دفتر اروپایی ضدکلاهبرداری^۴ نیز عضو این شبکه است و مقام عالی کوزوو در این شبکه عضویت ناظر دارد. شرکای اروپایی علیه فساد، واسطه‌ای برای حرفه‌ای‌ها است تا تجاربشان را به اشتراک بگذارند، فرصت‌ها را شناسایی کنند و برای توسعه راهبردهای مشترک و استانداردهای بالای حرفه‌ای در رای مرزهای ملی‌شان به همکاری بپردازند. اعضای شرکای اروپایی علیه فساد از سال ۲۰۰۸ میلادی تاکنون هرساله به‌همراه شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد، کنفرانسی حرفه‌ای را سازماندهی می‌کنند و تعدادی گروه کاری دارند که در طول سال به فعالیت مشغول هستند.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی شرکای اروپایی علیه فساد نگاشته شده

است: <http://www.epac.at>

2. The European Partners against Corruption (EPAC)

3. European contact-point network against corruption (EACN)

4. The European Anti-Fraud Office (OLAF)

این شبکه با حمایت‌های رییس بلژیکی اتحادیه اروپا برای نخستین بار کار خود را در سال ۲۰۰۱ میلادی آغاز کرد. ۲۵ تن از رؤسای سازمان‌های نظارتی به نمایندگی از ۱۵ دولت عضو اتحادیه اروپا در آن زمان، ضرورت همکاری در زمینه‌ی افزایش نظارت بر مدیریت را به‌عنوان شیوه‌ای بهتر برای شناسایی چالش‌های مشترک و پاسخ‌های متحد به این چالش‌ها به رسمیت شناختند. آنان به‌عنوان نخستین گام تصمیم گرفتند که هر ساله ملاقات‌هایی داشته باشند.

در سال ۲۰۰۴ میلادی، ده کشور دیگر به اتحادیه اروپا پیوستند. این اعضای جدید در فرایند ادغام «مجموعه قوانین و مقررات اتحادیه اروپا»^۱ در قوانین داخلی‌شان، پست‌های اداری ویژه‌ای برای مبارزه با فساد ایجاد کردند تا بر روندهای مدیریتی نظارت نموده و جلوی فساد را سد کنند. از این نقطه به بعد بود که مقامات ضدفساد دارای صلاحیت‌ها و اختیاراتی مشابه سایر ارگان‌های نظارتی شدند؛ ارگان‌هایی که در شرکای اروپایی علیه فساد عضویت داشتند. این شبکه به‌صورت رسمی در جریان کنفرانس AGIS از زمینه‌ی ارتقای همکاری عملیاتی در مبارزه با فساد در اتحادیه اروپا دایر شد؛ کنفرانسی که شهر وین در ماه نوامبر سال ۲۰۰۴ میلادی میزبانی آن را برعهده داشت. پس از گسترش اتحادیه اروپا در سال ۲۰۰۷ میلادی، مقامات بلغارستان و رومانی نیز به این شبکه پیوستند.

در سال ۲۰۰۹ میلادی اساسنامه شرکای اروپایی علیه فساد در کنفرانس سالانه این نهاد که در شهر نوآ گوریکای اسلوونی برگزار شد، به اتفاق آرا به تصویب رسید. در این کنفرانس همچنین تصمیم گرفته شد که افزون بر ۲۷ دولت عضو اتحادیه اروپا در آن زمان، مقامات ضدفساد و ارگان‌های نظارتی کشورهای عضو شورای اروپا نیز بتوانند در این نهاد عضویت داشته باشند. همچنین مقامات آلبانی، کرواسی، مقدونیه، مونته‌نگرو، نروژ و صربستان که پیشتر تنها مقام ناظر در نهاد داشتند، به عضویت دائمی آن درآمدند.

۳. شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد

شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد، شبکه‌ای رسمی است که ۵۰ مقام ضدفساد از دول عضو اتحادیه اروپا را دربر می‌گیرد. دفتر ضدکلاهبرداری اروپایی نیز عضو این شبکه است. شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد در سال ۲۰۰۸ میلادی با تصمیم شورای اروپا به‌صورت رسمی آغاز به کار کرد. براساس این تصمیم، شبکه مذکور متکی بر ساختارهای موجود شبکه شرکای اروپایی علیه فساد پایه‌گذاری شد. این شبکه برای ارتقای همکاری میان مقامات دارای صلاحیت در زمینه‌ی جلوگیری و مبارزه با فساد در اتحادیه اروپا و نیز ایجاد ارتباطات نزدیک‌تر میان دول عضو اتحادیه و نهادهای اروپایی طراحی گردید. شبکه یادشده محلی مناسب برای تبادل

1. Acquis communautaire

اطلاعات مرتبط با اتحادیه اروپا در زمینه‌ی شاخص‌ها و تجارب مؤثر، شناسایی فرصت‌ها و همکاری در باب گسترش استراتژی‌های مشترک و استانداردهای عالی حرفه‌ای است.

در کنفرانس سال ۲۰۰۴ میلادی شرکای اروپایی علیه فساد که در وین اتریش برگزار شد، این نهاد از ایده‌ی آغاز به کار شبکه‌ای اروپایی و رسمی‌تر در زمینه مبارزه با فساد حمایت کرد. رییس اتریشی اتحادیه اروپا در آن زمان به همراه شش دولت دیگر عضو اتحادیه در راستای اجرای دستورالعمل‌های طرح عملیاتی برنامه لاهه، طرح ایجاد این شبکه را در شورای اروپا مطرح و پیگیری کردند. اعضای شرکای اروپایی علیه فساد در کنفرانس سال ۲۰۰۶ میلادی که در ماه نوامبر در بوداپست مجارستان برگزار شد، بار دیگر بر این ابتکار صحنه گذاشتند. رییس آلمانی اتحادیه اروپا در سال ۲۰۰۸ میلادی این ایده را جانی دوباره بخشید و باعث شد که شورای اروپا تصمیم شماره 2008/852/JHA را اتخاذ کند که براساس آن، شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد بر پایه ساختارهای شبکه شرکای اروپایی علیه فساد تأسیس شود.

اعضای شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد از سال ۲۰۰۸ میلادی هرساله کنفرانس مشترکی را با همراهی شرکای اروپایی علیه فساد برگزار می‌کنند که گروه‌های کاری متنوعی دارد. این گروه‌های کاری در طول این سال‌ها بسیار فعال بوده‌اند. اعضای شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد همچنین مجاز هستند که به صورت جداگانه و فارغ از دخالت و نظارت شرکای اروپایی علیه فساد، به بررسی پروژه‌ها و مسایل خاص اتحادیه اروپا به‌ویژه در چارچوب مجمع عمومی بپردازند. اساسنامه شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد در کنفرانس سال ۲۰۰۹ میلادی که در نوا گوریکای اسلونی برگزار گردید، به اتفاق آرا تصویب شد.

۴. مأموریت

- مأموریت شرکای اروپایی علیه فساد و شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد عبارت است از:
- ایجاد، حفظ و گسترش تماس بین مراجع نظارتی و ویژه ضدفساد
 - بهبود و ارتقای استقلال، بی‌طرفی، مشروعیت، پاسخ‌گویی و شفافیت در همه سیستم‌هایی که برای نظارت و کنترل بر مدیریت و فساد ایجاد شده و استمرار یافته‌اند.
 - بهبود ابزارها و سازوکارهای قانونی بین‌المللی از منظری حرفه‌ای
 - حمایت از توسعه و ارتقای استانداردهای کاری مشترک و بهترین رویه‌ها برای کنترل نهادهای نظارتی و مراجع ضدفساد
 - فراهم ساختن محلی مناسب برای تبادل اطلاعات و تخصص در باب پیشرفت‌ها در زمینه موضوعات نظارتی و ضدفساد

- حمایت از سایر کشورها و سازمان‌هایی که به دنبال تأسیس یا گسترش سازوکارهای نظارتی و مراجع ضدفساد هستند.
- همکاری با سایر سازمان‌ها، مراجع، شبکه‌ها و ذی‌نفعان در تحقق اهداف فوق

۵. اعضا

در حالی که اعضای شرکای اروپایی علیه فساد، ۶۰ مقام ضدفساد و مرجع نظارتی از کشورهای عضو شورای اروپا هستند، شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد کار خود را با نزدیک به ۵۰ مقام ضدفساد از دول عضو اتحادیه اروپا شروع کرد. بیشتر مقامات ضدفساد و نیز دفتر اروپایی ضد کلاهبرداری عضو هر دو شبکه هستند.

۱-۵. مجمع عمومی

مجمع عمومی رکن نهایی تصمیم‌گیری در شرکای اروپایی علیه فساد و شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد است که با گردهم آمدن همه اعضای این دو شبکه رسمیت می‌یابد. مجمع هر سال حداقل یک بار تشکیل جلسه می‌دهد. البته اگر سه رده مدیریتی رییس، دو معاون و دو جانشین معاون به صورت مشترک و یا حداقل یک سوم اعضا بنا به وضعیتی خاص خواستار تشکیل مجمع شوند، جلسه اضطراری مجمع تشکیل خواهد شد. مجمع عمومی صلاحیت دارد که:

- سیاست‌های کلی شبکه را تعیین کند.
- اعضا و ناظران جدید را بپذیرد.
- اعضا و ناظرانی که مقررات عمومی شبکه را نقض می‌کنند، تعلیق یا اخراج کند.
- اشخاصی که وظیفه اجرای عملکردهای مدنظر اساسنامه را دارند انتخاب و منصوب کند.
- اشخاص فوق را از کار معلق کند و یا کنار بگذارد.
- گروه‌های کاری برای حل معضلات و اجرای پروژه‌های خاص ایجاد کند.
- اعلامیه‌های پس از کنفرانس‌ها را تصویب نماید.
- شبکه را منحل کند.

۲-۵. سازوکار تصمیم‌گیری

تلاش مجمع عمومی این است که تصمیماتش براساس اجماع شکل گیرند. هنگامی که اجماع بر سر مسایلی نظیر اساسنامه، تعلیق یا اخراج اعضا و ناظران و انحلال مجمع به دست نمی‌آید، این اکثریت دو سوم است که چنین تصمیماتی را اتخاذ می‌کند. سایر تصمیمات با اکثریت ساده اخذ می‌شوند. اصل هر فرد یک رأی، اصل حاکم بر رأی‌گیری است. هرگاه پنج عضو از یک کشور خاص باشند، ضمن احترام به حق رأی آنان، موظف هستند در مورد موضوع مورد رأی‌گیری به

توافقی میان خودشان برسند. اگر این توافق به دست نیاید، اصل اکثریت نسبی یعنی نصف به‌علاوه یک رأی باید بین آن‌ها حاکم شود. ناظران و اعضای افتخاری حق رأی ندارند.

۳-۵. ریاست

شرکای اروپایی علیه فساد و شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد، هر دو به‌صورت مشترک یک رییس، دو معاون و دو جانشین معاون دارند. مجمع عمومی این پنج نفر را هر دو سال یک‌بار انتخاب می‌کند. این مقامات امکان انتخاب مجدد برای دوره‌ی بعد را دارند.

۴-۵. دبیرخانه

شرکای اروپایی علیه فساد و شبکه نقطه تماس اروپایی علیه فساد، هر دو دبیرخانه مشترکی دارند که از مارس سال ۲۰۱۱ میلادی، آکادمی بین‌المللی ضدفساد در شهر لاکسنبرگ اتریش میزبان آن است. پیش از این، اداره تحقیقات فدرال اتریش در زمینه‌ی فساد، میزبان این دبیرخانه بود.

طرح مشارکت علیه فساد^۱

Partnering Against Corruption Initiative (PACI)

۱. طرح در یک نگاه

در طول ده سال گذشته، طرح مشارکت علیه فساد تبدیل به صدای بخش تجارت جهانی در زمینه مبارزه با فساد و شفافیت شده است. طرح مشارکت علیه فساد با قریب به ۱۰۰ شرکت عضو، یکی از قوی‌ترین تلاش‌های همکاری‌جویانه میان صنایع در این زمینه است. این ابتکار، محیطی شفاف‌تر، پویاتر و هدفمندتر ایجاد کرده است که با صاحبان جِرف و صنایع، سازمان‌های بین‌المللی و حکومت‌ها برای مقابله با فساد، ایجاد شفافیت و ریسک‌های نوظهور بازار همکاری می‌کند. جامعه هدف این سازمان با پیشگامی و رهبری هیأت مدیره آن تاکنون در حال گسترش و اجرای دستورکاری جهانی برای مبارزه با فساد بوده است. برنامه‌های عملیاتی برآمده از گفتگوهای G20 و B20 در زمینه فساد، تا حد زیادی به چارچوب این دستورکار شکل داده‌اند. ابتکار مشارکت علیه فساد، ابتکاری جهانی و ضدفساد است که شرکت‌ها آن را برای شرکت‌ها ایجاد کرده‌اند. این گردهمایی، یک خط‌مشی تخفیف ریسک را برای کمک به شرکت‌ها به آن‌ها ارایه می‌کند:

- طراحی و اجرای سیاست‌ها و سیستم‌های کارآمد برای جلوگیری، شناسایی و افشای فساد
- سنجش تطابق رویه‌های داخلی با بهترین رویه‌های جهانی از طریق یادگیری و تبادل تجارب و اطلاعات میان هم‌تایان
- هم‌سطح‌سازی حوزه مبارزه با فساد از طریق فراهم ساختن امکان کنش جمعی میان شرکت‌ها، حکومت‌ها و جامعه مدنی

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی ابتکار مشارکت علیه فساد نگاشته شده است: <http://www.weforum.org/communities/partnering-against-corruption-initiative>

۲. تاریخچه طرح

در سال ۱۹۷۱ میلادی، پروفیسور کلاوس شواب، استاد مدیریت بازرگانی در دانشگاه ژنو، صاحبان اروپایی صنایع را برای تبادل نظر در مورد تجارب مدیریت جهانی در داووس سوئیس گردهم آورد. موفقیت این نخستین کنفرانس، وی را ترغیب نمود تا گردهمایی مدیریت اروپایی را ایجاد کند. نام این گردهمایی در سال ۱۹۸۷ میلادی به گردهمایی اقتصادی جهانی^۱ تغییر یافت. گردهمایی اقتصادی جهانی، سازمان بین‌المللی مستقلی است که خود را متعهد به بهبود وضعیت جهان از طریق مشارکت دادن رهبران اقتصادی در دستور کارهای جهانی، منطقه‌ای و صنعتی می‌داند. این گردهمایی به‌عنوان سازمانی که در سال ۱۹۷۱ میلادی ایجاد شد و در ژنو سوئیس استقرار یافت، سازمانی بی‌طرف و غیرانتفاعی است که فارغ از منافع گروه‌های سیاسی عمل می‌کند. هیأت مدیره این گردهمایی که در صنایع مهندسی، ساخت و ساز، انرژی، فلزات و معدن فعالیت دارند، آن را در تلاش برای مبارزه با فساد در دیداری سالانه در ژانویه سال ۲۰۰۴ میلادی پایه‌گذاری کردند. طرح مشارکت علیه فساد، محیطی برای تبادل تجارب و معضلات میان صاحبان صنایع است. نزدیک به ۱۴۰ شرکت در این گردهمایی حضور پیدا می‌کنند.

۳. اهداف طرح

طرح مشارکت علیه فساد اهداف زیر را دنبال می‌کند:

- حمایت از شهروندی مشارکت‌جویانه و تعیین دستور کار جهانی از طریق پیشگام نگهداشتن سازمان. این آرمان با هیأت مدیره‌ای که اعضای آن را مبارزین ضدفساد در جامعه هدف تشکیل داده‌اند محقق می‌شود.
- شکل‌دهی به ابتکارات و پروژه‌های کنش جمعی در سطوح کشوری، منطقه‌ای و صنعتی که جامعه و نیروهای عملیاتی سازمان از آن‌ها حمایت می‌کنند.
- حمایت از گذار سریع و گسترده به شفافیت و مبارزه با فساد. سازمان این هدف را با شناسایی و توسعه اهرم‌ها و ابزارهای گذار همچون قطب کنش جمعی B20، هماهنگ‌سازی چارچوب‌های قانونی و طراحی برنامه‌هایی برای افزایش آگاهی عموم در زمینه فساد به سرانجام می‌رساند.

۴. پروژه‌ها و ابتکارات

این گردهمایی در مقام یک نهاد بین‌المللی، در سطوح کشوری، منطقه‌ای و صنعتی و با توجه به نیازها و منافع شرکت‌های عضو، برای آگاه‌سازی آن‌ها ابتکاراتی را با موضوع مسایل جهانی، ملی، منطقه‌ای و صنعتی مبارزه با فساد و ایجاد فضای مطلوب آغاز کرده است:

(الف) ابتکارات منطقه‌ای: ابتکارات سازمان در این سطح شامل برپایی دیدارهایی میان تجار، حکومت‌ها و جامعه مدنی در سطوح عالی است. ابتکارات یاد شده عمدتاً در مناطقی شکل گرفته‌اند که بازارهای نوظهور و دارای رشد بالایی دارند. در دیدارهای مذکور به موضوع گردانندگان اصلی فساد و گرایش‌های نوظهور در زمینه مبارزه با فساد پرداخته می‌شود. در این راستا سازمان در سال ۲۰۱۴ میلادی، گفتگوهای استراتژیک را در فیلیپین و نیجریه در مورد مبارزه با فساد به راه انداخت. همچنین در همین سال و طی جلسه‌ای فوق‌العاده در کنگره اقتصادی هند، گفتگوهای مشابهی را ترتیب داد.

(ب) پروژه‌های صنعتی کنش جمعی در صنایع زیرساختی و مستغلات: بررسی عمیق چالش‌های فساد و شفافیت در بخش‌های زیرساختی و مستغلات از طریق یک سری گفتگو و تحلیل ریسک حمایتی، هدف این نهاد در این زمینه است. هدف از این پروژه مشارکتی چندساله - که پروژه شالوده‌سازی شفافیت نیز خوانده می‌شود - دستیابی به چارچوبی چندجانبه برای کنش جمعی و براساس اولویت‌های خاص هر بخش است.

(ج) شورای دستورکار جهانی در زمینه شفافیت و مبارزه با فساد:^۱ شورای دستورکار جهانی در زمینه شفافیت و مبارزه با فساد با شناسایی و توسعه ابزارهای تغییر نظیر قطب‌های کنش جمعی B20 و هماهنگ‌سازی چارچوب‌های قانونی به‌منظور از میان برداشتن فساد در سطوح جهانی، منطقه‌ای و صنعتی، از گذار گسترده و سریع به جهانی‌سازی از فساد و شفاف‌تر حمایت کرده است. این شورا با تمرکز بر روندهای افزایش آگاهی و آموزش عمومی این مسأله با استفاده از رسانه‌های جمعی، برنامه‌های آموزشی و سازوکارهای دیگر، تلاش خود را در این زمینه ادامه خواهد داد.

(د) نیروی عملیاتی ضدفساد: نیروی عملیاتی ضدفساد^۲ بیش از ۷۰ عضو دارد که عمدتاً مقامات ارشد اجرایی تجاری، انجمن‌های تجاری و بنگاه‌های خدمات حرفه‌ای هستند. EY نیز به‌عنوان شریک علمی نیروی عملیاتی ضدفساد و گردهمایی اقتصادی جهانی و اتاق تجارت بین‌المللی نیز به‌عنوان شرکای شبکه‌ای به این نیرو کمک می‌کنند. اعضای این نیرو، کشورهای

1. Global Agenda Council on Transparency & Anti-Corruption
2. The Anti-Corruption Task Force (ACTF)

عضو گروه G20 را نمایندگی می‌کنند. ابتکار مشارکت علیه فساد، بدنه علمی منبعث از B20 و نیز پروژه‌های خاص صنعتی یا شورای دستورکار جهانی در زمینه شفافیت و مبارزه با فساد را نمایندگی و برخی پروژه‌های پیشرو را حمایت می‌کند.

۵. ابزارهای مبارزه با فساد

ابتکار مشارکت علیه فساد در راستای تواناسازی شرکت‌ها و هیأت‌مدیره برای ارایه و اجرای سیستم‌های ضدفساد کارآمد، از ابزارهای زیر استفاده می‌کند:

- **اصول گردهمایی اقتصادی طرح مشارکت علیه فساد در مقابله با ارتشاء:** این اصول، راهنمایی عملی برای توسعه برنامه‌های ضدفساد داخلی هستند. اصول سازمان مشارکت علیه فساد برای مقابله با ارتشاء، محصول نیروی عملیاتی است که شرکت‌های عضو گردهمایی اقتصادی جهانی با همکاری سازمان شفافیت بین‌المللی و مؤسسه حکمرانی «بازل» اعضای آن را تشکیل می‌دهند. اصول گردهمایی اقتصادی ابتکار مشارکت علیه فساد از اصول مبارزه با ارتشاء در صنایع عمده نشأت می‌گیرند که سازمان بین‌المللی شفافیت و ائتلافی از ذی‌نفعان بخش خصوصی، سازمان‌های غیردولتی و اتحادیه‌های تجاری در سال ۲۰۰۲ آن‌ها را ارایه کردند. در ژانویه سال ۲۰۰۴ میلادی، ابتکار مشارکت علیه فساد به صورت رسمی برای پیشبرد این فرایند و فراهم ساختن محیطی برای شرکت‌های درگیر تشکیل شد. این سند برای ارایه به همه شرکت‌ها مهیا گردید تا راهنمایی عملی و نقطه‌مبنایی برای توسعه سیاست‌گذاری‌ها و رویه‌های اجرایی خود در مبارزه با ارتشاء داشته باشند.
- **ابزار خودارزیابی طرح مشارکت علیه فساد:** ابزار خودارزیابی جامع برای سنجش کارآمدی برنامه‌های ضدفساد داخلی طراحی شده است.
- **ابزار بازبینی خارجی:** چارچوبی داوطلبانه برای ارزیابی مستقل برنامه‌های ضدفساد است.

مرکز منابع ضدفساد^۱ U4

۱. مرکز در یک نگاه

مرکز منابع ضدفساد U4 به خیرین حرفه‌ای یاری می‌رساند که کمک‌های مالی خود در راه مبارزه با فساد را به صورت کارآمدتری صرف نمایند. این مرکز مواد مرتبط با مبارزه با فساد از جمله پژوهش‌های کاربردی را از طریق شبکه‌ای گسترده و مبتنی بر مرکز منابع ارایه می‌کند. مرکز همچنین کارگاه‌های داخلی و دوره‌های آنلاینی را براساس استراتژی‌ها و شاخص‌های ضدفساد برای نهادهای همکار و هم‌تایان آن‌ها ترتیب می‌دهد. به‌علاوه، بخش پشتیبانی این نهاد، پاسخ‌های حرفه‌ای به پرسش‌هایی را مهیا می‌سازد که نیروهای حرفه‌ای حوزه کاری مقابل با فساد به کرات با آن‌ها مواجه شده‌اند. این بخش عمدتاً در قالب وب‌سایت عمل می‌کند.

نقش منحصر به فرد U4 در زمینه مبارزه با فساد، ارتباط کاری نزدیک با خیرینی است که به چالش‌های عملی و مسایل سیاست‌گذارانه‌ای پاسخ می‌دهند که به دستورکارهای سازمان و تعیین اولویت‌های آن شکل می‌بخشند. مرکز امیدوار است از طریق آموزش‌ها و منابع آنلاین خود بتواند دورنمای مطلوب خویش و رسالتش را به سرانجام برساند.

۲. زمینه و پیشینه تاریخی مرکز

مرکز منابع ضدفساد U4 در سال ۲۰۰۲ میلادی و در نتیجه موافقتنامه موسوم به «شراکت آشتاین»^۲ تأسیس شد. در سال ۱۹۹۹ میلادی وزرای توسعه بین‌المللی چهار کشور هلند، آلمان، نروژ و بریتانیا در خلیج آشتاین نروژ با هم ملاقات نموده و بیانیه‌ای پایانی را درمورد مبارزه با فساد صادر کردند تا همکاری در چند مسأله خاص این حوزه را رسمیت ببخشند. فسادستیزی در رأس اولویت‌های این بیانیه بود. بیانیه آشتاین به تأثیر فساد بر توسعه و به‌ویژه فقدان اطلاعات در باب این مشکل و این‌که چگونه جدیت گروه آشتاین در این موضوع را باید نشان داد نیز توجه داشت. بنابراین در سطح کاری، ترکیب گروه آشتاین بنا به وضعیت ممکن است متفاوت باشد. به‌عنوان مثال، کشورهای تأمین‌کننده منابع مالی که اهداف خاص خود را دارند، ممکن

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی مرکز منابع ضدفساد نگاشته شده است:

<http://www.u4.no>

۲. 'Utstein-partnership'

است در یک وضعیت خاص و به صورت موردی بخشی از گروه آتشتاین باشند؛ درحالی‌که به صورت هم‌زمان یا در سطوح و موضوعات دیگر چنین موقعیتی را دارا نباشند.

مرکز منابع ضدفساد U4 با فراهم‌آوردن سرویس‌ها و منابع لازم، مشغول خدمت‌رسانی به هشت سازمان در نروژ، بریتانیا، کانادا، آلمان، هلند، سوئد، بلژیک و استرالیا است. سوئد و کانادا در سال ۲۰۰۵ میلادی به‌عنوان شرکای جدید به این مرکز پیوستند و از آن هنگام تاکنون، U4 از صرف یک همکاری در سطح سیاسی فراتر رفته است و خدمات و اطلاعات متمرکزی را در باب کمک‌های خیریه برای سازمان‌های شریک خود فراهم می‌آورد. استرالیا و بلژیک به ترتیب در سال‌های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ میلادی تبدیل به شرکای مالی این نهاد شدند.

۳. نگاهی به عملکرد مرکز

مرکز منابع ضدفساد U4، مرکزی آنلاین و شبکه‌محور است که گروه آتشتاین برای تقویت شراکت کشورهای این گروه در زمینه توسعه بین‌المللی ایجاد کرده است. هدف مرکز این است که ابزاری داخلی برای هماهنگ‌سازی و یادگیری میان اعضای گروه آتشتاین و کارکنان سازمان‌های توسعه بین‌المللی متبوع باشد و ایده‌ها و فعالیت‌های این گروه در زمینه مبارزه با فساد را ارایه و تجارب آن‌ها را با سایر جهانیان به اشتراک بگذارد. U4 با کمک این مرکز داده آنلاین، کاربران را به منابع مربوط به مبارزه با فساد از جمله پژوهش‌های کاربردی، مرکز پشتیبانی و دوره‌های آنلاین هدایت می‌کند. مرکز منابع ضدفساد U4، چهار هدف عمده را پی می‌گیرد:

۱. تقویت چارچوبی بین‌المللی برای مبارزه با فساد که مرکز اساساً آن را از طریق کنوانسیون مبارزه با ارتشاء OECD و «نیروی عملیاتی مالی میان‌حکومتی»^۱ دنبال می‌کند.
۲. پشتیبانی هماهنگ از کشورهای درحال توسعه‌ای که خود را متعهد به مبارزه با فساد می‌دانند.
۳. بهبود ظرفیت در زمینه کمک‌های توسعه‌ای اعضای آتشتاین به کشورهای درحال توسعه‌ای که تلاش دارند با فساد مبارزه کنند و جلوگیری از تبدیل این کمک‌ها به منابع فساد جدید.
۴. یادگیری از تجارب دیگران و گسترش منابع مربوط به فعالیت‌های ضدفساد

1. the Inter-Governmental Financial Action Task Force (FATF)

۴. دورنما، مأموریت و ارزش‌های مرکز

دورنمای U4، محیطی است که در آن منابع مالی خیرین و کشورهای درحال توسعه کارآمدتر و مؤثرتر هستند و از تأثیرات مخرب فساد کاسته شده است. سازمان در پی تحقق دورنمای خود با اتکای صرف به خویش نیست، بلکه قصد دارد تهیه‌کننده پیشرو اطلاعات، فرصت‌های یادگیری و پژوهش‌های با کیفیت بالا برای کمک به کارآمدتر ساختن تلاش‌های مبارزه با فساد در کشورهای درحال توسعه باشد و به این شیوه به تحقق اهداف مدنظر خویش یاری رساند. ارزش‌های مدنظر مرکز نیز عبارت‌اند از:

- *ارتباط با اهل فن:* این مرکز بر آن است خدمات و منابعی را که اهل فن در مواجهه با معضلات سیاست‌گذارانه و عملی بدان‌ها نیاز پیدا می‌کنند، فراهم آورد.
- *سندمحوری:* مرکز خود را متعهد می‌داند که خدمات و منابع خود را براساس پژوهش‌های عینی و دست اول ارائه کند.
- *استقلال:* این نهاد خود را متعهد می‌داند که اهل فن را قادر سازد تا تصمیماتشان را براساس آگاهی و اطلاعات برگرفته از دیدگاه‌های مستقل و تحلیل‌های نقادانه اتخاذ کنند.
- *پاسخ‌گویی:* مرکز متعهد به پاسخ‌گویی نیازها و اولویت‌های درحال تغییر سیاست‌گذاران و اهل فن مسئول در زمینه‌ی توسعه است.

۵. ساختار مرکز

مؤسسه میشلسن^۱ که در شهر برگن نروژ مستقر است، مرکز منابع ضدفساد U4 را اداره می‌کند. این مؤسسه، بنیادی خصوصی است که در زمینه علوم اجتماعی و با محوریت مسایل حقوق بشر و توسعه به پژوهش مشغول است. خدمات‌رسان (سرور) مرکزی و تیم هدایت‌کننده مرکز در این مؤسسه مستقر هستند. دبیرخانه سازمان بین‌المللی شفافیت در برلین نیز مسئول بخش پشتیبانی مرکز است. کمیته رهبری مرکز متشکل از سازمان‌های شریک آن است و بر فعالیت‌های آموزشی و تحقیقاتی مرکز - چه از جانب تأمین‌کنندگان مالی طراحی و اجرا شده و چه طرح این فعالیت‌ها از جانب خود مرکز باشند - نظارت دارد.

گردهمایی جهانی مبارزه با فساد^۱

۱. گردهمایی در یک نگاه

مبارزه با فساد در شرایط کنونی و حیاتی که جهان با آن مواجه است، در حال تبدیل شدن به موضوعی اساسی و مروج در مباحث جاری است. همین عامل باعث شده است که آگاهی نسبت به فساد افزایش پیدا کند. گردهمایی جهانی مبارزه با فساد، نخستین گردهمایی محسوب می‌شود که با محور قرار دادن این موضوع در خاورمیانه شکل گرفته است؛ زیرا پیش از آن هیچ گردهمایی وجود نداشته است که ماهیت، نوع یا اهداف آن در این راستا بوده باشد. هدف این گردهمایی روشن ساختن تصورات غلط در باب فساد است؛ چراکه این معضل، دشمن توسعه اقتصادی، ثبات و اصلاحات به شمار می‌آید. این گردهمایی دو روزه به ریاست طاهر المصری، رئیس مجلس اعیان اردن برگزار می‌شود. مدیران، وزراء، مقامات ارشد حکومتی، مدیران عامل، مجریان بخش خصوصی، اصحاب رسانه، نهادهای جامعه مدنی، دانشگاهیان و اهل فن و متخصصان به نمایندگی در این گردهمایی شرکت می‌کنند.

۲. اهداف

این کنفرانس قصد دارد:

- فرایند آگاهی‌بخشی در باب مبارزه با فساد را پیش ببرد و به اجرای کنوانسیون‌های مبارزه با فساد سازمان ملل متحد کمک کند.
- محملی را برای به اشتراک گذاردن تجربه‌ها و تخصص در زمینه بازگرداندن منابع و دارایی‌های از دست رفته در نتیجه فساد فراهم آورد.
- عملکرد مسئولین ذی‌ربط در سازمان‌ها و نهادهای مسئول مبارزه با فساد را بررسی و موشکافی کند.
- تلاش‌های حکومت‌ها در امر مبارزه با فساد را بازتاب دهد.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی گردهمایی جهانی مبارزه با فساد نگاشته شده است: <http://www.anticorruptionforum.net>

- دانش بخش خصوصی در مورد مدیریت تجاری و صنعتی پاک را افزایش دهد تا براساس قوانین و مقررات موجود در این زمینه عمل کنند.
- نقش رسانه‌ها را در روشن ساختن مسایل مربوط به مبارزه با فساد بررسی نماید.
- آگاهی جامعه مدنی نسبت به حقوق و مسئولیت‌های افراد، گروه‌ها و سازمان‌ها در مبارزه با فساد را افزایش دهد.
- نهادهای دانشگاهی و حرفه‌ای را تشویق نماید تا نقش فعالانه‌ای در ایجاد زمینه‌ای علمی برای فهم و کشف فساد ایفا کنند.

۳. موضوعات همایش

چند موضوع در گردهمایی جهانی مبارزه با فساد در اولویت قرار دارند و به صورت مفصل به آن‌ها پرداخته می‌شود که عبارت‌اند از:

- نقش مؤثر نهادهای حرفه‌ای و دانشگاهی در کشف فساد
- حقوق و مسئولیت‌های جامعه مدنی در روشن ساختن فساد
- بخش خصوصی و حکمرانی خوب
- نقش و جایگاه رسانه‌ها به عنوان صدای مردم
- عملکرد حکومت‌ها در مبارزه با فساد

مؤسسه حکمرانی بازل^۱

۱. مؤسسه در یک نگاه

مؤسسه حکمرانی بازل، مرکزی مستقل و غیرانتفاعی است که به صورت تخصصی در مورد جلوگیری از فساد، حکمرانی عمومی، مدیریت مطلوب صنفی، کنش جمعی، مبارزه با پولشویی، اجرای قوانین جزایی و اعاده اموال و دارایی‌های به سرقت رفته در نتیجه فساد کار می‌کند. این مؤسسه در سوئیس مستقر است و تیم کاری آن مرکب از متخصصانی از رشته‌ها و ملیت‌های مختلف است که با شرکایی از بخش عمومی و بخش خصوصی در سراسر جهان همکاری می‌کنند تا فساد و سایر جرایم مالی را از میان بردارند و کیفیت حکمرانی را در سطح جهان بهبود بخشند. مؤسسه بازل برای نیل به اهدافش شدیداً به شرکای خود متکی است. به همین سبب چندین موافقتنامه همکاری را با سازمان‌ها و نهادهای بسیاری به امضا رسانده که هدفشان پیشبرد حکمرانی خوب و مقابله با فساد در بخش‌های خصوصی و عمومی است. مؤسسه توسط یک هیأت امناء اداره می‌شود که مسئول تدوین استراتژی‌های کلان آن است. این هیأت بر فعالیت‌های هیأت مدیره سرپرستی و نظارت دارد، به هیأت مدیره در مورد همه مسایل سازمانی توصیه‌هایی می‌کند و تصمیمات بنیادین مربوط به عملکرد و استراتژی‌های مؤسسه بازل را اتخاذ می‌نماید.

۲. استراتژی عملیاتی

مؤسسه حکمرانی بازل در قالب چهار واحد ویژه سازماندهی شده و عمل می‌کند:

- مرکز بین‌المللی بازگرداندن اموال و دارایی‌ها^۲
- مرکز بین‌المللی کنش جمعی^۳
- واحد حکمرانی عمومی^۴
- واحد مدیریت و مطلوبیت صنفی^۵

برنامه‌های مؤسسه در این چهار حوزه کاری مبتنی بر ظرفیت‌سازی، فراهم‌آوردن ابزارهای قانونی و سیاست‌گذارانه، انجام پژوهش‌های کاربردی، توسعه ابزارهای عملی و ایجاد شراکت‌های لازم است. لذا این نهاد خدمات خود را با نیازهای شرکای دولتی خود و نیز سایر مشتریانش انطباق می‌دهد و

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی مؤسسه حکمرانی بازل نگاشته شده است:

[/https://www.baselgovernance.org](https://www.baselgovernance.org)

2. International Centre for Asset Recovery (ICAR)

3. international Centre for Collective Action (ICCA)

4. Division for Public Governance

5. Division for Corporate Governance and Compliance

تلاش دارد کار عملی را با مفاهیم آکادمیک ادغام نماید؛ در عین این که به صورت مداوم در تلاش است تا راه‌حل‌هایی پایدار و باکیفیت بالا برای مشکلات و معضلات مربوط به فساد بیابد.

۳. تأمین مالی

مؤسسه بازل سازمانی غیرانتفاعی است که حجم بودجه سالانه آن قریب به ۴ میلیون دلار است. این بودجه به صورت کامل از محل کمک‌های مالی به دو مرکز خاص مؤسسه تأمین می‌شود. کمک‌های مالی لیختن‌اشتاین سوئیس (آژانس همکاری در زمینه توسعه^۱) و بریتانیا (دپارتمان توسعه بین‌المللی^۲)، منبع مالی بیشتر فعالیت‌های مرکز بین‌المللی اعاده اموال و دارایی‌ها هستند. همچنین بنیاد «ابتکار هم‌گرایی سیمنز»^۳، تأمین‌کننده مالی مرکز بین‌المللی کنش جمعی است. افزون بر این، مرکز بین‌المللی کنش جمعی در آغاز کارش در سال ۲۰۱۲ میلادی از سازمان TRACE کمکی مالی دریافت نمود.

مؤسسه بازل علاوه بر این مشارکت‌ها و به دلیل کم بودن حجم این موارد باید درآمدی اضافی از محل خدمات مشاوره‌ای و کمک فنی داشته باشد. حجم این نوع از درآمدهای مؤسسه، قریب یک و نیم میلیون دلار از کل بودجه سالانه آن را تشکیل می‌دهد. عواید این پروژه‌های خاص صرف فعالیت‌های پژوهشی و کمک‌های فنی به کشورهای درحال توسعه می‌شود. مؤسسه این کمک‌های مالی را با حداکثر توجه صرف پاسخ‌گویی به اهداف مدنظر کمک‌کنندگان و نیازهای متقاضیانی می‌کند که خواهان کمک و سرمایه‌گذاری آن هستند.

۴. خدمات مؤسسه

مؤسسه بازل در چهار حوزه‌ی تخصصی (اعاده اموال و دارایی‌ها، حکمرانی عمومی، کنش جمعی و مدیریت و مطلوبیت صنفی) به مشتریان و کشورهای شریک خود خدمت‌رسانی می‌کند. این خدمات شامل آموزش، کمک فنی و مشاوره سیاست‌گذارانه، پژوهش و تحلیل، کمک موردی و ابزارهای تکنولوژی اطلاعات هستند. تمامی این خدمات به تناسب نیازهای شرکا ارایه و صرف ساخت یا پیشبرد مهارت‌ها و ظرفیت‌های موجود مخاطب هدف می‌شوند؛ با این نگاه که باعث خودبستگی و خوداتکایی آن گردند. اهم خدمات مؤسسه به شرح زیر است:

۱- آموزش

مؤسسه بازل برای ارایه خدمات آموزشی روش منحصر به فردی دارد که از نیازهای مخاطب، کشور شریک یا سایر مشتریانی سرچشمه گرفته است که متقاضی این خدمات هستند. به صورت

1. Agency for Development Cooperation
2. Department for International Development
3. The Siemens Integrity Initiative

معمول این روند با مرحله‌ای تدارکاتی به شکل مأموریتی در محل یا سایر انواع گردآوری داده‌ها شروع می‌شود. این مرحله برای ارایه یک برنامه آموزشی عملی و مبتنی بر عوامل عملی، محلی و... مانند قوانین محلی مرتبط و نهادهای و رویه‌ها که مشتری با آن‌ها سروکار دارد حیاتی است. به‌علاوه، این برنامه‌های آموزشی به شیوه‌ای تعاملی و کاملاً معطوف به عمل و در قالب چند کنفرانس محدود به مشتری ارایه می‌شوند.

۲- کمک فنی و مشاوره سیاست‌گذارانه

مؤسسه بازل برای حمایت از کشورهای شریک و مشتریان صنفی در زمینه ارایه، پیشبرد و اجرای خدمات و سیاست‌ها در راستای مقابله با فساد و سایر دغدغه‌های مشترک به آن‌ها مشاوره می‌دهد و کمک فنی ارایه می‌کند تا بتوانند اصلاحات سازمانی، قانونی و سیاست‌گذارانه لازم را در این موارد صورت دهند. مؤسسه بازل به‌صورت ویژه کمک می‌کند تا مشتریان شکاف‌های قانونی و ساختاری را کشف و ارزیابی نموده و این شکاف‌ها را در قیاس با بهترین رویه‌ها و استانداردهای محلی و بین‌المللی بسنجند. بدین‌منظور، مؤسسه راه‌حل‌های مورد نیاز را پیشنهاد و اجرای این راه‌حل‌ها را تسهیل می‌کند.

۳- پژوهش و تحلیل

مؤسسه بازل، عملکرد خود را براساس پژوهش‌های کاربردی در باب حکمرانی و ریسک‌های مطلوبیت و تأثیر آن‌ها بر ظرفیت‌های نهادهای درمورد روشن ساختن فساد پی‌ریزی کرده است. مؤسسه با این هدف، پژوهش‌های دست‌اولی را انجام می‌دهد یا با مجوز مشتریان و شرکای دولتی اقدام به پژوهش و تحلیل مورد نیاز آن‌ها می‌کند. پژوهش‌های داخلی مؤسسه بازل تا حد زیادی متوجه توسعه ابزارهای تحلیلی مستند و روش‌هایی است که برای مؤسسه، شرکا و مشتریان آن کاربرد عملی دارند یا به گسترش پیشرفت‌های سیاست‌گذارانه و فرایندهای استاندارد کمک می‌کنند.

۴- عمل موردی

مؤسسه بازل به دولت‌های شریک به‌ویژه کشورهای درحال توسعه و درحال گذار در زمینه تجسس و تعقیب موارد فساد بین‌المللی سازمان‌یافته و منسجم و نیز پولشویی مشاوره می‌دهد تا دارایی‌ها و اموال به سرقت رفته در پی این اعمال را اعاده کند و به بخش عمومی بازگرداند. این کمک‌های موردی برای کشورهایی که از منظر استراتژیک و فنی، توانایی‌ها و منابع محدودی برای مدیریت اعاده اموال و دارایی‌ها دارند حیاتی است. متخصصان مؤسسه بازل در مرکز بین‌المللی اعاده اموال و دارایی‌ها این خدمات را ارایه می‌کنند.

۵- ابزارهای تکنولوژی اطلاعات و خدمات مشاوره‌ای

تیم مرکز بین‌المللی اعاده اموال و دارایی‌های مؤسسه مسئول ارایه ابزارهای تکنولوژی اطلاعات و خدماتی هستند که مدیریت و اجرای روندهای بررسی‌های مالی و اعاده اموال و دارایی‌ها را تسهیل می‌کنند. سازمان‌های مسئول اجرای قانون و سایر نهادهای عمومی، سازمان‌های خدمات مالی و بخش خصوصی غیرانتفاعی، شرکای مؤسسه در این حوزه هستند. ابزارهای تکنولوژی اطلاعات که مؤسسه در اختیار دارد عبارت‌اند از:

- *شاخص ضد پولشویی*: مؤسسه شاخص خاصی برای رده‌بندی میزان ریسک مبارزه با پولشویی در کشورهای مختلف دارد که به‌عنوان ابزار ارزیابی مستقلی برای مجریان و نهادهای مالی و سایر ذی‌نفعانی عمل می‌کند که نگران ریسک مبارزه با پولشویی، مبارزه با تأمین مالی تروریسم، تحریم‌ها و قوانین ضد ارتشاء هستند.
- *گردهمایی اعاده اموال و دارایی‌ها*: محلی برای گردهم آمدن اهل فن و سایرین است تا به اطلاعات لازم در مورد اعاده اموال و دارایی‌ها و مسایل مرتبط دسترسی پیدا کنند و یا در این زمینه به تبادل اطلاعات با یکدیگر بپردازند. این گردهمایی این فرصت را فراهم می‌سازد تا اهل فن با همتایان خود در سراسر جهان ارتباط برقرار کنند، در دوره‌های آموزشی آنلاین حضور یابند، وبلاگ‌هایی ایجاد نمایند و به مطالب سایر وبلاگ‌ها پاسخ دهند و نیز از اخبار مربوط به اعاده اموال و دارایی‌ها مطلع شوند و به آن‌ها واکنش نشان دهند.
- *سیستم اطلاعات اعاده اموال و دارایی‌ها*: نرم‌افزاری برای بررسی منابع آزاد اطلاعاتی مربوط به بررسی‌ها و تحقیقات صورت‌گرفته در مورد فساد و پولشویی است. دسترسی به این سه ابزار برای عموم و سازمان‌های غیرانتفاعی مجاز و رایگان است. البته سازمان‌های انتفاعی برای دسترسی به نسخه‌های پیشرفته این ابزارها ملزم به پرداخت مبالغ اندکی هستند.

تصویر شماره ۱۴- کادر اداری و مسئولان مؤسسه حکمرانی بازل

سازمان شفافیت بین‌المللی^۱

۱. سازمان در یک نگاه

سازمان شفافیت بین‌المللی یک سازمان غیردولتی است که فساد شرکتی و سیاسی را در عرصه‌ی بین‌المللی ثبت و منتشر می‌کند. سازمان شفافیت که ابتدا در ماه مه ۱۹۹۳ به‌عنوان یک موجودیت غیرانتفاعی در آلمان تأسیس شد، اکنون یک سازمان غیردولتی بین‌المللی است. این سازمان سالیانه فهرستی تطبیقی از فساد در سراسر جهان را که شامل افکار عمومی در مورد فساد و شاخص ادراک فساد در سطح جهانی است منتشر می‌کند. مقر این سازمان در برلین آلمان است. برطبق گزارش برنامه اتاق‌های فکر و جوامع مدنی دانشگاه پنسیلوانیا در سال ۲۰۱۴، سازمان شفافیت بین‌المللی از بین ۱۰۰ اتاق فکر اول جهان (غیر از ایالات متحده) دارای رتبه پنجم و از بین ۱۵۰ اتاق فکر اول جهان (با ایالات متحده) دارای رتبه سیزدهم است.

سازمان شفافیت بین‌المللی از شاخه‌های محلی سازمان‌های مستقل محلی تشکیل شده است که فساد را در کشورهای خود مورد بررسی قرار می‌دهند. فساد، از رشوه‌های کوچک گرفته تا اختلاس‌های عظیم، از کشوری به کشور دیگر متفاوت است. از آن‌جا که کارکنان این شاخه‌ها کارشناسان بومی هستند، می‌توانند بهترین اولویت و رهیافت‌های مناسب را برای برخورد با فساد در کشورشان تعیین کنند. کار آن‌ها در طیفی از بازدید از اجتماعات روستایی و حمایت حقوقی رایگان گرفته تا ارایه مشاوره به دولت درخصوص اصلاح سیاست‌گذاری قرار می‌گیرد. این شاخه‌ها نقش مهمی در شکل دادن به کار جمعی و تحقق اهداف منطقه‌ای و جهانی همچون استراتژی سازمان دارند. پژوهش چندکشوری و ابتکارات حمایتی سازمان شفافیت بین‌المللی از شاخه‌ها ناشی می‌شوند.

سازمان شفافیت بین‌المللی را می‌توان یک جنبش جهانی با یک نگرش مشترک به جهانی دانست که در آن دولت، تجارت، جامعه مدنی و زندگی روزمره مردم عاری از فساد است. در سال ۱۹۹۳ عده‌ای تصمیم گرفتند ایستاری را بر ضد فساد اتخاذ نمایند و سازمان شفافیت بین‌المللی را خلق کردند که اکنون در بیش از ۱۰۰ کشور حضور دارد و جنبشی است که بدون وقفه در

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی سازمان شفافیت بین‌المللی نگاشته شده

است: <http://www.transparency.org>

2. 2014 Global Go To Think Tank Index Report (Think Tanks and Civil Societies Program, University of Pennsylvania)

جهت بیداری وجدان جمعی جهان و ایجاد تغییر گام برمی‌دارد. برای متوقف کردن فساد هنوز باید کارهای زیادی انجام شود اما دستاوردهای زیادی هم حاصل شده است از جمله:

- تولید کنوانسیون‌های ضدفساد بین‌المللی
- بازجویی از رهبران فاسد و توقیف ثروت‌هایی که آن‌ها به‌صورت غیرقانونی به‌دست آورده‌اند.
- پیروزی و شکست در انتخابات ملی براساس برخورد با فساد
- مسئولیت‌داشتن شرکت‌ها در قبال رفتارشان در داخل و خارج کشور

این سازمان از طریق بیش از ۱۰۰ شاخه ملی در سراسر جهان و یک دبیرخانه بین‌المللی در برلین با شرکای خود در دولت، تجارت و جامعه مدنی برای برقراری راهکارهای مؤثر برخورد با فساد کار می‌کند.

۲. تاریخچه سازمان

سازمان شفافیت بین‌المللی در می ۱۹۹۳ تأسیس شد. این سازمان در آلمان استقرار دارد و در واقع فرایند تحول آن از یک شرکت کوچک به یک سازمان غیردولتی بین‌المللی مهم محصول فعالیت‌ها و ارتباطات اختصاصی سه شخصیت آلمانی به نام‌های پیتر آیگن^۱، هانس‌جورج اِشُرست^۲ و مایکل واپهن^۳ است. سازمان شفافیت بین‌المللی در سال ۱۹۹۵ شاخص ادراک فساد^۴ (CPI) را ایجاد کرد. این شاخص کشورها را براساس اشاعه فساد در آن‌ها بر مبنای تحقیق از افراد تاجر رتبه‌بندی کرد. پس از آن CPI هر سال به چاپ رسید و هرچند به خاطر روش‌شناسی ضعیف و برخورد غیرمنصفانه با ملت‌های در حال توسعه مورد انتقاد قرار گرفت، اما به دلیل تأکید بر فساد و شرمندگی دولت‌ها مورد تحسین واقع شد. سازمان در سال ۱۹۹۹ انتشار شاخص رشوه‌دهندگان^۵ (BPI) را آغاز نمود که ملت‌ها را براساس میزان اشاعه پیشنهاد رشوه از سوی شرکت‌های چندملیتی یک کشور رتبه‌بندی می‌کرد.

۳. راهبرد سازمان

امروزه جنبش شفافیت بین‌المللی شامل بیش از ۱۰۰ شاخه و شریک ملی مستقل در سراسر جهان است که در حمایت از مأموریت سازمان در راستای متوقف کردن فساد و ارتقای شفافیت، مسئولیت‌پذیری و صداقت در همه‌ی سطوح و بخش‌های جامعه عمل می‌کنند. سازمان در سال

1. Peter Eigen

2. Hansjoerg Elshorst

3. Michael Wiehen

4. Corruption Perceptions Index

5. Bribe Payers Index

فصل سوم: معرفی و بررسی عملکرد آکادمی‌هاک ضد فساد و نهادهاک مشابه

۲۰۱۰ یک راهبرد پنج‌ساله ارایه داد که چند جهت‌گیری مهم برای جنبش تعیین می‌کند. شش اولویت راهبردی تعیین‌شده عبارت‌اند از:

▪ **مردم:** افزایش توانمندسازی مردم و شرکا در سراسر جهان برای اقدام علیه فساد. چالش پیش‌رو: دخالت دادن مردم بیشتر از همیشه است زیرا درنهایت این فقط مردم‌اند که می‌توانند فساد را متوقف کنند.

▪ **نهادهاک:** اجرای بهتر برنامه‌های ضدفساد در نهادهاک، کسب و کارهای پیشرو و نظام مالی بین‌المللی. چالش پیش‌رو: تضمین تبدیل تعهدات نسبت به متوقف کردن فساد به اقدام، اجرا و نتیجه است.

▪ **قوانین:** اجرای مؤثرتر قوانین و موازین در سراسر جهان و کاهش مصونیت برای اعمال مفسدانه. چالش پیش‌رو: تقویت چارچوب‌های حقوقی عادلانه و تضمین عدم وجود هرگونه مصونیتی برای فساد است.

▪ **ارزش‌ها:** نشان دادن سطوح بالاتر صداقت سازمان‌ها و مردم - به‌خصوص جوانان و کسانی که جایگاه رهبری دارند - در سراسر جهان. چالش پیش‌رو: تحقق تعهد بیشتر نسبت به صداقت از سوی نسل‌های کنونی و آینده در همه‌ی ابعاد زندگی عمومی و تجاری است.

▪ **شبکه:** تقویت امکان کار با یکدیگر. هدف: توسعه مبنای دانش این جنبش بسیار متفاوت برای ارتقای راه‌حل‌های مؤثر ضدفساد است که بر زندگی مردم تأثیر واقعی دارند.

▪ **اثرگذاری:** افزایش پاسخ‌گویی، حضور، اجرا و تأثیر در همه سطوح. هدف: تقویت عملکرد فردی و جمعی همه اعضای جنبش است تا حضور قوی و پژواک ضدفساد در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی تضمین شود.

۴. مأموریت سازمان

مأموریت سازمان متوقف کردن فساد و پیشرفت شفافیت پاسخ‌گویی و صداقت در همه سطوح و میان همه بخش‌های جامعه است. ارزش‌های اصلی سازمان شفافیت بین‌المللی عبارت‌اند از: شفافیت، پاسخ‌گویی، صداقت، وحدت، شجاعت، عدالت و دموکراسی.

۵. کارکرد

سازمان شفافیت بین‌المللی در قالب گروهی شامل ۱۰۰ شاخه ملی با یک دبیرخانه در برلین آلمان سازماندهی می‌شود. این سازمان اکنون یک نهاد غیردولتی بین‌المللی است و ادعا دارد که

به سمت یک ساختار سازمانی کاملاً دموکراتیک در حال حرکت است و خود را به‌عنوان یک سازمان جامعه مدنی جهانی مهم در مبارزه با فساد توصیف می‌کند. این سازمان مردم را در یک ائتلاف جهانی قدرتمند گردهم می‌آورد تا تأثیر مخرب فساد بر مردان، زنان و کودکان را در سراسر جهان پایان بخشد. مأموریت سازمان ایجاد تغییر در جهت جهانی عاری از فساد است.

۶. ساختار

جنبش شفافیت بین‌المللی از عوامل زیادی تشکیل شده است: شبکه‌ای جهانی از شاخه‌های ملی، دبیرخانه بین‌المللی، هیأت مدیران، مشاوران ارشد و داوطلبان دیگر.

– هیأت مدیران

هیأت مدیران سازمان شفافیت بین‌المللی رکن اصلی تصمیم‌گیری آن است و در نشست سالیانه سازمان توسط اعضای شناخته‌شده شاخه‌های ملی انتخاب می‌شوند.

– شاخه‌های ملی

شاخه‌های ملی، سازمان‌های مستقل محلی هستند که به‌طور فعالانه فساد را در کشورهای خود مورد بررسی قرار می‌دهند و علاوه بر برنامه‌های ملی خود، راهبردهای جهانی و منطقه‌ای مورد توافق را نیز اجرا می‌کنند. شاخه‌های ملی سازمان شفافیت بین‌المللی همچنین ابزاری برای شکل دادن به راهبرد و سیاست‌های جنبش هستند و اغلب در مورد اولویت‌های منطقه‌ای با هم کار می‌کنند. شاخه‌های ملی و دبیرخانه بین‌المللی برای برخورد با فساد همکاری دارند.

– دبیرخانه بین‌المللی

روابط دبیرخانه بین‌المللی با شاخه‌های ملی از نوع حمایت متقابل است. دبیرخانه بر مبارزه جهانی و منطقه‌ای با فساد تمرکز دارد و شاخه‌های ملی را در افزایش مهارت‌های ضدفساد آن‌ها یاری می‌کند. دبیرخانه ابتکارات مناطق جغرافیایی را هماهنگ ساخته و به آن‌ها در مورد ابزارها و فنون مبارزه با فساد مشاوره می‌دهد. این دبیرخانه مستقر در برلین نیروی برانگیزاننده موضوعات بین‌المللی همچون کنوانسیون‌های ضدفساد و دیگر ابتکارات است و به‌عنوان یک مرکز مدیریت دانش محسوب می‌شود که بهترین رویه‌ها را اخذ و منتشر نموده و رهیافت‌های جدیدی را برای برخورد با فساد ایجاد می‌کند.

۷. فرایند تصمیم‌گیری سازمان

فرایند اتخاذ تصمیمات در سازمان شفافیت بین‌المللی تحت منشور آن صورت می‌گیرد. رکن اصلی تصمیم‌گیری این سازمان نشست عضویت سالیانه است که شاخه‌های ملی و اعضای انفرادی شناخته‌شده را گردهم می‌آورد و هیأت مدیران را انتخاب می‌کند که همان رکن مرکزی

تصمیم‌گیری سازمان است. دبیرخانه بین‌المللی از شاخه‌های ملی حمایت و برنامه بین‌المللی را اجرا می‌کند. شورای مشورتی که متشکل از افراد و مقام‌های بین‌المللی مهم است، به جنبش مشاوره می‌دهد.

۸. دستاوردها

سازمان شفافیت بین‌المللی در صدد ارایه ابزارهای تشخیص کمی میزان شفافیت و فساد در سطوح جهانی و محلی است. این سازمان که از سال ۱۹۹۵ سالیانه شاخص ادراک فساد (CPI) را منتشر کرده، در سال‌های اخیر به دنبال ایجاد ابزارهای اندازه‌گیری دیگر برای تکمیل CPI بوده است. شاخص رشوه‌دهندگان (BPI) طرف‌تأمین‌کننده را در فساد محاسبه نموده و فساد را با کشور مآخذ و بخش صنعت رتبه‌بندی می‌کند. فسادسنج جهانی^۱ (GCB) یک تحقیق از افکار عمومی است که درک عمومی ملی و تجربه فساد در بیش از ۶۰ کشور در سراسر جهان را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. ذیلاً به برخی از مهم‌ترین دستاوردهای سازمان شفافیت اشاره می‌شود:

– شاخص ادراک فساد (CPI)

این شاخص سالیانه سازمان شفافیت بین‌المللی که اولین بار در سال ۱۹۹۵ منتشر شد، شناخته شده‌ترین ابزار این سازمان است که برای قراردادن شفافیت بین‌المللی و موضوع فساد در دستورکار سیاست‌گذاری بین‌المللی به‌طور گسترده‌ای مورد تحسین واقع شده است. CPI بیش از ۱۵۰ کشور را برحسب درک از سطوح فساد که با ارزیابی‌های کارشناسانه و تحقیق از افکار عمومی تعیین شده‌اند رتبه‌بندی می‌کند. بزرگ‌ترین موفقیت سازمان شفافیت همانا قراردادن موضوع فساد در دستورکار جهانی بوده است. درحال حاضر نهادهای بین‌المللی همچون بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول فساد را یکی از موانع اصلی توسعه می‌دانند؛ موضوعی که قبل از دهه ۱۹۹۰ درمورد آن به‌طور گسترده بحث نمی‌شد. به‌علاوه سازمان شفافیت نقش مهمی در تحقق کنوانسیون ضدفساد ملل متحد^۲ و کنوانسیون ضد ارتشاء سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی^۳ ایفا کرده است. براساس جدول شاخص ادراک فساد منتشر شده در سایت سازمان شفافیت در سال ۲۰۱۵، سه کشور دانمارک، فنلاند و سوئد به ترتیب پاک‌ترین و کم‌فسادترین کشورهای جهان هستند. جمهوری اسلامی ایران در این جدول در رتبه یکصد و سی‌ام قرار دارد و نمره آن از بین صفر (بسیار فاسد) تا صد (بسیار پاک) ۲۷ است.

1. Global Corruption Barometer
2. United Nations Convention against Corruption
3. OECD Anti-Bribery Convention

– فسادسنج (بارومتر) جهانی (GCB)

فسادسنج جهانی سازمان شفافیت بین‌المللی تنها تحقیق افکار عمومی جهان در مورد نظرات و تجربیات از فساد است که شاخص را در این مورد ارائه می‌دهد که فساد در سطح ملی چگونه دیده می‌شود و این که تلاش‌های تحدید فساد در سراسر جهان چگونه در عمل ارزیابی می‌شوند. این شاخص همچنین میزان تجربه مردم از فساد در سال گذشته را تعیین می‌کند.

– گزارش فساد جهانی^۱ (GCR)

گزارش فساد جهانی اولین انتشار جامع در نوع خود به منظور بررسی خطرات فساد در ارتباط با برخورد با تغییر آب و هوا است. این گزارش از سیاست‌گذاری بین‌المللی گرفته تا استراتژی‌های سطح ملی و با تمرکز خاص بر بخش جنگل‌داری، از تخصص بیش از ۵۰ کارشناس و کارورز از جنبش ضدفساد و عرصه‌ی تغییر آب و هوا بهره می‌برد.

– گذاشتن فساد در دستور کار جهانی

سازمان شفافیت در تاریخ کوتاهش تابوی سکوت در مورد فساد را شکسته و مورد توجه جهان قرار گرفته است. فساد اکنون به علت موفقیت این سازمان جایی در دستور کار منطقه‌ای، ملی و جهانی دارد. بانک جهانی قبل از ۱۹۹۶ به طور علنی از فساد بحث نمی‌کرد اما امروزه آن را بزرگ‌ترین مانع توسعه اقتصادی و اجتماعی می‌داند. سازمان ملل متحد بر حکمرانی خوب و مبارزه با فساد به عنوان عوامل کلیدی کاهش فقر تأکید می‌ورزد. صندوق بین‌المللی پول اکنون تأثیر منفی فساد را بر عملکرد اقتصادی به حساب می‌آورد. همچنین نامزدهای سیاسی در سراسر جهان کمپین‌هایی بر ضد فساد و در زمینه‌های حکمرانی خوب به راه می‌اندازند.

– ایفای نقش مهم در کنوانسیون‌های ضدفساد

سازمان شفافیت یکی از چند سازمان جامعه مدنی مشارکت‌کننده در پیش‌نویس دو توافقنامه بین‌المللی مهم است که توان دولت در همکاری برای کاهش فساد در آن سوی مرزها را افزایش می‌دهند از جمله کنوانسیون ضدفساد ملل متحد و کنوانسیون پیشگیری و مبارزه با فساد اتحادیه آفریقا^۲. سازمان همچنین در تأسیس کنوانسیون ضد ارتشاء سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی به طور جدی مشارکت داشته است.

1. Global Corruption Report

2. African Union Convention on Preventing and Combating Corruption

شبکه ضدفساد برای اقتصادهای در حال گذار^۱

۱. شبکه در یک نگاه

شبکه ضدفساد برای اقتصادهای در حال گذار، گردهمایی مشترکی است که بخش خصوصی و بخش عمومی برگزار می‌کنند. این گردهمایی محیطی برای تبادل اطلاعات میان اهل فن و تحلیلگران حوزه مبارزه با فساد در اروپای مرکزی و شرقی و جمهوری‌های سابق شوروی است. این شبکه ضدفساد در سال ۱۹۹۸ میلادی تأسیس شد. در این سال دولت‌ها، سازمان‌های غیردولتی و سازمان‌های خیریه بین‌المللی کار تأسیس شبکه را تحت نظر سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) آغاز کردند تا تجارب و تخصص‌شان را به اشتراک بگذارند، تشریک مساعی سازمان‌های خیریه را بهتر کنند و همکاری میان جامعه مدنی و حکومت را تقویت نمایند. حمایت از کشورهای عضو در زمینه مبارزه با فساد از طریق برگزاری گردهمایی منطقه‌ای به منظور ارتقای فعالیت‌های ضدفساد، گسترش بهترین رویه‌ها و هماهنگ‌سازی کمک‌های مالی جزو مهم‌ترین اهداف شبکه محسوب می‌شوند.

شبکه ضدفساد برای اقتصادهای در حال گذار، بخشی از «گروه کاری OECD در زمینه برنامه‌های روابط جهانی ارتشاء»^۲ است. دبیرخانه شبکه موظف است به صورت مداوم گزارش‌های کاری منظمی را به این گروه ارائه کند. شبکه از بدو تأسیس خود در سال ۱۹۹۸ میلادی، تبدیل به گردهمایی پیشرویی در منطقه تحت پوشش خود یعنی اروپای مرکزی، اروپای شرقی، اروپای جنوب شرقی، قفقاز و آسیای مرکزی در زمینه مبارزه با فساد شده است. متخصصانی از OECD و کشورهای اتحادیه اروپا، سازمان‌های بین‌المللی، نهادهای مالی بین‌المللی، جامعه مدنی و انجمن‌های تجاری و نهادهای پژوهشی و آکادمیک در فعالیت‌های این شبکه مشارکت دارند. این شبکه در قالب گردهمایی‌های عمومی، ابتکارات زیرمنطقه‌ای و فعالیت‌های موضوعی عمل می‌کند. عضویت در شبکه ضدفساد برای اقتصادهای در حال گذار برای همه کشورهای اروپای شرقی و آسیای مرکزی آزاد است. دولت‌های عضو OECD نیز بخشی از فعالیت‌های شبکه هستند. حکومت‌های ملی و نهادهای متولی مبارزه با فساد در کشورهای مشارکت‌کننده از جمله مهم‌ترین

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه شبکه ضدفساد برای اقتصادهای در حال گذار نگاشته شده است: <http://www.oecd.org/corruption/acn/>

2. the OECD Working Group on Bribery's Global Relations Programs

همکاران این شبکه محسوب می‌شوند. جامعه مدنی، بخش تجاری، سازمان‌های بین‌المللی و نهادهای مالی بین‌المللی نیز بخشی فعال از شبکه ضدفساد برای اقتصادهای درحال‌گذار به شمار می‌آیند.

۲. عملکرد شبکه

گردهمایی‌های عمومی شبکه ضدفساد برای اقتصادهای درحال‌گذار، رخدادهای منطقه‌ای بی‌نظیری هستند که نمایندگان ارشد حکومت‌های ملی، جامعه مدنی و گروه‌های تجاری و همچنین شرکای بین‌المللی را گرد هم جمع می‌کنند. این گردهمایی‌ها چارچوبی کارآمد و مؤثر را برای بازمبانی پیشرفت‌های به‌دست آمده در زمینه مبارزه با فساد در منطقه تحت پوشش شبکه مهیا می‌سازند. آن‌ها همچنین محملی برای به اشتراک‌گذارن تجارب در باب مسایل درحال‌ظهور و مروج و بسط و گسترش بهترین رویه‌ها در باب موضوعات منتخب است تا از اجرای سیاست‌های ضدفساد در سطح ملی حمایت شود. گردهمایی‌های عمومی فرصت‌های شبکه‌سازی ارزشمندی را نیز مهیا می‌کنند.

۳. ساختار شبکه

- دبیرخانه: دبیرخانه شبکه ضدفساد برای اقتصادهای درحال‌گذار در واحد ضدفساد OECD استقرار دارد. این واحد بخشی از معاونت مدیریت مالی و امور سازمانی این سازمان است که در مقر مرکزی آن در پاریس فعالیت می‌کند. دبیرخانه مسئول توسعه و اجرای برنامه کاری شبکه است.
- گروه فرمان: گروه فرمان شبکه ضدفساد برای اقتصادهای درحال‌گذار، مهم‌ترین ارگان مشورتی است که وظیفه هدایت دبیرخانه در زمینه توسعه، اجرا و ارزیابی برنامه کاری شبکه را برعهده دارد. عضویت در این گروه برای کشورهای عضو شبکه و سایر سازمان‌ها و کشورهای مشارکت‌کننده آزاد است. جلسات گروه فرمان به‌صورت سنتی هم‌زمان با جلسات جامع و عمومی شبکه برگزار می‌شوند.

۴. دستاوردهای شبکه

۱-۴. استانداردهای قانونی و بین‌المللی مبارزه با فساد

دبیرخانه شبکه ضدفساد برای اقتصادهای درحال‌گذار در باب استانداردهای قانونی و بین‌المللی مبارزه با فساد، کار توسعه و تکمیل فرهنگ واژگان این استانداردها را به سرانجام رسانده است. OECD، شورای اروپا و کنوانسیون‌های ملل متحد درمورد مبارزه با فساد، تدوین و انتشار این فرهنگ واژگان را تصویب کرده بودند. همچنین سمیناری تخصصی با موضوع مسئولیت اشخاص

حقوقی در برابر فساد سازماندهی شده است تا کارشناسان شبکه از تجارب کشورهای که تجارب عملی متأخری در این زمینه داشته‌اند مطلع شوند و از آن‌ها بیاموزند. سرانجام این‌که استمرار بحث پیرامون رویه‌های نظارتی این کنوانسیون‌ها به کشورهای عضو شبکه یاری می‌رساند تا سازوکارهای بازبینی، تفاوت‌ها و عناصر رایج در رویه‌های نظارتی سایر اعضا را بهتر درک کنند.

۲-۴. نهادهای تخصصی مبارزه با فساد

نهادهای تخصصی مبارزه با فساد و گزارش‌هایی که کشورها در این زمینه در گردهمایی‌های شبکه ارایه می‌کنند، یکی از موضوعات بسیار مورد علاقه در شبکه هستند و زمینه ارزشمندی برای فعالیت‌های پشتیبانی خواهند بود. دبیرخانه تاکنون مطالعه مدل‌های نهادهای تخصصی مبارزه با فساد از جمله پوشش گسترده‌تر کشورها و مدل‌ها را تکمیل نموده است و در گام بعد قصد دارد استقلال، پاسخ‌گویی و کارآمدی این نهادها را تقویت کند.

گروه متخصصان مبارزه با فساد اینترپل^۱

Interpol Group of Experts on Corruption (IGEC)

۱. گروه در یک نگاه

اینترپل - که نام کامل آن سازمان پلیس جنایی بین‌المللی است - سازمانی است که همکاری نیروهای پلیس تمام کشورها در سطح بین‌المللی را تسهیل می‌کند. این سازمان در سال ۱۹۲۳ میلادی با عنوان «کمیسیون پلیس جنایی بین‌المللی» تأسیس شد و در سال ۱۹۵۶ میلادی عنوان آن به نامی که ما امروزه این سازمان را بدان می‌شناسیم تغییر یافت. اینترپل بزرگ‌ترین سازمان پلیسی جهان است و ۱۸۸ کشور در آن عضویت دارند. این سازمان همکاری میان نیروهای پلیس کشورهای مختلف را در خارج از مرزها تسهیل نموده و از همه سازمان‌ها و مراجعی که هدفشان جلوگیری یا مبارزه با اقدامات مجرمانه در سطح بین‌المللی است حمایت و کمک‌های لازم را به آن‌ها ارائه می‌کند. امنیت عمومی، جرایم سازمان‌یافته، جرایم علیه بشریت، جرایم زیست‌محیطی، نسل‌کشی، جرایم جنگی، دزدی دریایی، تولید داروهای قاچاق و غیرمجاز، تجارت مواد مخدر، قاچاق اسلحه، قاچاق انسان، پولشویی، هرزه‌نگاری کودکان، جرایم یقه‌سفیدان، جرایم سایبری، تعرض به حقوق مالکیت معنوی و فساد، اولویت‌هایی هستند که در کانون توجه اینترپل قرار دارند.

در خلال نخستین کنفرانس بین‌المللی جرایم مرتبط با فساد که در دبیرخانه اینترپل در شهر لیون فرانسه در تاریخ آوریل ۱۹۸۸ میلادی برگزار شد، توصیه‌نامه‌ای به تصویب رسید که در آن پیشنهاد شد «گروه متخصصان مبارزه با فساد اینترپل» تشکیل و به این گروه اختیار داده شود تا ابتکارات جدیدی را در زمینه مبارزه با فساد ارائه و اجرا کند. این کنفرانس، نمایندگانی را از چهار منطقه اینترپل یعنی آفریقا، آمریکا، آسیا و اروپا انتخاب نمود و به آن‌ها مأموریت داد که به همراه دبیرکل اینترپل، گروه متخصصان مبارزه با فساد را تشکیل دهند. ایده و هدف بنیادین تشکیل این گروه، هماهنگ‌سازی رویکردهای مختلف و متفاوت ملی و منطقه‌ای در مبارزه با فساد است.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی اینترپل نگاشته شده است:
<http://www.interpol.int/>

در نخستین جلسه این گروه طرحی به تصویب رسید که براساس آن می‌بایست گروهی مشورتی مرکب از طیف گسترده‌ای از بازیگران کلیدی بین‌المللی در زمینه مبارزه با فساد تشکیل می‌شد. انگیزه بنیادین طرح، این باور عام بود که اجرای قانون در مبارزه با فساد مستلزم رویکرد و برخوردی همه‌جانبه و جامع است؛ برخوردی که همه بازیگران کلیدی و کل جامعه در آن دخالت و مشارکت داشته باشند. اگر سازمان‌ها و افرادی که در سطح بین‌المللی حضور دارند در این فرایند مداخله نمایند، مواضع و دستاوردهای گروه کارشناسان برآورده خواهد شد.

۲. عملکرد گروه

اینترپل قصد دارد همکاری میان نیروهای پلیس کشورهای مختلف را تسهیل کند؛ حتی اگر روابط دیپلماتیکی میان دو یا چند کشور وجود نداشته باشد. این فعالیت اینترپل در چارچوب محدودیت‌های قوانین موجود در کشورهای مختلف و در پیوند با روح اعلامیه جهانی حقوق بشر صورت می‌گیرد. اساسنامه اینترپل مقرر می‌دارد که این سازمان می‌بایست فارغ از هرگونه دخالت یا فعالیت سیاسی، نظامی، مذهبی یا نژادی اداره شود. گروه متخصصان مبارزه با فساد اینترپل، متعهد به تلاش منسجم برای تغییر این نگرش اغلب منفی است که جامعه نقشی در ابتکارات مربوط به مبارزه با فساد ندارد. این تلاش متعهدانه باعث می‌شود گروه متخصصان اینترپل، اطلاعات و بازخوردهایی در باب همه جوانب فساد از سوی جامعه دریافت کند. گروه متخصصان مبارزه با فساد اینترپل بر این اساس قادر خواهد بود از نظر عملیاتی و استراتژیک، بهترین شیوه‌های مبارزه با این پدیده را به اینترپل توصیه نماید.

۳. ساختار

براساس اساسنامه اینترپل، این سازمان متشکل از ارکان زیر است: مجمع عمومی، کمیته اجرایی، دبیرخانه کل، دفاتر مرکزی ملی، مشاوران و کمیسیون کنترل پرونده‌های اینترپل. مجمع عمومی و کمیته اجرایی مسئول اداره سازمان هستند. دبیرخانه کل سازمان که در لیون فرانسه مستقر است، مسئول ابتکارات سازمان در زمینه مبارزه با فساد است. بر این اساس بود که دبیرخانه و به‌ویژه شخص دبیرکل نقش ویژه و منحصر به فردی در ایجاد نخستین آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد در وین اتریش ایفا کردند. دبیرکل سازمان بر دبیرخانه ریاست دارد. مجمع عمومی دبیرکل را برای دوره‌های پنج ساله برمی‌گزیند. این انتصاب می‌تواند پس از انقضای دوره تمدید شود. دبیرکل به مجمع عمومی و کمیته اجرایی پاسخ‌گو است. وی موظف است عملکرد هر روزه اینترپل را رصد و بر آن نظارت داشته باشد. وی همچنین مکلف است تصمیماتی را که مجمع عمومی و کمیته اجرایی اتخاذ می‌کنند، به مرحله اجرا درآورد.

گروه متخصصان مبارزه با فساد اینترپل صلاحیت دارد که ابتکارات مربوط به مبارزه با فساد را ارایه و اجرا نماید. این گروه از متخصصان زیر تشکیل شده است:

- نمایندگان سازمان‌های مسئول اجرای قانون از استرالیا، فرانسه، هنگ‌کنگ، مالزی، بریتانیا، ایالات متحده آمریکا، آفریقای جنوبی، زامبیا و اینترپل
- گروه مشاوران متشکل از رییس کمیته سازماندهی کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد، نماینده‌ای از سازمان شفافیت بین‌المللی، نماینده‌ای از گروه هماهنگ‌سازی اطلاعات، نماینده‌ای از بانک جهانی، نماینده‌ای از سازمان همکاری اقتصادی و توسعه و یک قاضی شناخته‌شده بین‌المللی است.

۴. دستاوردهای گروه

- **آمبرا^۱**: ابتکارات اینترپل در زمینه‌ی اعاده اموال و دارایی‌ها و نیز مبارزه با فساد تحت مفهومی با عنوان آمبرا تجمیع و گروه‌بندی شده‌اند. هدف کلی این ابتکارات، ارتقا و افزایش تبادل اطلاعات پیرامون فساد و روش‌های مبارزه با آن در سطح جهانی است؛ اطلاعاتی که مربوط به نهادهای مجری قانون و موجودیت‌های مسئول مبارزه با فساد در سطح ملی می‌شوند. آمبرا همچنین اقدامات فنی را به‌کار می‌گیرد تا از کشورهای عضو اینترپل حمایت عملیاتی کند و در این کشورها ظرفیت‌های لازم را ایجاد نماید.
- **بستر نقاط کانونی «استار اینترپل»^۲**: این بستر (پلتفرم) که یکی از ابزارهای کلیدی مفهوم آمبرا محسوب می‌شود، پایگاه داده امنی از مخاطبان سازمان است؛ مخاطبانی که مسئولین رسمی سازمان‌های مجری قانون هستند. این پایگاه به‌صورت ۲۴ ساعته و در طول کل هفته در دسترس است تا به نیازهای اضطراری سازمان پاسخ دهد. این سرویس به‌ویژه در هنگام بروز موارد مربوط به اعاده اموال و دارایی‌ها بسیار ضروری است و باید در دسترس باشد؛ چراکه عامل زمان ممکن است باعث شود نهادهای مجری قانون نتوانند اعتبارات و اموال به سرقت رفته را بازگردانند. کشورهای آفریقایی و آسیایی در موارد مربوط به اعاده اموال و دارایی‌ها تاکنون به‌صورت موفقیت‌آمیزی از این سرویس استفاده کرده‌اند تا به اطلاعات لازم درباره‌ی اعتباراتی که از مرزها خارج شده‌اند دست یابند.
- **تیم پاسخ فساد^۳**: اینترپل در حال توسعه شیوه‌های جدیدی برای حمایت از تلاش‌های ضدفساد کشورهای عضو در سطحی عملیاتی است. ایجاد ظرفیت پاسخ

1. UMBRA

2. StAR-INTERPOL Focal Points platform

3. Corruption Response Team (CRT)

تیمی و گروهی به فساد یکی از مهم‌ترین عناصر این استراتژی به‌شمار می‌آید. این ظرفیت‌سازی به کشورهای عضو کمک می‌کند که با یکدیگر همکاری داشته و بازرسان و مجریان آن‌ها در کوتاه‌ترین زمان ممکن، نظارت و پشتیبانی فنی قوی دریافت نمایند. تیم‌های پاسخ فساد به‌نحوی طراحی شده‌اند تا به‌عنوان گروه‌های کوچکی از متخصصان حوزه‌های مختلف عمل کنند. این تیم‌ها مرکب از کارکنان اینترنتی یا شرکای آن‌ها هستند و در قالب مأموریت‌هایی کوتاه‌مدت، کمک‌ها و حمایت‌های ویژه‌ای را در مورد موضوعات و مشکلات خاص ارائه می‌دهند.

گروه متخصصان مبارزه با فساد اینترنتی، دستورالعمل‌ها و مراجعی را برای مجریان قانون در سراسر جهان تدوین نموده است که در این دستورالعمل‌ها، بهترین رویه‌ها معرفی می‌شوند. این گروه معمولاً هر سال دو بار تشکیل جلسه می‌دهد و در همه‌گردهمایی‌های مهم مبارزه با فساد حضور می‌یابد. این گروه همچنین چندین کارگاه و سمینار مبارزه با فساد را ترتیب داده و میزبان چندین کنفرانس از این نوع بوده است. این گروه با فعالیت‌های یادشده موفق شده است به‌عنوان موجودیتی پیشرو و مبتکر در زمینه مبارزه با فساد اعتباری جهانی پیدا کند. گروه متخصصان مبارزه با فساد اینترنتی تا به حال دو پیمایش یکپارچه را در ۱۸۸ کشور عضو به انجام رسانده است. هدف از این پیمایش‌ها بررسی شاخص‌های مبارزه با فساد و کارآمدی آن‌ها در این کشورها به‌منظور روشن‌تر ساختن وضعیت کشورها و فهم نیازهای آن‌ها بوده است. گروه متخصصان مبارزه با فساد اینترنتی در پاسخ به نتایج این پیمایش‌ها، موارد زیر را تولید کرده است:

- اعلامیه‌ای برای مجریان قانونی شامل ضوابط اخلاقی و ضوابط مدیریتی. مجمع عمومی اینترنتی در نشست‌های سال ۱۹۹۹ میلادی در شهر سئول کره جنوبی این اعلامیه را به تصویب رساند.
- مجموعه‌ای از استانداردهای جهانی برای مبارزه با فساد در نیروهای پلیس: هدف از این مجموعه این بوده است که نیروی پلیس در هر کشور عضو، استانداردهای بالایی از صداقت، انسجام و رفتار اخلاقی در عملکرد خود به نمایش بگذارد و شاخص‌های ضدفساد به‌حدی ارتقا پیدا کنند که افسران و نیروهای فاسد پلیس در آن کشور به دام عدالت بیفتند.
- کتابخانه: این کتابخانه به قصد دسترسی بازرسان به موارد فساد و آشنایی آن‌ها با بهترین شیوه‌های برخورد با موارد مشابه طراحی شده است. محتویات این کتابخانه حول موضوعاتی خاص گردآوری شده‌اند. استراتژی‌ها و ساختارهای مبارزه با فساد و ضعف‌های بالقوه آن‌ها، عملیات‌ها و تکنیک‌های بازرسان مخفی، حمایت از شاهدین،

قانون‌گذاری در زمینه مبارزه با فساد، جلوگیری از فساد و آموزش، موضوعات اساسی و اصلی‌آثاری هستند که در این کتابخانه نگهداری می‌شوند. در این کتابخانه همچنین فهرستی جامع از سازمان‌های متولی مبارزه با فساد و اطلاعات ارتباطی آن‌ها وجود دارد.

گروه بین‌المللی هماهنگ‌سازی مبارزه با فساد^۱

۱. گروه در یک نگاه

گروه بین‌المللی هماهنگ‌سازی مبارزه با فساد موظف به تقویت و گسترش هماهنگی‌های بین‌المللی در زمینه مبارزه با فساد است. سازمان‌های فعال در زمینه سیاست‌گذاری‌های مبارزه با فساد در سطح بین‌المللی و سازمان‌های اجرایی و حمایتی در این مورد از جمله OECD، CoE، اینترپل، سازمان شفافیت بین‌المللی، برنامه توسعه سازمان ملل متحد، مرکز منابع مبارزه با فساد U4 و برخی سازمان‌های دیگر، اعضای گروه بین‌المللی هماهنگ‌سازی مبارزه با فساد هستند. اعضا موظف‌اند به صورت فعالانه در گروه مشارکت داشته باشند و از عملکرد آن حمایت کنند. رویه خاصی بر عضوگیری در گروه حاکم است. متقاضیان می‌بایست درخواست‌های عضویت خود را به دبیرخانه تقدیم و از این طریق نامزدی خود را اعلام کنند. دبیرخانه این درخواست‌ها را بررسی و در صورت مساعد دانستن شرایط متقاضی، به گروه توصیه می‌کند که متقاضی را به‌عنوان عضو جدید بپذیرد. در گردهمایی‌های سالانه اخیر به مسایلی نظیر جلوگیری فوری از فساد و اجرای کنوانسیون ملل متحد درباره‌ی مبارزه با فساد پرداخته شده است. لیختن اشتاین، هلند و نروژ از گروه بین‌المللی هماهنگ‌سازی مبارزه با فساد حمایت می‌کنند.

۲. عملکرد گروه

گروه بین‌المللی هماهنگ‌سازی مبارزه با فساد متعهد به تقویت هماهنگی‌ها و همکاری‌های بین‌المللی در مبارزه با فساد به‌منظور جلوگیری از کار مضاعف و اطمینان از کاربرد مؤثر و کارآمد منابع با استفاده از سیستم‌های موجود در سطوح ملی و منطقه‌ای است. این گروه محلی برای تبادل دیدگاه‌ها، اطلاعات، تجارب و بهترین رویه‌ها در باب فعالیت‌های مبارزه با فساد با هدف افزایش تأثیر این فعالیت‌ها از جمله حمایت از کنوانسیون مبارزه با فساد ملل متحد است.

۳. ساختار گروه

برنامه جهانی مبارزه با فساد - که کاری مشترک از دفتر مبارزه با مواد مخدر و جرم سازمان ملل و دفتر خدمات مدیریتی داخلی دبیرخانه سازمان ملل به شمار می‌رود به‌عنوان دبیرخانه گروه

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی انجمن بین‌المللی مراجع ضدفساد نگاشته

شده است: <http://www.iaaca.org>

عمل می‌کند. رییس و دبیرخانه از برنامه‌های کاری گروه حمایت نموده و آن‌ها را مدیریت می‌کنند. این دو همچنین تعیین دستورکار هر گردهمایی و نیز تعیین سخنرانان را برعهده دارند. اعضای گروه می‌توانند موضوع جلسات آتی را به دبیرخانه پیشنهاد کنند. دبیرخانه در رد یا پذیرش این پیشنهادات مختار است.

دوره ریاست بر گروه دوساله است. رییس بر فعالیت‌های گروه از جمله عملکرد دبیرخانه، سازمان و دو گردهمایی سالانه نظارت دارد. دبیرخانه نیز هرجایی که لازم باشد، منابع مالی ضروری برای فعالیت‌های گروه را شناسایی و جذب می‌کند. رییس، سخنگوی گروه در محافل عمومی است و وظیفه دارد تبلیغات مربوط به فعالیت‌های گروه را سازماندهی و مدیریت کند. دبیرخانه گروه بین‌المللی هماهنگ‌سازی مبارزه با فساد به‌همراه رییس گروه مسئول گسترش و نگهداری پایگاه داده الکترونیک و یک پایگاه اینترنتی درمورد فعالیت‌های مبارزه با فساد هستند. رییس مکلف است در هر گردهمایی، گزارشی از فعالیت‌های گروه بین‌المللی هماهنگ‌سازی مبارزه با فساد را برای اظهارنظر اعضا ارائه کند. اصلاحیه‌های پیشنهادی اعضا می‌بایست در این گزارش‌ها گنجانده شوند.

۴. دستاوردها

جلسات گروه بین‌المللی هماهنگ‌سازی مبارزه با فساد به‌صورت سالانه برگزار می‌شوند. تاکنون در این جلسات به موضوعات و ایده‌هایی از قبیل همکاری فنی برای حمایت از تأسیس نهادهای واحدهای ویژه مبارزه با فساد، تقویت ظرفیت‌های پیشگیری از فساد، ارائه مشاوره‌های قانونی، افزایش تأثیر سازمان‌های مجری قانون، درگیر ساختن جامعه مدنی در پیشگیری از فساد و کنترل آن و نیز ارائه دستورالعمل‌های فنی و پژوهش‌های راهبردی با نگاه به ارائه راهنمای اجرای مؤثر مقررات کنوانسیون مبارزه با فساد سازمان ملل متحد پرداخته شده است.

STABILITY PACT
FOR SOUTH EASTERN EUROPE

طرح مبارزه با فسادِ میثاقِ ثبات^۱

Stability Pact Anti-Corruption Initiative (SPAI)

۱. طرح در یک نگاه

طرح مبارزه با فسادِ میثاقِ ثبات، محصول میثاقِ ثبات است که در سال ۱۹۹۹ میلادی میان کشورهای اروپای جنوب شرقی منعقد شد. اعضای میثاق شامل دولت‌های اتحادیه اروپا، ۹ کشور در این منطقه و جامعه خیرین بین‌المللی است که مبارزه با فساد را اولویت اصلی خود می‌دانند. ابتکار مبارزه با فساد، پاسخ کشورهای عضو به این اولویت بوده است. این ابتکار در فوریه سال ۲۰۰۰ میلادی آغاز به کار کرد. سازمان یادشده مدعی است دستور کار بسیار بلندپروازانه‌ای در زمینه‌ی اصلاحات قانونی، مدیریتی و نهادی برای کشورهای اروپای جنوب شرقی دارد. ابتکار مبارزه با فساد قصد دارد استانداردهای اخلاقی بخش عمومی را به منظور افزایش حکومت قانون و مدیریت عمومی قابل اتکا و مطمئن، از میان برداشتن پولشویی و پاکسازی و تطهیر خدمات عمومی ارتقا بخشد.

کشورهای عضو طرح با امضای اعلامیه ۱۰ شاخص مشترک برای کنترل فساد در اروپای جنوب شرقی در سال ۲۰۰۵ میلادی در شهر بروکسل، با هدف تصویب مؤثر معیارهای یادشده، تعهداتی ملی و منطقه‌ای را پذیرفتند. هدف نهایی از این کار، حمایت کامل از طرح مبارزه با فسادِ میثاقِ ثبات و کمک به دبیرخانه این سازمان بوده است. در پی حمایت سیاسی از طرح که در اعلامیه مذکور بیان شد، اعضای سازمان با امضای یادداشت تفاهمی در باب همکاری در زمینه مبارزه با فساد در اروپای جنوب شرقی در آوریل سال ۲۰۰۷ در شهر زاگرب، گام مهمی را به منظور اطمینان از تداوم این سازمان و ابتکار مبارزه با فساد منطقه‌ای برداشتند. در امتداد تبدیل میثاقِ ثبات به شورای همکاری منطقه‌ای^۲ و با تصمیم کشورهای اروپای جنوب شرقی، نام طرح مبارزه با فسادِ میثاقِ ثبات در ماه اکتبر سال ۲۰۰۷ میلادی به « طرح مبارزه با فساد منطقه‌ای»^۳ تغییر یافت. طرح مبارزه با فساد منطقه‌ای در پی افزایش میزان پیشگیری و کنترل فساد به عنوان ابزاری برای قدرتمندتر ساختن دموکراسی، حکومت قانون، حقوق بشر، پیشرفت اجتماعی و اقتصادی و همچنین کمک به افزایش همکاری اروپایی است.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی ابتکار مبارزه با فسادِ میثاقِ ثبات نگاشته

شده است: <http://www.stabilitypact.org/anticorruption/>

2. Regional cooperation Council

3. Regional Anticorruption Initiative

۲. عملکرد طرح

طرح مبارزه با فساد میثاق ثبات با پیگیری رویکردی میان‌رشته‌ای به دنبال مهیا ساختن مشوق‌های لازم برای اصلاحات سیاست‌گذارانه و تنظیم تعهداتی بدین منظور است که کشورهای اروپای جنوب شرقی برای از میان برداشتن فساد به اجرای آن‌ها نیاز دارند. به همین دلیل، این ابتکار پنج اصل را دنبال می‌کند:

- همراهی با ابزارهای قانونی مبارزه با فساد در سایر قسمت‌های اروپا و جهان و کمک به اجرای آن‌ها و همچنین اجرای موافقتنامه‌های چندجانبه و منطقه‌ای در این زمینه
- ارتقای سطح حکمرانی خوب و مدیریت عمومی مطمئن
- قدرتمندسازی قانون‌گذاری در این مورد و افزایش سطح حکومت قانون
- افزایش شفافیت و انسجام در عملیات‌های تجاری و حرفه‌ای
- فعال‌تر ساختن جامعه مدنی و افزایش آگاهی عمومی در این زمینه

۳. ساختار طرح

طرح مبارزه با فساد میثاق ثبات مرکب از سه رکن اصلی ریاست، گروه فرمان و دبیرخانه است. ریاست مسئولیت انجام همه هماهنگی‌های لازم را برعهده دارد. گروه فرمان از نمایندگان ارشد کشورهای عضو و سازمان‌های بین‌المللی تشکیل شده است. این گروه بالاترین مرجع حکمرانی در طرح به شمار می‌رود. دبیرخانه طرح نیز مسئول اجرای سیاست‌ها است و به‌عنوان بدنه اجرایی این سازمان عمل می‌کند. گروه فرمان ابتکار در همایشی در سپتامبر سال ۲۰۰۳ میلادی در ساریوو، انتقال محل دبیرخانه سازمان به منطقه را به‌منظور افزایش سطح مالکیت محلی ابتکار و افزایش ظرفیت‌های منطقه‌ای برای هدایت مبارزه با فساد در اروپای جنوب شرقی تصویب نمود. طرح مبارزه با فساد به‌عنوان شخصیتی حقوقی در پی موافقتنامه‌ای تأسیس شد که میان بوسنی و هرزگوین و «دفتر ویژه هماهنگی‌های میثاق ثبات برای اروپای جنوب شرقی»^۱ در ۱۵ سپتامبر سال ۲۰۰۳ میلادی به امضا رسید. دبیرخانه به‌مثابه تجلی عینی و محسوس تعهد ابتکار مبارزه با فساد منطقه‌ای و کشورهای منطقه به هم‌نوایی و هماهنگی در مبارزه با فساد در منطقه اروپای جنوب شرقی عمل می‌کند.

۴. دستاوردهای طرح

از آغاز تأسیس طرح مبارزه با فساد میثاق ثبات در فوریه سال ۲۰۰۰ میلادی، شرایط محیطی مبارزه با فساد در کشورهای اروپای جنوب شرقی به‌صورت چشمگیری تغییر یافته است:

1. the Office of the Special Coordinator of the Stability Pact for South Eastern Europe

- این کشورها پیشرفت چشمگیری در تطابق با ابزارها و استانداردهای بین‌المللی مبارزه با فساد داشته‌اند.
- همه کشورهای اروپای جنوب شرقی درحال حاضر عضو «گروه دولت‌ها علیه فساد» هستند که ابزارهای مبارزه با فساد اروپایی بر آن‌ها نظارت دارند. برخی از این دولت‌ها همچنین در سازوکار نظارتی OECD فعال هستند.
- در همه این کشورها برنامه‌های مبارزه با فساد جامعی تصویب شده و درحال اجرا است.
- در برخی از کشورهای عضو، سازوکارهای نهادی برای مدیریت اجرای این برنامه‌ها و نیز نهادهای تخصصی برای تحقیق درمورد فساد و تعقیب آن ایجاد یا تقویت شده‌اند.
- ظرفیت سازمان‌های جامعه مدنی برای حمایت از شاخص‌های مبارزه با فساد تقویت شده‌اند. این افزایش ظرفیت را می‌توان در شکل‌گیری ائتلاف‌های مبارزه با فساد یا ایجاد بخش‌های ملی سازمان بین‌المللی شفافیت مشاهده کرد.
- آمادگی خیرین و سازمان‌های بین‌المللی برای پشتیبانی از پروژه‌های مبارزه با فساد افزایش یافته است و حتی برخی از این پروژه‌ها به‌صورت کامل اجرا شده‌اند.
- شاخص‌های مبارزه با فساد با فرایند تجمیع و ثبات اتحادیه اروپا بازبینی شده‌اند.

کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد^۱

۱. کنفرانس در یک نگاه

در سال ۱۹۸۱ میلادی کمیسیون مستقل مبارزه با فساد هنگ‌کنگ، دفتر بازرسی کل منطقه کلمبیا (یا همان منطقه واشنگتن دی‌سی) و دپارتمان تحقیقات شهر نیویورک اقدام به تأسیس کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد کردند. این کنفرانس هر دو سال یک‌بار در منطقه خاصی از جهان برگزار می‌شود و قریب ۱۵۰۰ شرکت‌کننده از بیش از ۱۳۵ کشور مختلف دارد. تمرکز کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد در آغاز کار بر مسایل مربوط به اجرای قانون بود. در این کنفرانس سعی بر آن بود که استراتژی‌ها و تاکتیک‌هایی برای پیشگیری و تعقیب فساد اداری ارایه شود. اما دامنه موضوعات کنفرانس به سرعت افزایش یافت. کنفرانس درحال حاضر در تلاش برای مبارزه با فساد و کلاهبرداری در سراسر جهان، طیف گسترده‌ای از مشارکت‌کنندگان و موضوعات را پوشش می‌دهد.

۲. عملکرد کنفرانس

کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد، گردهمایی برجسته‌ای است که جامعه مدنی، رؤسای دولتها و بخش خصوصی برای حل چالش‌های پیچیده و روزافزونی که فساد به‌وجود آورده است، در آن دور هم جمع می‌شوند. این کنفرانس به‌عنوان یک گردهمایی جهانی در سطح سران برای شبکه‌سازی و پیوندهای ضروری به‌منظور حمایت و کنش مؤثر در سطوح ملی و جهانی عمل می‌کند. کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد با افزایش آگاهی و مباحث انگیزشی قصد دارد توجه‌ها را به فساد جلب کند. این کنفرانس تبادل جهانی تجارب و روش‌های کنترل فساد را افزایش می‌دهد. کنفرانس همچنین در پی ارتقای همکاری بین‌المللی میان نهادهای و شهروندان در سراسر جهان بوده است. کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد با فراهم ساختن فرصت گفتگوی رو در رو و ارتباط مستقیم میان نهادهای و سازمان‌هایی که ارتباطی با یکدیگر ندارند، به ایجاد و گسترش روابط شخصی میان آن‌ها کمک می‌کند.

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد نگاشته

شده است: <http://iacconference.org>

۳. ساختار کنفرانس

شورای کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد، کمیته برنامه‌ریزی کنفرانس و سازمان شفافیت بین‌المللی و شاخه‌های محلی آن در کشورهای مشارکت‌کننده در کنفرانس، مسئول سازماندهی دوره‌های مختلف این کنفرانس بوده‌اند. دبیرخانه سازمان شفافیت بین‌المللی به‌عنوان شورای هر دوره از کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد و کمیته برنامه‌ریزی آن عمل می‌کند. سازمان بین‌المللی شفافیت موظف است به نیابت از شورای کنفرانس به کشوری که میزبانی یک دوره خاص را برعهده دارد، مشاوره دهد و کمک‌های لازم را بنماید. سازمان شفافیت بین‌المللی همچنین مسئول آماده‌سازی و اجرای برنامه کنفرانس است. ایجاد ارتباط با طیف وسیعی از سازمان‌ها و افراد درگیر در خط مقدم مبارزه با فساد از جمله وظایف سازمان شفافیت در قالب این مسئولیت است. این سازمان همچنین پیشنهادات مربوط به برنامه کنفرانس را گردآوری و بررسی و جلسات و کارگاه‌های کنفرانس را برنامه‌ریزی می‌کند. افزون بر این، سازمان شفافیت در زمینه مسایل بازاریابی، پشتیبانی و جمع‌آوری کمک‌های مالی از مشارکت‌کنندگان در کنفرانس به کشور میزبان یاری می‌رساند.

شورای کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد

شورای کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد مسئول نظارت بر دوره‌های مختلف کنفرانس است. این شورا در سپتامبر سال ۱۹۹۶ میلادی تأسیس شد و مقرر گردید که سازمان شفافیت بین‌المللی به‌عنوان دبیرخانه آن انجام وظیفه کند. هدف اساسی شورا، مشاوره و کمک‌رسانی است تا اطمینان حاصل شود که کنفرانس با اصول مٌصرَح در دستورالعمل‌های تأسیس آن هماهنگ باشد. این شورا به‌همراه سازمان شفافیت بین‌المللی به‌صورت زیادی در موفقیت و پیگیری مصوبات هر کنفرانس نقش داشته است. این دو نهاد همواره حمایت منسجمی از اهداف کنفرانس به‌عمل آورده‌اند. دستورالعمل‌های کنفرانس مقرر می‌دارند که اهداف کنفرانس همانا برانگیختن تبادل جهانی تجارب و روش‌های کنترل فساد و افزایش همکاری بین‌المللی میان شهروندان و نهادها در سراسر جهان است.

کمیته برنامه‌ریزی کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد

این کمیته که مسئولیت طراحی برنامه هر دوره از کنفرانس را برعهده دارد، مرکب از ۱۵ عضو است. رییس شورای کنفرانس، یک نماینده از دولت میزبان و شاخه ملی سازمان شفافیت بین‌المللی از جمله اعضای کمیته هستند. سایر اعضا را نمایندگان نهادهای بین‌المللی همکار یا نهادهای مستقل دیگری تشکیل می‌دهند که در زمینه‌ی مبارزه با فساد شناخته‌شده هستند.

دولت میزبان و شاخه ملی سازمان شفافیت بین‌المللی به واسطه نمایندگان خود در کمیته، در طراحی برنامه کنفرانس نقش بسیار فعالی دارند.

۴. دستاوردهای کنفرانس

مشارکت‌کنندگان سابق کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد، نتایج کنفرانس‌هایی را که پیشتر برگزار شده‌اند، در قالب خلاصه مذاکرات و اقدامات به شرح زیر جمع‌بندی کرده‌اند:

- **دوربان:** در سال ۱۹۹۹ میلادی و در جریان کنفرانس برگزار شده در شهر دوربان آفریقای جنوبی، مشارکت‌کنندگان در کنفرانس، عزم خود را مبنی بر ادامه مبارزه با فساد در بیانیه موسوم به تعهد دوربان بیان داشتند.
- **پاراگوئه:** در سال ۲۰۰۱ میلادی و در پاراگوئه، نمایندگان حاضر در کنفرانس به صورت مجدد تعهد خود را به استانداردهای بین‌المللی شفافیت و پاسخ‌گویی تأیید کردند و بیان داشتند که این استانداردها منحصر به حکومت‌ها نیستند، بلکه بخش خصوصی، جامعه مدنی و نهادهای بین‌المللی نیز بایست به آن‌ها متعهد باشند. در دستورکار کنفرانس پاراگوئه، این تأیید مجدد گنجانده شد.
- **سئول:** یافته‌های یازدهمین دوره کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد که در سال ۲۰۰۳ میلادی در شهر سئول کره جنوبی برگزار گردید، به مشارکت‌کنندگان در کنفرانس یادآور شد که تصور فساد به‌عنوان موضوعی برخاسته از فرهنگ کاملاً صحیح است و این باورها و سنت‌های ما هستند که آن را امکان‌پذیر می‌کنند.
- **گواتمالاسیتی:** اعلامیه پایانی دوازدهمین دوره کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد که در سال ۲۰۰۶ میلادی در گواتمالاسیتی برگزار شد، دستورکاری را دربر می‌گرفت که شاخص‌های عملی مبارزه با فساد را ترسیم می‌کرد.
- **آتن:** در سال ۲۰۰۸ میلادی در شهر آتن و در سایه معبد پارتنون، سیزدهمین دوره کنفرانس بین‌المللی مبارزه با فساد برگزار شد. «شفافیت جهانی: مبارزه با فساد برای آینده‌ای باثبات»، شعار این دوره بود. در این دوره این موضوع مورد بررسی قرار گرفت که چگونه فساد، ثبات را به صورت همه‌جانبه تحلیل می‌برد.

گردهمایی جهانی مبارزه با فساد و حراست از سلامت^۱

۱. گردهمایی در یک نگاه

گردهمایی جهانی مبارزه با فساد و حراست از سلامت، یک گردهمایی چندجانبه است که هر دو سال یک‌بار برگزار می‌گردد. در این گردهمایی، نمایندگان حکومت‌ها، متخصصان و دانشگاهیانی از سراسر جهان گرد هم می‌آیند تا در مورد شاخص‌های مبارزه با فساد و ارتقای این شاخص‌ها به بحث و تبادل نظر بپردازند. هدف مَرَجَح این گردهمایی جهانی، ارتقا و تسهیل تبادلات جهانی در قالب نشست‌های دوره‌ای است. نخستین نشست گردهمایی جهانی مبارزه با فساد و حراست از سلامت در سال ۱۹۹۹ میلادی در شهر واشنگتن ایالات متحده آمریکا برگزار شد که کارمندان امنیتی و قضایی در آن حضور داشتند. هدف از این گردهمایی، شناسایی علل فساد و بحث در باب شیوه‌های کارآمد مبارزه با این معضل بود. حاضران در نشست، بر نیاز به واکنش سریع به فساد و تبادل نظر بیشتر در این زمینه تأکید ورزیدند.

دومین دوره‌ی گردهمایی در سال ۲۰۰۱ میلادی در شهر لاهه هلند برگزار گردید. در این گردهمایی که موضوع آن «مبارزه با فساد از طریق انسجام، شفافیت و پاسخ‌گویی» بود، تشخیص داده شد که جامعه مدنی، بخش خصوصی و رسانه‌ها می‌بایست در ارایه و اجرای استراتژی‌های مؤثر در مبارزه با فساد به کار گرفته شوند. سومین دوره این گردهمایی در سال ۲۰۰۳ میلادی و این بار در شهر سئول کره جنوبی با موضوع «چالش‌های درحال رشد و مسئولیت‌های مشترک» برگزار شد. در این دوره طیف گسترده‌ای از موضوعات مورد بحث و بررسی قرار گرفتند: از ارتشاء، فامیل‌بازی، پولشویی و مبادلات غیرقانونی دارایی‌ها گرفته تا همکاری قانونی، تحریم، سازوکارهای کنترل، تأمین مالی کمپین و نقش حکومت‌ها در افزایش شفافیت.

«از حرف تا عمل» موضوع و عنوان اصلی چهارمین دوره گردهمایی جهانی مبارزه با فساد و حراست از یکپارچگی بود. شهر برازیلیا از ۷ تا ۱۰ ماه ژوئن سال ۲۰۰۵ میلادی میزبانی این دوره را برعهده داشت. برنامه دوره مشتمل بر کارگاه‌ها، پنل‌ها و سمینارهایی بود که با هدف بحث در باب مسایل مرتبط با کنوانسیون‌های بین‌المللی مبارزه با فساد، پولشویی، شاخص‌های فساد،

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی انجمن بین‌المللی مراجع ضدفساد نگاشته

پشتیبانی عمومی، تعارضات منافع، دولت الکترونیک، جامعه مدنی و فساد محلی ترتیب داده شده بودند. در چهارمین گردهمایی جهانی به بررسی موارد عینی و تحلیل رویه‌های خوب به‌عنوان شیوه افزایش و بهبود سازوکارهای همکاری و تطابق با شاخص‌های کارآمد و مناسب برای مبارزه با فساد پرداخته شد.

پنجمین دوره گردهمایی جهانی مبارزه با فساد و حراست از سلامت از ۲ تا ۵ آوریل سال ۲۰۰۷ میلادی در مرکز ساندتون برگزار شد. این مرکز در شهر ژوهانسبورگ آفریقای جنوبی مستقر است. دولت آفریقای جنوبی با همکاری کمیته سازماندهی آفریقای و کمیته سازماندهی بین‌المللی این دوره از کنفرانس را برگزار کردند. مشارکت‌کنندگان در این دوره در طی چهار روز به بررسی بهترین شیوه‌های تشخیص اهداف پرداختند. در ماه نوامبر سال ۲۰۰۹ میلادی، قطر میزبان ششمین دوره گردهمایی جهانی مبارزه با فساد و حراست از سلامت بود. «قدرت و وحدت: کار مشترک در مبارزه با فساد» موضوع کانونی این دوره معرفی شد.

۲. دستاوردهای گردهمایی

از زمان برگزاری نخستین دوره گردهمایی جهانی مبارزه با فساد و حراست از سلامت در واشنگتن در سال ۱۹۹۹ میلادی، این گردهمایی به جامعه جهانی کمک کرده است تا تعهد خویش به پیشگیری از فساد و مبارزه با آن را تجدید کند، حکمرانی مسئولانه و انسجام را ارتقای بخشد، رویه‌های خوب را به اشتراک بگذارد، روندهای متأخر مربوط به حکمرانی خوب و مبارزه با فساد را مورد بحث قرار دهد، رویکردهای نوین پیشگیری، بررسی و تعقیب فساد را بررسی کند، همکاری بین‌المللی را افزایش دهد و شراکت با بخش غیردولتی را تقویت نماید. گردهمایی جهانی مبارزه با فساد و حراست از سلامت در طول ده سال گذشته محرکی قوی برای از میان برداشتن موانع تقویت همکاری میان حکومت‌ها، سازمان‌های بین‌المللی و گروه‌های غیردولتی و بحث آزادانه در باب فساد و اجرای قوانین مرتبط و مسایل پیش روی حکمرانی خوب مهیا ساخته است. روح حاکم بر گردهمایی همان است که در سخنرانی افتتاحیه نخستین دوره آن در سال ۱۹۹۹ میلادی اعلام شده بود: «هیچ ملتی در برابر فساد ایمن نیست. برای مبارزه مؤثر و جهانی با فساد، هیچ ملتی نمی‌تواند خود را از تأثیر فساد که در خارج از مرزهایش در جریان است مصون بدارد و باید با سایر ملت‌ها در هر جای دیگری از جهان به مبارزه با فساد پردازد».

شبکه تحقیقات مبارزه با فساد^۱

۱. شبکه در یک نگاه

شبکه تحقیقات مبارزه با فساد سازمان شفافیت بین‌المللی، پژوهشگران را از سراسر جهان گرد هم می‌آورد تا شکاف‌های شناختی و معضلات در حال ظهور مربوط به فساد و مبارزه با آن را در حوزه‌های تحقیقاتی و تخصصی خود روشن سازند. شبکه تحقیقات مبارزه با فساد، شبکه‌ای پیچیده و عضو محور است که قصد دارد انجام پژوهش‌ها و آموزش‌های نوآورانه در زمینه مبارزه با فساد را تشویق کند. این شبکه به‌طور خاص، پژوهشگران جوانی را که در باب فساد و حکمرانی به پژوهش می‌پردازند مورد تشویق قرار می‌دهد.

کاربران می‌توانند از طریق یک بستر آنلاین و تعاملی و نیز خبرنامه‌ای فصلی، آخرین و هیجان‌انگیزترین پژوهش‌های مربوط به فساد در حوزه‌های مطالعاتی مختلف را پیدا کرده، به اشتراک گذاشته و در مورد آن‌ها بحث و تبادل نظر نمایند. پژوهشگران همچنین این امکان را می‌یابند که از این طریق، از فرصت‌های شغلی، رخدادهای فرصت‌های مالی مطلع شوند. این شبکه از سال ۲۰۱۱ میلادی تاکنون، هر شش ماه یک‌بار کنفرانسی در مورد پژوهش‌های مبارزه با فساد برگزار کرده است. دسترسی به شبکه تحقیقات مبارزه با فساد برای هر شخص علاقه‌مند به پژوهش در مورد فساد آزاد است.

۲. عملکرد شبکه

شبکه تحقیقات مبارزه با فساد که سازمان شفافیت بین‌المللی از آن حمایت می‌کند، شبکه‌ای آنلاین است که اطلاعات مربوط به پژوهش‌های مربوط به فساد را از طیف وسیعی از منابع آکادمیک، اتاق‌های فکر، جامعه مدنی و سازمان‌های میان‌دولتی گردآوری می‌نماید. بستر آنلاین این شبکه به‌نحوی طراحی شده است تا این اطمینان حاصل شود که کاربران دارای مدارج علمی بالا وارد آن شوند و از طریق این شبکه به تعامل با هم بپردازند. کاربرانی که در شبکه تحقیقات مبارزه با فساد ثبت‌نام کرده‌اند، می‌توانند در مورد مطالب ارسالی نظر دهند و همچنین قادر هستند پروفایل‌های شخصی خود را ایجاد کرده و با سایر متخصصان فساد در سراسر جهان ارتباط برقرار کنند. آن‌ها همچنین می‌توانند با استفاده از فید RSS، جریان‌های اطلاعاتی مربوط به خود و دیگران را رصد نمایند. علاوه بر این کاربران با استفاده از این شبکه قادر خواهند بود برای

۱. کلیه مطالب این بخش براساس اطلاعات مندرج در پایگاه اینترنتی شبکه تحقیقات مبارزه با فساد نگاشته شده است:
<http://corruptionresearchnetwork.org>

استفاده از راهنمایی و مشاوره هم‌تایان و همکاران خود، به اشتراک گذاشتن اطلاعات مرتبط با کنفرانس‌های آتی و نیز فرصت‌های شغلی و مالی، تالارهای گفتگوی مجازی ایجاد کنند.

۳. دستاوردهای شبکه

- مهم‌ترین دستاوردهای شبکه تحقیقات مبارزه با فساد را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد:
- *ارایه آخرین پژوهش‌های مبارزه با فساد و بحث در مورد آن‌ها:* ویراستاران و مشارکت‌کنندگانی از رشته‌های مختلف، آخرین ادبیات و پژوهش‌ها در حوزه تخصصی خود را با تمرکز بر وجه سیاست‌گذارانه مسأله ارایه می‌کنند. کاربران می‌توانند در مورد همه مقالات نظر داده و بحث کنند. آن‌ها همچنین می‌توانند مواد اطلاعاتی را که به اشکال دیگری هستند ارسال نمایند.
 - *شبکه و دریافت بازخورد از همکاران و هم‌تایان:* شبکه تحقیقات مبارزه با فساد، پیدا کردن و ارتباط برقرار کردن با متخصصان فساد - چه دانشگاهیان و چه اهل فن - در سراسر جهان را تسهیل می‌کند. اعضای که ثبت‌نام کرده‌اند، می‌توانند پروفایل‌های شخصی خود را با محتوایی همچون حوزه تخصصی، علایق تحقیقاتی، آثار منتشر شده ... ایجاد نمایند.
 - *تعامل در بازار پژوهش:* اعضا با کمک شبکه می‌توانند ابتکارات پژوهشی خویش را ارسال کنند و به جامعه محققان مبارزه با فساد دسترسی یابند. آنان همچنین در قالب شبکه تحقیقات مبارزه با فساد از دوره‌هایی که در این زمینه برگزار می‌شوند، فرصت‌های شغلی، مناقصه‌های پژوهشی، فراخوان‌ها و دعوتنامه‌های کنفرانس‌ها و کارگاه‌های آتی مطلع خواهند شد. دانشگاهیان همچنین می‌توانند از شبکه برای ارسال و دریافت بازخوردهای دوره‌های آموزشی استفاده کنند.
 - *دسترسی به پایگاه داده‌های مربوط به فساد:* پیدا کردن مجموعه داده‌ها و ایجاد آن برای عرضه کردن تحلیل‌های دست اول، اغلب بسیار مشکل است. شبکه تحقیقات مبارزه با فساد، اعضا را قادر می‌سازد اطلاعات پیرامون داده‌های تجربی جدیدی را که گردآوری شده‌اند، به اشتراک بگذارند.

منابع فصل سوم

- <https://www.iaca.int/>
- http://maca.sprm.gov.my/portal/index.php?page=MAIN_PAGE
- http://www.nazaha.iq/en_news2.asp?page_namper=e25
- <http://www.acaindia.net/>
- <http://icpc.gov.ng/icpc>
- <http://www.academiaanticorruccion.org/index.php/en/>
- <http://justiceacademy.am/#1>
- <http://www.iaaca.org>
- http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/default_en.asp
- <http://www.theioi.org/>
- <http://gopacnetwork.org/>
- <http://www.epac.at/>
- <http://www.weforum.org/communities/partnering-against-corruption-initiative>
- <http://www.u4.no/>
- <http://www.anticorruptionforum.net/>
- <https://www.baselgovernance.org/>
- <http://www.transparency.org>
- <http://www.oecd.org/corruption/acn/>
- <http://www.interpol.int/>
- <http://www.iaaca.org>
- <http://www.stabilitypact.org/anticorruption/>
- <http://iaconference.org>
- <http://corruptionresearchnetwork.org>

فصل چہارم:

رویکردکے تطبیقے بہ عملکرد

نہادہاکے ضدفساد

پیشگفتار

در فصل گذشته مجموعاً بیست و چهار نهاد ملی و بین‌المللی ضد فساد با ماهیت‌های مختلف دولتی و غیردولتی معرفی شد و مهم‌ترین اقدامات آن‌ها در عرصه‌ی مبارزه با فساد مورد بررسی قرار گرفت که از این میان، هفت نهاد با نام خاص «آکادمی» فعالیت می‌کنند و هفده نهاد نیز به‌رغم انجام اقدامات مشابه با آکادمی‌ها، نام‌های دیگری مانند مؤسسه، انجمن، سازمان، شبکه، گردهمایی و ابتکار دارند.

اکنون در فصل حاضر نگارنده با اتخاذ رویکرد تطبیقی و مقایسه‌ای می‌کوشد بر مبنای اطلاعات و داده‌های نسبتاً جامع و گسترده‌ای که از اهداف، عملکرد و برنامه‌های آکادمی‌ها و نهادهای ضد فساد در نواحی مختلف جهان کسب کرده است، نقاط اشتراک و افتراق آنان را احصا نموده و به الگوی روشنی از رهیافت کلان ضد فساد - که امروز در عرصه‌ی جهانی شکل گرفته است و آکادمی‌ها و سایر نهادهای مشابه براساس آن عمل و اقدام می‌کنند - دست یابد. بی‌شک چنین الگویی می‌تواند از یک سو سرلوحه کار نهادهای ضد فساد جمهوری اسلامی ایران باشد تا با استفاده از تجربه انباشته دیگر کشورها که به دستاوردهای عظیمی در امر مبارزه با فساد نائل آمده‌اند، به‌صورت مؤثرتر و کارآمدتری در مسیر ریشه‌کنی فساد در کشور گام بردارند و از سوی دیگر به‌عنوان راهنمایی برای تعیین نحوه‌ی تعامل سازمان بازرسی جمهوری اسلامی با سایر سازمان‌های ملی و بین‌المللی به‌منظور همکاری‌های مشترک و بهره‌گیری از تجارب، ظرفیت‌ها و خدمات آنان مورد استفاده قرار گیرد.

۱. مؤلفه‌های یک رهیافت جامع ضد فساد

نکته بسیار مهمی که در خلال بررسی آکادمی‌ها و نهادهای ضد فساد، توجه نگارنده را عمیقاً به خود جلب می‌کرد، این بود که به‌نظر می‌رسد این نهادها از رهگذر همکاری‌ها و هم‌اندیشی‌های مستمر، به تجربه‌ای انباشته و فهمی مشترک از نحوه‌ی مقابله با فساد در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی دست یافته‌اند تا جایی که به جرأت می‌توان گفت امروز یک رهیافت و رویکرد جامع ضد فساد در جهان پدیدار شده است و اکثریت نهادهای فعال در این زمینه از جمله آن‌هایی که در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفتند، کم و بیش به آن پایبند هستند و براساس آن عمل می‌کنند. ذیلاً مؤلفه‌های اصلی این رهیافت جامع که در نتیجه تطبیق اطلاعات به دست آمده از نهادهای مختلف در فصل گذشته احصا و استخراج گردیده است، به تفصیل ارائه می‌شود:

۱-۱. رویکرد کل‌گرایانه به مبارزه با فساد

امروزه نهادهای ضدفساد به این نتیجه رسیده‌اند که مقابله مؤثر با این معضل نیازمند اتخاذ رویکردی جامع و کل‌گرایانه و پرهیز از خاص‌گرایی و بخشی‌نگری است. کل‌گرایی را می‌توان از یک سو به معنای بین‌رشته‌ای بودن و از سوی دیگر به معنای بینابخشی بودن دانست. مقصود از بینارشته‌ای بودن این است که به دلیل پیوند خوردن مسأله فساد با مسایل مختلف و ظهور و بروز آن در عرصه‌های گوناگون، هرگز نمی‌توان مطالعات فساد را در یک چارچوب محدود و بدون در نظر گرفتن سایر موضوعات و جنبه‌های هم‌پیوند با آن انجام داد و به حصول نتیجه موفقیت‌آمیز امیدوار بود بلکه مطالعات فساد باید در ارتباط و تعامل با موضوعات و رشته‌های مختلف مانند حقوق، علوم سیاسی، اقتصاد، مدیریت، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و... صورت پذیرد. رویکرد بینابخشی نیز بدین معناست که فساد تنها به یک بخش یا سازمان ارتباط پیدا نمی‌کند و نباید مقابله با آن را تنها از یک نهاد انتظار داشت بلکه معضل مشترکی است که به موجودیت‌های متعدد حقیقی و حقوقی مربوط می‌شود و لذا سیاست‌گذاری و طراحی راهبرد و راهکار و نیز تقسیم‌کار درخصوص مقابله با آن باید با لحاظ کردن تمامی بخش‌های دخیل باشد.

از دیگر اقتضائات رهیافت کل‌گرایانه به مقابله با فساد، در نظر گرفتن این موضوع در چارچوب اداره‌گری جهانی و پرهیز از بسنده‌کردن به رویکردهای محدود ملی است. یعنی کشورها باید بدین نتیجه قطعی برسند که امروز فساد یک معضل جهانشمول است و لذا مقابله ریشه‌ای با آن مستلزم عمل در یک چارچوب جهانی و پذیرش استانداردهای مٌصوب بین‌المللی است. برای مثال اصرار و التزام بسیاری از نهادهای ضدفساد جهان به تنظیم عملکرد و برنامه‌های خود بر وفق کنوانسیون ضدفساد ملل متحد (UNCAC) و یا توجه جدی آن‌ها به شاخص‌ها و گزارش‌های سازمان شفافیت بین‌المللی مثل شاخص ادراک فساد، از پایبندی آنان به رهیافت کل‌گرایانه حکایت دارد. درحال حاضر آکادمی بین‌المللی ضدفساد را می‌توان مهم‌ترین نهادی دانست که در راستای ترویج این رهیافت کل‌گرایانه گام برمی‌دارد.

۲-۱. رویکرد فنی و تخصصی به مبارزه با فساد

طی سال‌های اخیر این برداشت در میان کشورها شکل گرفته و جاافتاده است که مقابله با فساد یک فن است که ظرافت‌ها و پیچیدگی‌های خاص خود را دارد. به عبارت دیگر اقدامات ضدفساد کاملاً تخصصی هستند و باید توسط متخصصان مجرب و آموزش‌دیده صورت پذیرند تا بتوان از آن‌ها انتظار تأثیر و موفقیت داشت. در نتیجه، نهادهای ضدفساد کشورهای مختلف به روشنی دریافته‌اند که نمی‌توانند بدون داشتن مهارت‌های فنی و تخصصی لازم، به طراحی و اجرای برنامه‌های مقابله‌ای مبادرت ورزند. به همین دلیل است که می‌بینیم حجم قابل توجهی از

اقدامات آکادمی‌های ضدفساد و نهادهای مشابه که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفت، به آموزش و تعلیم تخصصی فن مقابله با فساد به کارشناسان و نیروهای دستگاه‌های اجرایی از سراسر جهان در قالب‌های مختلف اختصاص دارد.

۳-۱. رویکرد همکاری جویانه به مبارزه با فساد

عرصه‌ی مقابله با فساد در حال حاضر به یکی از مصادیق بارز اداره‌گری جهانی تبدیل شده است. زیرا امروز کشورها می‌دانند موضوع فساد با همه‌ی مظاهر متنوع آن معضلی نیست که آن‌ها به تنهایی و با اتخاذ سیاست‌های منفردانه و تکررانه از پس تدبیر آن برآیند بلکه فساد یک معضل پیچیده و ذواب‌علاج جهانی شمول است و مقابله مؤثر با آن همکاری تنگاتنگ و تشریک مساعی طیف وسیعی از کنشگران دولتی و غیردولتی را می‌طلبد. یعنی ما به یک تقسیم‌کار گسترده و شبکه‌ای منسجم از کنشگران دخیل نیازمندیم که هر کدام بخشی از پازل ضدفساد را تکمیل کنند تا در نهایت بتوانیم تصویر شفاف و روشنی از یک جامعه پیشرفته عاری از فساد داشته باشیم.

دولت‌هایی که بخواهند بدون همکاری با دیگران خود به مقابله با این معضل عظیم بپردازند، یقیناً شانس چندانی نخواهند داشت زیرا آشکارا خود را از دسترسی به حجم انبوهی از تجربه و مهارت‌های انباشته شده در سایر نقاط جهان و ابتکارات و نوآوری‌های هم‌تایان خود محروم می‌سازند. باید توجه داشت که دوران آزمون و خطا در مقابله با فساد گذشته است و تشریک مساعی با سایرین برای به‌اشتراک‌گذاری و انباشت تجارب و آگاهی از ضعف‌ها و قوت‌های یکدیگر، تنها راه برون‌رفت از چنین وضعیتی است.

از همین رو شاهد هستیم که در نقاط مختلف جهان، وظیفه مقابله با فساد و مظاهر آن در یک کشور صرفاً برعهده قوای قضاییه یا آمبودزمان‌ها نیست بلکه موجودیت‌های دولتی و غیردولتی مانند سازمان‌های مردم‌نهاد، گروه‌ها، تشکل‌های داوطلب، آکادمی‌ها، شرکت‌ها و... برای طراحی و اجرای برنامه‌های جامع فسادستیزی با هم تقسیم‌کار کرده‌اند. در فراسوی قلمرو ملی نیز طی سال‌های اخیر شمار کثیری از نهادها با ماهیت‌های گوناگون دولتی و غیردولتی ظهور یافته‌اند که به دولت‌ها در مقابله مؤثرتر با فساد یاری می‌رسانند. برای مثال مؤسسه حکمرانی بازل که امروزه خدمات فنی و مشاوره‌ای ارزشمندی را به دولت‌های متقاضی ارائه می‌دهد، یک موجودیت غیردولتی محسوب می‌شود. لذا می‌توان گفت در برهه‌ی کنونی یک آمبودزمان موفق نهادی است که هم در داخل قلمرو کشور خود و هم در فراسوی مرزهای کشورش با طیف وسیعی از نهادهای دولتی و خصوصی ضدفساد مرتبط است و از خدمات و تجارب آن‌ها در راستای اهداف خود بهره می‌برد.

۴-۱. رویکرد مخاطب‌محور به مبارزه با فساد

امروزه این تصور که متخصصان و اساتید مبارزه با فساد می‌توانند در برج عاج آکادمی‌ها و مؤسسات خود بنشینند و برای نهادها و افرادی که در میدان مقابله با این معضل مشغول عملیات هستند، نسخه‌های کلیشه‌ای و مشابه تجویز کنند، از میان رفته است. زیرا وضعیت کشورها و مناطق مختلف جهان در ارتباط با مقوله فساد یکسان نیست و هر کشور و منطقه شرایط خاص و منحصر به فرد خود را دارد. لذا باید به جد از تعمیم نسخه‌های ضدفساد خودداری کرد و به این مهم توجه داشت که یک شیوه‌ی موفق و مؤثر برای مقابله با فساد در یک کشور ممکن است نتایج عکسی را در کشور دیگر به بار آورد.

بنابراین طی سال‌های اخیر اکثر آکادمی‌ها و مؤسسات آموزشی ضدفساد، آموزش‌های خود را به سمت مخاطب‌محوری و نیازسنجی سوق داده‌اند. به عبارت دیگر آن‌ها محتوای آموزش و برنامه‌های ضدفساد را نه از جانب خود و در خلأ بلکه براساس نیازسنجی از مخاطب طراحی و اجرا می‌کنند. یعنی با در نظر گرفتن تنوع منطقه‌ای و شرایط و مشکلات خاص مخاطبان، آموزش‌ها را به صورت سفارش‌محور و متناسب با نیازهای مخاطب و با تمرکز ویژه بر اولویت‌های وی ارائه می‌دهند. این رویکرد مخاطب‌محور و مبتنی بر نیازسنجی نقش بسزایی در واقعی و کاربردی شدن محتوای آموزش و دوری آن از کلی‌گویی و کلیشه‌ای بودن دارد.

بر همین اساس شاهد هستیم که نهادهایی مانند آکادمی بین‌المللی مبارزه با فساد در کنار برنامه‌های ثابتی مانند دوره تحصیلات تکمیلی مطالعات ضدفساد، بخش قابل توجهی از کار خود را به برگزاری دوره‌های سفارشی و مخاطب‌محور برای متقاضیان خاص اختصاص داده‌اند. در این دوره‌ها ابتدا از نهاد متقاضی آموزش درخصوص مشکلات میدانی آن با معضل فساد نیازسنجی صورت می‌گیرد و سپس اساتید و خبرگان مبارزه با فساد، محتوای آموزشی را با رویکرد مسأله‌محور و به قصد کمک به رفع این مسایل تهیه و عرضه می‌کنند.

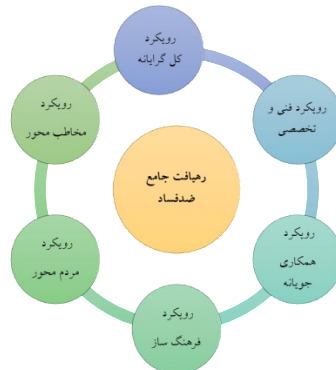
۵-۱. رویکرد فرهنگ‌ساز به مبارزه با فساد

اگر قرار باشد معضل فساد در سطح جهانی و به صورت ریشه‌ای حل و فصل گردد، باید کاملاً از صرف یک اقدام نمایشی یا مسئولیت یک نهاد یا آمبودزمان خاص خارج و تبدیل به فرهنگ و دغدغه عمومی و همگانی چه در مقیاس ملی و چه در مقیاس جهانی شود. زیرا همان‌گونه که پیش‌تر گفتیم، مبارزه با فساد یک اقدام بخشی و انفرادی نیست و لازم است عزم جمعی درخصوص آن شکل بگیرد. یعنی ریشه‌کنی فساد باید خواست و مطالبه همه موجودیت‌های عضو جامعه بزرگ جهانی از کشورها و سازمان‌های دولتی گرفته تا افراد و نهادهای غیردولتی و خصوصی باشد که لازمه آن بدون تردید فرهنگ‌سازی و دغدغه‌آفرینی خواهد بود. از همین رو

یکی از رویکردهای مهم آکادمی‌ها و نهادهای ضدفساد، فرهنگ‌سازی و ایجاد دغدغه در این زمینه است. آن‌ها می‌کوشند تا از طریق اجرای برنامه‌های متنوع تبلیغاتی، مقابله با فساد و مظاهر آن مانند رشوه‌گیری، رانت‌خواری، پولشویی و... را تبدیل به یک فرهنگ و هنجار جاافتاده ملی و جهانی نمایند. از جمله نهادهای پیشرو در این زمینه می‌توان به سازمان شفافیت بین‌المللی اشاره کرد. این سازمان توانسته است تابوی سکوت در مورد فساد را بشکند و این معضل را مورد توجه ساکنان جامعه جهانی قرار دهد. لذا اکنون مبارزه با فساد به دلیل فعالیت‌های سازمان شفافیت جایگاه مهمی در دستورکار منطقه‌ای، ملی و جهانی دارد تا جایی که امروزه شاخص‌های سازمان مانند شاخص ادراک فساد اهمیت زیادی برای کشورها دارد و فسادستیزی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های حکمرانی خوب محسوب می‌شود. در میان آکادمی‌ها نیز می‌توان از آکادمی عراق نام برد که با توجه به جدی بودن و فراگیری معضل فساد در دستگاه‌های دولتی کشورش، تلاش چشمگیری را مصروف فرهنگ‌سازی درخصوص مبارزه با فساد در میان ملت عراق کرده است.

۶-۱. رویکرد مردم‌محور به مبارزه با فساد

ترویج و نهادینه ساختن این باور درست که مردم می‌توانند و باید در عرصه‌ی مبارزه با فساد نقش‌آفرینی فعالانه داشته باشند، امروز در دستورکار بسیاری از نهادهای ضدفساد قرار دارد. زیرا تجربه‌های انباشته گذشته به همگان ثابت کرده است که بدون حضور پویا و بانشاط مردم، به‌عنوان صاحبان حقیقی ثروت و منابع ملی - در صحنه، نمی‌توان امید چندانی به ریشه‌کن شدن مؤثر معضل فساد در جوامع داشت. لذا مردم باید باورکنند که قادرند با رفتار خود در مقابل مسئولان و کارمندان فاسد بایستند و از بروز رفتارهای مفسدانه مانند رشوه‌خواری جلوگیری نمایند. اما بدون مداخله مردم کار چندانی از آمبودزمن‌ها و کمیسیون‌های ضدفساد ساخته نیست. در نتیجه امروزه آکادمی‌ها و نهادهای ضدفساد می‌کوشند تا با تولید برنامه‌های تبلیغاتی تلویزیونی یا راه‌اندازی کمپین‌های ضدفساد، گروه‌های مردمی را به نقش‌آفرینی فعال در مبارزه علیه فساد ترغیب نمایند.

شکل ۲- مؤلفه‌های رهیافت جامع ضد فساد

۲. شیوه‌های مقابله با فساد

نگارنده از رهگذر بررسی و تطبیق فعالیت‌های بیست و چهار آکادمی و نهاد ضدفساد به این نتیجه رسیده است که می‌توان مهم‌ترین اقدامات و فعالیت‌های آنان در عرصه‌ی مبارزه با فساد را در هشت محور دسته‌بندی کرد. باید توجه داشت که این اقدامات هشت‌گانه هیچ‌کدام جنبه قضایی، قهری و سلبی در برخورد با مفسدان سیاسی و اقتصادی ندارند بلکه آکادمی‌ها و نهادهای ضدفساد در واقع کمک‌کننده و بسترساز هستند و می‌کوشند فعالان میدانی را در اجرای مؤثرتر برنامه‌های خود یاری رسانند. در زیر هریک از این هشت محور به‌صورت جداگانه معرفی خواهد شد:

۱-۲. آموزش و تعلیم کارشناسان ضدفساد

با توجه به رویکرد فنی و تخصصی به معضل فساد، این باور مشترک در میان کشورها شکل گرفته است که مقابله با فساد نیازمند تخصص و فراگیری تکنیک‌های پیشرفته و روزآمد است و فعالان میدانی این عرصه باید با دانش و آگاهی کامل وارد عمل شوند زیرا در غیر این صورت کارایی آن‌ها در برخورد با پرونده‌های پیچیده فساد کاهش خواهد یافت. به‌همین دلیل امروزه آکادمی‌ها و مؤسسات مشابه آن‌ها با بهره‌گیری از اساتید خبره و مجرب و طراحی برنامه‌های متنوع، بخش قابل توجهی از فعالیت‌های خود را به آموزش و تعلیم کارشناسان سازمان‌های ضدفساد مانند آمبودزمان‌ها که درگیر مبارزه با مفسدان هستند اختصاص داده‌اند. با توجه به شرایط متفاوت مخاطبان، این آموزش‌ها در قالب‌های مختلف صورت می‌پذیرد که اهم آن‌ها عبارت‌اند از:

- **دوره‌های تحصیلات تکمیلی مطالعات ضدفساد:** این دوره‌ها که با رویکرد آکادمیک و به مدت دو سال در مقطع کارشناسی‌ارشد برگزار می‌گردد، طولانی‌ترین برنامه آموزشی ضدفساد است و در قالب واحدهای دانشگاهی طراحی شده است. در پایان دوره دو ساله، دانشجویان مدرک فوق لیسانس مطالعات ضدفساد دریافت می‌کنند. آکادمی بین‌المللی ضدفساد و آکادمی‌های مالزی و هند جزو برگزارکنندگان این دوره‌ها هستند.
- **کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت:** این کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت چندروزه معمولاً با رویکرد مخاطب‌محور و به سفارش نهادهای متقاضی در موضوعات و محورهای خاص اجرا می‌شوند. به‌عنوان مثال می‌توان به دوره آموزشی اخلاق در محیط کار (با هدف مقابله با بی‌اخلاقی‌های مدیریتی در برخورد با مردم همچون رشوه، باج‌گیری و آزار جنسی) و یا دوره آموزش رهبری (جهت جلوگیری از بروز آزمون و خطا در سبک مدیریتی رهبران) اشاره کرد که توسط آکادمی هند برگزار می‌شود. گاهی اوقات دو نهاد ضدفساد به‌صورت مشترک اقدام به برگزاری کارگاه‌هایی در سطح بین‌المللی می‌کنند.

➤ **آموزش‌های آنلاین (از راه دور) ضمن خدمت:** با توجه به مشغله بسیاری از کارشناسان میدانی ضدفساد و عضویت رسمی‌شان در نهادهای دولتی، امکان حضور فیزیکی آن‌ها در دوره‌ها و کارگاه‌ها به دلیل ضیق وقت وجود ندارد. لکن بستر گسترده و فراگیر فضای مجازی این امکان ارزشمند را فراهم ساخته است که بتوان این نیروها را به صورت آنلاین در دوره‌های آموزش از راه دور ضمن خدمت تعلیم داد. در نتیجه طی سال‌های اخیر این قبیل دوره‌ها مورد اقبال بسیاری از نهادهای ضدفساد قرار گرفته است و مستمراً به اجرا درمی‌آید.

➤ **اعطای بورس تحصیلی و فرصت مطالعاتی:** یکی دیگر از خدمات آکادمی‌ها و نهادهای مشابه، اعطای بورس تحصیلی و فرصت مطالعاتی و پژوهشی به کارشناسان کشورهای مختلف برای حضور در این نهادها و استفاده از فضا و امکانات قابل توجه آن‌ها جهت انجام مطالعات و تحقیقات ضدفساد و کسب تجربه در یک محیط کاملاً تخصصی است که می‌تواند دستاوردهای ارزشمندی برای شخص او و کشور متبوعش داشته باشد. مؤسسه *آمبودزمان بین‌المللی* مصداق خوبی در اجرای این برنامه است.

۲-۲. مشاوره و پشتیبانی فنی

همان‌گونه که بیان شد، آکادمی‌ها و نهادهای ضدفساد، شأن عملیاتی و میدانی در مبارزه سلبی و قهری با مظاهر فساد ندارند لکن نقش بسیار برجسته و اثرگذاری در ارایه مشاوره به سازمان‌های متقاضی و پشتیبانی فنی از اقدامات ضدفساد آن‌ها در کشورهای مختلف ایفا می‌کنند. در حقیقت این نهادها در حکم اتاق‌های فکرِ نیروهای میدانی هستند و با اتکا بر پشتوانه علمی و تخصصی و تجربه انباشته خود فعالانه در سیاستگذاری‌های ضدفساد مشارکت دارند. آن‌ها همچنین در برخی موارد با اعطای کمک‌های مالی و یارانه‌ای، از برنامه‌های ضدفساد کشورها حمایت می‌کنند که در این زمینه نیز می‌توان از مؤسسه *بازل و آمبودزمان بین‌المللی* نام برد.

۲-۳. ارتباطات و تعاملات مستقیم

با توجه به این که فساد یک معضل جهان‌شمول محسوب می‌شود و تمامی کشورها کم و بیش درگیر آن هستند، ارتباطات و تعاملات منسجم آن‌ها با یکدیگر می‌تواند نتایج بسیار مثبتی را برای همه در مسیر دشوار مقابله با این معضل داشته باشد. از همین رو سالیان درازی است که دولت‌ها به اهمیت هم‌اندیشی‌های مستقیم و چهره به چهره در قالب‌های مختلفی همچون همایش، سمینار، کنفرانس، میزگرد، سخنرانی و نشست علمی در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی پی برده‌اند و نسبت به برگزاری مستمر آن‌ها تأکید فراوان دارند. از رهگذر این تعاملات مستقیم

فرصت بسیار مغتنمی برای انتقال تجربیات و به‌اشتراک‌گذاری روش‌ها و دستاوردهای نوین ضدفساد فراهم می‌گردد.

مزیت اصلی حضور فعالانه کشورها در محافل جهانی ضدفساد این است که اولاً با اقدامات موفقیت‌آمیز همتایان خود که گاهی مشکلات مشابهی داشته‌اند آشنا می‌شوند و می‌توانند با الگوگیری از آن‌ها توفیقاتشان را در کشورهای خود تکرار کنند؛ ثانیاً از طریق همکاری و هماهنگی با یکدیگر در برخورد با مفسدان، ضریب تأثیر اقدامات را به نحو قابل توجهی افزایش می‌دهند؛ ثالثاً از فرصت مشاوره‌های تخصصی بهره‌مند می‌گردند و در نتیجه از آزمون و خطا در طراحی برنامه‌های ضدفساد خلاصی می‌یابند؛ و رابعاً همواره در جریان روزآمدترین شیوه‌های ضدفساد اجرا شده در نقاط مختلف جهان قرار می‌گیرند و قادرند به سهولت نسبت به اقتباس و بومی‌سازی این روش‌ها در قلمرو خود اقدام نمایند. *گردهمایی جهانی مبارزه با فساد و کنفرانس بین‌المللی ضدفساد از مصادیق بارز چنین تعاملاتی هستند.*

۴-۲. شبکه‌سازی برای به‌اشتراک‌گذاری تجارب

به موازات تعامل مستقیم در چارچوب کنفرانس‌ها و گردهمایی‌ها، ظهور و فراگیری گسترده فضای مجازی این امکان ارزشمند را مهیا ساخته است که کشورها بتوانند با شبکه‌سازی و ورود به یک شبکه درهم‌تنیده از موجودیت‌های ضدفساد، به‌صورت آنی و پیوسته از راه دور با یکدیگر در ارتباط باشند و به هماهنگ‌سازی فعالیت‌ها و به‌اشتراک‌گذاری اطلاعات، تجارب، روش‌ها، داده‌ها و ظرفیت‌ها مبادرت ورزند. برای مثال پایگاه اینترنتی *انجمن مراجع ضدفساد فضای مناسبی را برای تبادل اطلاعات، ارائه گزارش، انتشار اخبار ضدفساد و فعالیت‌های همایشی و به‌اشتراک‌گذاری قوانین و ادبیات ضدفساد به‌صورت آنلاین در اختیار اعضا می‌گذارد.*

۵-۲. فعالیت‌های پژوهشی و تولید محتوا

رویکرد فنی و تخصصی به معضل فساد موجب شده است تا کشورهای پیشرفته، زمان و هزینه قابل توجهی را به فعالیت‌های پژوهشی و مطالعاتی و تولید محتوای علمی در این زمینه اختصاص دهند و برنامه‌های پژوهشی متنوعی را به اجرا گذارند. نتایج این پژوهش‌ها بدون تردید می‌تواند در راستای عمق‌بخشی به اقدامات ضدفساد و افزایش ضریب تأثیر و موفقیت آن‌ها نقش بسزایی داشته باشد. در کنار تولید محتوای پژوهشی، مسأله توزیع مناسب و قرار دادن آن در دسترس مخاطبان نیز حائز اهمیت است. لذا آکادمی‌ها و نهادهای ضدفساد محصولات پژوهشی خود را در قالب‌های مختلفی همچون کتاب، کتابچه راهنما، گزارش، بولتن، مجلات علمی و سایت‌های اینترنتی برای استفاده عموم عرضه می‌کنند. همچنین برخی از آن‌ها مانند *آکادمی مالزی و ارمنستان* اقدام به ایجاد کتابخانه‌های تخصصی، بانک‌های اطلاعاتی و مراکز اسناد با

تمرکز کامل بر مطالعات ضدفساد کرده‌اند که این منابع عظیم محتوایی می‌تواند اطلاعات و تجارب ارزشمندی را در اختیار دانشجویان و یا کارشناسان میدانی قرار دهد.

۶-۲. معیارسازی و شاخص‌سازی برای فساد

طبیعتاً فساد یک موضوع ملموس و عینی نیست بلکه ممکن است در لایه‌های روابط اجتماعی پنهان باشد. لذا برای تشخیص درست میزان وجود این معضل در یک جامعه باید به فساد کمیّت بخشیم تا از این طریق بتوانیم ارزیابی کنیم که کشور مورد مطالعه ما چقدر پاک و عاری از فساد است یا چقدر به فساد مبتلا دارد. بدون شک کمی‌سازی مستلزم وجود معیارها و شاخص‌هایی است که مبنای تحلیل میزان دوری و نزدیکی به فساد قرار گیرد. لذا یکی از وظایف مهم برخی آکادمی‌ها و نهادهای ضدفساد طراحی و تعریف همین معیارها و شاخص‌ها است.

به‌عنوان مثال سازمان شفافیت بین‌المللی با تعیین شاخص‌هایی چون شاخص ادراک فساد برای تشخیص کمی میزان فساد در رتبه‌بندی دولت‌ها و یا فسادسنج جهانی توانسته است مبارزه با فساد را در اولویت اهداف دولت‌ها قرار دهد. همچنین گروه مبارزه با فساد/ اینترپل دستورالعمل‌ها و مراجعی را برای مجریان قانون در سراسر جهان تدوین کرده است که در این دستورالعمل‌ها بهترین رویه‌ها به آنان معرفی می‌شود. به یمن وجود چنین شاخص‌هایی کشورها می‌توانند به سهولت جایگاه خود بر روی نردبان فسادسنجی را در قیاس با همتایانشان مشاهده کنند و بکوشند با برنامه‌ریزی‌های دقیق این جایگاه را مستمراً ارتقا بخشند. این شاخص‌ها از سوی دیگر می‌تواند حس رقابت‌جویی کشورها را در مبارزه جدی‌تر با معضل فساد برای نیل به جایگاه ارزشمند پاک‌ترین دولت برانگیزد.

۷-۲. نظارت، رصد، ارزیابی و بازخوردگیری

هرچند که آکادمی و نهادهای مشابه شأن اجرایی و کارگزاری قهری در عملیات ضدفساد مانند دستگیری و مجازات مفسدان ندارند، لکن وظیفه خطیر نظارت بر وضعیت شیوع فساد در جامعه، رصد اقدامات نهادهای مسئول و نیز ارزیابی و بازخوردگیری از میزان موفقیت و تأثیر برنامه‌های آموزشی آکادمی‌ها برعهده آنها است. زیرا بدون ارزیابی و بازخوردگیری، یک آکادمی نمی‌تواند به روشنی دریابد تعلیماتی که به کارشناسان میدانی ضدفساد ارایه کرده است، چقدر در صحنه واقعی برای آنان مثمر ثمر بوده و موجب ارتقای توانمندی‌هایشان شده است. لذا اصل مخاطب‌محوری اقتضا می‌کند که آکادمی‌ها در گام نخست نظارت و رصد دقیق و مستمری بر وضعیت جامعه از حیث فسادخیزی داشته باشند و با یافتن منشأ کاستی‌ها، محتوای آموزشی خود را با هدف رفع این کاستی‌ها طراحی نمایند و در گام دوم نیز پس از اجرای برنامه‌های آموزشی به ارزیابی و بازخوردگیری از مخاطبان مبادرت ورزند تا ضعف‌های احتمالی در برنامه‌های آتی برطرف گردد.

۸-۲. فعالیت‌های رسانه‌ای و تبلیغی ضد فساد

به موازات فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی که اغلب در ارتباط با کارشناسان ضد فساد صورت می‌گیرد، آکادمی‌ها و نهادهای مشابه برنامه‌های متنوعی را نیز با هدف اطلاع‌رسانی به توده‌های مردم به اجرا می‌گذارند. زیرا اصل فرهنگ‌سازی در امر مقابله با فساد ایجاب می‌کند که اگر قرار است مردم به‌عنوان قربانیان اصلی اقدامات مجرمانه از حالت انفعالی خارج شده و گام در میدان مقابله با این پدیده شوم بگذارند، لازم است فرهنگ فسادستیزی در قالب یک هنجار اجتماعی ارزشمند میان آنان نهادینه و مرسوم گردد و نسبت به شیوه‌های مقابله با فساد آگاهی کافی پیدا کنند. از همین رو شاهد هستیم که آکادمی‌ها با درک درست این مهم، بخش قابل توجهی از اقدامات متداول خود را به برنامه‌های رسانه‌ای مانند برگزاری مناظره‌های تلویزیونی یا فیلم‌های تبلیغاتی اختصاص داده‌اند تا ضمن فرهنگ‌سازی و روشننگری عمومی، یک جَوّ ضدیت با مظاهر فساد خصوصاً ارتشاء را در جوامع ایجاد نمایند.

در این زمینه می‌توان ابتکارات خلاقانه و بدیعی را از سوی نهادهای مختلف مشاهده کرد. برای مثال طرح اعطای جوایز به فعالان ضد فساد توسط آکادمی هند و یا طرح راه‌اندازی کمپین اسکناس صفر روپیه در هند که به‌وسیله سازمان جهانی نمایندگان پارلمانی علیه فساد موارد قابل توجهی هستند و یا انجمن مراجع ضد فساد به تولید فیلم‌های تبلیغاتی و آموزشی و به‌اشتراک‌گذاری آن‌ها برای افزایش آگاهی‌های عمومی از فساد می‌پردازد.

شکل ۳- شیوه‌های مقابله با فساد

فصل پنجم

جمہورک اسلامے ایران و همکارک با

آکادمے ہاک پیشرفته جهان

پیشگفتار

با توجه به نامناسب بودن آمار مفاسد اقتصادی و اداری در جمهوری اسلامی ایران، لزوم مبارزه عملی، جدی و ریشه‌ای با این مفاسد و پرهیز از اقدامات نمایشی و شعاری در این عرصه اهمیتی انکارناپذیر دارد. تجربه انباشته در سطح جهانی که طی فصول گذشته به آن اشاره شد، نشان می‌دهد که برای تحقق هدف مقابله با فساد در کشور، نهادهای نظارتی و قضایی جمهوری اسلامی ایران باید پشتوانه‌ای غنی از روزآمدترین ابزارها و شیوه‌های ضدفساد در اختیار داشته باشند و متخصصان و کارشناسان مجربی را در این راستا تربیت نمایند. آن‌ها همچنین احتیاج مبرمی به برقراری تعاملات گسترده و مستمر با نهادهای مشابه در سایر کشورها به‌ویژه آکادمی‌های ضدفساد به منظور تبادل دیدگاه‌ها و تجربیات دارند. تنها از رهگذر این تعاملات است که نقاط ضعف برنامه‌های فسادستیزی، دلایل بروز آن‌ها و راه‌حل‌های ممکن بر مسئولان و برنامه‌ریزان امر مکشوف می‌گردد.

با این حساب طبعاً تقویت نهادهای قضایی و نظارتی کشور در عرصه‌ی مقابله با فساد در دو بعد نظری و عملی از طریق ارایه آموزش‌های پیشرفته و تجهیز آن‌ها به روزآمدترین شیوه‌های مبارزه با فساد در سراسر جهان اهمیت بسیاری دارد و ضامن موفقیت و اثربخشی برنامه‌های ضدفساد در کشور است. چه بسا یکی از دلایل مهم ناکارآمدی اقدامات صورت‌گرفته تاکنون برای جلوگیری از فساد اداری و انسداد مجاری بروز این معضل، همانا بی‌بهره بودن مجریان امر از آموزش‌ها، مهارت‌ها و تجارب لازم باشد که نتیجه آن را در افزایش تصاعدی آمار پرونده‌های فساد، اطاله دادرسی‌ها و عدم بازدارندگی مجازات‌ها و اقدامات تنبیهی مشاهده می‌کنیم. بدون تردید مسئولیت طراحی و اجرای این برنامه‌های تحقیقاتی و آموزشی و ارتباط‌گیری با نهادهای مختلف ضدفساد در نقاط مختلف جهان برای استفاده از تجربیات آن‌ها برعهده سازمان بازرسی کل کشور است و فراهم شدن مقدمات تشکیل آکادمی ضدفساد در چارچوب این سازمان را نیز می‌توان اقدامی در راستای انجام همین مسئولیت خطیر تلقی کرد.

فصل پیش‌رو بررسی تعاملات برون‌مرزی سازمان بازرسی کل کشور با نهادهای ملی و بین‌المللی در راستای تبادل تجارب و طراحی و اجرای فعالیت‌های مشترک ضدفساد را در دستورکار دارد. پژوهشگر پس از توصیف وضعیت کنونی ارتباطات سازمان با خارج از کشور و برشمردن مجاری این ارتباط، نیم‌نگاهی نیز به چشم‌انداز آینده و برنامه‌های در دست انجام داشته و پیشنهاداتی را ارایه نموده است.

۱. نگاهی به تعاملات بین‌المللی سازمان بازرسی^۱

۱-۱. منطق رویکرد بین‌المللی سازمان بازرسی

سازمان بازرسی کل کشور براساس اصل ۱۷۴ قانون اساسی وظیفه نظارت بر حُسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین در کشور را برعهده دارد و علی‌القاعده متولی نظارت، بازرسی، مقابله با سوء جریان اداری - مالی و مبارزه با فساد در داخل کشور است. یکی از وجوه اصلی فعالیت‌های سازمان رسیدگی به شکایات مردمی است که آمبودزمان‌ها در سراسر جهان عهده‌دار آن هستند و لذا سازمان بازرسی کل کشور براساس تعاریف کلاسیک بین‌المللی، آمبودزمان جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شود. البته این سازمان نام خاص آمبودزمان ندارد لکن عملاً در چارچوب فعالیت‌های آمبودزمانی عمل می‌کند.

شاید در نگاه اول چنین به نظر آید که سازمان بازرسی ارتباطی با امور بین‌المللی ندارد اما واقعیت موجود در جامعه بین‌المللی برخلاف این پندار است. به‌خصوص اگر کشوری بخواهد یک سیستم نظارت و بازرسی به‌روز و کارآمد داشته باشد و از تجربیات کشورهای پیشرو در امر نظارت، بازرسی، مقابله با فساد و سوء جریان استفاده کند، ناگزیر از برقراری تعاملات گسترده بین‌المللی است. لذا می‌توان گفت بخشی از پازل دیپلماسی کشور را دیپلماسی نظارت و بازرسی تشکیل می‌دهد که سازمان بازرسی در این عرصه ایفای نقش می‌کند.

سازمان بازرسی کل کشور به‌عنوان مهم‌ترین نهاد پیشتاز مبارزه با فساد در جمهوری اسلامی ایران، با درک صحیح تحولات جهانی که همکاری با طیف وسیعی از نهادهای مشابه را در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی برای مقابله مؤثر با معضل فساد ایجاد می‌کند، فعالیت‌های بین‌المللی خود از طریق اداره امور بین‌الملل از خردادماه ۱۳۷۶ متناسب با اهداف و وظایف و در انطباق با قوانین و مقررات داخلی و بین‌المللی توسعه داده است. تعامل با دستگاه‌های نظارت و بازرسی، نهادهای مبارزه با فساد و نهادهای رسیدگی‌کننده به شکایات مردمی (آمبودزمانی) در سطوح منطقه‌ای، قاره‌ای و بین‌المللی برای ارتقای کارایی فعالیت‌های سازمان از جمله اهداف این اداره بوده است. به استناد پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان بازرسی، اهم وظایف اداره امور بین‌الملل عبارتند از:

- شناسایی سازمان‌های نظارت و بازرسی، نهادهای مبارزه با فساد و آمبودزمانی در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی و اطلاع‌رسانی از میانی و عملکرد آن‌ها و تنظیم سندهای همکاری با آن‌ها؛

۱- مطالب این بخش برگرفته از مصاحبه نگارنده با آقای دکتر منصور آقامحمدی معاون همکاری‌های بین‌المللی سازمان بازرسی کل کشور است.

- معرفی سازمان و دستاوردهای آن در حوزه‌های نظارت، بازرسی، مبارزه با فساد و رسیدگی به شکایات مردمی به دستگاه‌های هم‌تراز و نهادهای مرتبط؛
- تسهیل ارتباط بخش‌های تخصصی سازمان با سازمان‌های ذی‌ربط؛
- شناسایی مجامع منطقه‌ای و بین‌المللی مرتبط با فعالیت‌های سازمان و اطلاع‌رسانی اجلاس‌ها و سمینارهای منطقه‌ای، قاره‌ای و بین‌المللی و حضور فعال، مؤثر و سازنده در مجامع مرتبط با فعالیت‌های سازمان؛
- عضویت در نهادهای منطقه‌ای، قاره‌ای و بین‌المللی مرتبط با فعالیت‌های سازمان از قبیل انجمن آمبودزمان آسیایی (AOA)، انجمن بین‌المللی مراجع مبارزه با فساد (IAACA) و مؤسسه آمبودزمان بین‌المللی (IOI)؛
- روش‌شناسی بازرسی و کشف آخرین سازوکارهای بازرسی و استفاده از دستاوردهای آن‌ها برای ارتقای و توسعه فعالیت‌های سازمان، اتخاذ رویکرد مقایسه تطبیقی بین قوانین و آیین‌نامه‌های سازمان با سازمان‌های هم‌تراز در دیگر کشورها؛
- ترجمه مقالات علمی و تخصصی و فنی در حوزه بازرسی در جهت ارتقای سطح علمی کارشناسان؛
- برگزاری اجلاس‌های منطقه‌ای و قاره‌ای؛
- تهیه الگوی همکاری و فعالیت‌های مشترک بین سازمان و نهادهای مشابه از طریق تفاهم‌نامه همکاری.^۱

۲- ۱ فعالیت‌های بین‌المللی، منطقه‌ای و دوجانبه

مسئولین سازمان در راستای تحقق اهداف این نهاد از سال‌ها پیش در پی ارتقای سطح تعاملات و همکاری‌های بین‌المللی با نهادهای مشابه بودند. بدین منظور سنگ بنای انجمن آمبودزمان آسیایی گذاشته شد و از سال ۱۹۹۶ به همت سازمان بازرسی ایران، وزارت نظارت جمهوری خلق چین، نهاد بازرسی کشور پاکستان (وفاقی مُحْتَسَب)، کمیسیون مبارزه با فساد و صیانت از حقوق مدنی جمهوری کره جنوبی و کشورهای دیگری همچون ژاپن و هنگ‌کنگ، یک انجمن غیردولتی غیرسیاسی و تخصصی تأسیس گردید. از همان ابتدا سازمان بازرسی به‌عنوان یکی از اعضای مؤسس و عضو هیأت مدیره در انجمن فعال بود و درحال حاضر علاوه بر عضویت هیأت مدیره، خزانه‌دار کل انجمن در قاره آسیا است که این سمت در آخرین اجلاس انجمن در اسلام‌آباد پاکستان به ریاست سازمان بازرسی تفویض شد.

۱. پایگاه اطلاع‌رسانی سازمان بازرسی کل کشور:

<https://www.bazresi.ir/index.aspx?fkeyid=&siteid=1&pageid=600>

سازمان بازرسی همچنین به عضویت مؤسسه آموذمان بین‌المللی درآمده است که دبیرخانه آن در اتریش قرار دارد. انجمن بین‌المللی مراجع ضد فساد هم نهاد بین‌المللی دیگری است که سازمان بازرسی با آن تعامل و همکاری دارد. این انجمن از سال ۲۰۰۶ رسماً فعالیت خود را آغاز کرد و سازمان بازرسی نیز یکی از اعضای آن محسوب می‌شود. آخرین اجلاس این انجمن در مهرماه ۱۳۹۴ در سن پترزبورگ روسیه با حضور سازمان بازرسی برگزار گردید و جلسه آتی آن نیز در اواخر اردیبهشت‌ماه ۱۳۹۵ در کشور چین تشکیل خواهد شد. بدین ترتیب سازمان بازرسی در سطح بین‌المللی با سه تشکل نامبرده تعامل و همکاری دارد که از این بین به انجمن آموذمان آسیایی و مؤسسه آموذمان بین‌المللی حق عضویت می‌پردازد.

به موازات همکاری با نهادهای مذکور در سطح بین‌المللی، سازمان بازرسی فعالیت‌هایی را نیز در سطح منطقه‌ای آغاز کرده است که اقدام اخیر آن تأسیس مرکز همکاری منطقه‌ای دستگاه‌های ضدفساد و آموذمان‌های اِکو بود که سازمان بازرسی به‌عنوان دبیرخانه این مرکز انتخاب شد. تاکنون از بین ده کشور عضو اِکو، چهار کشور ایران، افغانستان، پاکستان و تاجیکستان اساسنامه مرکز را تأیید کرده‌اند. مجلس شورای اسلامی ایران در سال ۱۳۹۴ اساسنامه مرکز را تصویب نمود. طبق قانون اگر پارلمان‌های چهار کشور اساسنامه مرکز را از تصویب بگذرانند، اساسنامه لازم‌الاجرا می‌گردد. این فعالیت منطقه‌ای در نتیجه‌ی همکاری سازمان بازرسی، وزارت امور خارجه و دبیرخانه اِکو در تهران صورت پذیرفت.

همچنین طرح منطقه‌ای دیگری برای هشت کشور اسلامی درحال توسعه (D8) در دست انجام است که قرار است در قالب اتحادیه ضدفساد کشورهای اسلامی درحال توسعه (شامل ایران، بنگلادش، پاکستان، مالزی، نیجریه، مصر، ترکیه و اندونزی) برای همکاری‌های ضدفساد شکل بگیرد. کارهای مقدماتی این طرح به پایان رسیده و وزارت امور خارجه آن را تأیید کرده است.

سومین بخش از فعالیت‌های برون‌مرزی سازمان بازرسی تعاملات دوجانبه است. سازمان قصد دارد با کشورهای پیشرو در امر نظارت و بازرسی و مبارزه با فساد که در پاکدستی و شفافیت زبازند هستند، ارتباط و همکاری مؤثر داشته باشد. از جمله این کشورها دانمارک است که براساس آمار سازمان شفافیت بین‌المللی، پاکدست‌ترین و شفاف‌ترین کشور جهان به‌شمار می‌آید. در سال ۱۳۹۳ تفاهم‌نامه خوبی میان آموذمان دانمارک و سازمان بازرسی منعقد شد که تأکید آن بر تبادل تجارب و کارشناسان و برگزاری دوره‌ها و سمینارهای آموزشی بود. به‌محض انعقاد این تفاهم‌نامه، کارهای عملیاتی اجرای آن آغاز گردید. به طوری که مدتی پس از امضای تفاهم‌نامه رییس بازرسی دانمارک به ایران سفر کرد و میهمان سازمان بازرسی بود. پس از آن یک دوره‌ی آموزشی با حضور معاون آموذمان دانمارک برای مدیران کل سازمان در سراسر کشور برگزار

شد. دومین سمینار آموزشی مشترک میان ایران و دانمارک قرار است خردادماه ۱۳۹۵ به اجرا درآید.

سازمان بازرسی علاوه بر دانمارک با کشورهای دیگری مانند چین، اندونزی، پاکستان، ترکیه و عراق نیز سند تفاهم امضا کرده است. همچنین اقدامات مشابهی با کشورهای کره جنوبی، ژاپن، روسیه و مالزی در آینده نزدیک صورت خواهد گرفت. سازمان در نظر دارد از رهگذر همکاری با این کشورها در راستای تبادل تجارب گام بردارد. برای مثال همکاری‌های خوبی با چینی‌ها آغاز شده است. به طوری که در سال ۱۳۹۵ هیأتی به ریاست قائم‌مقام وزیر بازرسی و نظارت چین به ایران سفر خواهد کرد. برای این سفر یک دوره‌ی آموزشی با وزارت نظارت چین طراحی شده است که قرار است توسط هیأت چینی حول محور مسایل آموزشی برای کارکنان سازمان بازرسی به اجرا درآید. سازمان نیز بنا دارد متقابلاً هیأتی را به چین و دانمارک اعزام نماید.

۳- ۱. آکادمی ضدفساد آسیایی

از جمله خلأهای انجمن آمبودزمان آسیایی فقدان یک آکادمی پیشرو و کارآمد برای آموزش بازرسان سازمان‌های ضدفساد بود. لذا برای رفع این خلأ طرح ایجاد مرکز آموزش بازرسان آسیایی تهیه شد. ایده اولیه این طرح به ابتکار سازمان بازرسی ایران در جریان یازدهمین اجلاس انجمن در تایلند ارایه گردید که هم در مجمع عمومی و هم در جلسه هیأت مدیره با پیشنهاد جمهوری اسلامی ایران برای تأسیس آکادمی آموزشی انجمن آمبودزمان آسیایی موافقت به عمل آمد. نهایتاً قرار بر این شد که پس از فراهم شدن سازوکارهای لازم توسط سازمان بازرسی ایران و البته با مشورت اعضای هیأت مدیره، یک آکادمی در سطح منطقه‌ای به منظور آموزش نیروهای آمبودزمانی کشورهای عضو در جمهوری اسلامی ایران پایه‌گذاری گردد.

۲. چشم‌انداز آینده فعالیت‌های سازمان بازرسی

سازمان بازرسی کل کشور در راستای تبدیل به یک نهاد ضدفساد پیشرو و روزآمد و قابل رقابت با نهادهای پیشرفته جهان، بیش از هرچیز نیازمند رویکردی علمی و تخصصی به معضل فساد و نیز درک اهمیت تعاملات گسترده و تنگاتنگ بین‌المللی است. خوشبختانه به نظر می‌رسد این رویکرد طی سال‌های اخیر در مسئولان ارشد سازمان شکل گرفته است تا جایی که آنان پژوهش محوری و ارتقای سطح همکاری‌های بین‌المللی را جزو ارکان اصلی چشم‌انداز آینده این نهاد ضدفساد در نظر می‌گیرند. در این زمینه ناصر سراج ریاست سازمان بازرسی کل کشور در گفت‌وگو با روزنامه ایران اظهار می‌دارد:

«مرکز مطالعات و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد سازمان بازرسی در رصد دایمی برای کسب تجارب جدید و انجام تحقیقات مختلف است. در آینده‌ای نه چندان دور ما اقدام به راه‌اندازی آکادمی ضدفساد نیز خواهیم کرد که در ارتباط نزدیک‌تر با سازمان‌های علمی و عملیاتی مبارزه با فساد در جهان، کار انتقال تجارب به نیروهای سازمان بازرسی را با جدیت و دقت بیشتری دنبال خواهد کرد. این مسأله به‌ویژه از آن جهت که ما از اعضای مهم «آمبودزمان آسیایی» هم هستیم می‌تواند اهمیت زیادی داشته باشد زیرا در برنامه‌های آتی ماست که در آینده، ایران را به «هاب» منطقه‌ای دانش مقابله با فساد تبدیل نماییم.^۱» سراج همچنین دوره‌ی جدید در سازمان بازرسی کل کشور را دوره‌ی بازنگری عمیق و گسترده در روش‌های کارکردی این سازمان توصیف می‌کند که اقداماتی چون انجام مطالعات بنیادین و کاربردی از سوی محققان درون‌سازمانی و برون‌سازمانی، برقراری ارتباط با مراکز دانشگاهی و علمی، طراحی و اجرای آموزش‌های کاربردی و تخصصی با هدف ارتقای دانش کارکنان، تکمیل گام‌های مقدماتی راه‌اندازی اولین آکادمی ضدفساد در جمهوری اسلامی ایران، بازنگری در دستورکار و اعضای کمیسیون‌های علمی - تخصصی در سطح مرکز و استان‌ها به‌منظور ایجاد سیستم پشتیبانی از تصمیم، تقویت منشورات علمی سازمان و استفاده از ظرفیت‌های دانشجویی در مقاطع دکتری و نخبگان سرباز در رشته‌های مرتبط از جمله اولویت‌های این دوره به شمار می‌آیند.^۲

به نظر می‌رسد تحقق این اهداف جز از رهگذر پیوستن سازمان به شبکه گسترده تعاملات منطقه‌ای و بین‌المللی با نهادهای ضدفساد مشابه و استفاده مستمر از تجربیات و امکانات وسیع آن‌ها امکان‌پذیر نیست. سازمان بازرسی هم‌اکنون تنها با سه نهاد بین‌المللی که اشاره شد ارتباط دارد درحالی‌که دامنه این ارتباطات باید بسیار گسترش یابد و طیف متنوعی از نهادهای بین‌المللی و غیردولتی را شامل شود. در این زمینه همکاری با برخی نهادها از جمله آکادمی ضدفساد بین‌المللی، سازمان شفافیت بین‌المللی و گروه ضدفساد اینترپل اهمیت بیشتری دارد.

همچنین سازمان باید اهمیت بسیاری برای رتبه‌بندی کشورها از حیث میزان پاکدستی یا فسادخیزی که توسط سازمان شفافیت بین‌المللی تهیه و منتشر می‌شود قائل باشد و در همکاری با سایر نهادهای کشور، برنامه منسجمی را برای بهبود جایگاه ایران در این رتبه‌بندی به اجرا گذارد. یکی از دلایل رتبه نه چندان مطلوب ایران در فهرست سازمان شفافیت بین‌المللی، عدم

۱. ناصر سراج در گفتگو با روزنامه ایران، ۱۳۹۳/۹/۳:

<http://iran-newspaper.com/newspaper/BlockPrint/40224>

۲. ناصر سراج در مراسم سالروز تأسیس سازمان بازرسی کل کشور:

<http://bazresi.ir/index.aspx?fkeyid=&siteid=1&pageid=616&newsview=380>

تعامل کافی با این سازمان برای در اختیار قرار دادن اطلاعات و داده‌های درست از وضعیت ایران بوده که موجب شده است سازمان شفافیت اطلاعات خود را در مورد جمهوری اسلامی ایران از برخی منابع نامعتبر تهیه کند. لذا فعالیت‌های بین‌المللی سازمان بازرسی در مسیری قرار گرفته است که موجب ارتقای جایگاه کشور در رده‌بندی کشورها از لحاظ میزان فساد گردد. ارتقای روابط با سایر کشورها، تأسیس نهادهای آموزشی و برگزاری دوره‌ها یقیناً تأثیر مثبتی در این زمینه خواهد داشت و اکنون ما می‌توانیم روند رو به رشد جایگاه کشور در فهرست سازمان شفافیت را مشاهده کنیم. برای مثال جمهوری اسلامی در طی سه سال از رتبه ۱۴۴ به رتبه ۱۳۰ رسیده است که این جابه‌جایی نشان‌دهنده حرکت پیشرونده کشور در مسیر پاکدستی و مقابله با فساد است.

به موازات گسترش فعالیت‌های بین‌المللی، سازمان بازرسی نیازمند تعاملات تنگاتنگ منطقه‌ای و دوجانبه با هم‌تایان خود در آسیا و خاورمیانه است. این تعاملات و همکاری‌ها به دلیل پیوندهای عمیق فرهنگی و تمدنی با همسایگان و وجود مشکلات مشابه و دغدغه‌های مشترک بسیار مؤثر خواهد بود. لذا پیشنهاد می‌شود همکاری با آکادمی‌های همسایه مانند آکادمی عراق و ارمنستان در اولویت قرار گیرد. همچنین افزایش مناسبات با آکادمی‌ها و آمبودزمان‌های کشورهای اسلامی مانند آکادمی مالزی یا کمیسیون ریشه‌کنی فساد اندونزی به دلیل وجود مفاهیم دینی و حقوقی مشترک مانند «حق الناس» یا «بیت‌المال» می‌تواند بستر فراخی را برای الگوگیری و اقتباس از تجربیات موفق این کشورها در زمینه مقابله با فساد فراهم سازد.

منابع فصل پنجم

- آقامحمدی، منصور (معاون دفتر ریاست و همکاری‌های بین‌المللی سازمان بازرسی کل کشور). ۱۳۹۴. *مصاحبه با نگارنده*، ۲۵ اسفند.
- سراج، ناصر (رئیس سازمان بازرسی کل کشور). ۱۳۹۳. *گفتگو با روزنامه ایران*:
<http://iran-newspaper.com/newspaper/BlockPrint/40224>
- سراج، ناصر (رئیس سازمان بازرسی کل کشور). ۱۳۹۳. *سخنرانی در مراسم سالروز تأسیس سازمان بازرسی کل کشور*:
<http://bazresi.ir/index.aspx?fkeyid=&siteid=1&pageid=616&newsview=380>

فصل ششم

نتیجہ گیری

هدف اصلی این کتاب استفاده از روش توصیفی و اکتشافی برای شناسایی نهادها و آکادمی‌های تخصصی و پیشرفته ضدفساد در نقاط مختلف جهان و بررسی مقایسه‌ای نحوه‌ی عملکرد و همچنین مطالعه الگوهای آموزشی و عملیاتی و نقش این نهادها در فرایند مقابله با فساد در جوامع خود و در سطوح منطقه‌ای و بین‌المللی است تا در نهایت بتوان الگویی کاربردی را برای انجام اقدامات مشابه در اختیار نهادهای ذی‌ربط در جمهوری اسلامی ایران به‌ویژه سازمان بازرسی کل کشور ترسیم نمود.

نویسنده به‌منظور تبیین نقش آکادمی‌های ضدفساد در عرصه‌ی اداره‌گری جهانی و نحوه‌ی کمک‌رسانی آن‌ها به دولت‌ها، از نظریه نهادگرایی لیبرال و نئولیبرال به‌عنوان پشتوانه نظری تحقیقات خود بهره گرفت تا نشان دهد چگونه امروز موجودیت‌های غیردولتی با ورود به صحنه و برعهده گرفتن برخی وظایف و نقش‌های کارکردی که تا چندی پیش دولت‌ها مجری آن بودند، به یاری دولت‌های ناکارآمد برای مدیریت بهتر امور جهان شتافته‌اند. براساس نظریه نهادگرایی، در عصر حاضر مسایل و موضوعات جدیدی پدید آمده است که دولت‌ها به تنهایی از پس تدبیر آن‌ها برنمی‌آیند و لذا می‌توان پرداختن به این‌گونه مسایل مانند فساد و حل و فصل آن‌ها را به نهادهای بین‌المللی واگذار نمود یا از ظرفیت این نهادهای تخصصی برای رفع مؤثرتر مشکلات استفاده کرد که آکادمی‌های ضدفساد در این رُمره هستند.

نویسنده پس از جستجوی گسترده در شبکه‌ی جهانی اطلاعات (اینترنت) و مراجعه به بانک داده‌های برخی نهادهای معتبر از جمله آکادمی بین‌المللی ضدفساد و یا انجمن بین‌المللی مراجع ضدفساد، در مجموع ۲۴ نهاد (شامل ۷ آکادمی و ۱۷ نهاد مشابه) را شناسایی کرد و به بررسی شیوه فعالیت این نهادها (شامل ساختار تشکیلاتی، نمودار سازمانی، سرفصل برنامه‌های آموزشی، نظام ارزیابی، مخاطبان و ...) و الگوها و تجارب کاری آن‌ها در امر مبارزه با فساد پرداخت. گفتنی است تمامی اطلاعات استفاده شده در این زمینه به زبان انگلیسی و مستقیماً از پایگاه‌های رسمی نهادهای مذکور به‌دست آمد و لذا حجم بسیار بالایی ترجمه از منابع دست اول به زبان فارسی صورت گرفت.

پس از بررسی توصیفی و اکتشافی ماهیت و عملکرد نهادهای ضدفساد، پژوهشگر با رویکرد تطبیقی و مقایسه‌ای کوشید تا از مجموع اطلاعات و داده‌های گردآوری شده، الگوی جامعی را استخراج کند که نمایانگر رهیافت کلان این نهادها به معضل فساد و نیز اهم شیوه‌های آن‌ها برای مقابله با این معضل باشد. کتاب حاضر کوشیده تا محتوای خود را گرد یک پرسش محورین یعنی چگونگی تاثیر آکادمی‌ها بر کاهش میزان فساد، سازماندهی نماید. در واقع استخراج الگوی یاد شده نیز در حکم پاسخ‌گویی این پرسش محورین است. به‌عبارت دیگر براساس یافته‌های

نویسنده، آکادمی‌های ضدفساد و نهادهای مشابه آن‌ها با اتخاذ و ترویج رهیافت کل‌گرایانه، فنی و تخصصی، همکاری‌جویانه، مخاطب‌محور، فرهنگ‌ساز و مردم‌محور به موضوع مبارزه با فساد، عمیقاً بر جریان مبارزه با اقدامات مفسدانه تأثیر می‌گذارند و با فعالیت‌های متنوع خود از نهادهای عملیاتی و میدانی ضدفساد نظیر آموذزمان‌ها پشتیبانی محتوایی، تجربی و فنی می‌کنند.

از سوی دیگر، فصول این کتاب به‌گونه‌ای طراحی شده‌اند که پاسخ‌گوی پرسش‌هایی در امتداد پرسش محوری باشند که از آن جمله می‌توان به چستی کار ویژه آکادمی‌ها، روش‌های مورد استفاده آکادمی‌ها، شیوه‌های همکاری جمهوری اسلامی ایران با آکادمی‌ها اشاره نمود. در پاسخ به پرسش اول (آکادمی‌های ضدفساد چه هستند و چه کارویژه‌ای دارند؟) این تعریف به دست آمد که آکادمی‌های ضدفساد نهادها و مؤسسه‌های ماهیت‌های مختلف (به صورت سازمان‌های مردم‌نهاد، دولتی یا بین‌المللی) هستند که با وجهه غالب تحقیقاتی و آموزشی، در راستای گسترش و تقویت شیوه‌های مبارزه با فساد در سطوح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی فعالیت می‌کنند و خدمات گوناگونی را مانند آموزش و تعلیم متخصصان فعال در امر مبارزه با فساد، اجرای پروژه‌های تحقیقاتی، برگزاری سمینارها و کارگاه‌های آموزشی، ایجاد اتاق‌های فکر، شبکه‌سازی و ایجاد فرصت گفتگو و تبادل آرا و تجارب، رصد و... به کشورهای عضو ارائه می‌نمایند.

در پاسخ به پرسش دوم (آکادمی‌های ضدفساد از چه روش‌هایی در راستای تحقق اهداف خود استفاده می‌کنند؟) پژوهشگر پس از مقایسه و تطبیق فعالیت‌های ۲۴ نهاد ضدفساد، مجموعاً هشت شیوه (شامل آموزش و تعلیم کارشناسان ضدفساد، مشاوره و پشتیبانی فنی، ارتباطات و تعاملات مستقیم، شبکه‌سازی برای به‌اشتراک‌گذاری تجارب، فعالیت‌های پژوهشی و تولید محتوا، معیارسازی و شاخص‌سازی برای فساد، نظارت، رصد، ارزیابی و بازخوردگیری و نیز فعالیت‌های رسانه‌ای و تبلیغی ضدفساد) را احصاء کرد که در نقاط مختلف جهان برای کمک به مقابله با فساد مورد استفاده قرار می‌گیرد.

پاسخ به پرسش سوم (چه شیوه‌هایی برای همکاری جمهوری اسلامی ایران با آکادمی‌های پیشرفته ضدفساد در نقاط مختلف جهان وجود دارد؟) دستمایه مباحث فصل پنجم پژوهش بود. در این فصل پژوهشگر به تمرکز بر فعالیت‌های برون‌مرزی و تعاملات بین‌المللی سازمان بازرسی کل کشور پرداخت و گسترش حداکثری این فعالیت‌ها و تعاملات را لازمه دستیابی سازمان به اهداف خود برای تبدیل شدن به یک نهاد پیشرو و روزآمد ضدفساد دانست. زیرا براساس منطق حکمرانی جهانی، امروز مقابله با معضل فساد به موضوعی کاملاً فنی و تخصصی تبدیل شده و انجام آن از عهده یک نهاد واحد ساخته نیست. لذا تشریک مساعی و هم‌گرایی در سطح گوناگون منطقه‌ای و بین‌المللی و تبادل تجارب و دستاوردها تنها راه موفقیت در این مسیر دشوار است.

در این فصل نشان داده شد که سازمان بازرسی برای تعاملات برون مرزی خود سه سطح را پیش‌رو دارد. در سطح بین‌المللی سازمان باید عضویت فعالانه‌ای در نهادهای بین‌المللی ضدفساد داشته باشد و در خلال تعامل مستمر، از امکانات و ظرفیت‌های عظیم آن‌ها بهره‌برداری نماید. در حال حاضر سازمان با دو نهاد/انجمن بین‌المللی مراجع ضدفساد و مؤسسه آنبودزمن بین‌المللی ارتباط دارد اما شاید این تعداد کافی به نظر نمی‌رسد و برقراری تعامل با بسیاری از نهادهای ذی‌نفوذ به‌ویژه آکادمی بین‌المللی ضدفساد اتریش، سازمان شفافیت بین‌المللی و گروه متخصصان مبارزه با فساد/اینتریپل اهمیت بسیاری داشته باشد.

در سطح منطقه‌ای، سازمان عضو فعال/انجمن آنبودزمن آسیایی محسوب می‌شود و طرح تأسیس مرکز همکاری منطقه‌ای دستگاه‌های ضدفساد و آنبودزمن‌های اِکو و نیز آکادمی ضدفساد/انجمن آنبودزمن آسیایی را نیز در دست پیگیری و انجام دارد. رویکردهای شش‌گانه رهیافت جامع ضدفساد و شیوه‌های هشت‌گانه مقابله با فساد که در این پژوهش ارائه گردید، می‌تواند از سوی این آکادمی در آستانه تأسیس مورد اقتباس و استفاده باشد.

همچنین در سطح دوجانبه، سازمان همکاری‌هایی را با برخی کشورهای پیشرو مانند دانمارک و چین آغاز کرده و همکاری با برخی کشورهای دیگر نظیر روسیه، کره جنوبی، ژاپن و مالزی را نیز در برنامه دارد. برقراری تعامل نزدیک با آکادمی‌ها و نهادهای ضدفساد کشورهای همسایه از جمله آکادمی عراق و آکادمی ارمنستان به‌دلیل پیوندهای عمیق فرهنگی و تمدنی و مشکلات و دغدغه‌های مشابه و نیز افزایش مناسبات با آکادمی‌ها و آنبودزمن‌های کشورهای اسلامی مانند آکادمی مالزی یا کمیسیون ریشه‌کنی فساد اندونزی به‌دلیل وجود مفاهیم دینی و حقوقی مشترک مانند «حق الناس» یا «بیت‌المال» می‌تواند در زمره فعالیت‌های اولویت‌دار در عرصه بین‌المللی برای سازمان بازرسی کل کشور باشد.

ISBN:978-600-95802-3-1

نشر علوم اجتماعی

آدرس: تهران، خیابان طالقانی، تقاطع خیابان شهید سپهبد قرنی، سازمان بازرسی کل کشور،

طبقه ششم، مرکز مطالعات و پژوهش های سلامت اداری و مبارزه با فساد

تلفن: ۶۱۳۶۲۳۰۷

نشانی الکترونیک: bazrasi.research@136.ir

www.bazrasi.ir